

Nazwa opracowania:

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA PIOTRKOWA TRYBUNALSKIEGO**

przyjętego Uchwałą Nr XLIX/837/06 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia
29 marca 2006 r., zmieniającego Uchwałą Nr XIV/297/11 Rady Miasta Piotrkowa
Trybunalskiego z dnia 30 listopada 2011 r.

**TEKST STUDIUM – Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXVII/359/16 Rady Miasta
Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 26 października 2016 r.**

Zleceniodawca: **Pracownia Planowania Przestrzennego w Piotrkowie
Trybunalskim z siedzibą przy ul. Farnej 8**

Autorzy:

układ funkcjonalno-przestrzenny: **dr inż. arch. Danuta Mirowska – Walas**

ochrona środowiska
zagadnienia społ.-gosp.: **mgr Izabela Durecka**

obsługa formalno-prawna: **mgr inż. Piotr Walas**

Łódź, październik 2016 r.

SPIS TREŚCI

I INFORMACJE WPROWADZAJĄCE	6
I.1. Podstawa opracowania	6
I.1.1. Uchwała o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium.....	6
I.1.2. Umowa na sporządzenie zmiany Studium.....	6
I.2. Cel opracowania zmiany Studium	6
I.3. Zakres opracowania zmiany Studium	7
I.3.1. Obszar objęty opracowaniem	7
I.3.2. Tryb i charakter opracowania.....	8
I.3.3. Zawartość opracowania	11
I.4. Materiały wyjściowe do opracowania.....	13
II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO MIASTA	16
II.1. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta	16
II.1.1. Położenie miasta w regionie i województwie łódzkim.....	16
II.1.2. Środowisko przyrodnicze	17
II.1.2.1. Geomorfologia i ukształtowanie powierzchni terenu	17
II.1.2.2. Budowa geologiczna	18
II.1.2.3. Warunki wodne	20
II.1.2.4. Charakterystyka szaty roślinnej	21
II.1.2.5. Waloryzacja szaty roślinnej.....	28
II.1.2.6. Warunki klimatyczne	30
II.1.2.7. Higiena atmosfery	33
II.1.2.8. Waloryzacja środowiska przyrodniczego	37
II.1.2.9. Ocena warunków fizjograficznych.....	37
II.1.3. Środowisko kulturowe	39
II.1.3.1. Ochrona środowiska kulturowego w studiach i planach	39
II.1.3.2. Zarys rozwoju przestrzennego miasta	40
II.1.4. Problematyka społeczna	45
II.1.4.1. Rozwój i zmiany w strukturze demograficznej ludności w latach 1990 – 2014	45
II.1.4.2. Analiza trendów umieralności i płodności	49
II.1.4.3. Migracje ludności	50
II.1.4.4. Prognoza ludności.....	51
II.1.5. Charakterystyka przestrzenno - gospodarcza miasta	52
II.1.5.1. Ocena stanu i możliwości rozwoju gospodarki	52
II.1.5.2. Charakterystyka przedsiębiorstw i procesów gospodarczych	52
II.1.5.3. Rozmieszczenie przedsiębiorstw w przestrzeni miasta.....	57
II.1.6. Rolnictwo.....	62
II.1.6.1. Charakterystyka rolnictwa w mieście i zachodzących w nim przemian	62
II.1.6.2. Warunki glebowe.....	63

II.1.6.3. Struktura agrarna	63
II.1.6.4. Charakterystyka produkcji rolniczej	64
II.1.7. Problematyka komunikacyjna	65
II.1.7.1. Istniejący układ drogowo-uliczny	66
II.1.7.2. Istniejący układ komunikacji zbiorowej	67
II.1.7.3. Charakterystyka obciążeń ruchowych	68
II.1.7.4. Bariery dla rozwoju układu komunikacyjnego	68
II.1.8. Problematyka inżynierska	69
II.1.8.1. Zasoby wodne - stan obecny i prognozy	69
II.1.8.2. Zanieczyszczenie wód - stan obecny i prognozy	71
II.1.8.3. Analizy istniejących rozwiązań inżynierskich	72
II.1.8.4. Ograniczenia przestrzenne i programowe wynikające z inżynierii	76
II.1.9. Charakterystyka funkcji zagospodarowania miasta	77
II.1.9.1. Gospodarka mieszkaniowa	77
II.1.9.2. Administracja	79
II.1.9.3. Kultura	80
II.1.9.4. Zdrowie	81
II.1.9.5. Oświata	82
II.1.9.6. Szkoły wyższe	85
II.2. Uzupełnienie i aktualizacja uwarunkowań	87
II.2.1. Uwarunkowania wynikające z planu województwa łódzkiego	87
II.2.2. Występujące dodatkowe uwarunkowania	90
II.2.2.1. Plan Ochrony Sulejowskiego Parku Krajobrazowego	90
II.2.2.2. Plany miejscowe	91
II.2.2.3. Decyzje w zakresie gospodarki przestrzennej	105
II.2.2.4. Wnioski zgłoszone do opracowania zmiany Studium	106
II.2.2.5. Obiekty w rejestrze i ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej	107
II.2.2.6. Obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²	125
II.2.2.7. Zmiany w możliwości realizacji planowanego układu drogowo-ulicznego	126
II.2.2.8. Warunki i jakość życia mieszkańców	127
II.2.2.9. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	129
II.2.3. Dodatkowe uwarunkowania wynikające ze zmiany przepisów po 2011 r.	130
II.2.3.1. Uwarunkowania wynikające z diagnozy ekonomicznej miasta - sytuacja ekonomiczna w latach 2010 – 2015	130
II.2.3.2. Wieloletnia prognoza finansowa 2016 - 2034	135
II.2.4. Potrzeby i możliwości rozwoju miasta	135
II.2.4.1. Kierunki i wizje rozwoju miasta wg dokumentów strategicznych	135
II.2.4.2. Analiza wprowadzonych zmian pod kątem potrzeb i możliwości rozwoju miasta	140
II.2.4.3. Uwarunkowania formalne dla określenia potrzeb i możliwości rozwoju miasta	145
II.2.4.4. Zapotrzebowanie na nową zabudowę	146
II.2.4.5. Chłonność obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-	

przestrzennej	148
II.2.4.6. Chłonność obszarów poza obszarem o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej – przeznaczonych w miejscowych planach pod zabudowę.....	152
II.2.4.7. Możliwości wyznaczenia nowych terenów budowlanych	152
II.2.4.8. Możliwości finansowania przez miasto sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społecznej służących realizacji zadań własnych miasta	153
III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA	155
III.1. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego	155
III.1.1. System powiązań przyrodniczych.....	155
III.1.2. Prawna ochrona zasobów środowiska przyrodniczego	155
III.1.3. Możliwość zwiększenia bogactwa przyrodniczego miasta i poprawy warunków środowiskowych	161
III.1.4. Przeciwdziałanie zagrożeniu powodzi, obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych	162
III.2. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	164
III.2.1. Elementy podlegające prawnej ochronie	164
III.2.2. Projektowane elementy.....	164
III.3. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów	168
III.3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna	168
III.3.2. Podstawowe typy terenów wyróżnione ze względu na sposób użytkowania oraz zasady i wskaźniki zagospodarowania i użytkowania tych terenów	172
III.3.3. Obszary przestrzeni publicznej i obszar funkcjonalny	182
III.3.4. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji, remediacji oraz obszary zdegradowane	183
III.4. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	184
III.5. Kierunki zabezpieczenia wymogów obronności i ochrony cywilnej.....	185
III.5.1. Tereny zamknięte	186
III.6. Kierunki rozwoju systemu komunikacji	186
III.6.1. Układ uliczno-drogowy	187
III.6.2. Układ kolejowy	189
III.6.3. Komunikacja zbiorowa zewnętrzna	190
III.6.4. Miejska komunikacja zbiorowa	190
III.6.5. Główne drogi rowerowe i ciągi piesze	190
III.6.6. Zagadnienia parkowania	190
III.6.7. Przekształcenia układu uliczno-drogowego	192
III.6.8. Lotnictwo	193
III.7. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	193
III.7.1. Zaopatrzenie w wodę.....	193
III.7.2. Gospodarka ściekowa.....	194

III.7.2.1. Kanalizacja sanitarna	195
III.7.2.2. Kanalizacja deszczowa	195
III.7.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną	196
III.7.4. Zaopatrzenie w ciepło	197
III.7.5. Zaopatrzenie w gaz.....	198
III.7.6. Telekomunikacja	199
III.7.7. Komunalna gospodarka odpadami	200
III.8. Obszary wyznaczone do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne	200
III.9. Obszary przeznaczone dla realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym	202
IV. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ	204

I INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

I.1. Podstawa opracowania

I.1.1. Uchwała o przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium

Uchwałą Nr X/129/15 Rada Miasta Piotrkowa Trybunalskiego dnia 24 czerwca 2015 r. podjęła decyzję o przystąpieniu do sporządzania zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego” przyjętego Uchwałą Nr XLIX/837/06 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 29 marca 2006 r., zmienionego Uchwałą Nr XIV/297/11 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 30 listopada 2011 r.

Obowiązujący dokument podlegający obecnie zmianie zwany jest dalej w tekście „Zmianą studium 2011”.

Opracowanie to zmieniało wcześniejsze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego” zatwierdzone Uchwałą Nr XLIX/837/06 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 29 marca 2006 r. zwane dalej w tekście „Studium 2006”, które zastąpiło pierwotne „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego” zatwierdzone Uchwałą Nr XVI/276/99 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 24 listopada 1999 r. zwane dalej w tekście „Studium 1999”.

I.1.2. Umowa na sporządzenie zmiany Studium

Podstawą sporządzenia obecnej zmiany Studium jest umowa Nr 9/PP/2015 zawarta pomiędzy Pracownią Planowania Przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim, a firmą „WMW-projekt” s.c. z siedzibą w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej 116/49.

I.2. Cel opracowania zmiany Studium

Zlecając opracowanie „Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Piotrków Trybunalski w latach 2010 – 2014” sporządzone w maju 2014 r. Prezydent Miasta spełnił wymogi wynikające z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dotyczące sporządzenia przynajmniej raz w kadencji rady gminy oceny aktualności Studium i planów miejscowych.

W ramach sporządzonej analizy określono:

- aktualność obowiązującej „Zmiany studium 2011” pod względem:
  - formalnym – spełnienia wymogów obowiązujących przepisów, zgodności z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego z 2010 r.,
  - merytorycznym, w tym m.in. ze względu na zgłoszone wnioski w sprawie przystąpienia do zmiany Studium,
- aktualność obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- postęp w sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- propozycję wieloletniego programu sporządzania miejscowych planów.

W odniesieniu do „Zmiany studium 2011” w ww. analizie sformułowano wnioski:

- w zakresie uwarunkowań wskazane jest:

- preredagowanie tej części opisu uwzględniające jednolitą formę z pominięciem dotychczasowych rozdziałów dotyczących aktualizacji poszczególnych zagadnień,
- aktualizacja danych statystycznych,
- w zakresie merytorycznym uwzględnienie zmian ustaleń wynikających z aktualnych zamierzeń władz samorządowych dotyczących wybranych fragmentów miasta bądź elementów układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej, w tym:
  - zmian przeznaczenia bądź weryfikacji granic lub wskaźników wybranych terenów,
  - weryfikacji układu drogowego wynikającej z realizacji bądź przesądzeń dla autostrady A1, dróg ekspresowych oraz krajowych, deklasyfikacji lub korekty przebiegu wybranych ulic miejskich,
  - zmian dotyczących komunikacji rowerowej, wyznaczonej strefy od lotniska, weryfikacji przebiegu bądź rezygnacji ze wskazanych, planowanych wcześniej magistralnych sieci uzbrojenia,
- wskazane zmiany mają charakter punktowy i nie naruszają generalnych dyspozycji i struktury przestrzennej miasta.
- Niezależne od powyższego konieczne będą:
  - przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wraz ze sporządzeniem prognozy oddziaływania Studium na środowisko,
  - weryfikacja ustaleń wynikająca z nowych programów, opracowań sporządzonych, w okresie od uchwalenia ostatniej zmiany Studium do czasu rozpoczęcia procedury kolejnej zmiany, przez władze samorządowe oraz organy uzgadniające bądź opiniujące.

Potrzeba aktualizacji „Zmiany studium 2011” r., wynika zarówno z przesłanek merytorycznych wymienionych powyżej, jak i formalnych, które stanowią:

- Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 32 poz. 159),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774),
- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777),
- Obowiązujące obecnie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące fragmenty obszaru miasta,
- Uchwały Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego o przystąpieniu do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wybranych fragmentów obszaru miasta podjęte po 2011 r.,
- Wnioski zgłoszone w wyniku zawiadomienia właściwych instytucji i organów o przystąpieniu do sporządzania zmiany Studium.

I.3. Zakres opracowania zmiany Studium

I.3.1. Obszar objęty opracowaniem

Opracowanie zmiany Studium obejmuje obszar analogiczny, jak „Studium 2006” oraz „Zmiana studium 2011”, to jest obszar w granicach administracyjnych miasta, w którym ze względu na potrzebę aktualizacji

wprowadzono zmiany o charakterze punktowym dotyczące pojedynczych terenów, wybranych elementów układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej wskazanych w uchwale inicjującej procedurę formalną. Powierzchnia Piotrkowa Trybunalskiego wynosi ok. 67 km², a ludność ok. 76 000.

I.3.2. Tryb i charakter opracowania

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest narzędziem kształtowania polityki przestrzennej samorządu. Jest wyrazem jego poglądów i postanowień związanych z rozwojem gminy. Głównym zadaniem Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, wpisanej w politykę przestrzenną państwa oraz ogólnych kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego gminy. Studium ma także za zadanie sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, tym samym jest dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy i jednocześnie posiada charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Określona w niniejszej zmianie Studium polityka przestrzenna jest zgodna z zasadami ustanowionymi przepisami prawa i uwzględnia w zagospodarowaniu miasta:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony,
- stan środowiska przyrodniczego oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego,
- stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunki i jakość życia, ochronę zdrowia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia,
- potrzeby i możliwości rozwoju gminy,
- stan prawny gruntów,
- występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie odrębnych przepisów,
- występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej,
- walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności,
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

W polityce przestrzennej miasta nie uwzględnia się rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym dla obszaru województwa łódzkiego, wobec braku takiego dokumentu, a także udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla wobec braku ich występowania w obszarze miasta.

Ze względu na brak potrzeby, uzasadnienia nie wskazuje się obszarów wymagających remediacji, a także obszarów zdegradowanych.

Obecna zmiana Studium opracowywana jest zgodnie z trybem określonym w art. 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 778).

Uwzględnia również wymogi Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28.04.2004 r. w sprawie zakresu projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r. Nr 118 poz. 1233).

Obecna zmiana studium, zgodnie z w/w przepisami zawiera pełne ustalenia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przedstawione w jednolitym tekście i rysunku, na którym wyróżniono projektowane zmiany.

Zmiana Studium uwzględnia również wymogi ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353).

W związku z powyższym równolegle do sporządzania zmiany Studium prowadzona jest procedura strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, polegająca na sporządzeniu prognozy oddziaływania na środowisko projektu zmiany Studium (z niezbędnym zapewnieniem możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu).

Dokumentację planistyczną stanowi zbiór dokumentów potwierdzających poszczególne etapy procedury formalno-prawnej.

Zgodnie z obowiązującą ustawą, po uchwaleniu przez Radę Miasta, sporządzona zmiana Studium będzie określać politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego; nie będzie aktem prawa miejscowego. Ustalenia zmiany Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Niniejsze opracowanie obejmuje aktualizację „Zmiany studium 2011”, w tym:

- aktualizację danych statystycznych i informacji o mieście na podstawie dostępnych źródeł,
- aktualizację i uzupełnienie zapisów wynikających z wejścia w życie nowych przepisów i regulacji, w tym m.in.:
  - weryfikację granic GZWP 401 Niecka Łódzka,
  - aktualizację podstaw prawnych powołujących poszczególne formy ochrony przyrody,
  - aktualizację terenów zamkniętych,
  - weryfikację nazewnictwa węzłów drogowych, numeracji dróg krajowych, przebiegu projektowanej drogi ekspresowej S-12,
  - uwzględnienie regionalnych szlaków turystycznych,
  - weryfikację obiektów w rejestrze zabytków i gminnej ewidencji zabytków, stanowisk archeologicznych,
  - uwzględnienie projektowanych zbiorników retencyjnych,
  - weryfikację inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
  - wynikające z wymogów ustawy o rewitalizacji, w tym w zakresie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz oceny możliwości finansowania przez gminę wykonywania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,

- aktualizację ustaleń dotyczących polityki lokalnej na podstawie zatwierdzonych nowych programów i strategii oraz podjętych uchwał w sprawie sporządzania miejscowych planów,
- uwzględnienie zmian określonych w uchwale Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w sprawie przystąpienia do zmiany Studium, w tym:
  - układ drogowy
    - autostrada, drogi ekspresowe:
      - autostrada A1 i droga ekspresowa S8 – aktualizacja wg projektu i stanu istniejącego,
      - droga ekspresowa S12 – zmiana planowanego przebiegu według wydanej decyzji nr 5/2016 z dnia 26 lutego 2016 r. o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi ekspresowej S12 na odcinku Piotrków Trybunalski (A1) – Opoczno (gr. woj. łódzkiego i mazowieckiego),
    - ulice główne, zbiorcze, lokalne:
      - projektowana obwodnica południowo-wschodnia - od ul. Sulejowskiej do ul. Roosevelta – weryfikacja korytarza,
      - projektowana obwodnica północna:
        - na odcinku między ul. Michałowską a ul. Rakowską – zmiana klasy G na L,
        - na odcinku między ul. Michałowską a ul. Uprawną - rezygnacja,
        - na odcinku między ul. Łódzką a ul. Uprawną – zmiana klasy G na L,
        - na odcinku (na północ od ul. Gęsiej) między ul. Łódzką a drogą serwisową wzdłuż A1 – zmiana klasy Z na L,
      - projektowana ulica główna na odcinku od ul. Słowackiego do ul. Łódzkiej – zmiana klasy G na Z
    - ulice zbiorcze i lokalne:
      - ul. 25 Pułku Piechoty na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Wiatracznej i jej projektowane przedłużenie w kierunku północnym – zmiana klasy Z na L,
      - ul. Polna i Twardosławicka na odcinku od ul. Kostromskiej do ul. Zawodzie – zmiana klasy Z na L,
      - projektowane przedłużenie ul. Mickiewicza w kierunku północnym klasy Z – rezygnacja z przebiegu,
      - ul. Sulejowska na odcinku od ronda „sulejowskiego” do ul. Tkackiej – zmiana klasy Z na L,
      - ul. Witosa na odcinku od ul. Wierzejskiej do drogi dojazdowej w śladzie duktu leśnego – rezygnacja z przebiegu,
      - projektowana ulica na odcinku od ul. Wierzeje w kierunku północnym – rezygnacja;
  - kolej
    - bocznicą kolejową w rejonie ul. Michałowskiej – wskazanie korytarza;
  - lotnictwo
    - lotnisko Aeroklubu Ziemi Piotrkowskiej – oznaczenie strefy nalotów;
  - komunikacja rowerowa
    - ścieżka EuroVelo – uwzględnienie przebiegu;

- przeznaczenie terenów

- teren w rejonie ul. Całej (UW na U/MN),
- teren przy ul. Twardosławickiej – powiększenie zasięgu terenów budowlanych (R, RŁ na MN/U),
- teren w rejonie ul. Kostromskiej (U na UC),
- obszar w rejonie węzła „Piotrków Południe” (dawniej: węzeł „Bełchatów”), Al. Sikorskiego, Al. Concordii, ul. Energetyków – (MN, MN/U, MW, U, U/MN, UW, UC, pętla autobusowa)
- tereny kolejowe – weryfikacja granic terenów zamkniętych (KK na MN, U/MN, UW, P oraz P na U, UW),
- tereny przy ul. Lotniczej (KS na U),
- tereny przy ul. Parkowej i Krakowskie Przedmieście – weryfikacja granic terenu KS,
- teren w rejonie ul. Śląskiej (ZP na U/Z),
- ogrody działkowe przy ul. Działkowej – weryfikacja granic,
- tereny w rejonie ul. Sulejowskiej i Gipsowej (RŁ na U/Z),
- stacja redukcyjna gazu „Meszcze” w rejonie ul. Wierzejskiej - rezygnacja i przeznaczenie na U/Z,
- tereny w rejonie ul. Życzliwej (MN/U na MN i U/MN na MN/U),
- teren przy ul. Moszczenickiej (ZL na R),
- tereny w rejonie ul. Wolborskiej i Trybunalskiej (R, RM, KS, ZL i ulica dojazdowa na U/MN);

- infrastruktura techniczna

- projektowane gazociągi wysokiego ciśnienia – w rejonie projektowanej stacji redukcyjnej gazu „Meszcze” – weryfikacja i rezygnacja z gazociągów za wyjątkiem gazociągu DN 300/350 w kierunku Meszcze;

- inne

- tereny UC – weryfikacja ustaleń (standardy, wskaźniki),
- farmy fotowoltaiczne:
  - teren oczyszczalni ścieków,
  - teren ciepłowni przy ul. Karolinowskiej,
  - teren w rejonie ul. Bawełnianej,
- aktualizacja terenów wskazanych do objęcia miejscowymi planami wynikająca z uchwalenia planów bądź trwającego aktualnie procesu sporządzania projektów planów dla terenów wyszczególnionych w „Zmianie studium 2011”, w tym:
  - wskazanie nowych terenów:
    - obszar wzdłuż torów kolejowych między ul. Wojska Polskiego a projektowaną południową obwodnicą miasta,
    - obszar po południowej stronie ronda „sulejowskiego” między ul. Kopernika a Przedborską/Wodną,

- umieszczenie treści rysunku na aktualnym podkładzie mapowym.

I.3.3. Zawartość opracowania

Niniejsza zmiana Studium opracowana jest w formie ujednoliconej, w której wykorzystuje się:

Uwarunkowania rozwoju - wykonane dla potrzeb „Studium 1999”:

- Tekst – uwarunkowania przestrzenne rozwoju miasta, wyodrębnione pochyłą czcionką, zweryfikowane w zakresie problematyki środowiska przyrodniczego, kulturowego oraz problematyki inżynierskiej w ramach „Studium 2006” oraz „Zmiany studium 2011”, a następnie aktualizowane w niezbędnym zakresie w ramach obecnej zmiany.
- Rysunki ilustrujące uwarunkowania przestrzenne rozwoju miasta:
  - Rys. 1 - Zdjęcie lotnicze miasta – ortofotomapa
  - Rys. 2 - Miasto na tle regionu – województwa łódzkiego, powiatu i gmin
  - Rys. 3 - Piotrków Trybunalski w otoczeniu sołectw
  - Rys. 4 - Powiązania przyrodnicze z systemem obszarów chronionych
  - Rys. 5 - Ocena warunków ekofizjograficznych
  - Rys. 6 - Uwarunkowania przyrodnicze miasta
  - Rys. 7 - Ochrona środowiska kulturowego – strefy ochrony konserwatorskiej
  - Rys. 8 - Stan rolniczy przestrzeni produkcyjnej
  - Rys. 8a - Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej
  - Rys. 9 - Obsługa rolnictwa
  - Rys. 10 - Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej
  - Rys. 11 - Dominujące typy własności terenów
  - Rys. 12 - Komunikacja. Powiązania zewnętrzne – stan istniejący
  - Rys. 13 - Klasyfikacja funkcjonalna układu drogowego – stan istniejący
  - Rys. 14 - Układ komunikacji zbiorowej – stan istniejący
  - Rys. 15 - Istniejące bariery, konflikty i preferencje komunikacyjne
  - Rys. 16 - Stan istniejący inżynierii. Ideogram urządzeń podstawowego znaczenia
  - Rys. 17 - Lokalizacja usług

Dla potrzeb Studium wykonano dodatkowo rysunki ilustrujące uwarunkowania rozwoju miasta:

• rys. nr 1 - Uwarunkowania rozwoju – istniejące użytkowanie terenu	1:10000
• rys. nr 2 - Uwarunkowania rozwoju – wodociągi	1:10000
• rys. nr 3 - Uwarunkowania rozwoju – kanalizacja sanitarna i deszczowa	1:10000
• rys. nr 4 - Uwarunkowania rozwoju – elektroenergetyka, c-o, gaz, telekomunikacja	1:10000
• rys. nr 5 - Uwarunkowania rozwoju – zasięgi miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	1:10000
• rys. nr 6 - Uwarunkowania rozwoju – zagospodarowanie terenu wg uchwalonych lub rozpoczętych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	1:10000
• rys. nr 7 - Uwarunkowania rozwoju – wnioski zgłoszone do Studium	1:30000

Na etapie koncepcji Studium wykonano rysunki:

• rys. nr 8a - Koncepcja – klasyfikacja układu drogowego – wariant I	1:10000

- rys. nr 8b - Koncepcja – klasyfikacja układu drogowego – wariant II 1:10000
- rys. nr 8 - Koncepcja – klasyfikacja układu drogowego –rozwiązanie wynikowe 1:10000
- rys. nr 9 - Koncepcja – struktura funkcjonalno – przestrzenna 1:10000

Ustalenia „Studium 2006” obejmujące określenie kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego podlegały ponownej redakcji w zakresie tekstu oraz warstwy graficznej, a w ramach „Zmiany studium 2011” w odniesieniu do kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego wprowadzono zmiany określone w uchwale inicjującej procedurę sporządzenia tej zmiany.

W ramach obecnej zmiany Studium w odniesieniu do kierunków rozwoju przestrzennego, wprowadzono zmiany zgodnie z zakresem opisanym wcześniej.

Załączniki do uchwały o uchwaleniu zmiany Studium stanowią:

- Tekst – kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta – zał. nr 1 do Uchwały Rady Miasta,
- Rysunek Studium – kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno przestrzenna – plansza w skali 1:10 000 - zał. nr 2 do Uchwały Rady Miasta,
- Rozstrzygnięcie sposobu rozpatrzenia uwag zgłoszonych w trakcie wyłożenia projektu Studium do publicznego wglądu - zał. nr 3 do Uchwały Rady Miasta.

I.4. Materiały wyjściowe do opracowania

- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego – aktualizacja, wrzesień 2010;
- Wojewódzki Program Małej Retencji – dla województwa łódzkiego, zatwierdzony uchwałą Nr III/887/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28.03.2006 r.;
- Aneks Wojewódzkiego Programu Małej Retencji – dla województwa łódzkiego, zatwierdzony uchwałą Nr 581/10 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 13.04.2010 r.;
- Studium komunikacyjne Piotrkowa Trybunalskiego. Etap II – stan planowany – Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie, Kraków, czerwiec 1999 r.;
- Ulica Wojska Polskiego w Piotrkowie Trybunalskim – analiza dostępności terenów dla budownictwa i wytyczne dla porządkowania pierzei – „Tektum”, Piotrków Trybunalski, 2000 r.;
- Analiza i ocena zagospodarowania przestrzennego Piotrkowa Trybunalskiego w świetle wniosków o zmianę zapisów w miejscowym planie oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wykonanych dla miasta – „Dawos”, Warszawa, 2000 r.;
- Strategia mieszkaniowa dla miasta Piotrków Trybunalski na lata 2004 – 2010 – zał. do Uchwały nr XX/301/04 Rady Miasta z dnia 26 maja 2004 r.;
- Program Rozwoju Gminnej i Powiatowej Infrastruktury Drogowej 2016-2019,
- Prognoza skutków budowy obiektów handlowych o powierzchni powyżej 2000 m² – Kraków 2002 – kierownik zespołu dr inż. Wiesław Wańkowicz;
- Raport o stanie miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2000 – Urząd Miasta w Piotrkowie Trybunalskim;
- Raport o stanie miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2001 – Urząd Miasta w Piotrkowie Trybunalskim;
- Raport o stanie miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2008 – Urząd Miasta w Piotrkowie Trybunalskim;
- Raport o stanie miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2009 – Urząd Miasta w Piotrkowie Trybunalskim;

- Raport o stanie miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2010 – Urząd Miasta w Piotrkowie Trybunalskim;
- Raport o stanie miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2014 – Urząd Miasta w Piotrkowie Trybunalskim;
- Plan Rozwoju Lokalnego dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2008 – 2015, marzec 2011, wraz ze zmianami;
- Plan finansowy na lata 2010 - 2015, załącznik nr 1 do PRL dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego, sierpień 2010;
- Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2004 – 2013;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 – 2013 dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego;
- Informacja o rynku pracy, grudzień 2010 – Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim;
- Strategia rozwoju miasta Piotrków Trybunalski 2020 – listopad, 2014;
- Sprawozdanie z realizacji strategii zrównoważonego rozwoju miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2017 roku za 2010, luty 2011 r.;
- Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2009 roku – Biblioteka Monitoringu Środowiska, Łódź, 2010;
- Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2013 roku – Biblioteka Monitoringu Środowiska, Łódź, 2014;
- Informacja o stanie środowiska na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego i powiatu piotrkowskiego ziemskiego w roku 2008, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Piotrków Tryb., 2009;
- Program Ochrony Środowiska dla miasta Piotrkowa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do 2016 roku, Piotrków Tryb., 2008 – 2009;
- Program rozwoju turystyki w Piotrkowie Trybunalskim na lata 2009 – 2015, czerwiec 2009;
- Założenia do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Piotrków Trybunalski;
- Miejscowy ogólny plan zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego z 1998 r.;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego – „Dawos”, Warszawa 1999, gł. proj. dr inż. arch. Andrzej Romiszewski;
- Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy w celu określenia aktualności Studium i planów miejscowych – „Teren” Przedsiębiorstwo Zagospodarowania Miast i Osiedli, Łódź, 2004;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Piotrkowa Trybunalskiego – „WMW-projekt” s.c., Łódź 2006;
- Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Piotrków Trybunalski w latach 2006 – 2010, „WMW-projekt” s.c., Łódź, 2010;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Piotrkowa Trybunalskiego – „WMW-projekt” s.c., Łódź 2011;
- Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Piotrków Trybunalski w latach 2010 – 2014, „WMW-projekt” s.c., Łódź, 2014;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2014 r.;

- Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego będące w opracowaniu;
- Projekt powykonawczy drogi ekspresowej S8;
- Dokumentacja rejestracyjna Lotniska Piotrków Trybunalski - Plan powierzchni ograniczających wysokość zabudowy, przeszkód i obiektów charakterystycznych w otoczeniu lotniska;
- Plan Ochronny Sulejowskiego Parku Krajobrazowego ustanowionego Rozporządzeniem Nr 29/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 listopada 2006 r. (Dz. Urzędowy Województwa Łódzkiego Nr 380, poz. 2946 z 2006 r.);
- Dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego, oddział w Łodzi – www.stat.gov.pl;
- Podstawowe informacje z Narodowego Spisu Powszechnego ludności i mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego. Gmina miejska Piotrków Trybunalski” – publ. Urzędu Statystycznego w Łodzi;
- Wytoczne Zlecniodawcy.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO MIASTA

Dla potrzeb sporządzenia „Studium 2006” przyjęto opracowanie uwarunkowań rozwoju przestrzennego miasta zawarte w „Studium 1999”, które następnie podlegało uzupełnieniu i aktualizacji w odniesieniu do niektórych danych, co wynikało głównie z upływu czasu pomiędzy kolejno podejmowanymi zmianami oraz wymogów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r.

Poniżej przedstawiona treść stanowi cytowany w całości rozdział II „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego” wykonanego przez zespół:

dr inż. arch. Andrzej Romiszewski – główny projektant,

dr inż. arch. Ewa Widera – Maruszyńska, mgr Marek Łapiński – problemy przestrzenne i analizy uwarunkowań rozwoju miasta – diagnoza, kierunki – synteza,

prof. dr hab. arch. Teresa Zarębska – studia urbanistyczno – historyczne,

prof. dr hab. Aleksandra Jewtuchowicz, współpraca mgr Maria Horbaczewska – gospodarka przestrzenna,

mgr Ryszard Klimpel, mgr Dariusz Kuberski, Wojciech Zaczekiewicz – środowisko przyrodnicze,

dr Barbara Nowakowska, dr Wojciech Michalski – zagadnienia demograficzne, współpraca

mgr Ewa Szafrńska, mgr Anna Wosiak,

mgr inż. Elżbieta Gałczyńska – rolnictwo,

mgr inż. Wojciech Mickiewicz z zespołem – komunikacja i transport,

mgr inż. Stefan Parys z zespołem „TARGET” – inżynieria miejska

w ramach pracowni „DAWOS” sp. z o.o. 02-556 Warszawa, ul. Ligocka 2, Warszawa 1999 r.

„Studium 2006” oraz „Zmiana studium 2011” były opracowane przez zespół pod kierunkiem dr inż. arch. Danuty Mirowskiej – Walas i w ramach tych edycji dokonano niezbędnej weryfikacji uzupełnień i aktualizacji.

W ramach opracowania obecnej zmiany Studium w uwarunkowaniach rozwoju przestrzennego miasta wprowadzono niezbędną aktualizację wynikającą z upływu czasu w zakresie szczegółowo opisanym w pkt. I.3.2.

II.1. Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta

II.1.1. Położenie miasta w regionie i województwie łódzkim

Od 1 stycznia 1999 roku decyzją Sejmu RP o powołaniu szesnastu województw, miasto Piotrków Trybunalski należy do województwa łódzkiego. Województwo łódzkie jest jednym z dużych województw – regionów, położonym w samym środku Polski. Powierzchnia województwa łódzkiego 18219 km². Ludność 2 504 tys. Województwo łódzkie ma trzy miasta na prawach powiatu - Łódź, Piotrków Trybunalski i Skierniewice oraz 21 powiatów ziemskich i 177 gmin. Jednym z dwudziestu czterech powiatów województwa łódzkiego jest powiat piotrkowski o powierzchni 1429 km² i 91,5 tys. ludności. W skład powiatu piotrkowskiego wchodzi 11 gmin. Miasto Piotrków Trybunalski graniczy z gminami: Sulejów, Rozprza, Wola Krzysztoporska, Grabica, Moszczenica i Wolbórz. Ościennie wsie graniczące z miastem Piotrkowem Trybunalskim wg danych Urzędu Miasta to:

- gmina Sulejów (sołectwa- Koło, Uszczyn, Poniatów, Kolonia Zalesice i Zalesice),
- gmina Rozprza (sołectwo - Longinówka),

- gmina Wola Krzysztoporska (sołectwa - Bujny, Wola Rokszyska, Kargal Las, Rokszyce II, Majków Duży,
- gmina Grabica (sołectwa – Twardosławice, Polesie, Daszówka,
- gmina Moszczenica (sołectwa – Jarosty, Michałów, Raków Duży, Kolonia Raków),
- gmina Wolbórz (sołectwa – Prosenie, Polichno).

Piotrków Trybunalski jako miasto powiatowe pozostawał w granicach województwa łódzkiego do 1975 roku, kiedy otrzymał rangę miasta wojewódzkiego. Od 1999 roku jest ponownie miastem powiatowym o powierzchni 67 km², które zamieszkuje 75 608 ludności.

II.1.2. Środowisko przyrodnicze

II.1.2.1. Geomorfologia i ukształtowanie powierzchni terenu

Pod względem geomorfologicznym rejon miasta Piotrków Trybunalski leży w obrębie mezoregionu Równiny Piotrkowskiej. Mezoregion należy do makroregionu Wzniesienia Południowomazowieckie. Wzniesienia Południowomazowieckie stanowią pod względem hipsometrycznym obszar przejściowy do Wyżyny Małopolskiej. W okolicach Piotrkowa wzniesienia przekraczają 200 m n.p.m., a w kilku miejscach nawet 250 m n.p.m. Równina Piotrkowska rozciąga się na obszarze 1636 km² pomiędzy Wysoczyzną Bełchatowską na zachodzie a skrajem Wyżyny Małopolskiej na wschodzie.

W okolicach Piotrkowa przebiega dział wodny pomiędzy Wisłą, a Odrą. Miasto leży w dorzeczu Wisły, gdzie rozpościera się strefa moreny dennej i pagórków ostańcowych zlodowacenia środkowopolskiego - stadiału maksymalnego. Linia maksymalnego zasięgu stadiału mazowiecko-podlaskiego została określona w strefie o szerokości 1 do 3 km po wschodniej stronie działu wodnego Wisła-Odra na podstawie wyraźnie uformowanych dolin o cechach lejków proglacialnych, sandrów występujących w pobliżu początkowych odcinków tych dolin oraz form wypukłych w postaci strefy czołowo-morenowej.

Doliny o charakterze lejków proglacialnych uchodzą do współczesnej doliny o założeniu doliny marginalnej, rozwiniętej wzdłuż linii południkowej - od Meszczy poprzez Bugaj koło Piotrkowa Trybunalskiego do Milejowa nad Luciążą. Lejki proglacialne występują w mikroskali, w związku z czym posiadają marginalne znaczenie dla zagospodarowania terenu miasta. Pomiedzy strefą sandrów i lejków proglacialnych, a zbiorczą doliną marginalną występuje 5 - 6 km strefa równinnych terenów wysoczyznowych. Na kontakcie tej strefy wysoczyznowej z doliną marginalną występuje południkowy ciąg pagórków ostańcowych. Dolina marginalna Meszcze - Bugaj przyjmuje od zachodu 8 dolin z ciekami stałymi, natomiast od strony wschodniej nie nawiązuje do niej ani jeden ciek, jedynie występuje jej otwarcie ku wschodowi ku Pilicy za pośrednictwem między innymi Strawy. Charakterystycznymi formami związanymi z pradoliną są dwa poziomy tarasów i wcięcia erozyjne. Na pograniczu obu tarasów w rejonie Piotrkowa Trybunalskiego uformowały się pola piasków przewianych i formy wydymowe.

W obrębie omawianego obszaru występuje pięć genetycznych rodzajów form rzeźby terenu; formy pochodzenia lodowcowego, wodnolodowcowego - powstałe w wyniku akumulacji i erozji, formy pochodzenia eolicznego, rzeczno - powstałe w wyniku akumulacji i erozji oraz formy utworzone przez roślinność. W zachodniej części obszaru objętego opracowaniem występuje forma lodowcowa, jaką jest wysoczyzna morenowa falista (wysokości względne 2 - 5 m, nachylenia terenu 5°). Obszar ten położony jest na wysokościach 200 - 235 m n.p.m. i rozcięty jest nieckami denudacyjnymi i dolinkami erozyjnymi, opadającymi

do głównych dolin rzecznych. W południowej części miasta znajduje się wysoczyzna morenowa płaska (wysokości względne do 2 m, nachylenia terenu do 2°). Położona jest ona na wysokościach około 190-200 m n.p.m. Jest to stosunkowo równa powierzchnia, w strefie brzeżnej rozcięta dolinami denudacyjnymi i erozyjnymi oraz łagodnymi stokami opadającymi ku dolinom. Wschodnią część obszaru obejmują tarasy pradolinne wyższe erozyjno - akumulacyjne, które występują fragmentarycznie na wysokościach około 185 - 195 m n.p.m. Tarasy pradolinne niższe akumulacyjne występują na poziomie 202 - 205 m n.p.m. maksymalnie do 10 m nad poziom rzeki. Na omawianym obszarze można wyróżnić także pola piasków przewianych oraz wydmy, które mają niewielkie wysokości - maksymalnie do 7 m. Lokalnie w dolinach rzecznych, a głównie w rejonie doliny Bugaj, obserwuje się tworzone współcześnie przez roślinność niewielkie formy morfologiczne.

II.1.2.2. Budowa geologiczna

Obszar związany z Piotrkowem Trybunalskim znajduje się w zasięgu dużej jednostki tektonicznej - niecki łódzkiej. W rejonie miasta, na niewielkiej przestrzeni krzyżują się ważne jednostki tektoniczne, które charakteryzują się dużym zróżnicowaniem zarówno pod względem tektoniki jak i litologii. Od południa do niecki kredowej łódzkiej przylega niecka miechowska, obie te jednostki strukturalne rozdziela jurajska elewacja zwana progiem przedborsko-radomszczańskim. Od północnego-wschodu niecka łódzka graniczy z mezozoiczną osłoną Gór Świętokrzyskich, w skład której wchodzi antyklina gielniowsko-inowłodzka, jura sulejowska i opoczyńska. Od zachodu do omawianego obszaru przylega monoklina śląsko-krakowska.

Najstarsze stratygraficznie nawiercone w rejonie Piotrkowa osady pochodzą z górnego permu (cechsztyń). W okresie tym, w wyniku ruchów waryscyjskich, omawiany obszar ulegał wynurzeniu i w płytkim zbiorniku osadzały się iłowce, mułowce i sole kamienne. W triasie dolnym na omawianym obszarze odbywała się sedymentacja w zbiorniku subkontynentalnym. Pod koniec triasu dolnego (w recie) nastąpiła transgresja morska. W zbiorniku osadzały się wtedy skały węglanowe, głównie dolomity i wapienie. W trasie środkowym (w wapieniu muszlowym) trwała morska sedymentacja skał węglanowych.

Pod koniec triasu zaczynają pojawiać się osady regresywne, a nawet śródlądowe. Są to mułowce, iłowce i piaskowce. W okresie jury dolnej na omawianym obszarze rozwija się ląd, w związku z czym mamy do czynienia z siłą erozją sięgającą do najwyższego triasu. W jurze środkowej w rejonie Piotrkowa Trybunalskiego następuje rozległa transgresja morska. W górnójurajskim zbiorniku odbywała się sedymentacja skał węglanowych: wapieni i margli. Pod koniec jury zaznacza się regresja morska, o obszary wynurzane poddawane są intensywnym procesom denudacyjnym. Najwyższe piętra jury wykształcone są w postaci lądowych mułowców.

W rejonie Piotrkowa Trybunalskiego brak jest osadów kredy dolnej, występuje tu luka stratygraficzna spowodowana zapewne brakiem sedymentacji na tym terenie. Kreda górna rozpoczyna się transgresywnymi piaskowcami z fosforytami i marglami. Przez cały okres kredy górnej na omawianym obszarze osadzają się utwory morskie głębszych i płytszych facji co świadczy o wahaniami poziomu morza kredowego. Najwyższa kreda (kampan) to w rejonie Piotrkowa Trybunalskiego wielka transgresja morska trwająca do trzeciorzędu. W trzeciorzędzie rozwinęła się silnie erozja. W paleogenie w wyniku procesów denudacyjnych osadzają się utwory zwietrzelinowe, gliniaste, a w zagłębieniach bezodpływowych akumulowane są ropy i mułki. W neogenie mają miejsce ruchy górotwórcze powodujące odnawianie starych dyslokacji. W tektonicznych i erozyjnych

zagłębieniach osadzają się mułki, piaski, ropy i węgiel brunatny. Po zakończeniu sedymentacji w zagłębieniach jeziornych zaznacza się luka stratygraficzna (pliocen), lokalnie zaznaczona fazą erozji o czym świadczą rumowiska i bruki, a także grube żwiry. Zasadnicze zmiany klimatyczne pod koniec trzeciorzędu zapowiadają epokę lodowcową.

Za najstarsze osady plejstoceńskie w rejonie Piotrkowa Trybunalskiego uznaje się rezydwa osadów morenowych stadiału dolnego zlodowacenia południowopolskiego. Przed kolejnym stadialnym nasunięciem lądolodu miała miejsce intensywna denudacja, dlatego też glina zwałowa stadiału dolnego ma niewielką miąższość i zachowała się fragmentarycznie. W stadiale górnym rozpoczyna się akumulacja wodnolodowcowa reprezentowana przez piaski i żwiry, a potem akumulacja lodowcowa. Glina zwałowa stadiału górnego ma niewielką miąższość lub brak jej zupełnie. Transgresja lądolodu podczas zlodowacenia środkowopolskiego stadiału maksymalnego doprowadziła do zatamowania odpływu wód z dolin interglacjału mazowieckiego, co spowodowało zasypanie tych form piaskami i żwirami wodnolodowcowymi, a miejscami osadami zastoiskowymi. Obecność lądolodu stadiału maksymalnego reprezentowana jest przez serię gliny zwałowej stwierdzonej na całym terenie Równiny Piotrkowskiej. Gliny oraz inne osady lodowcowe związane ze stadiem mazowiecko-podlaskim występują na zachód od Piotrkowa Trybunalskiego. Natomiast na wschód od tego miasta przebiega duża struktura związana z zanikaniem lądolodu mazowiecko-podlaskiego. Jest to biegnące prawie południkowo obniżenie jeziora Bugaj. Interglacjał emski zaznaczył się na tym obszarze głównie erozją w dolinach rzecznych oraz akumulacją osadów w zagłębieniach bezodpływowych. Doliny dostosowały się w swym przebiegu do obniżień powstałych u schyłku zlodowacenia środkowopolskiego. Do jednej z największych rzek tego okresu należała Strawa.

Z ostatniego okresu zimnego odpowiadającego zlodowaceniowi północnopolskiemu, występują osady rzeczne i eoliczne. Także podczas ostatniego zlodowacenia w warunkach klimatu peryglacialnego tworzyły się piaski pylaste. Osady te występują powszechnie na powierzchni glin zwałowych i mają znaczny udział na całym omawianym obszarze szczególnie w strefie wysoczyznowej, w nieckach denudacyjnych i suchych dolinkach. W holocenie w związku ze zmianą warunków klimatycznych, w dolinach rzecznych wzmożyły się procesy erozyjne. Rejony, które na początku holocenu zostały opuszczone przez rzeki stały się obszarami gromadzenia utworów organicznych.

obszary naturalnych zagrożeń geologicznych

W okresie wiosennych roztopów oraz nawałnych deszczy najbardziej strome zbocza w dolinach rzek mogą być podatne na degradację o charakterze zmywu powierzchniowego. Ze względu jednak na bardzo małą powierzchnię terenu podatnego na ten rodzaj degradacji nie ma ona w skali całego miasta większego znaczenia.

udokumentowane złoża kopalin

Na terenie miasta jedyne złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej, którego zasoby geologiczne oszacowano na 261 tys. m³ jest eksploatowane.

udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

Na terenie miasta nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

obszary i tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych

Na terenie miasta nie ma utworzonych obszarów i terenów górniczych dla złóż kopalin podstawowych i pospolitych.

II.1.2.3. Warunki wodne

Wody powierzchniowe

W rejonie miasta Piotrkowa Trybunalskiego sieć rzeczna należy do dwóch systemów rzecznych Wisły i Odry. Systemy te rozdzielone są działem wodnym I - rzędu. Cieki przepływające w okolicach omawianego miasta należą do systemu rzeki Luciąży. Największą rzeką przepływającą przez Piotrków Trybunalski jest Strawa. Ciek ten w swym górnym biegu ma charakter okresowy o przebiegu równoleżnikowym, natomiast w swym dolnym biegu wykorzystuje południkowo biegnącą płaskodenną rynną dolinną. Dopływem Strawy jest rzeka Wierzejska. Tuż przy ujściu Wierzejski do Strawy przy drodze z Piotrkowa do Sulejowa znajduje się jezioro Bugaj. Jezioro to w chwili obecnej ma charakter zbiornika zaporowego i jest częściowo zarośnięte. Wokół jeziora, a także na północ od niego dolina jest zabagniona. Przejawem tego są podmokłości, będące wynikiem kontaktu wód podziemnych z osadami wypełniającymi dolinę, która ma charakter formy kopalnej. Fragment Zbiornika Bugaj o powierzchni ok. 35,8 ha wraz z terenem przylegającym do Zbiornika – ok. 1,8 ha został objęty ochroną jako użytek ekologiczny „Nad Bugajem” na mocy Uchwały Nr XXXII/480/05 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 26 stycznia 2005 r. w sprawie uznania obszaru za użytek ekologiczny. Pozostałe cieki płynące w rejonie miasta są małe, w większości przekształcone przez człowieka, mają charakter rowów i nie pełnią ważnej roli gospodarczej.

Wody podziemne

Występowanie wód podziemnych powiązane jest ściśle z budową geologiczną. Na omawianym obszarze można wydzielić cztery główne poziomy wodonośne uwarunkowane litologią i stratygrafią. Pierwszy czwartorzędowy poziom wodonośny w rejonie Piotrkowa Trybunalskiego występuje na zmiennej głębokości. Najpłycej – w przedziale 0 - 2 m – zwierciadło tego poziomu występuje w osadach aluwialnych związanych z największymi dolinami rzeczny. W sąsiedztwie doliny Strawy poziom ten obserwuje się na głębokości 2 – 5 m, lokalnie nawet do 10 m. Sytuacja ta związana jest z głębokim rozcięciem dolinnym Strawy, co warunkuje nie tylko większe głębokości do wody lecz także znaczne nachylenie zwierciadła wody ku ciekom powierzchniowym. Przejawia się to także występowaniem znacznej liczby wycieków i wysięków na styku den dolin z powierzchniami stokowymi. Wody w przewodzie zasilane są na drodze bezpośredniej infiltracji opadów. Natomiast wody podziemne występujące w dolinach, poza wspomnianym wyżej sposobem zasilania, wzbogacane są poprzez wody podziemne odpływające z terenów wysoczyzny. Przejawem takiego sposobu krążenia wód podziemnych jest częste wysychanie studni w centralnych punktach wysoczyzny, natomiast w obrębie tarasów i dolin rzecznych zjawisko to nie występuje.

W północnej części omawianego obszaru wody pierwszego poziomu wodonośnego występują w przedziale głębokości 10 - 20 m. Tak ich głębokie zaleganie wynika z konfiguracji terenu i układu warstwy wodonośnej, bowiem cechy fizyczno-chemiczne i dynamika tych wód jest analogiczna jak opisanych wyżej wód z przedziału 0 - 10 m.

Wody drugiego czwartorzędowego poziomu wodonośnego występują już na znacznych głębokościach – w przedziale 20 - 70 m i charakteryzują się znacznym ciśnieniem hydrostatycznym. Poziom ten ujmowany jest

przez liczne studnie w rejonie miasta. Występowanie tego poziomu wiąże się z miąższą serią osadów zwirowo-piaszczystych interglacjału mazowieckiego (osady te mają przeciętnie grubość 30 m). Wydajność poszczególnych studni czerpiących wodę z tego poziomu waha się od 5 do 190 m³/h przy niewielkich depresjach eksploatacyjnych. Można stwierdzić, że poziom ten jest bardzo zasobny w wodę. Zasilanie tego poziomu odbywa się drogą filtracji wód z górnych poziomów, poprzez spękania i okna sedymentacyjne w glinach morenowych, a także przesączania się przez bardziej spiaszczone partie glin.

Słabo rozpoznany i w niewielkim stopniu eksploatowany jest trzeciorzędowy poziom wodonośny. Związany jest on z utworami piaszczysto-pylastymi, a głębokość jego występowania uzależniona jest w dużym stopniu od morfologii stropu trzeciorzędu.

Kolejny poziom wodonośny występuje w osadach górnej kredy. Wody te charakteryzują się znacznym ciśnieniem hydrostatycznym do 35 m, a lokalnie, np. w ujęciu zlokalizowanym na terenie Piotrkowa Trybunalskiego, wznios hydrostatyczny przekracza 100 m. Wydajność studni ujmujących ten poziom są bardzo zmienne i wahają się od 91 m³/h przy depresji 5,8 m do 9 m³/h przy depresji 61,7 m. Wynika z tego, że serie osadów kredy górnej mają zmienną porowatość, bądź są bardziej lub mniej spękane. Przydatność tych wód dla celów zaopatrzeniowych nie jest najlepsza.

W rejonie Piotrkowa Trybunalskiego występują jedynie wody słodkie, tj. takie w których zawartość substancji rozpuszczonych nie przekracza 1 g/l, nie stwierdzono tu solanek i wód leczniczych.

Jakość wód podziemnych na terenie miasta jest stale badana w trzech ujęciach, które ujmuje czwartorzędowy poziom wodonośny. We wszystkich studniach wody zaliczono do III klasy, a ich jakość określono jako zadowalającą. W pobranych próbach stwierdzono podwyższoną zawartość żelaza, manganu, fosforanów i wodorowęglanów. Należy dodać, że w rejonie miasta Piotrkowa badano jakość wód z innych poziomów wodonośnych i zdecydowanie najlepsze wody występowały w mezozoicznym piętrze wodonośnym. Jednak piętro to na terenie miasta charakteryzuje się małymi wydajnościami i zasobami dlatego też jego wartość użytkowa jest dosyć niska.

Północno-wschodnia część miasta znajduje się w zasięgu udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 401 Niecka Łódzka, który wyznacza granica o przebiegu z północnego zachodu na południowy wschód. Jest to szczelinowy zbiornik kredowy (kreda dolna), jego szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 90 tys. m³/dobę, a średnia głębokość ujęć 30-800 m.

II.1.2.4. Charakterystyka szaty roślinnej

Zgodnie z podziałem geobotanicznym W.Szafera (1972 r.) Piotrków Trybunalski położony jest w Okręgu Łódzko-Piotrkowskim należącym do Krainy Północnych Wysoczyzn Brzeźnych. Okręg Łódzko-Piotrkowski zajmuje północną część Krainy, obejmując swoim zasięgiem Wyżynę Łódzko-Piotrkowską. Jej północną krawędzią przebiegają granice północne zasięgu występowania buka, jodły i świerka oraz lokalna granica północna głównego środkowopolskiego zasięgu występowania modrzewia. Mimo, że na obszarze Okręgu Łódzko-Piotrkowskiego znajduje się wiele miast przemysłowych zachowały się tu jeszcze duże obszary leśne, szczególnie w centrum wyżyny Łódzkiej (rejon Gałkowa i Wiączyzna), w okolicy Tomaszowa Mazowieckiego (Lasy Spalskie), a także w rejonie Piotrkowa Trybunalskiego (Obszar Sulejowskiego Parku Krajobrazowego).

Ponadto na terenie Okręgu Łódzko-Piotrkowskiego występują resztki naturalnych stanowisk leśnych. Najpiękniejsze są kresowe buczyny z jodłą świerkiem i jaworem. Zachowały się resztki lasów łęgowych z topolą białą oraz płaty żyznych lasów liściastych z domieszka jodły i świerka.

Współczesna szata roślinna jest znacznie przekształcona w wyniku wielowiekowego jej zagospodarowania i użytkowania przez człowieka. Okolice Łodzi, Pabianic, Zgierza, jak również Piotrkowa Trybunalskiego i innych miast mają bardzo silnie zmienioną przez człowieka szatę roślinną w wyniku tworzenia tu ośrodków przemysłowych. Podstawowym źródłem przeglądowej informacji o szacie roślinnej miasta Piotrkowa Trybunalskiego były następujące materiały:

- Mapa przeglądowa siedlisk nadleśnictwa Piotrków obrębu Meszcze województwo Piotrkowskie - stan na 01.01.1996 rok,
- Mapa przeglądowa drzewostanów nadleśnictwa Piotrków obrębu Meszcze województwo Piotrkowskie - stan na 01.01.1996 rok,
- Parki i ogrody zabytkowe w Polsce - Studia i Materiały - Zarząd Ochrony i Konserwacji Zespołów Pałacowo-Ogrodowych, Warszawa 1992 rok,
- Ewidencja zabytkowej zieleni Parku Belzatka - Okręgowy Ośrodek Rzeczoznawstwa i Doradztwa Rolniczego w Łodzi, 1983 rok,
- Ewidencja Parku im. Ks. J. Poniatowskiego - Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Rolnictwa w Łodzi, 1985 rok.

Współczesna szata roślinna obszaru opracowania ukształtowała się pod bezpośrednim lub pośrednim wpływem działalności człowieka, a w szczególności takich jej form, jak: osadnictwo, rolnictwo, gospodarka leśna i jest ona typowa dla średniej wielkości miasta, które w wyniku rozwoju terytorialnego wchłaniało stopniowo okoliczne tereny rolnicze, osady wiejskie oraz obszary leśne.

Na terenie Piotrkowa Trybunalskiego wyróżniono następujące typy roślinności:

- lasy,
- zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i śródłąkowe,
- roślinność towarzyszącą zabudowie typu zagrodowego,
- roślinność ogrodów działkowych,
- roślinność towarzyszącą zabudowie przemysłowej i składom,
- roślinność towarzyszącą niskiej zabudowie mieszkaniowej typu miejskiego,
- roślinność towarzyszącą wysokiej zabudowie mieszkaniowej oraz usługom z nią związanym,
- roślinność towarzyszącą ciągom komunikacyjnym,
- roślinność cmentarzy,
- parki,
- zieleńce miejskie,
- pozostałe elementy szaty roślinnej – pomniki przyrody.

Lasy

Na terenie Piotrkowa Trybunalskiego znajdują się trzy większe kompleksy leśne. W południowo-zachodniej części miasta (bezpośrednio przy jego granicy) położony jest Las Belzacki, w północno-wschodniej części

Piotrkowa znajduje się Las Wolborski, z którym sąsiaduje powierzchniowo największy, tylko częściowo położony w granicach miasta, znajdujący się na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, kompleks leśny. Zróżnicowanie siedliskowe i drzewostanowe tych kompleksów leśnych jest duże. Zajmują one siedliska świeże oraz lokalnie wilgotne.

Największe obszary leśne zajmują siedliska lasu mieszanego świeżego, boru mieszanego świeżego (Las Belzacki oraz kompleks leśny znajdujący się na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego) oraz boru świeżego (Las Wolborski). Lokalnie występują również siedliska boru wilgotnego, boru mieszanego wilgotnego (kompleks leśny znajdujący się na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego oraz Las Wolborski), a także lasu wilgotnego (łęgu olszowego oraz łęgu jesionowego) i olsu (Las Wolborski w dolinie rzeki Wierzejki). Powierzchniowo dominują drzewostany starsze z drzewostanem w wieku powyżej 40 lat o większym lub mniejszym stopniu zaburzenia lub zniekształcenia w stosunku do naturalnych zbiorowisk leśnych porastających te tereny w przeszłości.

Siedliska lasu mieszanego świeżego zajmują obecnie drzewostany tworzone przez sosnę z domieszką dębu, dąb z domieszką sosny, lokalnie z udziałem grabu zwyczajnego, czeremchy a także lipy drobnolistnej (kompleks leśny znajdujący się na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego i Las Belzacki) oraz sporadycznie plantacje topoli (Las Belzacki). Siedliska boru mieszanego świeżego zajmują przeważnie stare powyżej 40 lat drzewostany sosnowe z 10-20% domieszką dębu szypułkowego lub brzozy brodawkowatej (Las Belzacki, Las Wolborski oraz kompleks leśny znajdujący się na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego), monokultury sosnowe, rzadziej młode plantacje sosny (Las Belzacki). Siedliska boru świeżego porastają przeważnie stare drzewostany z ok. 90% udziałem sosny lub monokultury sosnowe (Las Wolborski oraz kompleks leśny znajdujący się na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego).

Siedliska boru wilgotnego oraz boru mieszanego wilgotnego zajmują drzewostany z przewagą brzozy brodawkowatej (Las Wolborski oraz kompleks leśny znajdujący się na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego). Podsuszone siedliska olsu (lasu olchowego) oraz lasu wilgotnego (łęgu) porastają drzewostany olchowe, lokalnie z domieszką wierzby i (lub) topoli, topolowo-olchowe, jesionowo-olchowo-topolowe lub topolowo-wierzbowo-olchowe. Występują one w postaci małopowierzchniowych płatów w dolinie rzeki Wierzejki oraz na obrzeżach Lasu Wolborskiego, a także w kompleksie leśnym znajdującym się na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego.

Na obszarze lasów znajdujących się na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego w granicach miasta zlokalizowany jest Rezerwat leśny Meszcze. Został on utworzony Zarządzeniem nr 402 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 25 listopada 1959 roku. Zajmował wówczas 2,11 ha. Do obecnych granic został powiększony Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 10 maja 1989 roku w sprawie uznania za rezerwat, zmieniającym poprzednie zarządzenie. Powierzchnia rezerwatu wynosi obecnie 35,32ha. Jest to rezerwat ochrony częściowej, gdzie ochroną objęty jest stary las mieszany z udziałem lipy drobnolistnej. Rezerwat Meszcze jest najcenniejszym rezerwatem lipowym w Polsce Środkowej.

Ponadto najcenniejsze przyrodniczo fragmenty lasów objęto ochroną jako użytki ekologiczne, są to:

- na terenie lasów Leśnictwa Prosenie (na terenie SPK):

- bagno - o powierzchni 0,17 ha – oddział 77g,
- na terenie lasów Leśnictwa Wierzeje:
  - mokradło - o powierzchni 0,57 ha – oddział 198h,
  - mokradło - o powierzchni 0,02 ha – oddział 198j,
  - mokradło - o powierzchni 0,41 ha – oddział 195k,
  - mokradło - o powierzchni 1,59 ha – oddział 196g,
  - mokradło - o powierzchni 3,62 ha – oddział 196h,
  - bagno - o powierzchni 0,01 ha – oddział 198f,
  - roślinność bagienna - o powierzchni 0,78 ha – oddział 195 m.

Aktem prawnym powołującym ww. formy ochrony jest Rozporządzenie Nr 57/2001 Wojewody z dnia 17 grudnia 2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 272 poz. 4779 z dnia 29 grudnia 2001 r.).

- w zachodniej części miasta:
  - „Nad Bugajem” – powierzchnia 35,8 ha (34,0 ha zbiornik; 1,8 ha teren przylegający do zbiornika).

Aktem prawnym powołującym ww. formę ochrony jest Uchwała Nr XXII/480/05 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 26 stycznia 2005 r. w sprawie uznania obszaru za użytk ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 53, poz. 551).

Zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i śródłukowe

Na terenie opracowania występują liczne zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i śródłukowe. Na obszarze dolin (m.in. rzeki Wierzejki), obniżeń bezodpływowych, w bezpośrednim sąsiedztwie cieków oczek wodnych, czyli na siedliskach żyznych, hydrogenicznych, odpowiadających potencjalnie bagiennym lasom olchowym (olsom) oraz łęgom występują w postaci przeważnie drobno powierzchniowych płatów zarośla wierzb szerokolistnych tzw. łoży. Budują je głównie niskie kępiaste wierzby (wierzba szara, wierzba uszata i in.) z udziałem kruszyny lokalnie z domieszką młodej olchy, brzozy oraz topoli osiki. Warstwę zielną tworzą gatunki szuwarowe (w tym turzycy) z mniejszym lub większym udziałem gatunków ziołoroślowych.

Na siedliskach świeżych odpowiadających potencjalnie lasom mieszanym świeżym, borom mieszanym świeżym oraz borom świeżym, użytkowanym obecnie rolniczo występują liczne przeważnie drobnopowierzchniowe zadrzewienia i zakrzewienia, o różnym stopniu zwarcia, tworzone przez kombinacje następujących gatunków: topola biała, topola osika, wiąz szypułkowy, grab zwyczajny, czerecha pospolita, brzoza brodawkowata, sosna pospolita, dąb szypułkowy, klon jesionolistny, występujące często w kompleksie przestrzennym z zaroślami bzu czarnego lub głogu i tarniny. Towarzyszą one grustom ornym, nieużytkom, lokalnie zabudowie typu zagrodowego lub zabudowie przemysłowej i składom.

Roślinność towarzysząca zabudowie typu zagrodowego

Na obrzeżach miasta, przeważnie wzdłuż dróg, zlokalizowana jest zabudowa typu zagrodowego. Towarzyszy jej roślinność. Tworzą ją pojedyncze drzewa i krzewy owocowe (wiśnie, jabłonie, śliwy, grusze, agrest, porzeczkę), pojedyncze drzewa i krzewy ozdobne (klony pospolite, klony jesionolistne, lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, dęby szypułkowe, wiąz szypułkowy, brzozy brodawkowate, jaśminowce wonne, ligustr

pospolity) wraz z kompleksami chwastów ruderalnych i muraw wydepczyskowych. Lokalnie występują również byliny ozdobne, uprawy warzyw, sady oraz zarośla bzu czarnego.

Roślinność ogrodów działkowych

Na obszarze objętym opracowaniem zlokalizowanych jest blisko dwadzieścia ogrodów działkowych. Największe ich skupiska znajdują się w północno-zachodniej, południowo-zachodniej i południowej części Piotrkowa Trybunalskiego. Roślinność ogrodów działkowych tworzą drzewa i krzewy owocowe (wiśnie, jabłonie, śliwy, grusze, agrest, porzeczka), rzadziej drzewa ozdobne (żywotniki, jaśminowce wonne, ligustr pospolity, forsycje i in.), uprawy warzyw i bylin ozdobnych wraz z kompleksami segetalnych i ruderalnych chwastów oraz muraw wydepczyskowych.

Roślinność towarzysząca zabudowie przemysłowej i składom

Największe tereny przemysłowe i składy znajdują się w południowo-zachodniej i północnej części Piotrkowa Trybunalskiego oraz w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej przecinającej miasto w kierunku północ-południe. Wyżej wymienione obszary porasta roślinność tworzona przez kompleksy ruderalnych chwastów wraz z towarzyszącymi im lokalnie drobnopowierzchowymi zadrzewieniami i zakrzewieniami topoli, klonu jesionolistnego, robinii akacjowej, wierzby, bzu czarnego o różnym stopniu zwarcia występujące w kompleksie przestrzennym z kultywowanymi murawami dywanowymi (trawnikami), którym towarzyszą kultywowane kompozycje drzew i krzewów ozdobnych (klony srebrzyste, topole, lipy drobnolistne, klony pospolite, świerki, jesiony wyniosłe, żywotniki, jaśminowce wonne, ligustr pospolity, forsycje i in.).

Roślinność towarzysząca niskiej zabudowie mieszkaniowej typu miejskiego

Ekstensywnej zabudowie mieszkaniowej typu miejskiego towarzyszą przydomowe ogródki. Ich roślinność tworzą kultywowane kompozycje drzew i krzewów ozdobnych na trawnikach (klony pospolite, lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, dęby szypułkowe, jarząby pospolite, wiązy szypułkowe, brzozy brodawkowate, świerki pospolite, świerki kłujące, różne gatunki z rodzajów żywotnik, jałowiec, dereń oraz cisy pospolite, jaśminowce wonne, forsycje pośrednie, ligustr pospolity), czasem pojedyncze drzewa i krzewy owocowe (wiśnie, jabłonie, śliwy, agrest, porzeczka) oraz kompleksy chwastów ruderalnych, muraw wydepczyskowych, byliny ozdobne. Ten typ roślinności występuje w północnej, północno-zachodniej, wschodniej, południowo-wschodniej i centralnej części miasta.

Roślinność towarzysząca wysokiej zabudowie mieszkaniowej oraz usługom z nią związanym

Największe skupiska wysokiej zabudowy mieszkaniowej oraz towarzyszących jej usług znajdują się w zachodniej, wschodniej oraz północno-zachodniej części miasta (nowe osiedla mieszkaniowe) oraz w centrum (starsza i bardziej zwarta niż na nowych osiedlach zabudowa mieszkaniowa). Towarzystwającą jej roślinność tworzą kultywowane murawy dywanowe (trawniki), zespoły wydepczyk miejskich, zespoły chwastów ruderalnych, lokalnie w kompleksie przestrzennym z pojedynczymi drzewami ozdobnymi (klony srebrzyste, topole, lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, robinie akacjowe, jarząby pospolite, brzozy brodawkowate, żywotniki, jałowce, forsycje, jaśminowce, ligustr i in.) lub kultywowanymi kompozycjami tych drzew i krzewów.

Roślinność towarzysząca ciągom komunikacyjnym

Wielu ulicom na terenie miasta towarzyszą kultywowane kompozycje drzew ozdobnych występujące przeważnie w formie nasadzeń rzędowych, tzw. alei. Są one przeważnie jednogatunkowe, często niepełne, pojedyncze lub podwójne. Najczęstszymi gatunkami je tworzącymi są klon srebrzysty, klon zwyczajny, jesion wyniosły, lipa drobnolistna, kasztanowiec biały. Drzewa tworzące aleje rosną często na trawnikach lub w specjalnie przygotowanych chodnikach, w wypełnionych ziemią otworach.

Roślinność cmentarzy

Na obszarze objętym opracowaniem znajdują się trzy cmentarze. Są one położone blisko siebie w centralnej części miasta w rejonie ul. Krętej, Spacerowej i Partyzantów. Ich teren pokryty jest roślinnością, którą tworzą kultywowane kompozycje drzew lokalnie krzewów ozdobnych (klony pospolite, klony srebrzyste, dęby szypułkowe, dęby czerwone, kasztanowce białe, topole białe, topole osiki, lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, robinie akacjowe, jarząby pospolite, brzozy brodawkowate, świerki pospolite, ś. kłujące, żywotniki, jałowce, forsycje, jaśminowce, ligustr i in.) na trawnikach.

Parki

Na obszarze objętym opracowaniem znajdują się dwa parki: Park Belzacki oraz Park im. ks. J. Poniatowskiego. Park Belzacki, dawniej Belzatka, to dawny park dworski, który został założony w połowie XIX w. przy ul. Belzackiej jako park krajobrazowy na planie nieregularnego czworoboku. W początkach XX wieku park przebudowano na miejski. Całkowita powierzchnia parku wynosi 7,5 ha, w tym wody stanowią 0,8 ha. Park posiada cenny drzewostan. Tworzą go liczne – ok. 600 szt., stare – w wieku od 80 do 200 lat drzewa liściaste oraz iglaste, tj. klony srebrzyste, klony jawory, klony zwyczajne, lipy drobnolistne, buk zwyczajny brzozy brodawkowate, robinie białe, wierzby białe, żywotniki, świerki pospolite, świerki kłujące odmiana srebrna. Występują tu również stare drzewa rzadkich gatunków jak: sosna wejmutka, sosna limba, choina kanadyjska, daglezia zielona, dąb błotny oraz jesion wyniosły odmiana płacząca. Na terenie parku znajduje się również stara aleja utworzona przez głogi jednoszyjkowe. Stan utrzymania parku jest dobry.

Rosnące na terenie parku: orzech czarny, dąb błotny oraz buk pospolity posiadają status pomnika przyrody na mocy Uchwały Nr XIII/198/03 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 26 listopada 2003 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody.

Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Nr 3/2004 z dnia 26.03.2004 r. (Dz. U. Woj. Łódzk. Nr 75 poz. 664 z dnia 31 marca 2004 r.) zniesiono ochronę: 3 klonów srebrzystych, 2 jesionów wyniosłych, lipy drobnolistnej, klona jawora, wierzby białej i sosny limby w Parku Belzackim (dz. nr ew. 192/1) powołanych Rozporządzeniem Wojewody Piotrkowskiego Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrk. Nr 17 poz. 177).

Park miejski im. Ks. J. Poniatowskiego założony został na przełomie XIX i XX wieku w samym centrum Piotrkowa między ulicami: Parkową, Żeromskiego oraz Franciszka Żwirki. Park powstał według projektu Józefa Skrobanka jako założenie w części o charakterze krajobrazowym, a w części o charakterze geometrycznym. Oddanie dla użytkowania publicznego parku nastąpiło w roku 1916. W 1927 roku na jego terenie wydzielono ogród botaniczny. Całkowita powierzchnia parku (łącznie z ogrodem botanicznym) wynosi 7,2 ha w tym wody zajmują 0,4 ha. Park posiada wartościowy drzewostan. Dominują w nim następujące

gatunki drzew i krzewów: lipa drobnolistna, kasztanowiec biały, dąb szypułkowy, klon srebrzysty, klon zwyczajny, świerk pospolity, żywotnik zachodni, cis pospolity oraz głogi. Rosnące na terenie parku graby zwyczajne tworzą ciekawe formy przestrzenne: szpalery, aleje oraz gabinety. Na terenie parku występują również drzewa rzadkich gatunków takich jak: korkowiec amurski, iglicznia trójciernista, sosna wejmutka oraz trzy drzewa pamiątkowe i głąz pamiątkowy poświęcone sławnym Polakom: T. Kościuszcze, A. Mickiewiczowi oraz H. Sienkiewiczowi. Stan utrzymania parku jest dobry.

Zieleńce

W samym centrum Piotrkowa Trybunalskiego wzdłuż al. M. Kopernika, ulic: G. Narutowicza, J. Słowackiego, Mieszka I, B. Chrobrego i M. Skłodowskiej-Curie znajdują się liczne zieleńce miejskie. Ich roślinność tworzą kultywowane kompozycje drzew, lokalnie krzewów ozdobnych (klony pospolite, klony srebrzyste, dęby szypułkowe, dęby czerwone, kasztanowce białe, topole białe, topole osiki, lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, robinie akacjowe, jarząby pospolite, brzozy brodawkowate, świerki pospolite, świerki kłujące, żywotniki, jałowce, forsycje, jaśminowce, ligustr i in.) na trawnikach. Rośnie tu wiele starych drzew.

Pozostałe elementy szaty roślinnej – pomniki przyrody

Na terenie miasta rosło 129 drzew mających status pomnika przyrody. Aktualny stan regulacji dotyczącej ochrony przedstawia się następująco:

- 3 drzewa rosnące na terenie Parku Belzackiego – opisane wyżej w ustępie dotyczącym parków;
- 103 wiąz szypułkowy, 3 kasztanowce białe oraz 2 lipy drobnolistne, rosną przy ul. Sulejowskiej 126 na okolicznych gruntach – ustanowione Rozporządzeniem Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21 poz. 75 z dnia 8 listopada 1996 r.),
Uchwałą Nr XXIII/415/12 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 27 czerwca 2012 r. zniesiono ochronę 6 wiązków szypułkowych i 2 kasztanowców białych,
Uchwałą Nr XIV/265/11 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 30.11.2011 r. zniesiono ochronę 2 Lip drobnolistnych i 21 wiązków szypułkowych,
Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Nr 8/2007 z dn. 11.04.2007 r. (Dz.U. W. Łódz. Nr 113, poz. 998), zniesiono ochronę 3 wiązków,
Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Nr 9/2009 z dn. 25.06.2009 r. (Dz.U. W. Łódz. Nr 189, poz. 1734), zniesiono ochronę 1 wiąz;
- choina kanadyjska oraz miłorząb dwukłapowy, rosnące na terenie Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego przy ul. Dąbrowskiego – ustanowione Rozporządzeniem Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21 poz. 75 z dnia 8 listopada 1996 r.),
Uchwałą Nr XVI/346/12 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 25 stycznia 2012 r. zniesiono ochronę choiny kanadyjskiej;
- grusza pospolita rosnące na działce nr ew. 141 przy ul. Wierzejskiej - ustanowione Uchwałą Nr XIII/198/03 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 26 listopada 2003 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody;

- rokitnik zwyczajny rosnący przy ul. Wierzeje w pobliżu zapory zbiornika Bugaj - ustanowione Uchwałą Nr XIII/198/03 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 26 listopada 2003 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody;
- 3 klony srebrzyste, 2 jesiony wyniosłe, lipa drobnolistna, klon jawor, wierzba biała, sosna limba – ustanowione Zarządzeniem Nr 45/87 Woj. Piotrkowskiego z dnia 15.12.1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17 poz. 177);
- 3 olsze czarne, 11 lip drobnolistnych - ustanowione Uchwałą Nr XIII/198/03 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 26 listopada 2003 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody, Uchwałą Nr XVI/346/12 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 25 stycznia 2012 r. zniesiono ochronę 3 olszy czarnych, 11 lip drobnolistnych;
- wierzba krucha – ustanowiona Uchwałą Nr XIII/198/03 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 26 listopada 2003 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody, Uchwałą Nr XVI/346/12 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 25 stycznia 2012 r. zniesiono ochronę wierzby kruchej.

II.1.2.5. Waloryzacja szaty roślinnej

W Studium ocenie poddano wartość przyrodniczą i krajobrazową istniejącej szaty roślinnej oraz dodatkowo oceniono przydatność dla celów rekreacji istniejących na terenie opracowania lasów. Ocenę wartości przyrodniczej szaty roślinnej przeprowadzono na poziomie wyróżnionych na obszarze opracowania, wymienionych i omówionych w poprzednim podrozdziale typów roślinności. Jako główne kryteria oceny na poziomie wyróżnionych typów roślinnych przyjęto stopień ich naturalności, rzadkość ich występowania oraz udział gatunków rzadkich i zagrożonych. Powyższe kryteria decydują o samoistnych walorach przyrodniczych istniejącej szaty roślinnej. Druga grupa kryteriów jakie wzięto pod uwagę, dotyczy pełnionych przez roślinność następujących funkcji: ostoi i źródła pożywienia dla zwierząt, glebo- i wodochronnej oraz jej wartości estetyczno-krajobrazowych. Oceną objęto również pojedyncze drzewa oraz ich zgrupowania towarzyszące grustom ornym, użytkom zielonym, (łąkom), nieużytkom i drogom. W szczególności oceniono takie parametry tych drzew, jak: wiek, szlachetność i rzadkość gatunków, walor estetyczny oraz stan zdrowotny.

W oparciu o wyżej omówione kryteria, wartość przyrodniczą szaty roślinnej badanego terenu kwalifikowano w trzech klasach, obiekty najcenniejsze na terenie opracowania, obiekty wartościowe oraz pozostałe obiekty.

Obiekty najcenniejsze na terenie objętym opracowaniem:

- kompleks leśny znajdujący się na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego (zwanego dalej w skrócie SPK), w tym również Rezerwat Leśny Meszcze – SPK został utworzony Rozporządzeniem Nr 3/94 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 21 lipca 1994 r. i zaktualizowany Rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego Nr 24/2006 z dnia 3 lipca 2006 r. w sprawie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Łódzkiego Nr 248, poz. 1911 z 2006 r.); powierzchnia Parku wynosi 17,03 tys. ha, otuliny ok. 36,73 tys. ha, fragment miasta wchodzący w skład SPK to skraj wieloprzestrzennego kompleksu leśnego, stanowiącego pozostałość Puszczy Pilickiej z fragmentami naturalnej przyrody, miejscami z dobrze zachowaną szatą roślinną.

Przedmiotowy kompleks w obrębie SPK na terenie miasta tworzą lasy państwowe, będące w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi – Nadleśnictwo Piotrków; o powierzchni 855 ha, co stanowi 5,2% ogólnej powierzchni Parku; zasady gospodarowania terenami wchodzącymi w skład SPK określa Plan Ochrony zatwierdzony Rozporządzeniem Nr 29/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 listopada 2006 r.;

rezerwat leśny w Meszczach chroni populację lipy drobnolistnej – typowego dla Puszczy Pilickiej drzewa lasotwórczego;

- starsze, w wieku powyżej 40 lat, drzewostany o różnym stopniu zwarcia, sosnowe, sosnowe z domieszką brzozy oraz lokalnie dębu szypułkowego, drzewostany sosnowo-brzozowe, ze znaczną domieszką dębu szypułkowego, drzewostany dębowe ze znaczną domieszką grabu oraz czeremchy, na siedliskach świeżych, tj. boru sosnowego świeżego, boru mieszanego świeżego oraz lasu mieszanego świeżego – występujące głównie w Lesie Wolborskim oraz sporadycznie w Lesie Belzackim;
- starsze, w wieku powyżej 40 lat, drzewostany na siedliskach wilgotnych, tj. łągu olszowego, łągu jesionowego, olsu, lasu mieszanego wilgotnego, boru mieszanego wilgotnego oraz boru wilgotnego, a w szczególności drzewostany olchowe, lokalnie z domieszką wierzby i (lub) topoli, topolowo-olchowe, jesionowo-olchowo-topolowe, drzewostany sosnowe, sosnowe z domieszką brzozy oraz lokalnie dębu szypułkowego, drzewostany sosnowo-brzozowe, z domieszką dębu szypułkowego, drzewostany brzozowo-sosnowe oraz brzozowe z domieszką sosny, występujące głównie na obrzeżach Lasu Wolborskiego w dolinie rzeki Wierzejki;
- Park Belzacki;
- drzewa - pomniki przyrody.

Obiekty wartościowe na terenie objętym opracowaniem:

- wszystkie pozostałe lasy niezakwalifikowane do grupy obiektów najcenniejszych,
- zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i śródłąkowe,
- park im. ks. J. Poniatowskiego,
- zieleńce miejskie,
- aleje drzew wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Pozostałe obiekty to wszystkie elementy szaty roślinnej nie zakwalifikowane do grupy obiektów najcenniejszych oraz grupy obiektów wartościowych, znajdujące się na terenie opracowania. W ocenie przydatności dla celów rekreacji istniejących na terenie opracowania lasów wzięto pod uwagę następujące parametry: wiek drzewostanu, łatwość penetracji (np. siedliska wilgotne i okresowo wilgotne są niedostępne), korzystny mikroklimat oraz odporność różnych typów siedliskowych lasu na antropopresję.

W oparciu o te kryteria istniejące na terenie Piotrkowa Trybunalskiego lasy podzielono na trzy grupy:

- lasy przydatne dla celów rekreacji, które tworzą starsze (w wieku powyżej 40 lat) o różnym stopniu zwarcia, wielkopowierzchniowe drzewostany sosnowe, sosnowe z domieszką brzozy oraz lokalnie dębu szypułkowego, drzewostany sosnowo-brzozowe ze znaczną domieszką dębu szypułkowego, drzewostany dębowe ze znaczną domieszką grabu oraz czeremchy, a także drzewostany typu monokultur sosnowych,

na siedliskach świeżych, tj. boru sosnowego świeżego, boru mieszanego świeżego oraz lasu mieszanego świeżego;

- lasy mało przydatne dla celów rekreacji, które tworzą młodsze (w wieku do 40 lat), przeważnie zwarte, wielkopowierzchniowe drzewostany sosnowe, sosnowe z domieszką brzozy oraz lokalnie dębu szypułkowego, drzewostany sosnowo-brzozowe ze znaczną domieszką dębu szypułkowego, drzewostany dębowe ze znaczną domieszką brzozy i sosny, drzewostany dębowe z domieszką lipy i grabu oraz czeremchy, drzewostany typu monokultur sosnowych, na siedliskach świeżych, tj. boru sosnowego świeżego, boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego świeżego oraz starsze (w wieku powyżej 40 lat) o różnym stopniu zwarcia, drobnopowierzchniowe (o powierzchni poniżej 1 ha) drzewostany sosnowe, sosnowe z domieszką brzozy oraz lokalnie dębu szypułkowego, drzewostany sosnowo-brzozowe ze znaczną domieszką dębu szypułkowego, drzewostany dębowe ze znaczną domieszką grabu oraz czeremchy, a także drzewostany typu monokultur sosnowych, na siedliskach świeżych, tj. boru sosnowego świeżego, boru mieszanego świeżego oraz lasu mieszanego świeżego;
- lasy nieprzydatne dla celów rekreacji, które tworzą wszystkie, bez względu na wiek i zwarcie, drzewostany na siedliskach wilgotnych tj. łągu olszowego, łągu jesionowego, olsu, lasu mieszanego wilgotnego, boru mieszanego wilgotnego oraz boru wilgotnego, a w szczególności drzewostany olchowe, lokalnie z domieszką wierzby i (lub) topoli, topolowo-olchowe, jesionowo-olchowo-topolowe, drzewostany typu monokultur topolowych, drzewostany sosnowe, sosnowe z domieszką brzozy oraz lokalnie dębu szypułkowego, drzewostany sosnowo-brzozowe z domieszką dębu szypułkowego, drzewostany brzozowo-sosnowe oraz brzozowe z domieszką sosny.

II.1.2.6. Warunki klimatyczne

Makroklimat

Piotrków Trybunalski jest położony w obszarze zakwalifikowanym przez E. Romera do typu klimatycznego „Wielkich Dolin”. Jednocześnie, w regionalizacji klimatycznej W. Okołowicza, znajduje się on na pograniczu obejmującego tereny nizinne Regionu Mazowiecko-Podlaskiego, o cechach kontynentalnych i Regionu Środkowopolskiego - obszaru o przewadze wyżyn, eksponowanego na północy na wpływ kontynentalizmu. Położenie miasta, w szeroko rozumianym zasięgu doliny Pilicy, otwartej w kierunku północnym i wschodnim, powoduje nawiązanie do warunków klimatycznych panujących na obszarach nizinnych środkowej Polski. Przewaga wpływów kontynentalnych objawia się występowaniem na tym obszarze znacznych amplitud rocznych temperatur powietrza ok. 21°C wzrastających ku wschodowi; występowaniem długiego lata i zimy – po ok. 92-97 dni, ciepłymi latami (ok. 18°C w lipcu) i zimami chłodniejszymi niż na zachodzie (średnia temperatura w styczniu ok. - 2,8 °C). Pokrywa śnieżna zalega przez ok. 75 dni, średnia roczna suma opadów wynosi ok. 560 mm.

Średnia roczna temperatura powietrza w rejonie Piotrkowa wynosi ok. 7,4°C, najcieplejszym miesiącem jest lipiec, a najzimniejszym styczeń. Dni zwanych przymrozkowymi jest ok. 112 w roku. Według Koźmińskiego i Trzeciaka pierwsze przymrozki pojawiają się między 10.X a 15.X, zaś ostatnie między 25.IV a 29.IV. Okres wegetacji (wg Romera) trwa ok. 215 dni, rozpoczyna się między 1.IV a 5.IV, kończy się 30.X – 1.XI. W lecie można się spodziewać średnio 42 dni gorących tzn. z temp. maksymalną powyżej 25°C. Średnia miesięczna

względna wilgotność powietrza zmienia się w zakresie od 76% w czerwcu do 87% w listopadzie i grudniu. Największe zachmurzenie występuje od października do lutego, a najmniejsze w okresie lata. Średnia roczna suma opadów wynosi 624 mm, z maksimum w lipcu (88 mm) i minimum w styczniu (32 mm). W ciągu roku najwięcej opadów obserwuje się w lecie, ale dni z opadem jest mniej niż w chłodnej porze roku, występuje za to większość powyżej 10,0 mm. Zimowe opady zdarzają się częściej, ale ich natężenie jest małe. Na półrocze ciepłe przypada przeciętnie 70% opadu rocznego. W ciągu roku notuje się średnio 151 dni z opadem oraz 14,5 dnia z opadem większym od 10,0 mm.

Pokrywa śniegowa zalega na obszarze miasta przeciętnie 50 dni w roku. Mgły obserwuje się przez ok. 60 dni w roku – najwięcej w październiku (11 dni).

Największą frekwencją cechują się wiatry zachodnie (23,4%) i wschodnie (14,3%). W ciągu całego roku dominują wiatry z sektora zachodniego (SW+W+NW) o udziale 44,6%, o małych prędkościach poniżej 5 m/s. Rozkład kierunków i prędkości wiatrów wykazuje układ sezonowy. W okresie letnim, przewaga wiatrów z sektora zachodniego jest największa (łącznie 52,9%), znaczny udział mają cisze (14,2%) i wiatry słabe. W okresie zimy istotna jest częstość wiatrów z kierunku wschodniego (19,3%), chociaż wyróżnia się ona także w innych okresach roku. Najmniejszą częstotliwość wykazują wiatry północno-wschodnie i północne, szczególnie jesienią.

Topoklimat

Podstawowe znaczenie dla kształtowania się warunków topoklimatycznych ma wymiana energii zachodząca na powierzchni granicznej między atmosferą a podłożem. Zróżnicowanie topoklimatyczne terenu objawia się najsilniej w warunkach pogody radiacyjnej - bezchmurnej lub z małym zachmurzeniem, i bezwietrznej. Wartości składowych bilansu cieplnego, a co za tym idzie różnorodność warunków topoklimatycznych zależą od: rzeźby terenu, rodzaju podłoża, jego pokrycia i uwilgotnienia, odsłonięcia horyzontu, itd. Czynniki wymienione na pierwszym miejscu odgrywają najistotniejszą rolę spośród cech charakterystycznych podłoża, prowadzą do wyodrębnienia typów klimatów form: wypukłych, płaskich i wklęsłych. Znaczny udział w modyfikacji naturalnych warunków klimatycznych obszaru ma wprowadzenie nań zabudowy. Także dominującą funkcję w kształtowaniu klimatu mają duże powierzchnie leśne.

Omawiany teren charakteryzuje się stosunkowo mało urozmaiconą rzeźbą, niemniej jednak można tu wyróżnić formy wklęsłe, wypukłe i przejściowe charakteryzujące się nieco odmiennymi warunkami topoklimatycznymi.

Topoklimat zboczy wysoczyzny morenowej

Są to obszary z niewielkim stopniem niebezpieczeństwa przymrozków lokalnych pochodzenia radiacyjnego lub radiacyjno-adwekcyjnego. W zależności od ekspozycji zboczy charakteryzują się zróżnicowanymi wartościami całkowitego promieniowania słonecznego. Największe wartości występują na wyniesionych ponad dna dolin zboczach o wystawie południowej (SE – SW), o nachyleniu powyżej 50°. Warunki klimatyczne zboczy należą generalnie do najkorzystniejszych. Górne partie zboczy, o dużym nachyleniu, i strefy krawędziowe cechuje wybitna aktywność dynamiczna powietrza. Dobowy przebieg temperatury wyróżnia się małymi amplitudami. Nie występują ani uciążliwe upały ani radiacyjne przymrozki, są to obszary o największej wietrzności.

Strefy krawędziowe wysoczyzny i górne części stoku odznaczają się dużą bodźcowością klimatu odczuwalnego, szczególnie przy pogodach wietrznych. Najbardziej komfortowe warunki bioklimatyczne panują na stokach dobrze nasłonecznionych o niezbyt silnej wentylacji – tam lokalizowanie zabudowy niskiej, jednorodzinnej jest korzystne.

Topoklimat terenów wysoczyzny

Większa część wysoczyzny jest terenem zurbanizowanym, o dużej koncentracji ludności, niskim wskaźniku zieleni, rozwiniętej infrastrukturze transportu drogowego i kolejowego. Tereny przyległe do zwartej zabudowy miejskiej mają charakter rolniczy, o inaczej oddziaływujących na klimat cechach fizycznych podłoża i jego pokrycia. Ze względu na formę terenu cechą wiodącą jest słabsza niż w poprzednim typie wymiana ciepła między powierzchnią czynną a atmosferą wskutek turbulencji. Istnieją tu bardziej sprzyjające warunki do zalegania zimnego powietrza. Panują przeciętne warunki solarne i korzystne warunki termiczne. Najcieplejsze są tereny na glebach zwartych i średnio zwartych, na ogół umiarkowanie wilgotnych. Są to tereny o niewielkim zagrożeniu przymrozkami lokalnymi. Zróżnicowanie powierzchni czynnej w obszarze zabudowanym wpływa korzystnie na występowanie nocnej turbulencji oraz ograniczenie występowania i trwania inwersji temperatury powietrza.

Obszar zwartej zabudowy miejskiej wyróżnia się odrębnymi cechami klimatu. Szczególny wpływ ma różnorodność miejskiej powierzchni biologicznie czynnej i ciepło wyzwalane sztucznie do atmosfery przy procesach spalania. Obserwuje się tu mniejsze spadki temperatury nocą i zmniejszenie możliwości zalegania zanieczyszczeń powietrza w warstwie przypowierzchniowej. Obszar ten cechuje się wyższymi temperaturami minimalnymi, mniejszą liczbą dni przymrozkowych niż teren otwarty. W ciągu dnia większa jest nad miastem konwekcja, częściej tworzą się chmury i opady. Wzmożone parowanie i wyższa temperatura, także spływ wody opadowej po sztucznych powierzchniach, powodują jednak obniżenie wilgotności powietrza. Zabudowa w istotny sposób modyfikuje kierunek i prędkość wiatru.

Topoklimat form dolinnych

Teren ten obejmuje stosunkowo niewielką powierzchnię we wschodniej części miasta. Dna dolin cechują się przeciętnymi warunkami solarnymi i najmniej korzystnymi warunkami termicznymi. Są to obszary o wysokim poziomie wód gruntowych, miejscami podmokłe, w znacznej części porośnięte roślinnością łąkową, zaroślami i często wilgotnymi lasami. Stanowią dużą powierzchnię parującą w dzień. Przy dobrym nawietrzaniu dolin rzecznych stwarza to niekorzystne warunki termiczne. Obszary te są „chłodniejsze” w okresie wegetacyjnym występują wyższe minima dobowe temperatury. Tereny te są najbardziej narażone na występowanie przymrozków i tworzenie się zastoisk zimnego powietrza. Wilgotność powietrza jest dość znaczna. Nocne spadki temperatury i towarzyszący im wzrost wilgotności sprzyjają częstemu powstawaniu mgieł radiacyjnych.

Topoklimat obszarów zalesionych

Lasy kształtują warunki klimatyczne i regulują bilans wodny. Zwarta powierzchnia leśna powoduje łagodzenie dobowych i rocznych ekstremów temperatury powietrza. Wilgotność powietrza jest na ogół wyższa, szczególnie w drzewostanie iglastym. Spada prędkość wiatrów. Wzmoczona konwekcja nad powierzchnią czynną lasu wpływa na wzrost opadów atmosferycznych.

Największe wartości bioklimatyczne mają dojrzałe drzewostany sosnowe i dębowe oraz stare drągowiny na suchych siedliskach. W drzewostanach młodych, o dużej zwartości, duże obciążenie dla organizmu stanowią upalne, bezwietrzne dni, stany przegrzania. Mało korzystne oddziaływanie bioklimatyczne cechuje zespoły lasów wilgotnych, zadrzewień łęgowych, zarośli wierzbowych.

Wielkoprzestrzenne zbiorowiska leśne są cennymi obszarami zasilania i regeneracji powietrza dla miast. Zespoły roślinności w obszarze zabudowanym wpływają bardzo korzystnie na kontrastowanie warunków klimatycznych. Generalnie cechują się niższą temperaturą i poprawiają jakość powietrza. Z drugiej strony, w związku z małym przewietrzaniem, wewnątrz parków miejskich w okresie letnim występują częściej stany duszności i gorąca niż na ulicach i otwartych placach.

II.1.2.7. Higiena atmosfery

Normy przewidziane dla niektórych substancji reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu – Dz. U. 2012 poz. 1031 z dn. 24.08.2012 r.

Dwutlenek siarki występuje w skali roku w najwyższym stężeniu w okresie chłodnym (październik-marzec) tj. 4-7 krotnie wyższym niż w okresie ciepłym (kwiecień-wrzesień). W przebiegu dobowym najwyższe jego stężenia notuje się w godzinach popołudniowych, najniższe nad ranem. Na wysokość stężeń wpływ mają także warunki meteorologiczne – w okresie grzewczym najwyższe stężenia występuje podczas wiatrów południowo-wschodnich i południowych niosących powietrze znad terenów przemysłowych miasta i ze starą zabudową mieszkalną ogrzewaną indywidualnie; latem najwyższe stężenia wiążą się z wiatrami północno-wschodnimi tj. od strony starej części miasta i południowo-zachodnimi, tj. od strony Elektrowni „Bełchatów”. Wg automatycznych pomiarów przy ul. Krakowskie Przedmieście zarówno 1 -godzinne jak i 24-godzinne stężenia dwutlenku siarki w czasie 8-miesięcznego okresu pomiarowego (styczeń - sierpień) nie przekraczały obowiązujących ze względu na ochronę zdrowia ludzi poziomów dopuszczalnych. Maksymalne zmierzone wartości 1-godzinne i 24-godzinne stanowiły odpowiednio 20% i 35% obowiązujących norm. Według pomiarów wskaźnikowych prowadzonych metodą pasywną poboru prób okazuje się, że średni poziom stężeń dwutlenku siarki w 11 miesięcznym okresie pomiarowym (od stycznia do listopada) wynosił w poszczególnych punktach od 6,1 do 11,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (poziom dopuszczalny na rok kalendarzowy – 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Najwyższą wartość stwierdzono przy ul. Zamkowej (rejon Pl. Czarneckiego) oraz przy ul. Włókienniczej.

Dwutlenek azotu - według pomiarów wskaźnikowych prowadzonych metodą pasywną poboru prób okazuje się, że roczny poziom stężeń dwutlenku azotu wahał się od 18,2 do 34,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (wartość dopuszczalna ze względu na ochronę zdrowia wynosi 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Najwyższe stężenia występowały w rejonie skrzyżowania ul. Wolborskiej z ul. Skłodowskiej – Curie. Zmienność sezonowa stężeń dwutlenku azotu była znacznie słabsza niż w przypadku dwutlenku siarki; w okresie chłodnym były one ok. 2-krotnie wyższe niż w okresie ciepłym. Sytuacja taka świadczy o wysokim udziale środków transportu w zanieczyszczeniu powietrza w mieście tlenkami azotu. W stosunku do roku 2010 poziom tego zanieczyszczenia w większości punktów nie zmienił się zasadniczo; tylko w rejonie ul. Słowackiego/Dąbrowskiego oraz w rejonie ul. Zamkowej (przy Pl. Czarneckiego) zanotowano istotniejszy spadek stężeń NO_2 (16 i 11%), co mogło mieć związek z remontami ulic, a tym samym ograniczeniem ruchu w tych rejonach. Wg automatycznych pomiarów przy ul. Krakowskie Przedmieście 1-godzinne stężenia dwutlenku azotu również kształtowały się poniżej poziomu

dopuszczalnego; najwyższe zmierzone stężenie (w listopadzie) osiągnęło 58% normy. Stężenie średnioroczne dwutlenku azotu wynosiło 22,3 µg/m³, co stanowiło 56% wartości dopuszczalnej. W stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek stężenia średniorocznego o 22%. Warto dodać, że wpływ na wysokości stężeń NO₂ mają także warunki meteorologiczne: najwyższe stężenia dotyczą warunków bezwietrznych, zaś w czasie wiatrów stężenia obniżają się 3 – 5-krotnie; wyższe stężenia związane są z wiatrami znad terenów przemysłowych i ruchliwych ciągów komunikacyjnych.

Pył zawieszony charakteryzuje się dobowym cyklem stężeniem uzależnionym od procesów zachodzących w granicznej warstwie atmosfery, najwyższe wartości notuje się wieczorem ok. 19-22⁰⁰ i rano ok. 7-9⁰⁰. Stężenia pyłu zawieszonego charakteryzują się zmiennością sezonową – najwyższe są w okresie grzewczym, najniższe latem. Wielkość notowanych stężeń podobnie jak w przypadku NO₂ i SO₂ zależna jest także od kierunku wiatru. Wzrost stężeń wiąże się z napływem zanieczyszczeń znad strefy uprzemysłowionej w rejonie ul. Dmowskiego (wiatry SSW) i torów kolejowych (wiatr S i SSE) oraz znad starej części miasta (wiatr E, ESE, ENE) – szczególnie w sezonie grzewczym. W okresach bezwietrznych stężenia pyłu są 2 – 3-krotnie wyższe niż w okresach wietrznych.

Wg automatycznych pomiarów przy ul. Krakowskie Przedmieście 24-godzinne stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ przekraczały poziom dopuszczalny 86 razy w ciągu roku przy dozwolonych 35 przekroczeniach. Przekroczenia notowano w okresie chłodnym: od stycznia do pierwszych dni kwietnia oraz od końca września do grudnia. Najwięcej przekroczeń D₂₄ i najwyższą średnią miesięczną zarejestrowano w listopadzie, miesiącu, w którym warunki meteorologiczne (brak opadów i niskie prędkości wiatru) sprzyjały kumulacji zanieczyszczeń. Stężenie średnioroczne osiągnęło w tym punkcie 40,6µg/m³, przekroczyło więc graniczną wartość rocznego poziomu dopuszczalnego ustalonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi (40µg/m³). W stosunku do roku poprzedniego nastąpił niewielki wzrost stężenia średniorocznego pyłu PM₁₀; wzrosła także częstotliwość przekraczania dopuszczalnego poziomu stężenia 24-godzinnego.

Pomiary manualne 24-godzinnych stężeń pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} przy ul. Sienkiewicza 16 wykazały, że:

- stężenia pyłu PM₁₀ przekraczały poziom dopuszczalny z częstością znacznie wyższą od dozwolonych 35 dni. Udokumentowano 87 takich przekroczeń; jednak biorąc pod uwagę brak wyników pomiarów z lutego i drugiej połowy października można założyć ich jeszcze większą ilość. Średnie stężenie w okresie pomiarowym w tym punkcie wynosiło 47µg/m³, czyli 118% rocznego poziomu dopuszczalnego;
- średnioroczne stężenie pyłu PM_{2,5} wynosiło 37µg/m³, co stanowiło 148% wartości dopuszczalnej określonej w unijnej dyrektywie CAFE. Udział pyłu PM_{2,5} w pyłe PM₁₀ kształtował się od ok. 60% w okresie letnim do ok. 80% w okresie zimowym.

Oznaczenia zawartości metali i benzo-a-pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ przy ul. Sienkiewicza 16 wykazały, że:

- średnioroczne stężenia metali: arsenu, kadmu, niklu i ołowiu nie przekraczały norm obowiązujących ze względu na ochronę zdrowia ludzi;
- średnioroczne stężenie benzo-a-pirenu przekroczyło ok. 10-krotnie bardzo rygorystyczny poziom docelowy (1 ng/m³ – taki poziom ma być osiągnięty w 2013 r.). Poziom stężeń był bardzo zróżnicowany w ciągu roku – latem nie przekraczał 1 ng/m³; zimą, podczas wzmożonego ogrzewania budynków, był ponad 20-krotnie

wyższy.

Tlenek węgla posiada analogiczny dobowy cykl stężeń jak NO_2 i pył zawieszony – charakteryzuje się dwoma szczytami – wyższym wieczorem (ok. 20⁰⁰) i niższym rano (ok. 8⁰⁰). Wielkość emisji CO w przekroju rocznym utrzymuje się na podobnym poziomie, a różnice zazwyczaj wynikają z panujących w danym roku warunków meteorologicznych wpływających na wielkość emisji zanieczyszczeń oraz sposób ich rozprzestrzeniania. Najwyższe jednak stężenia dobowe związane są z napływem zanieczyszczeń z nad starej części miasta (okres zimowy) i ruchliwych skrzyżowań drogowych. Wg automatycznych pomiarów przy ul. Krakowskie Przedmieście 8-godzinne stężenia tlenu węgla (mierzone tylko w pierwszym półroczu) były niższe od wartości dopuszczalnej; najwyższe zmierzone stanowisko stanowiło ok. 35% poziomu wartości dopuszczalnej 8-godzinne stężenia.

Ozon troposferyczny - wg automatycznych pomiarów przy ul. Krakowskie Przedmieście 8-godzinne stężenia ozonu troposferycznego przekraczały poziom docelowy ze względu na ochronę zdrowia ludzi wynoszący 120 µg/m³ poprzez 9 dni w roku (dopuszczalna częstość przekroczeń wynosi 25). Najwięcej dni z przekroczeniami występowało w okresie wiosennym – kwietniu i maju.

Podsumowując wyniki badań z terenu Piotrkowa Trybunalskiego należy stwierdzić, że największym problemem na terenie miasta jest ponadnormatywne zanieczyszczenie powietrza pyłem drobnym i zawartym w nim benzo-a-pirenem. Zanieczyszczenie to ma wyraźny charakter sezonowy – niski poziom notowany w okresie letnim drastycznie zwiększa się w okresie zimowym. Główną przyczyną przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężeń pyłu zawieszonego jest emisja z ogrzewania indywidualnego. Obszar przekroczeń normatywnych poziomów stężeń według obliczeń obejmuje: w przypadku pyłu PM₁₀ (stężenia 24-godzinne) – środkowa i zachodnią część miasta, w przypadku benzo-a-pirenu (stężenie średnioroczne) – cały teren miasta.

Monitoring opadów atmosferycznych na terenie miasta przeprowadzony w 2008 r. wykazał, że tak jak w latach ubiegłych większość prób – 63% charakteryzowało się odczynem obojętnym (pH=6,1 – 7,0). Naturalny dla opadów atmosferycznych odczyn lekko kwaśny (pH=5,6 – 6,0) stwierdzono w 9% prób. Pozostałe 28% próbek posiadało odczyn zasadowy (pH>7,0).

Do największych emitorów zanieczyszczeń powietrza należą zlokalizowane na terenie miasta zakłady, przedstawione poniżej:

Tab. 1. Punktowe źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w Piotrkowie Trybunalskim w 2008 roku

Lp.	Zakład	Pył zawieszony	SO ₂	NO ₂	CO
1.	MZGK Ciepłownia C1	59,2	224,8	64,4	51,8
2.	MZGK Ciepłownia C2	46,4	70,6	44,6	36,2
3.	„Comex” - kotłownia	35,6	113,9	30,0	39,3
4.	FMG „Pioma”	16,1	0,1	0,4	0,4
5.	„Pioma Odlewnia”	26,5	0,3	2,8	0,6
6.	PFM	3,1	6,1	1,4	28,9

7.	PZPS „Sklejki”	5,8	1,3	10,4	2,2
8.	H+H Polska	11,3	20,0	8,3	20,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Informacja o stanie środowiska...”, 2009.

Dodatkowo od 2009 r. ponadnormatywne oddziaływanie na środowisko wykazywała także Fabryka Mebli Drewmebel s.c. w Piotrkowie Trybunalskim.

Zgodnie z Raportem o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2013 r. do zakładów o największej emisji zanieczyszczeń w latach 2006-2013 należy zaliczyć Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Piotrkowie Trybunalskim oraz Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Mostów „Erbedim” Sp. z o.o. Piotrków Trybunalski.

Na stan zanieczyszczenia powietrza w mieście wpływ wywiera przy określonych warunkach pogodowych (wiatry południowo-zachodnie) emisja z Elektrowni „Bełchatów”, oddalonej o ok. 30 km od miasta, która nadal, pomimo znacznej redukcji emisji zanieczyszczeń do atmosfery, jest największym źródłem zanieczyszczeń powietrza w kraju.

Zanieczyszczenia pyłowe przedostają się do atmosfery na skutek (oprócz naturalnych źródeł) działalności człowieka, podczas procesów: ogrzewania, spalania, produkcji, towarzyszą komunikacji drogowej i kolejowej. Pyły występujące na obszarze Piotrkowa Trybunalskiego pochodzą głównie ze spalania węgla do celów energetycznych (na potrzeby komunalne i technologiczne), ich składniki to: cząstki skały płonnej, sadzy i niespalonych ziaren węgla oraz metale i ich związki, azbest, węglowodory, pochodzące, m.in. z emisji komunikacyjnych.

Na terenie Piotrkowa Trybunalskiego brak jest aktualnych pomiarów hałasu. Uciążliwość hałasową stanowi głównie hałas komunikacyjny, występujący wzdłuż ciągów komunikacyjnych - dróg, ulic, szczególnie tras tranzytowych, kolei, a także lotniczy. Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników, przede wszystkim: natężenie ruchu, średnia prędkość pojazdów, ich stan techniczny, płynność ruchu, udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych, pochylenie podłużne drogi, łuki, rodzaj i stan nawierzchni. Pomiary przeprowadzono w punktach o największym natężeniu ruchu, odnotowano w nich przekroczenia poziomów dopuszczalnych. W Piotrkowie Trybunalskim wielkość natężenia ruchu, które ma największy wpływ na klimat akustyczny wzdłuż ciągów komunikacyjnych, związana jest z przejazdami tranzytowymi. Generalnie odnotowuje się wzrost natężenia ruchu pojazdami samochodowymi. Na uciążliwości spowodowane hałasem komunikacyjnym wpływa również zły stan techniczny dróg.

Generalnie zasady lokalizacji nowych inwestycji oraz potrzeba sporządzania ocen oddziaływania na środowisko, kontrole i egzekucja nałożonych kar pozwalają na ograniczenie hałasu pochodzącego z zakładów przemysłowych. Dla źródeł hałasu tego rodzaju, ze względu na ich najczęściej niewielkie rozmiary, istnieją, możliwości techniczne ograniczenia emisji hałasu do środowiska przez stosowanie tłumików akustycznych, obudów poszczególnych urządzeń czy zwiększenie izolacyjności akustycznej ścian pomieszczeń, w których znajdują się dane maszyny wytwarzające hałas.

W Piotrkowie Trybunalskim przekroczenia poziomów dopuszczalnych emisji hałasu (wynik kontroli przeprowadzonej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim) odnotowano dla Fabryki Maszyn Górniczych PIOMA S.A., ul. Dmowskiego 38.

II.1.2.8. Waloryzacja środowiska przyrodniczego

Ocenę przyrodniczych predyspozycji obszaru miasta Piotrkowa Trybunalskiego do rozwoju wiodących funkcji, przeprowadzono na podstawie analizy i bonitacji poszczególnych elementów składowych środowiska przyrodniczego. Wyniki analiz przedstawiono na rysunkach opracowania ekofizjograficznego: (rysunek 1 – Rzeźba terenu, rysunek 2 – Warunki geologiczno-gruntowe i wodne, rysunek 3 – Szata roślinna i gleby oraz rysunek 4 - Ocena warunków ekofizjograficznych). Za kryterium nadrzędne w tej kompleksowej ocenie przyjęto ochronę całokształtu walorów przyrodniczych terenu miasta, polegającą na racjonalnym gospodarowaniu zasobami przyrody dostosowanym do potencjalnych możliwości i wymogów ochrony środowiska przyrodniczego. Mając na względzie powyższą zasadę określono przydatność funkcjonalno – przestrzenną poszczególnych obszarów na tle ich waloryzacji przyrodniczej, wydzielając (na mapie oceny warunków ekofizjograficznych) dwie zasadnicze grupy terenów.

II.1.2.9. Ocena warunków fizjograficznych

Obszary o przeciętnych wartościach środowiska przyrodniczego – predysponowane do pełnienia funkcji gospodarczych

Wśród obszarów o warunkach ekofizjograficznych korzystnych dla zabudowy zostały wydzielone dwie grupy:

- obszary o korzystnych warunkach geologiczno-inżynierskich dla lokalizacji zabudowy, w tym obiektów dużych – oznaczone na rysunku nr 4 opracowania ekofizjograficznego symbolem A – obejmują w większości tereny zwartej zabudowy miejskiej zachodniej części miasta oraz fragment miasta na północ od drogi krajowej nr 8; są to obszary prawie płaskie o niewielkim urozmaiceniu rzeźby i nachyleniu terenu poniżej 5%, podłoże gruntowe stanowią: piaski drobne i średnie, lokalnie podścielone w głębszym podłożu gliną piaszczystą, gliny zwałowe piaszczyste; poziom zalegania wody gruntowej jest głębszy niż 2 m p.p.t., na niektórych terenach (Karolinów, rejon ul. Roosevelta) prowadzenie robót budowlanych może być utrudnione w okresach intensywnych opadów i roztopów; lokalnie mogą występować wody przypowierzchniowe i zawieszone (nadglinowe),
- obszary o mniej korzystnych warunkach dla lokalizacji zabudowy – oznaczone na na rysunku nr 4 opracowania ekofizjograficznego symbolem B – są to wszystkie pozostałe tereny miasta nie włączone do grupy terenów wskazanych do utworzenia systemu terenów otwartych; warunki geologiczno-inżynierskie są tu optymalne dla lokalizacji obiektów średnich i lekkich; lokalizacja wysokich obiektów jest możliwa jedynie po dokładnym rozpoznaniu warunków geologiczno-inżynierskich; są to obszary w większości prawie płaskie, lokalnie występują tereny o nachyleniu do 12% (doliny rzek Strawy i Wierzejki), w podłożu występują m. in.: piaski drobne i średnie, piaszczyste gliny zwałowe, grunty pyłowe i organiczne, piaski rzeczne; poziom zalegania wody gruntowej jest zróżnicowany: od 1,0 do 4 m p.p.t.; lokalnie (w obniżeniach) może wystąpić konieczność odwodnienia terenu lub stosowania odpowiednich zabezpieczeń wykopów i piwnic przed wodami gruntowymi.

Najkorzystniejszymi obszarami dla lokalizacji zabudowy rekreacyjnej lub rezydencjonalnej o niskiej intensywności są tereny położone po zachodniej stronie Lasu Wolborskiego, ze względów ekologicznych należy wykluczyć na nich inne typy zabudowy.

Korzystnymi dla lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej są obszary położone w północno - zachodniej części miasta pomiędzy istniejącym osiedlem Pawłowska a ogrodami działkowymi.

Zabudowa przemysłowa powinna być lokalizowana w ramach istniejących stref przemysłowych, ich poszerzenie możliwe jest kosztem terenów obecnie niezabudowanych położonych na południu miasta i przylegających bezpośrednio do zainwestowanych terenów miejskich.

Obszary, które należy wyłączyć z lokalizacji zabudowy z uwagi na ich cenne wartości przyrodnicze i pełnienie ważnych funkcji środowiskotwórczych

Wydzielone obszary pełnią ważne funkcje środowiskotwórcze warunkujące utrzymanie równowagi ekologicznej w środowisku przyrodniczym miasta i terenów otaczających. Do obszarów tych zaliczono aktywne biologicznie ekosystemy leśne, łąkowe, bagienne i wodne wskazane do ochrony przed degradacją wartości ogólnosiłowskich i ścisłego podporządkowania ich gospodarczego użytkowania nadrzędnej funkcji przyrodniczej. Ze względu na pewne zróżnicowanie walorów środowiska w obrębie tej grupy obszarów wydzielono:

Ekosystemy leśne pełniące funkcje ekologiczne, ochronne, klimatotwórcze i krajobrazowe.

Ze względu na szczególną rolę lasów w kształtowaniu środowiska przyrodniczego użytkowanie gospodarcze terenów leśnych powinno być ograniczone do niezbędnego minimum wynikającego z potrzeb pielęgnacyjnych. Jako najmniej kolizyjne do pełnienia funkcji przyrodniczych lasu uznano jego racjonalne wykorzystanie dla celów wypoczynku wydzielając cztery grupy powierzchni leśnych o odmiennej przydatności dla funkcji rekreacji. Kryterium oceny dla tej funkcji była wielkość powierzchni zalesionej, rodzaj siedliska i jego odporność na antropopresję, a ponad to wiek drzewostanów oraz warunki klimatyczne wnętrza lasu.

Wykorzystanie rekreacyjne lasów powinno polegać na dążeniu do koncentracji ruchu masowego na przedpolu (lub obrzeżu) kompleksów leśnych oraz na przestrzeganiu zasady użytkowania wnętrza lasu jako obszaru dostępnego tylko dla penetracji pieszej (względnie rowerowej) po wyznaczonych szlakach turystycznych. Rozwój funkcji rekreacyjnej winien być poprzedzony specjalistycznymi badaniami ustalającymi zakres rekreacyjnego wykorzystania lasów.

Ekosystemy wodne, bagienne, łąkowe i polne w obrębie den dolin i obniżen terenu.

Mając na względzie wartości środowiskotwórcze tych obszarów należy w całości pozostawić je jako tereny otwarte o dotychczasowym sposobie zagospodarowania (seminaturalne zbiorowiska łąkowe z lokalnymi zadrzewieniami i zakrzewieniami). Doliny, jako wklęsłe formy liniowe, posiadają naturalne predyspozycje do utrzymywania przestrzennej ciągłości obszarów czynnych biologicznie, a tym samym do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego miasta. Stanowią ponadto jeden z podstawowych elementów zapewniających połączenie systemu terenów otwartych miasta z odpowiednim, poza miejskim układem przyrodniczym, co umożliwia ich wzajemne oddziaływanie, przede wszystkim jednak oddziaływanie obszarów otaczających miasto. Specyficzne aerodynamiczne właściwości dolin sprawiają, że posiadają one naturalne predyspozycje do pełnienia bardzo ważnej roli w przewietrzaniu miasta, a więc roli wentylacyjnej. W działalności planistycznej powinien na tych obszarach obowiązywać zakaz lokalizacji obiektów mogących powodować zanieczyszczenie środowiska wodnego. Niewskazane jest także planowanie poprzecznych

przegród w obrębie den dolin utrudniających grawitacyjny spływ mas powietrza atmosferycznego oraz uniemożliwiających swobodną migrację flory i fauny. Możliwa jest adaptacja części obszaru do wykorzystania rekreacyjnego z wykluczeniem obiektów o charakterze stałym ze względu na niekorzystne warunki klimatu lokalnego.

Obszary o cennych wartościach przyrodniczych powinny podlegać szczególnej ochronie ze względu na całokształt walorów ogólnoośrodkowych i najlepiej wykształcone mechanizmy równowagi ekologicznej. Koniecznym jest zahamowanie procesu dalszej ich degradacji poprzez racjonalny sposób zagospodarowania podporządkowany pełnionym przez nie funkcjom ekologicznym, ochronnym, klimatotwórczym i krajobrazowym.

II.1.3. Środowisko kulturowe

II.1.3.1. Ochrona środowiska kulturowego w studiach i planach

Piotrków Tryb. jest miastem zwracającym na siebie od dawna uwagę historyków i konserwatorów zabytków. Podstawową literaturę oraz stan badań do 1980 r. przedstawił Kazimierz Głowacki w swym „Studium historyczno – urbanistycznym miasta Piotrkowa Trybunalskiego”, Kielce 1981. Uzupełnienie zawiera opis Studium planu zagospodarowania centrum miasta z 1988 r.: zestawiono tu główne opracowania studialno – projektowe z nastawieniem historyczno – konserwatorskim. Wskazane tu opracowania mają nadal wysoką wartość i mogą po uzupełnieniach i niewielkich korektach służyć jako podstawa Studium obecnie podjętego. Nadal cennym elaboratem jest pionierskie studium historyczno – urbanistyczne z 1953 r, wykonane przez Henryka Rutkowskiego i Wojciecha Kalinowskiego w pierwszej serii takich studiów opracowanych w myśl nowoczesnej instrukcji. Zebrało ono podstawowy materiał dokumentacyjny i zwróciło uwagę na indywidualizm rozwoju przestrzennego Piotrkowa. Studium wykonane przez mgr arch. Olgierda Sawickiego w P.P.P.K.Z. Zamek w 1979 r. objęło już obecny powiększony obszar miasta. Nowatorstwo tego opracowania polegało, m.in. na zastosowaniu (może po raz pierwszy) świeżo opracowanego zestawu stref ochrony konserwatorskiej: A – pełnej ochrony konserwatorskiej, B – ochrony wybranych elementów, W – ochrony i obserwacji archeologicznej, K – krajobrazu, E – ekspozycji.

W 1981 r. zostało ukończone podstawowe studium historyczno – urbanistyczne, wykonane przez dr Kazimierza Głowackiego. Zawiera ono w 6 tomach (3 tomy tekstu i 3 – reprodukcji dokumentów kartograficznych, uzupełnionych rysunkami autorskimi) niezmiernie bogaty materiał dokumentacyjny, nie w pełni wykorzystany we wnikliwym i gruntownym wykładzie tekstowym. Do zagadnień nieopracowanych należy układ przestrzenny starych wsi, często niegdyś związanych z zespołami podworskimi i folwarkami, dziś przeważnie zachowanymi jedynie szczątkowo. Materiał kartograficzny, po uzupełnieniu, pozwala na wskazanie obszarów wymagających zbadania w terenie dla identyfikacji form dawnego osadnictwa podmiejskiego i dla określenia ewentualnych stref ochrony konserwatorskiej i archeologicznej. Zebrane materiały, opracowania studialne i projektowe zostały przedstawione na konferencji pt. „Problemy rewaloryzacji Piotrkowa Trybunalskiego, w Sulejowie, w 1987 r. Liczne referaty na temat uwarunkowań i elementów planów miasta stanowią nadal cenny materiał do studiów nad obecnym etapem planowania.

Były to referaty:

dr Kazimierz Głowacki; Rozwój przestrzenny Piotrkowa Trybunalskiego,

arch. Mirosław Łaszek, Plan ogólny Piotrkowa Trybunalskiego,
dr arch. Andrzej Romiszewski, Plan szczegółowy Piotrkowa Trybunalskiego,
arch. Olgierd Sawicki, Problemy rewaloryzacji Starego Miasta w Piotrkowie Trybunalskim,
arch. Joanna Chrust-Ćwiertak, Badania architektoniczne pierwszego bloku w Piotrkowie Trybunalskim,
mgr Maria Budzyńska, Problemy hydrogeologiczne Piotrkowa Trybunalskiego,
mgr inż. Lidia Wojtysiak, Problemy komunikacyjne Piotrkowa Trybunalskiego,
mgr inż. Jerzy Mantorski, Problemy odprowadzenia ścieków w Piotrkowie Trybunalskim
oraz prof. dr hab. Teresy Zarębskiej (por. niżej)

Wszystkie te referaty zostały streszczone w bardzo obszernym protokole, w którym zarejestrowano także 30 wystąpień dyskusyjnych. Materiał ten stanowi cenną wymianę poglądów na temat planów Piotrkowa i do dziś pozostaje w wielu zakresach aktualny. Jednym z referatów przedstawionych na konferencji były „Sugestie konserwatorskie do planu szczegółowego Piotrkowa Trybunalskiego” prof. Teresy Zarębskiej. Ze względu na to, że wydobyte tam zasady ochrony wartości kulturowych Piotrkowa zostały wyprowadzone z ogólnych założeń ochrony miast zabytkowych, zachowały one aktualność (nie sprecyzowały jednak wszystkich postulatów, które obecnie należałoby sformułować).

II.1.3.2. Zarys rozwoju przestrzennego miasta

Przed kilkunastu laty został opracowany, w związku z planem miejscowym zagospodarowania przestrzennego zespołu śródmiejskiego Piotrkowa Trybunalskiego, dość szczegółowy zarys rozwoju miasta. Nie uległ on dezaktualizacji i może być nadal używany w przypadku potrzeby sięgnięcia po opracowanie bardziej precyzyjne. Podano tam okoliczności powstania i przekształceń planu miasta oraz jego zabudowy, uwzględniając udział w jego przestrzeni budowli dominujących. Po omówieniu ważnych faz rozwoju przedstawiono wynikające z analizy „sugestie rewaloryzacyjne”.

Uznając jednak poprzednie rozważania za zbyt szczegółowe dla potrzeb Studium, poniższy jego skrót, uzupełniono wybranymi zagadnieniami obszarów peryferyjnych, których nie dotyczyło poprzednie zadanie.

Piotrków odznacza się wysokim stopniem przestrzennej indywidualności, uwarunkowanej zarówno jego geograficzną sytuacją, jak i wyjątkowymi impulsami rozwoju. Impulsy te wiązały się w sposób paradoksalny z niekorzystną lokalizacją miasta na styku trzech historycznych regionów Polski: Wielkopolski, Małopolski i Mazowsza. Ta lokalizacja odbierała staremu ośrodkowi miejskiemu szansę awansowania na regionalną stolicę, utrudniła także utworzenie bliskiego zaplecza o jednorodnej strukturze administracyjnej i ekonomicznej. Miasto miało niezbyt dogodne warunki topograficzne: zostało usytuowane na niemal płaskim terenie, lekko opadającym w kierunku dwu niewielkich rzeczek: Strawy i Strawki. Pierwsza z nich płynęła równolegle do wyznaczonej w średniowieczu granicy Starego Miasta (lokacyjnego) oddzielając jego teren od bliźniaczego zespołu Wielkiej Wsi; druga wykreśliła południową granicę terenu Starego Miasta, wpadając do Strawy na południowo – wschodnich peryferiach dawnego Piotrkowa.

Początki miasta są trudno uchwytnie, wzmianka z 1217 r. dotyczy jeszcze wsi, w której odbywały się sądy. Miasto („civitas”) - zapisano pod rokiem 1313 r., nie wiadomo jednak, kiedy uzyskało prawa miejskie, (zapewne po 1296 r). W początkach XIV w. Jest to już niewątpliwie miasto rozplanowane, z rynkiem w centrum. Osadnictwo sprzed lokacji stwierdzono na obszarze zarówno miasta planowanego,

jak i w znacznej od niego odległości – we wsiach: Świerczów, Kleszczów, Rokszycy, i innych. Znajdują się one na obszarze dzisiejszego Piotrkowa i wymagają uwagi podczas wykonywania tu prac ziemnych.

Trudne do ustalenia jest określenie kolejności wydarzeń przestrzennych na terenie, zajęтым przez miasto średniowieczne. Wielu badaczy zakłada, że zamek królewski zajął miejsce wczesnośredniowiecznego grodu - jego śladem mogłaby być fosa, opasująca zamek od zachodu. W pobliżu należałoby się dopatrywać śladów podgrodzia – jednak intensywne i korygowane zagospodarowywanie terenów Wielkiej Wsi utrudnia konkretyzacje tych hipotez. W XIV w. istnieje tu już dwór czy zamek królewski. Śladem dość odległej od grodu osady targowej mógłby być istniejący tu jeszcze w XIX w. długi, wąski plac (rynek Przedborski) oraz usytuowany przy jego krańcu kościółek NMP. Za taką lokalizacją tej osady zdaje się przemawiać rozwinięty węzeł starych dróg: Wrocławskiej, Przedborskiej i Krakowskiej.

Stwierdzone na terenie niewysokiego wzgórza, na którym założono klasztor bernardynów, ślady wczesnego osadnictwa, poparte legendą o pogańskim kulcie, związanym z tym miejscem, skłania niektórych historyków do dopuszczenia hipotezy o funkcjonowaniu tu wczesnego grodu. Nietypowy zbieg ulic w północnej części miasta lokacyjnego przemawia, zdaniem części autorów zarysów dziejów miasta, za lokalizacją we wschodniej części miasta lokacyjnego wcześniejszego od niego soczewkowatego placu targowego.

Wszystkie wymienione obszary powinny się znajdować w strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej oraz obserwacji archeologicznej. Do terenów chronionych, zagospodarowanych już w średniowieczu, należy także folwark wójtowski - Obrytka, usytuowany za Strawką, przy obecnej ulicy Batorego.

Miasto, rozplanowane zapewne w czasach Władysława Łokietka, uzyskało ostateczny kształt za Kazimierza Wielkiego. Zostało wówczas opasane murem, który objął od północy tereny klasztoru dominikanów oraz pas bloków za ulicą Rycerską („Nowe Miasto”), może wtedy dopiero (ok. 1360r.) do miasta włączony.

Niezależnie od tego, czy Wielka Wieś była przedlokacyjną osadą grodową, należąca do książąt, w późniejszym średniowieczu była to już wieś królewska. Nie nadano jej ani prawa, ani rozplanowania miejskiego, a otwarty charakter osady sprzyjał jej ekstensywnemu zagospodarowywaniu. Z miastem wiązała ją droga, wybiegająca z południowego narożnika rynku; z czasem między bramą, a mostem wyrosło przy niej Przedmieście Warszawskie. Jej dalszy segment dzielił Wielką Wieś na część północną, związaną z zamkiem i południową, na której miała powstać jurdyka arcybiskupia. Rozwój Wielkiej Wsi wiązał się z bardzo licznymi w XV w. zjazdami szlachty, ogólnopolskimi i prowincjonalnymi, a także, z synodami duchownych. Najważniejszym z przedmieść było Przedmieście Krakowskie: od Bramy Krakowskiej do kościoła NMP i placu Przedborskiego oraz Wrocławskiego.

Ku zachodniej bramie miejskiej bieżyły stare drogi: Rokszycza, Bełzacka i Toruńska; przed bramą wiązały się one na rozciągniętym wzdłuż murów placu zwanym w pierwszej połowie XIX w. placem św. Bernarda.

Średniowiecze było dla układu urbanistycznego Piotrkowa okresem szczególnie ważnym - nie tylko ukształtowało, zapewne na miejscu osady starszej, planowo rozwinięte Stare Miasto, lecz także zapisało w jego otoczeniu liczne szeroko rozrzucone zespoły przedmiejskie. Stanowi to bardzo oryginalną cechę układu urbanistycznego miasta.

Drugą ważną fazę jego rozwoju był wiek XVI i pierwsza połowa XVII wieku. Stało się ono wówczas głównym miejscem sejmów – do czasu przeniesienia wraz z Unią Lubelską ich stałej siedziby do Warszawy (od 1501

do 1507 odbyło się tu 35 sejmów). Masowe zjazdy były silnym czynnikiem miastotwórczym: powodowały potrzebę wzniesienia budowli dla obrad sejmu, dla senatu, a zwłaszcza dla króla i jego urzędów (budowa nowego Zamku w latach 1511-1521). Zarówno elita szlachecka, jak i duchowna, buduje liczne dwory i zakłady - głównie w pobliżu Zamku – swe jurydyki. Jedną z wcześniejszych (z 1535r), była położona nietypowo, daleko na zachód od miasta, willa biskupa Tomickiego związana z jurydyką zw. Tomice (obecnie – w rejonie ul. Sienkiewicza i hali targowej).

Zapewne niezależnie od pałacu w Wielkiej Wsi, w jej rejonie powstały siedziby Górków i Jana Łaskiego, która w 1511 roku stała własnością arcybiskupów gnieźnieńskich, przekształconą potem na jurydykę biskupią lub arcybiskupią. Do Piotrkowa przybywali na czas sejmu także liczni kupcy i służba dostojników, uczestniczących w obradach. Rozwijał się lokalny przemysł: kilka młynów, folusz, browary, „kotły gorzałczane”, piekarnie i inne. Odebranie miastu funkcji sejmowej zahamowało jego rozwój, jednak już w 1578 roku uzyskało ono nową – jednego z dwu w Polsce miast trybunalskich: sesje zimowe odbywały się w Piotrkowie, letnie w Lublinie. Funkcjonowanie Trybunału wymagało udziału kilkudziesięciu deputatów świeckich i duchownych, przybywających z orszakami licznej służby, prawników, różnych funkcjonariuszy Sądu, a także udziału stron. Trybunał ulokowano w Ratuszu. Zamek był siedzibą Sądu i urzędu grodzkiego; opuszczona została wspaniała posiadłość królewska – willa i ogrody na Bugaju, z sadzawkami i parkiem. Mnożyły się dwory szlacheckie – choć mieszczenie byli głównie obciążani dostarczaniem kwater deputowanym.

Do kilku dawnych klasztorów przybyły nowe, wzbogacając panoramę miasta. Drewniana zabudowa pierwotna, wielokrotnie niszczone pożarami, ustępowała powoli miejsca murowanej. Opisy chwalą piękny Ratusz i kościoły; największy, franciszkanów (nie zachowany), zajął w pierwszej połowie XVII wieku wraz z zespołem klasztornym wysoki taras przy ulicy Zamkowej i ob. Jerozolimskiej. Rozwinęła się w północno-wschodniej części Wielkiej Wsi osada żydowska. (z bożnicą z drugiej połowy XVII w.).

Dla najważniejszej, południowej sylwetki miasta, od strony rzeki Strawki, wielkie znaczenie miał - obok kościoła farnego – zespół kościoła i klasztoru jezuitów z końca stulecia (obie świątynie zachowane stanowią ważny element krajobrazu miejskiego). Sylwetę miasta kształtowały także inne klasztory, ufundowane w XVIII wieku. Pomimo nowych fundacji, wzbogacających przestrzeń miasta, przeżywało ono po potopie szwedzkim – w drugiej połowie XVII i XVIII wieku - okres regresu. Zaniedbanym miastem zajęła się w latach 80-tych XVIII w. Komisja Dobrego Porządku, nie zdołała ona jednak wiele zdziałać, podobnie jak władze pruskie (po 1793r.) i Księstwa Warszawskiego.

Nowym, kolejnym ważnym etapem rozwoju, były czasy Królestwa Kongresowego. Piotrków został w 1816 r. miastem obwodowym, administrującym dwoma powiatami i został poddany niezbyt rozległym akcjom porządkowym. Do ważniejszych należało uregulowanie i wybrukowanie „szosy” – odcinka ulicy Kaliskiej (obecnie ul. Słowackiego), ukończonej w 1819r. W tym samym roku podjęto prace nad ukształtowaniem ul. Nowowarszawskiej – obecnie Wojska Polskiego, której linia sięgnęła na wschodzie do drogi Wolborskiej. W 1824 roku przystąpiono do szerokiej akcji regulacyjnej, zwłaszcza na obszarze chaosu Wielkiej Wsi, służyć temu miał pomiar Wilhelma Bergemanna, na którym oparto plan nowej siatki ulic Wielkiej Wsi Hipolita Golcza. Nie istniały już wówczas, rozebrane przed kilku laty wraz z częścią murów, bramy miejskie: ułatwiło to porządkowanie dróg wylotowych. W 1831 roku włączono do miasta Wielką Wieś (a w 1840 – resztę terenów

wschodniej części miasta). Utworzono nowe cmentarze - katolicki i prawosławny (ok. 1830r., powiększone w 1853 i 1872r.).

Stan miasta sprzed regulacji pokazał bardzo cenny plan Bergemanna z 1824 roku. Można na nim odczytać wyjątkowo skomplikowany układ starych dróg wokół miasta planowanego i wpłątanych w ich węzły szeroko rozrzuconych „gniazd” osadniczych. Są to zarówno ślady starych osad, jak i licznych piotrkowskich jurydyk. Opracowany plan przygotował porządkowanie Wielkiej Wsi ze zrealizowanym już odcinkiem późniejszej Alei Wojska Polskiego. Z chaotycznym rozproszeniem Wielkiej Wsi sąsiaduje od południa prymitywny układ dróg dawnej jurydyki arcybiskupiej; jeden rozległy, prostokątny teren zajmuje ogród franciszkański, drugi, graniczący z nim od wschodu, kompleks zabudowy starostwa. Na południe od jurydyki zarejestrowano „Ogród królewskim zwany” z systemem sadzawek – były to relikty sławnej niegdyś, jagiellońskiej willi „na Bugaju”.

Szczególnie rozproszone były południowe przedmieścia. Za rzeką, dobrze jeszcze zagospodarowany, leżał folwark Obrytka, powiązany z archaicznym w formie placem Przedmieścia Wrocławskiego. Przy jego przecięciu z Krakowskim Przedmieściem, na uregulowanym trójkątnym placu leżał kościół i cmentarz NMP. Z placem tym wiązał się inny - wąskie i długie wnętrze Przedmieścia Przedborskiego. Obraz uzupełniały dwa peryferyjne folwarki – od południa, i trzeci na południowy – zachód od Starego Miasta - zapewne XVI-wieczne Tomice. W bezpośrednim sąsiedztwie Starego Miasta od południa, istniał już wydłużony plac targowy. W samym mieście, prócz rynku, widać już obecny plac Czarnieckiego, utworzony w 1817 r. Zapowiedzią nowego centrum miasta były trzy drogi, zbiegające się przy obecnym placu Kościuszki: poszerzona i wyregulowana na krótkim odcinku ulica Kaliska (obecnie Słowackiego), droga Toruńska, która zostanie wkrótce związana z Nowowarszawską i Sieradzką.

O kształcie obecnego centrum miasta zadecydowało przeprowadzenie (od 1844r.) linii kolei warszawsko - wiedeńskiej: prostopadle do szosy kaliskiej, w odległości około 600 metrów od Starego Miasta. Wyzaczyło ono – wraz z lokalizacją dworca – karierę dwóch ulic: Słowackiego przy której już w 1848 roku stanęła cerkiew, a wkrótce potem – inne budowle oficjalne, i alei Wojska Polskiego, która w przeciwieństwie do Słowackiego, otrzymała przejazd pod linią kolejową, poprowadzoną na wiadukcie. Rangę komunikacyjną tej ulicy podkreślił układ pięciu dróg (m.in. do Łasku i do Łodzi), które utworzyły nowy węzeł komunikacyjny za linią kolejową, stając się ośnią dzisiejszych osiedli mieszkaniowych. Łączące je przecznice ulicy Słowackiego zaprojektowano nieco później. Pierwszą była obecna ul. Sienkiewicza z 1868 roku; stanął przy niej pałac gubernatora i siedziba urzędów rosyjskich. Ulica 3-go Maja przeprowadzona w latach 1870-tych, przyciągnęła budynki użyteczności publicznej. Linia kolejowa przyspieszyła procesy industrializacji. Niezależnie od niej powstała w 1854 roku Fabryka Maszyn Rolniczych, ale już wielki młyn parowy z 1861 roku stanął przy torach, a w końcu stulecia rozwinęto wzdłuż ich linii rozległy i zasługujący już dziś na osobne opracowanie historyczno-konserwatorskie zespół hut szkła („Hortensja” z 1889 r. i „Klara” z 1897 r.); na południe od dworca stanęła huta szkła „Feniks”. Równocześnie (od roku 1892) rozwinęto na przeciwnym krańcu miasta wielki zespół manufaktury włókienniczej związanej z kilkoma domami pracowników (w 1927 roku powstała tu dzielnica mieszkaniowa). W latach 1901-02 zbudowano wzdłuż ulicy Sulejowskiej, przy manufakturze, kolej wąskotorową, doprowadzoną po pewnym czasie do linii kolei głównej i stacji towarowej.

Wszystkie te zespoły przemysłowe i kolejowe zasługują na traktowanie jako swoiste kompozycje urbanistyczne. Szczególnie cenny jest zespół dworca kolei warszawsko-wiedeńskiej, zestawiony z licznymi budynkami towarzyszącymi i poprzedzony placem oraz parkiem dworcowym (dziś, niestety, zniszczone). Był to pierwszy ogród publiczny Piotrkowa; wczesnym parkiem (z 1891 r.) był także park „Konradów”; który miał izolować miasto od hut. Miasto przemysłowe, jakim stał się Piotrków zajęło nowe obszary - głównie wzdłuż linii kolejowej i na zachód od niej. Tereny pomiędzy koleją a starym zespołem miejskim uzyskały szczególną rangę, przyjmując funkcje nowego centrum miasta, które to miasto w 1882 roku liczyło 23 tysiące, a w 1910 roku przekroczyło 40 tysięcy mieszkańców. Pełniło ono w latach 1867-1915 funkcje ośrodka gubernialnego. Miasto gubernialne podlegało akcjom porządkowym: rozebrano Ratusz i kościół franciszkański – dwie stare dominanty architektoniczne. W 1878 podjęto prace nad nowym planem miasta (zaktualizowano go 1882 r. i zatwierdzono w 1884 r.). Prócz różnych korekt, plan przewidywał założenie wielkiego parku w południowej części, co zrealizowano, podobnie jak wielką stację towarową. Obszar miasta, wytyczony w 1878 roku, został w 1899 roku, poszerzony przez włączenie terenu hut „Hortensja” i „Kara” oraz Manufaktury na Bugaju. Nowy plan miasta z 1911 roku nie zyskał uznania i został zastąpiony w 1915 roku przez plan znacznie bardziej szczegółowy, którego autorem był Edmund Rembek. Żaden z nich nie wprowadził istotniejszych zmian; obejmowały one już włączony do miasta obszar przedmieść zachodnich, za torami kolejowymi.

Po I wojnie światowej miasto utraciło znaczenie ośrodka regionalnego na rzecz Łodzi, stając się miastem powiatowym w województwie łódzkim. Osłabiło to rozwój miasta, lecz nie zrezygnowano z prac nad infrastrukturą (w 1927 r. oddano do użytku sieć kanalizacyjną, 1928 r. w sieć wodną). W 1927 roku władze miasta zleciły warszawskim urbanistom wykonanie nowego planu, który jednak uznały za niezadowalający. Zorganizowano więc w 1932 roku lokalne Biuro Pomiarów, które opracowało nowoczesny fotoplan w 1937 roku. Wybuch drugiej wojny światowej przerwał prace nad planem, wytyczono jednak ul. Śląską. Eksterminacja ok. 22 tysięcy ludności żydowskiej, czyli około połowy mieszkańców, a po wojnie napływ ludności z Warszawy, przyniosły wielkie zaburzenia demograficzne. W centrum miasta uległo zniszczeniu, m.in. 5 okazałych kamienic przy ulicy Słowackiego (tzw. „Krzywda”). W latach powojennych dokonano kolejnych poszerzeń terytorium miasta: w 1953 roku włączono wieś Świerczów, Kleszcz i Wierzeje, a 1960 roku powiększono obszar do 40 km². Plan perspektywiczny z 1961 roku, a następnie – plan szczegółowy z 1969 roku zakładał niekorzystne dla środowiska kulturowego przeprowadzenie trasy szybkiego ruchu wzdłuż rzeki Strawki; zrealizowano trasę częściowo – po latach, likwidując ten stary i ważny ciek wodny. Fatalny, wielki węzeł drożny zniszczył nie tylko istniejący pałacyk, lecz także – relikty willi jagiellońskiej na Bugaju. Włączenie do terenu miasta licznych starych wsi, wysuwa kwestie ich przeszłości i walorów. Mapa Brodowskiego z końca XVIII wieku pokazuje wokół Piotrkowa liczne i duże osady. Są to: Byki, Twardosławice, Belzatka, Bujny, Mortiz, Zalesie, Świerczów, Leszczyny, Meszcze i Raków. Mapa Kwatermistrzostwa W.P z około 1840 r. przekazuje, prócz nich, także nazwy dodatkowe: Rychłowice, Wólka Rokszycka, Syberia, Szydłówka, Witówek, Szczekanice, Gajów. Nie wszystkie te miejscowości znalazły się w obecnych granicach Piotrkowa – niektóre są nimi przecięte lub leżą tuż obok. Dopóki, te osady nie budzą zainteresowania inwestycyjnego, można poprzestać na określeniu ich dawnej lokalizacji i zasięgu. Należałoby jednak, choćby

wstępnie, zewidencjonować wartościowe układy przestrzenne, jeżeli zachowały się do naszych czasów. Obecnie objęte ochroną są Byki (zamek, park, resztki wsi) oraz Bełzatka (park podworski wraz z aleją). Okres ostatniego półwiecza rozwoju Piotrkowa wymaga analizy kolejnych planów urbanistycznych i stopnia ich realizacji – jest to jednak zadanie osobne. Ocena trafności decyzji urbanistycznych i realizacji architektonicznych powinna należeć do środowiska czynnych dziś piotrkowskich urbanistów.

II.1.4. Problematyka społeczna

II.1.4.1. Rozwój i zmiany w strukturze demograficznej ludności w latach 1990 – 2014

Dla potrzeb aktualizacji problematyki społecznej miasta wykorzystano dostępne dane statystyczne zawarte w następujących opracowaniach:

- „Podstawowe informacje z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechny Spis Rolny. Gmina miejska Piotrków Trybunalski” – publ. Urzędu Statystycznego w Łodzi;
- „Strategii zrównoważonego rozwoju miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2017 roku”, 2007;
- „Raport o stanie miasta Piotrkowa Trybunalskiego”, 2000-2009;
- „Raport o stanie miasta Piotrkowa Trybunalskiego”, 2015;
- „Rocznik statystyczny województwa łódzkiego 2010” – GUS, Łódź 2011,
- „Rocznik Demograficzny 2010” – GUS, 2011.

Jednym z podstawowych czynników warunkujących rozwój społeczno-gospodarczy miasta oraz charakteryzujących jego atrakcyjność są mieszkańcy. Trendy rozwoju ludnościowego stanowią najważniejszą przesłankę oceny szans i możliwości realizacji przyszłych programów rozwoju społeczno-gospodarczego, a także wskazują i określają przyszłe potrzeby miasta w zakresie m. in. nowych mieszkań, obiektów infrastruktury społecznej i technicznej, miejsc pracy, obiektów działalności gospodarczej itp.

Liczba mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego w latach 1990-2014 ulegała systematycznemu zmniejszeniu, tj. z 80 977 do 75 608 (tab.11). W porównaniu do roku bazowego (1990) spadek wyniósł 6,63%.

Tab. 2. Ludność miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 1990-2014

Lata	Liczba ludności	Przyrost rzeczywisty	Przyrost naturalny	Ogólne saldo migracji	Dynamika zaludnienia		Liczba zawartych małżeństw
					1990 = 100	rok poprzedni = 100	
1990	80 977	+448	+201	+247	100	-	b.d.
1992	81 320	+320	+121	+306	100,42	100,42	b.d.
1994	81 255	-148	+179	-67	100,34	99,92	b.d.
1996	81 308	-94	+40	-134	100,41	100,06	495
1998	81 284	+29	+85	-56	100,38	99,97	531
2000	81 032	-379	-124	-255	100,10	99,69	462
2002	80 923	-309	+77	-386	99,93	99,87	472
2004	80 085	-578	-165	-413	98,90	98,96	434
2006	78 954	-197	-77	-274	97,50	98,59	467
2008	78 149	-294	+5	-299	96,51	98,98	565
2009	77 810	-244	-30	-214	96,10	99,57	502

2010	76 881	-427	-116	-311	94,94	98,81	487
2012	76 404	-210	-107	-103	94,35	99,38	402
2014	75 608	-325	-50	-275	93,37	97,17	309

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Raport o stanie miasta...”, 2000-2009 oraz danych z GUS.

Za regres demograficzny odpowiedzialne jest przede wszystkim ujemne saldo migracji. W pierwszej dekadzie analizowanego okresu (1990-2000) przyrost naturalny był dodatni, dzięki czemu liczba mieszkańców miasta była mniej więcej ustabilizowana i oscylowała w granicach 81 tys. mieszkańców. Negatywny trend spadkowy pojawił się w roku 2000, kiedy po raz pierwszy odnotowano ujemny przyrost naturalny. W tym roku nasileniu uległy migracje zewnętrzne. Początek drugiej dekady analizowanego okresu zapoczątkował pogłębianie się tego zjawiska, jak również znaczny spadek przyrostu naturalnego, skutkiem czego największy ubytek liczby ludności miasta nastąpił w latach 2008 – 2010 i wyniósł 1,57%. Ujemny przyrost naturalny nie wyróżnia miasta Piotrkowa Tryb. na tle Polski, gdzie również przyrost naturalny przyjmuje wartości ujemne. Nie bez znaczenia jest również liczba zawartych małżeństw, ponieważ obserwuje się, że intensywny wzrost liczby małżeństw może spowodować podniesienie się wartości przyrostu naturalnego, jak miało to miejsce na przestrzeni lat 2006-2008.

Rozpatrując dynamikę zaludnienia według płci można zauważyć istotne różnice. Wyrazem tych różnic jest wskaźnik feminizacji dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego wynoszący w 2014 roku 113 kobiet na 100 mężczyzn. Wynik ten jest wyższy od średniej w kraju i w województwie łódzkim, gdzie w 2014 roku wskaźniki te wyniosły odpowiednio 107 i 110. Na początku badanego okresu współczynnik feminizacji w Piotrkowie Trybunalskim wynosił 111, a w 2009 r. osiągnął wartość 114. Widoczne zmiany zaczęły następować pod koniec lat 90-tych, kiedy do 1998 r. liczba kobiet rosła, a od tego roku zapoczątkowana została tendencja spadkowa. Natomiast przez cały badany okres następował systematyczny spadek liczby mężczyzn. W całym analizowanym okresie ubytek mężczyzn w stosunku do roku bazowego (1990) wyniósł 7,33%. W tym samym okresie czasu ubytek kobiet wyniósł z kolei 6,0%.

Tab. 3. Ludność miasta Piotrkowa Trybunalskiego według płci w latach 1990 - 2014

Lata	Mężczyźni	Kobiety	Na 100 mężczyzn przypada kobiet	Wskaźniki dynamiki dla mężczyzn		Wskaźniki dynamiki dla kobiet	
				1990 = 100	rok poprzedni = 100	1990 = 100	rok poprzedni = 100
1990	38 356	42 621	111	100	100	100	100
1992	38 547	42 547	111	100,5	100,48	99,83	99,79
1994	38 519	42 736	111	100,42	99,87	100,27	99,77
1996	38 503	42 805	111	100,38	100,02	100,43	100,20
1998	39 491	44 128	112	103,0	102,57	103,54	103,09
2000	39 057	43 723	112	101,83	98,90	102,60	99,08
2002	38 623	43 501	113	100,70	98,90	102,06	99,50
2004	38 129	43 058	113	99,41	98,72	101,03	99,0
2006	37 428	42 533	114	97,60	98,16	99,80	98,8

2008	37 116	42 306	114	96,77	99,17	99,26	99,47
2009	36 703	41 696	114	95,70	98,90	97,83	98,56
2010	36 165	40 716	113	94,29	98,53	95,53	97,65
2012	35 894	40 510	113	93,58	99,25	95,04	99,50
2014	35 546	40 062	113	92,67	99,03	94,00	98,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Raport o stanie miasta...”, 2000-2009 oraz danych z GUS.

Analiza udziałów wymienionych grup w tabeli 4 pokazuje, że w analizowanym okresie wystąpiło systematyczne zmniejszanie się odsetka dzieci i młodzieży (z 23% do 17,5%), spadek udziału ludności w wieku produkcyjnym (z 63% do 61,5%) z wyraźnymi wahaniami w badanym okresie oraz powiększanie się grupy osób będących w wieku poprodukcyjnym (z 14% do ok. 21%). Jednocześnie następuje spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, co w przypadku zmniejszającej się liczby osób młodych, może w dalszej perspektywie przyczynić się do spowolnienia wzrostu gospodarczego miasta. W świetle powyższych danych stwierdza się również, że proces starzenia populacji miejskiej Piotrkowa Trybunalskiego postępuje konsekwentnie.

Tab. 4. Ludność miasta Piotrkowa Trybunalskiego według grup wiekowych w latach 1998 – 2014

Lata	Liczebność wiekowa wg klas ekonomicznych							
	przedprodukcyjny		produkcyjny				poprodukcyjny	
	Razem (% ogółu)	Wskaźnik dynamiki	Kobiety (% ogółu)	Mężczyźni (% ogółu)	Razem (% ogółu)	Wskaźnik dynamiki	Razem (% ogółu)	Wskaźnik dynamiki
1998	19 306 (23,1%)	100	26 593 (31,8%)	26 168 (31,3%)	52 761 (63,1%)	100	11 513 (13,8%)	100
2000	19 473 (23,5%)	100,87	26 110 (31,5%)	25 552 (30,9%)	51 662 (62,4%)	97,92	11 645 (14,1%)	101,15
2002	16 523 (20,1%)	85,58	26 508 (32,3%)	27 265 (33,2%)	53 773 (65,5%)	101,92	11 828 (14,4%)	102,74
2004	15 536 (19,1%)	80,47	27 122 (33,4%)	26 458 (32,6%)	53 580 (66%)	101,55	12 071 (14,9%)	104,85
2006	14 720 (18,4%)	76,25	26 446 (33,1%)	26 020 (32,5%)	52 466 (65,6%)	99,44	12 775 (16%)	110,96
2008	14 196 (17,9%)	73,53	25 496 (32,1%)	25 635 (32,3%)	51 131 (64,4%)	96,91	14 095 (17,8%)	122,43
2009	14 045 (17,9%)	72,75	25 026 (31,9%)	25 444 (32,5%)	50 470 (64,4%)	95,66	13 884 (17,7%)	120,60
2010	13 729 (17,9%)	71,11	24 148 (31,4%)	25 281 (32,9%)	49 429 (64,3%)	93,68	13 723 (17,8%)	119,20
2012	13 476 (17,6%)	69,80	23 279 (30,5%)	24 770 (32,4%)	48 049 (62,9%)	91,07	14 879 (19,5%)	129,24

2014	13 207 (17,5%)	68,41	22 237 (29,4%)	24 159 (31,9%)	46 396 (61,3%)	87,94	16 005 (21,2%)	139,02
Wskaźnik dynamiki (1998 = 100)								

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Raport o stanie miasta...”, 2000-2009 oraz danych z GUS.

Jeśli chodzi o liczbę kobiet i mężczyzn w wieku produkcyjnym to proporcje między płciami są zbliżone, aczkolwiek do roku 2009 charakterystyczne są nieznaczne wahnięcia w okolicach max 1%. Od 2010 r. proporcje między płciami się zwiększają na skutek wyraźnego spadku liczby kobiet w wieku produkcyjnym. Warto zaznaczyć, że w wielkościach bezwzględnych liczba kobiet w wieku produkcyjnym w roku 2014 w stosunku do roku 1998 spadła o ok. 4,5 tys., natomiast liczba mężczyzn w analogicznym okresie spadła niewiele ponad 2 tys. osób.

Kwestią na którą należy zwrócić szczególną uwagę jest także spadek wśród mieszkańców miasta Piotrkowa Trybunalskiego liczby osób młodych, z równocześnie znaczącym wzrostem liczebnym grupy osób w wieku poprodukcyjnym. W badanym okresie odnotowano „skurczenie się” grupy młodej o ok. 32%. Przyrost natomiast wykazano w przypadku grupy „starszej”, który wyniósł niewiele ponad 39%. Niewątpliwie ma to związek ze zmniejszaniem się liczby urodzeń, zmniejszaniem się liczby zgonów oraz migracjami zewnętrznymi.

Syntetyczną miarą obrazującą relacje analizowanych grup ludności są tzw. "współczynniki obciążenia" wyrażające się m.in. liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Tab. 5. „Współczynnik obciążenia” ludności Piotrkowa Tryb. w latach 2002-2014

Lata	Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym
2002	53
2004	52
2006	52
2008	53
2009	54
2010	56
2012	59
2014	63

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Rocznik Demograficzny, 2002-2009 oraz danych z GUS.

Wartość „współczynnika obciążenia” systematycznie i wyraźnie zwiększa się. Świadczyć to może o szybszym tempie przyrostu liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym niż produkcyjnym, co potwierdza tabela 5. Taka sytuacja rodzi określone konsekwencje demograficzne, gospodarcze i społeczne. Znikomy wzrost udziału ludności dorosłej nie zwiększa bowiem liczby potencjalnych rodziców.

Z przeprowadzonej analizy można wyciągnąć następujące wnioski:

- liczba mieszkańców miasta w latach 1990-2014 spadła o ponad 6,5%, przy czym znaczącą rolę odegrało ujemne saldo migracji,

- współczynnik feminizacji począwszy od 1990 roku nieznacznie wzrasta, przyjmując wartość 113 kobiet na 100 mężczyzn (2014),
- ludność miasta podlega szybszemu niż przypuszczano w „Zmianie studium 2011” procesowi starzenia się, za co odpowiedzialny jest w równym stopniu spadek liczebności dzieci i młodzieży oraz znaczny wzrost udziału osób starszych wśród mieszkańców miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

II.1.4.2. Analiza trendów umieralności i płodności

Omawiając rozwój ludnościowy miasta zwrócono uwagę na pojawiający się na początku XXI wieku i generalnie utrzymujący się przez resztę analizowanego okresu ujemny przyrost naturalny. Jest on efektem zmniejszającej się liczby urodzeń przy względnie stabilnym poziomie zgonów (względny albowiem w badanym okresie liczba zgonów naprzemiennie wzrastała i malała).

Tab. 6. Zgony wg płci wśród mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego w latach 1990 - 2014

Lata	Razem	Wskaźnik dynamiki 1990 = 100	Liczba zgonów na 1000 mieszkańców
1990	858	100,00	10,5
1992	884	103,03	10,8
1994	782	91,14	9,5
1996	852	99,30	10,4
1998	714	83,22	8,8
2000	922	107,46	11,4
2002	725	84,50	9,0
2004	870	101,40	10,9
2006	801	93,36	10,1
2008	808	94,17	10,3
2009	855	99,65	11,0
2010	898	104,66	11,7
2012	848	98,83	11,1
2014	790	92,07	10,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Raport o stanie miasta...”, 2000-2009 oraz danych z GUS.

Przegląd liczb i wskaźników dotyczących umieralności wśród mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego (tab. 6) pokazuje, że wielkość zgonów jest zmienna w czasie. W porównaniu z rokiem 1990 spadła bardzo nieznacznie, co daje podstawę by sądzić, że wahania roczne generalnie nie wywołują większych zmian w dłuższym przedziale czasowym. Trend jest w miarę stabilny, liczba zgonów bowiem kształtuje się na poziomie około 800 w skali roku.

Najlepszym miernikiem natężenia umieralności jest z kolei współczynnik zgonów na 1000 ludności. W badanym okresie zmienił się jedynie z 10,5 na 10,4 dla ogółu ludności. Miernik ten wykazywał zmienność w czasie podobną do opisaną wcześniej zmienności liczby zgonów.

Z przeprowadzonej analizy można wyciągnąć następujące wnioski:

- Liczba zgonów wśród mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego w analizowanym okresie (1990-2014) jest zmienna w czasie, ma jednak charakter stabilny, kształtuje się bowiem na poziomie około 800 osób w skali roku. Podobną stabilność wykazuje miernik natężenia zgonów (w 1990 roku wyniósł 10,5, natomiast w roku 2014 – 10,4).

II.1.4.3. Migracje ludności

Rozmiary migracji ludności Piotrkowa jeszcze w latach dziewięćdziesiątych były niezbyt duże, ale ustabilizowane. W większości przypadków tak napływ, jak i odpływ obejmowały mniej niż 1% ludności rocznie i pod koniec tegoż okresu saldo migracji było dodatnie. Natomiast w okresie między rokiem 2000 a 2014 zjawisko migracji nabrało generalnie negatywnego charakteru. Począwszy od roku 2000, saldo migracji osiągnęło wartości ujemne i stan ten utrzymuje się nieprzerwanie do chwili obecnej. Odpowiedzialny za to jest przede wszystkim nasilony odpływ mieszkańców, który w stosunku do roku 2000 zwiększył się średnio o 5,5%. W tym samym czasie napływ nowych mieszkańców średnio zmniejszył się o 2%. Należy zauważyć, że w ciągu ostatnich trzech lat zmniejszenie liczby mieszkańców miasta spowodowane jest zarówno malejącym napływem ludności jak i zwiększającym się odpływem ludności z miasta. Różnica pomiędzy obydwojema kierunkami migracji spowodowała, że z Piotrkowa Trybunalskiego na przestrzeni ostatnich 14 lat wyjechało ponad 4,5 tysiąca mieszkańców.

Tab. 7. Saldo migracji ludności miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2000-2014

Rok	Napływ				Odpływ				Saldo
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
2000	499	196	297	6	724	355	358	11	-225
2001	466	179	279	8	633	356	265	12	-167
2002	451	189	258	4	837	429	394	14	-386
2003	590	262	318	10	821	433	377	11	-231
2004	531	295	228	8	944	482	451	11	-413
2005	546	219	315	12	863	402	442	19	-317
2006	526	225	279	22	800	384	391	25	-274
2007	572	259	283	30	1011	458	543	10	-439
2008	513	230	224	59	812	316	468	28	-299
2009	556	225	279	52	770	362	392	16	-214
2010	496	221	248	27	807	344	444	19	-311
2011	531	227	282	22	790	313	448	29	-259
2012	580	225	309	46	683	306	363	14	-103
2013	505	193	279	33	819	348	449	22	-314
2014	489	189	260	40	764	320	422	22	-275
Ogółem	7851	3334	4138	379	12078	5608	6207	263	-4527

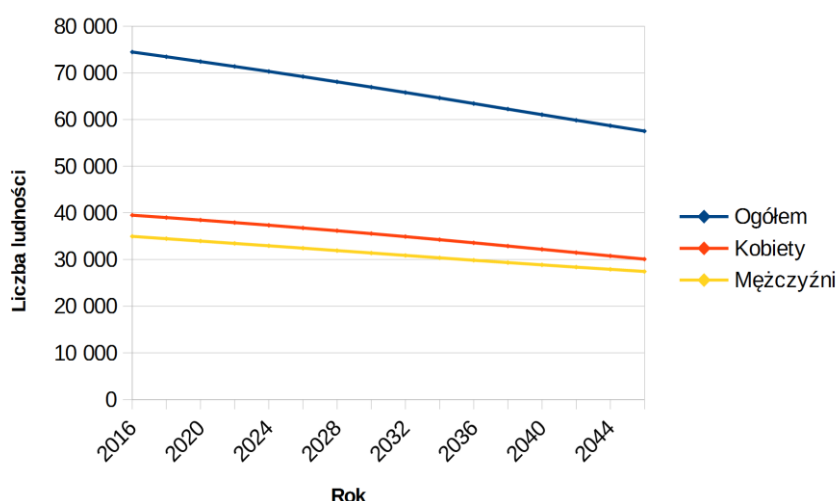
Źródło: opracowanie własne na podstawie niepublikowanych informacji GUS, Ośrodek Regionalny w Olsztynie; „Raportu o stanie miasta...”, 2000-2009.

Pod względem wymiany ludności Piotrkowa Trybunalskiego najważniejszą rolę odgrywały przemieszczenia krajowe. Godnym odnotowania jest, że 52,7% wszystkich przybywających do miasta osób w analizowanym okresie czternastu lat stanowili mieszkańcy wsi. Kierunek migracji zmieniał się jednak w przypadku osób, które zdecydowały się na opuszczenie miasta. Nieliczna większość mieszkańców obierała za cel tereny wiejskie (51,4% w stosunku do 46,4% migrujących do miast). Istotnym elementem z punktu widzenia przepływów ludności jest migracja zagraniczna. W latach 90-tych saldo wymiany zagranicznej, która łącznie w napływie i odpływie, w ciągu 10 lat, objęła 127 osób, było bliskie zera.

W analizowanym okresie czternastu lat odnotowany został natomiast zwiększony napływ ludności zza granicy i w miarę ustabilizowany odpływ poza granice kraju. Oznacza to, że saldo migracji tejże grupy migrantów osiągnęło wartość dodatnią (+116 osoby).

II.1.4.4. Prognoza ludności

Szacuje się, że w roku 2046 liczba mieszkańców miasta Piotrkowa Trybunalskiego zmniejszy się o ok. 17 tys. osób, zatem ubytek liczby ludności w stosunku do 2016 r. wyniesie ok. 22,8%. Prognozy demograficzne przewidują zmniejszenie się ludności, jednak w zależności od przyjętych rozwiązań przestrzennych i sposobu zarządzania miastem proces ten może cechować różna dynamika. Ponadto na zmianę szacowanych prognoz wg GUS (wykonane w 2013 r.), może mieć wpływ uruchomienie w ostatnim roku na szczeblu ogólnokrajowym narzędzi legislacyjnych, organizacyjnych i finansowych mających na celu zwiększenie dzietności i pobudzenie przyrostu naturalnego. Zatem przy jednoczesnym systematycznym wzroście przeciętnej długości trwania życia oraz rekomendowanej poprawie warunków mieszkaniowych, można przewidywać w kolejnych latach zahamowanie: tendencji spadkowej liczby mieszkańców miasta, ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji. Ponadto obecnie nasilone procesy emigracyjne ludności i działania polityczne Unii Europejskiej w kierunku nakładania na państwa członkowskie obowiązku przyjmowania imigrantów również mogą spowodować wzrost salda migracji w mieście Piotrkowie Trybunalskim oraz konieczność zapewnienia odpowiedniego zaplecza socjalnego. Prognozę zmian liczby ludności prezentuje poniższa rycina.

Rysunek 1. Prognoza ludności ogółem, dla kobiet i mężczyzn w mieście Piotrków Trybunalski do roku 2046

Źródło: GUS

II.1.5. Charakterystyka przestrzenno - gospodarcza miasta

II.1.5.1. Ocena stanu i możliwości rozwoju gospodarki

Ocena stanu i możliwości rozwoju gospodarki Piotrkowa Trybunalskiego obejmuje analizę przedsiębiorstw i procesów transformacji gospodarki oraz sytuację na rynku pracy.

Materiały źródłowe

Podstawę do analizy większości zjawisk stanowią dokumenty udostępnione przez Urząd Miasta i Urząd Statystyczny. Do najważniejszych, z punktu widzenia niniejszego opracowania, informacji należą:

- materiały Urzędu Statystycznego, wykaz przedsiębiorstw w systemie REGON,
- Raport o stanie miasta, 2015 r.

Wykorzystane zostały również informacje z dostępnych roczników statystycznych oraz innych opracowań dotyczących gospodarki Piotrkowa Trybunalskiego. Informacje statystyczne dotyczące przedsiębiorstw dotyczą głównie ilościowej strony zjawiska. Niewiele jest danych pozwalających na analizy jakościowe, które z punktu widzenia rozwoju gospodarczego miasta są bardzo istotne. Dotyczy to głównie siły ekonomicznej firm, ich rynków, innowacyjności i ich problemów związanych z lokalizacją. Generalnie nie prowadzi się monitoringu małych i średnich przedsiębiorstw. Jedyne dostępne informacje na ten temat pochodzą z niezależnych badań ankietowych prowadzonych w różnych latach przez różne zespoły badawcze.

II.1.5.2. Charakterystyka przedsiębiorstw i procesów gospodarczych

Kryteria podziału przedsiębiorstw

Zgodnie z kryteriami przyjętymi przez Unię Europejską "małe przedsiębiorstwo" to takie, które zatrudnia mniej niż 50 pracowników, ma sprzedaż roczną nie przekraczającą 7 mln ECU lub sumę bilansową nie wyższą niż 5 mln ECU. Do przedsiębiorstwa "średniego" zalicza się firmę zatrudniającą od 50 do 500 pracowników, której roczna sprzedaż nie przekracza 40 mln ecu a suma bilansowa 27 mln ecu. "Bardzo małe" przedsiębiorstwo zatrudnia mniej niż 10 pracowników i nazywane jest mikroprzedsiębiorstwem.

Mimo próby ujednolicenia kryteriów przez Unię Europejską w poszczególnych państwach stosowane są różne kryteria ilościowe i jakościowe zaliczania przedsiębiorstw do poszczególnych kategorii. Zależy to w dużej mierze od lokalnej sprawozdawczości i poziomu rozwoju gospodarczego danego kraju. Ze względu na problemy jakie występują z ujednoliceniem wskaźników jakościowych, w większości krajów Unii Europejskiej mała firma definiowana jest na ogół na podstawie kryteriów ilościowych, tzn. liczby zatrudnianych przez nią osób.

Generalne pojęcie małego i średniego przedsiębiorstwa odzwierciedla poziom rozwoju społeczno-gospodarczego danego kraju, rodzaj wykorzystanych technologii, stopień zróżnicowania struktury podmiotowej rynku czy stopień koncentracji przedsiębiorstw. W krajach gospodarczo mniej rozwiniętych stosowane są wyłącznie kryteria ilościowe, przy czym obniżona jest maksymalna liczba zatrudnionych, na podstawie której przedsiębiorstwa zaliczane są do konkretnej kategorii wielkościowej.

W Polsce, zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej i regułami przyjętymi przez GUS do małych firm zaliczane są zakłady o liczbie pracujących max. 49 osób, do przedsiębiorstw o średniej wielkości - firmy o liczbie pracujących od 50 do max. 249 osób. Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 249

osób traktowane są jako duże. Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących poniżej 10 osób traktowane są jako mikroprzedsiębiorstwa.

Wielkość przedsiębiorstw

Jeśli przyjmiemy klasyfikację z GUS to w Piotrkowie w 2014 r. zdecydowaną większość, bo 98,7% stanowią małe przedsiębiorstwa, a mikroprzedsiębiorstwa 94,5%. Udział średnich i dużych jest na poziomie 1,3% ogółu. Małe i średnie przedsiębiorstwa posiadają szczególne znaczenie dla restrukturyzacji gospodarki rynkowej. Stanowią one swego rodzaju bufor łagodzący skutki transformacji. Tworząc nowe miejsca pracy przyczyniają się skutecznie do zmniejszenia bezrobocia a tym samym do łagodzenia negatywnych skutków społecznych likwidacji i restrukturyzacji przedsiębiorstw państwowych.

Sektor MSP pełni istotne funkcje społeczne, polityczne i przede wszystkim gospodarcze. Funkcję społeczną stanowi formowanie klasy średniej, polityczną łagodzenie napięć społecznych poprzez redukcję wysokich społecznych kosztów procesu transformacji. W gospodarce polskiej małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią najbardziej dynamiczny sektor. Według różnych źródeł ocenia się, że daje on dzisiaj od 40 do nawet do 60% PKB. (Różnica wynika z uwzględnienia lub pominięcia w rachunkach prywatnych gospodarstw rolnych) Zatrudniają ok. 60% czynnych zawodowo obywateli i są poważnym źródłem zasilania dochodów budżetowych państwa. Małe i średnie przedsiębiorstwa są poważną siłą napędową polskiej gospodarki i ich wpływ na wzrost jej konkurencyjności jest znaczący. Wysoki udział przedsiębiorstw małych i średnich jest w zasadzie zgodny ze strukturą przedsiębiorstw tak w Polsce jak i w krajach wyżej rozwiniętych. Niewątpliwie cechą, która różni Polskę i Piotrków jest zdecydowana dominacja mikroprzedsiębiorstw. Dlatego aby ocenić stan przedsiębiorczości w Piotrkowie przyjęto do analizy klasyfikację stosowaną przez GUS. Strukturę przedsiębiorstw piotrkowskich według wielkości pokazuje tabela 1.

Tab. 8. Udział firm według wielkości w ogólnej liczbie w %

Firmy wg liczby zatrudnionych	1997		2005		2014	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Małe	6 615	93,6	8577	98,7	7400	98,7
Średnie	265	3,8	88	1,0	75	1,0
Duże	182	2,6	21	0,3	19	0,3
Ogółem	7 062	100,0	8686	100,0	7494	100,0

Źródło: materiały Urzędu Statystycznego w Piotrkowie Trybunalskim oraz dane z GUS

Struktura przedsiębiorstw według własności oraz formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw

Na koniec 2014 roku w rejestrze REGON wpisanych było 7494 podmiotów gospodarczych.

Liczba przedsiębiorców wpisanych do rejestru w 2014 roku – 615, liczba przedsiębiorców wykreślonych z rejestru w 2014 roku – 628.

Tab. 9. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2002 - 2014

Rok	Ogółem	w tym:			
		przedsiębiorstw a państwowe	spółdzielnie	spółki handlowe	spółki cywilne
2002	8 490	7	29	282	b.d.
2004	8 691	7	29	318	b.d.
2006	7 441	4	30	366	b.d.
2008	7 206	8	28	405	b.d.
2009	7 109	9	29	421	b.d.
2010	7 461	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
2012	7 450	0	24	452	610
2014	7 494	0	24	498	610

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu o stanie miasta...”, 2000-2009 oraz danych z GUS.

Gospodarka Piotrkowa Trybunalskiego oparta jest przede wszystkim na nowoczesnych usługach logistycznych i dystrybucyjnych, a także przemyśle maszynowym, mechanicznym, precyzyjnym – obróbka skrawaniem, papierniczym i meblowym. Ponadto w mieście obecny jest sektor usług, z zakresu zarządzania danymi i korespondencją oraz usług outsourcingowych. Dobrze rozwinięty jest również handel.

Na terenie miasta działają także zakłady przemysłu elektromaszynowego, drzewnego oraz szklarskiego. W południowej części miasta działa nowoczesny browar. Dobrze rozwinęły się firmy budowlane, w tym budowy dróg. Produkcją nowoczesnych maszyn zajmuje się FMG PIOMA - fabryka realizująca specjalistyczne zlecenia dla potrzeb górnictwa oraz elementy konstrukcyjne wykorzystywane w budowie mostów. Przemysł precyzyjny reprezentuje firma HÄRING, wytwarzająca części toczone dla takich koncernów jak: Mercedes-Daimler-Chrysler, Bosch Group, Volvswagen – Audi. Na terenie miasta zlokalizowany jest również nowoczesny zakład produkcyjny firmy Emerson Polska – największego w Europie producenta samokopiującego papieru komputerowego. Swoją siedzibę ma tu wiele firm usługowych zajmujących się ochroną mienia, m.in. działająca na terenie całego kraju, zatrudniająca ok. 6 tys. pracowników „ROKA”. Przemysł lekki reprezentują dynamicznie rozwijające się prywatne firmy. Wytwarzają one wysokiej jakości produkty, sprzedawane na rynkach europejskich.

Tab. 10. Jednostki zarejestrowane w systemie REGON w podziale na sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w 2014 roku.

Sekcja	Ogółem	w tym:	
		sektor publiczny	sektor prywatny
A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	122	-	122
B – górnictwo i wydobywanie	5	-	5
C – przetwórstwo przemysłowe	746	0	746
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	25	-	25

E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	22	1	21
F – budownictwo	707	-	707
G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	2110	-	2110
H – transport i gospodarka magazynowa	468	1	467
I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	190	2	188
J – informacja i komunikacja	156	-	156
K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	240	0	240
L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	297	64	233
M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	734	1	733
N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	184	-	184
O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	29	26	3
P – edukacja	344	86	258
Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	485	12	473
R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	122	8	114
S – pozostała działalność usługowa	508	-	508
T – gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby			
U – organizacje i zespoły eksterytorialne	0	-	-
Ogółem	7494	201	7293

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

93% zarejestrowanych w Piotrkowie przedsiębiorstw było firmami prywatnymi prowadzonymi albo przez osoby fizyczne albo spółkami cywilnymi. Niewielki odsetek należał do spółek prawa handlowego. Zdominowanie gospodarki przez ten rodzaj przedsiębiorstw jest typowe nie tylko dla Piotrkowa, ale i dla całej Polski i utrzymuje się od początku przemian gospodarczych. Forma prawna firmy jest ściśle skorelowana z jej wielkością i rodzajem działalności a w konsekwencji również z kondycją ekonomiczną. Generalnie zakłady osób fizycznych i spółki cywilne są bardzo małymi jednostkami, które według klasyfikacji europejskiej zaliczane są do mikroprzedsiębiorstw. Wraz z rozwojem firmy forma ta przestaje być wystarczającą, szczególnie jeżeli chodzi o możliwość uzyskania dodatkowych kapitałów.

Ocena zaprezentowanej struktury przedsiębiorstw nie jest jednoznaczna. Z jednej strony masowe powstawanie małych firm uważane jest za miarę przedsiębiorczości i możliwości adaptacyjnych społeczeństwa. To właśnie dzięki tym przedsiębiorstwom gospodarka mogła wyjść z najgłębszego kryzysu. One też przyczyniły się do znacznego obniżenia stopy bezrobocia. Z drugiej strony zjawisko to nie jest zbyt korzystne z punktu widzenia restrukturyzacji miasta i jego przyszłej konkurencyjności. Przewaga zakładów prowadzonych przez osoby fizyczne i spółki cywilne świadczy, co prawda o przedsiębiorczości społeczeństwa, ale jednocześnie wskazuje na ich słabość finansową i niską efektywność wewnętrznych

źródeł finansowania. Firmy te działają na wąskich rynkach lokalnych i mają mniejszą skłonność do innowacji co znacznie ogranicza ich możliwości rozwojowe. Można tu powołać się na badania Zespołu B. Piaseckiego, wskazującego m.in. na fakt, że w tej grupie przedsiębiorstw stosunkowo rzadko następowała zmiana formy własności i formy prawnej firmy. Jeżeli zmiany takie następowały to przebiegały z reguły w obrębie tego samego sektora prywatnego. (zob. B. Piasecki, A. Rogut, Mocne i słabe strony małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych w Polsce w 1995r. Raport końcowy, Warszawa. styczeń 1997r.)

Oceniając sytuację w Piotrkowie można przypuszczać, że proces rozwoju małych jednostek i ich przechodzenia do kolejnej grupy jest mocno ograniczony. Oznacza to z jednej strony pojawianie się istotnych barier rozwojowych, które hamują powstawanie i rozwój firm, z drugiej strony następują pewne zmiany w strukturze MSP.

Kapitał zagraniczny

Obecność kapitału zagranicznego jest jednym ze wskaźników tempa procesów przekształceń gospodarczych i miarą atrakcyjności inwestycyjnej miasta.

Piotrków Trybunalski to przede wszystkim nowoczesne usługi logistyczne i dystrybucyjne, przemysł maszynowy, mechaniczny, precyzyjny - obróbki skrawaniem, papierniczy, meblowy, usługi w zakresie zarządzania danymi i korespondencją, branża budowlana i spożywcza.

Atrakcyjność inwestycyjna miasta została zauważona przez światowe koncerny logistyczne.

W mieście i jego najbliższej okolicy powstały:

- regionalne Centrum Dystrybucji IKEA,
- ProLogis Park Piotrków (inwestor: PROLOGIS; najemcy: Unilever, Carrefour, Vitakraft),
- ProLogis Park Piotrków II,
- Logistic City Piotrków Distribution Center (najemcy: Colep CCL Polska; Emerson; sieć sklepów spożywczo-przemysłowych Dino; Logista Polska Sp. z o.o; Schlecker; Game Technologies, grupa handlowa Czerwona Torebka),
- Europolis Park Poland Central (główni najemcy: Kühne & Nagel, FM Logistic oraz InPost),
- Centrum Logistyczne „Kaufland”

Pozostałe ważne inwestycje zagraniczne na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego to:

- HARING GMBH – ul. Niska 14,
- EMERSON Sp. z o.o. – ul. Belzacka 176,
- ALLDAN Sp. z o.o. - ul. Podleśna 27,
- ALMI-ZIGPOL Sp. z o.o. – ul. Łanowa 12,
- Lafarge Beton (dawny FADOM) – ul. Wronia 61,
- METZELER AUTOMOTIVE PROFILE SYSTEM Sp. z o.o. – ul. Dmowskiego 30,
- ITALCOLOR Sp. z o.o. – ul. Gliniana 10,
- STATOIL POLSKA Sp. z o.o. – al. Armii Krajowej 22,
- ARAL POLSKA Sp. z o.o. – ul. Wojska Polskiego 119,
- SHELL POLSKA Sp. z o.o. – ul. Górna 7, ul. Cała 45E,
- ING Bank Śląski – ul. Kostromska 51,

- Lukas Bank – ul. Słowackiego 7,
- Millenium Bank – ul. Słowackiego 20,
- Citibank – ul. Słowackiego 23,
- Raiffeisen Bank Polska S.A. Oddział Piotrków Trybunalski – ul. Słowackiego 20,
- Carrefour – al. Gen. W. Sikorskiego 13/17,
- Ahold Polska Sp. z o.o. – al. Gen. W. Sikorskiego 13/17,
- Lidl – ul. Sulejowska 43, Kostromska 70,
- Kaufland Polska – ul. Wojska Polskiego 121,
- Mc Donald's Polska Sp. z o.o. – ul. Słowackiego 80,
- EUROKERZE – ul. 18-Stycznia 18,
- MBL Poland Ltd – ul. Sulejowska 45.

II.1.5.3. Rozmieszczenie przedsiębiorstw w przestrzeni miasta.

Sukces podjętej działalności gospodarczej w dużej mierze uzależniony jest od lokalizacji. Każda lokalizacja ma swoje walory i uciążliwości i ta właśnie przewaga zalet danego terenu nad jego uciążliwościami wpływa na wybór określonych miejsc lokalizacji różnych form działalności. To właśnie przez stworzenie odpowiednich walorów użytkowych terenów władza lokalna ma możliwość wpływania na wybory lokalizacyjne podmiotów gospodarczych. Jednym ze sposobów wpływania na przyszłe wybory lokalizacyjne jest stworzenie i zarezerwowanie odpowiednich terenów sygnalizując w ten sposób przyszłe kierunki rozwoju miasta.

Rozkład przedsiębiorstw odpowiada układowi urbanistycznemu miasta, który ma układ równoleżnikowy wyznaczony ulicami Wojska Polskiego, Słowackiego, Al. Sikorskiego, Kopernika, Łódzką i Sulejowską. Szczególnie silna koncentracja przedsiębiorstw występuje w rejonie starego miasta i wzdłuż ulicy Słowackiego i Sikorskiego, Kopernika. Taki układ przestrzenny firm nie jest zaskoczeniem jeżeli weźmiemy pod uwagę, że prawie 93% jednostek to przedsiębiorstwa bardzo małe a ponad 80% to zakłady osób fizycznych. Lokalizacja tego rodzaju firm z reguły związana jest z miejscem zamieszkania. Na uwagę zasługuje tu fakt, że większe skupiska przedsiębiorstw obserwujemy w dzielnicach mieszkaniowych niż w istniejących dzielnicach przemysłowych. Jest to prawdopodobnie związane ze stosunkowo słabą dynamiką procesów restrukturyzacyjnych dużych przedsiębiorstw państwowych, które w dalszym ciągu zajmują duże obszary na terenie miasta. Brak danych na temat programów przekształceń tych przedsiębiorstw nie pozwala na analizę stopnia wykorzystania terenów przemysłowych i istnienie tam ewentualnych rezerw pod nowe lokalizacje.

Analiza rozmieszczenia przedsiębiorstw według sekcji PKD oraz wielkości i wieku firm nie zmienia ogólnego obrazu. Rozmieszczenie jednostek w przestrzeni miasta jest za każdym razem bardzo podobne. Występuje ten sam układ równoleżnikowy, z dużą koncentracją firm w centrum miasta i w osiedlach mieszkaniowych. Układu tego nie zmieniają również nowe lokalizacje. Jest to o tyle zrozumiałe, że nowo utworzone firmy to przede wszystkim drobny handel i usługi, a przede wszystkim usługi dla ludności.

Rynek pracy w Piotrkowie Trybunalskim

Jedną z konsekwencji zmian, towarzyszących transformacji systemu gospodarczego i politycznego, było ograniczanie zatrudnienia, co w konsekwencji doprowadziło do odwrócenia dotychczasowych, tradycyjnie ukształtowanych tendencji i proporcji liczby osób poszukujących pracy oraz do możliwości równoczesnego,

pełnego zabezpieczenia im miejsc pracy. Rynek pracy z rynku pracobiorcy przekształcił się w rynek pracodawcy. Pojawiło się bezrobocie jako zupełnie nowe zjawisko.

Podstawową przyczyną wzrostu bezrobocia w latach 1990-1993 była recesja gospodarcza o charakterze strukturalnym, spadek popytu na niskiej jakości produkty krajowe i w rezultacie upadek wielu przedsiębiorstw.

Bezrobocie

Dane na temat bezrobocia zbierane są przez Powiatowe Urzędy Pracy (PUP). Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie obejmuje swym zasięgiem nie tylko miasto Piotrków Trybunalski, ale i 11 gmin wchodzących w skład powiatu piotrkowskiego (ziemskiego). Różnice w poziomie bezrobocia w poszczególnych latach 2000 - 2009 prezentuje poniższe zestawienie:

Tab. 11. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Piotrkowie Trybunalskim w poszczególnych latach 2000-2014

	2000	2009	2010	2011	2012	2013	2014
- zarejestrowani bezrobotni	5 590	3 636	4016	4079	4543	4504	3642
w tym kobiety - % udział	3 011 (51%)	1 855 (51%)	2099 (52%)	2146 (53%)	2265 (50%)	2208 (49%)	1783 (49%)
- pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	-	900	-	-	-	1770	-
- wskaźnik dynamiki (rok 2000=100)	100	65	72	73	81	81	65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, „Raportu o stanie miasta...”, 2000-2009 oraz „Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014 Miasto Piotrków Trybunalski”

W porównaniu do początku analizowanego okresu, liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła w roku 2009 o 45%. W latach 2000-2009 liczba zarejestrowanych bezrobotnych ulegała wahaniom, ale widoczna poprawa nastąpiła w okresie polepszenia koniunktury gospodarczej kraju w latach 2006 – 2008. Następnie do 2012 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych rosła, a od tego roku ponownie maleje. Pośród zarejestrowanych bezrobotnych mieszkających w Piotrkowie Trybunalskim, ok. 50% (+/- 1-3%) pozostających bez pracy osób stanowiły kobiety. Prawie co trzeci bezrobotny zarejestrowany w PUP w 2013 pozostawał bez pracy długotrwale.

Poziom bezrobocia

W początkowym okresie transformacji, podobnie jak w całej Polsce, w Piotrkowie Trybunalskim nastąpił szybki wzrost bezrobocia związany z wprowadzaniem reform gospodarczych i upadkiem wielu przedsiębiorstw przemysłowych. Liczba bezrobotnych wzrastała wówczas systematycznie osiągając swój najwyższy poziom w 1993 roku (17,9 tys. osób). W 1994 r. po raz pierwszy zaobserwowano spadek liczby pozostających bez pracy i do 1997 r. poziom bezrobocia konsekwentnie malał. Na koniec grudnia 1997 roku w Piotrkowie Trybunalskim zarejestrowanych było 9 509 bezrobotnych, w tym 5 064 kobiet. Tempo spadku liczby bezrobotnych w latach 2000-2015 ilustrują natomiast dane w tabeli poniżej.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w Piotrkowie Trybunalskim (9,4% - 2015 r.) nie jest niepokojąca, ponieważ jest niższa od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa łódzkiego, które wynosiło w 2015 r. 10,3%

i dla Polski, które wynosiło 9,8%. Nieco inaczej przedstawia się udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, ponieważ jest taki sam jak udział zarejestrowany w województwie łódzkim oraz wyższy niż udział zarejestrowany dla całego obszaru Polski, który wynosił 6,5%.

Tab. 12. Poziom bezrobocia w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2000-2015

Lata	Stopa bezrobocia w %	Wskaźnik dynamiki rok 2000 = 100	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]
2000	10,8	-	b.d.
2002	12,5	115,7	b.d.
2004	10,7	99,1	10,9
2006	8,7	80,6	8,7
2008	5,6	51,9	5,6
2009	7,2	66,7	7,2
2010	11,1	102,8	8,1
2012	13,1	121,3	9,5
2013	12,8	118,5	9,6
2014	10,4	96,3	7,8
2015	9,4	87,0	7,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Raport o stanie miasta...”, 2000-2009, „Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014 Miasto Piotrków Trybunalski”, dane GUS

Struktura bezrobocia

W roku 2014 bezrobotne kobiety stanowiły 49% ogółu zarejestrowanych w urzędzie pracy osób. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że im bardziej są one wykształcone tym większe trudności mają ze znalezieniem pracy. Kobiety stanowią prawie 66% wszystkich bezrobotnych z wykształceniem wyższym, 54% z policealnym i średnim zawodowym oraz 59% z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Odwrotna sytuacja dotyczy mężczyzn, albowiem większe trudności ze znalezieniem pracy mają mężczyźni z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub podstawowym. Mężczyźni stanowią prawie 65% wszystkich bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz 56% z wykształceniem podstawowym.

Tab. 13. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia i płci w 2014 roku

Wykształcenie	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Wyższe	472	310	162
Policealne i średnie zawodowe	759	412	347
Średnie ogólnokształcące	443	261	182
Zasadnicze zawodowe	763	265	498
Podstawowe i pozostałe	1205	535	670
Razem	3 642	1 783	1 859

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu o stanie miasta...”, 2015.

Niekorzystna jest struktura bezrobotnych według ich wykształcenia. Utrzymuje się ona od początku zaistnienia zjawiska bezrobocia. W 1998 roku w ogólnej populacji przeważały osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym, stanowiąc 38,2%. W 2009 r. odsetek osób z tymże wykształceniem nieco spadł i wynosił 33,3%, a w 2014 r. wynosił 33,1%. Relatywnie wysoki jest również udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (21%) oraz policealnym i średnim zawodowym (20,8%). Razem te trzy grupy stanowią około 75% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Należałoby sprawdzić czy słabe kwalifikacje bezrobotnych nie są w pewnym sensie odbiciem poziomu wykształcenia ogółu mieszkańców miasta. Mogłoby to oznaczać, że za bezrobocie odpowiedzialny jest niski poziom kwalifikacji zawodowych i jednocześnie podaż pracy wysokokwalifikowanej. Zestawiając dane z 1998 i 2014 roku łatwo jednak zaobserwować, że udział osób z wyższym wykształceniem w strukturze bezrobotnych wzrósł w roku 2014 o ponad 10% w stosunku do 1998 roku, co jest bardzo negatywnym zjawiskiem, świadczy bowiem o malejącym zapotrzebowaniu gospodarki miejskiej na osoby wykwalifikowane lub niedostosowaniu profilu kształcenia do wymogów lokalnego rynku.

Struktura bezrobotnych według wieku zwiększa jeszcze istotność bariery związanej z kwalifikacjami. 38,5% osób to bezrobotni z grupy wiekowej do 34 roku życia, a 62,5% to osoby, które nie przekroczyły 44 lat. W większości są to więc ludzie młodzi, będący w okresie dużej aktywności zawodowej. W porównaniu do roku 1998, wskaźniki te znacznie zmalały, wynosiły one kolejno 51,6% i 80%. Równocześnie wzrósł odsetek ludzi starszych pozostających bez zatrudnienia. Niewątpliwie związane jest to z omawianym wcześniej regresem demograficznym i starzeniem się mieszkańców miasta.

Tab. 14. Struktura bezrobotnych według wieku w roku 1998 i 2014

	Liczba		%	
	1998	2014	1998	2014
Ogółem	3 999	3 642	100	100
18-24 lata	1 078	416	27,0	11,4
25-34	982	986	24,6	27,1
35-44	1 138	875	28,4	24,0
45-54	721	733	18,0	20,1
powyżej 55 lat	80	632	2,0	17,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu o stanie miasta...”, 1998, 2015.

Taka struktura bezrobotnych może świadczyć o niedostatecznym tempie procesów transformacji w mieście, bowiem wysokie wskaźniki bezrobocia wśród młodszej części populacji wskazują na niskie przyrosty nowo tworzonych miejsc pracy. Do takiego wniosku upoważnia charakterystyka bezrobotnych według stażu pracy. Co czwarty zarejestrowany bezrobotny bądź jeszcze nigdzie nie pracował, bądź nie przepracował dłużej niż 1 rok. Jest to zjawisko z zasady niekorzystne i powinno być przedmiotem szczególnej uwagi władz.

Wydaje się, że podniesienie poziomu wykształcenia ludności i przystosowanie go do wymogów gospodarki rynkowej powinno stać się jednym z priorytetów władz miasta.

Tab. 15. Struktura bezrobotnych w Piotrkowie Trybunalskim według stażu pracy w 2014

	bez stażu	do 1 roku	od 1 do 5 lat	od 5 do 10 lat	od 10 do 20 lat	od 20 do 30 lat	powyżej 30 lat
Liczba	358	585	824	596	650	419	210
% ogółu	9,8	16,1	22,6	16,4	17,8	11,5	5,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu o stanie miasta...”, 2015.

Spory czas oczekiwania na pracę jest kolejną niekorzystną cechą struktury bezrobocia w Piotrkowie Trybunalskim. Osoby oczekujące na pracę do pół roku stanowią 40,8% ogółu bezrobotnych. Jak wynika z poniższego zestawienia (tab. 24), średnio 2/3 zarejestrowanych bezrobotnych otrzymuje pracę w czasie krótszym niż rok. Czas pozostawania bez pracy bezrobotnych zarejestrowanych w 2014 roku przedstawiał się następująco:

Tab. 16. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w 2014 roku

	do 1 miesiąca	1-3 miesiące	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	12-24 miesięcy	powyżej 24 miesięcy
Liczba	337	610	540	662	674	819
% w ogółem	9,3	16,7	14,8	18,2	18,5	22,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu o stanie miasta...”, 2015.

Istotnym odzwierciedleniem przystosowań zatrudnienia do transformującej się gospodarki są jego zmiany według sektorów własności. W Polsce wzrosłoby liczby pracujących w sektorze prywatnym towarzyszy spadek pracujących w sektorze publicznym. W Piotrkowie zmiany te praktycznie nie są widoczne. W 2008 r. sektor publiczny zatrudniał 24% wszystkich pracujących, a w 2012 r. udział ten wzrósł do 26%.

Tab. 17. Pracujący w gospodarce narodowej w Piotrkowie Trybunalskim według sektora własności w latach 2008-2012

Przeciętne zatrudnienie w osobach					
Sektor	2008	2009	2010	2011	2012
sektor publiczny	6 631	6 497	6 618	6 541	6 352
sektor prywatny	20 596	19 149	19 684	19 278	18 117
ogółem	27 227	25 646	26 302	25 819	24 469

Źródło: Strategia rozwoju miasta Piotrków Tryb. 2020, Piotrków Tryb. 2014

Według danych zawartych w tabeli 17 spośród 21 najważniejszych sekcji działalności sektor prywatny dominuje w czterech sekcjach: sekcji G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), gdzie udział przedsiębiorstw prywatnych kształtuje się w 2014 r. na poziomie 100% ogółu przedsiębiorstw w sekcji, w C (przetwórstwo przemysłowe) - odpowiednio 100%, w M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) – 99,9% oraz F (budownictwo) - 100%. W sekcjach, które tradycyjnie są w gestii bądź państwa, bądź gmin jak: w zaopatrzeniu w energię elektryczną gaz i wodę, w transporcie, ochronie zdrowia i administracji głównym pracodawcą jest sektor publiczny.

Tab. 18. Wskaźnik zatrudnienia przez lokalny rynek pracy w wybranych grupach na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2008-2012

Sektor	2008	2010	2012	2014
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	496	849	861	854
przemysł i budownictwo	8 922	8 860	7 997	8 290
handel	4 898	5 240	5 154	5 233
usługi	12 875	10 532	9 696	10 406
ogółem	27 191	25 481	23 708	24 783

Źródło: Strategia rozwoju miasta Piotrków Tryb. 2020, Piotrków Tryb. 2014 oraz dane GUS

Istotnym wskaźnikiem przekształceń gospodarczych są zmiany w strukturze zatrudnienia w poszczególnych sektorach działalności. Dane tabeli pokazują, że Piotrków pozostaje ośrodkiem usługowym. W 2014 r. około 42% zatrudnionych pracowało w usługach. W dalszej kolejności znajduje się przemysł i budownictwo, w którym, w 2014 r. zatrudnionych było 34% pracujących. Następnie w handlu, w 2014 r. zatrudnionych było 21% pracujących. Najmniejsze znaczenie w tworzeniu miejsc pracy odgrywa rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, w których, w 2014 r. zatrudnionych było 3% pracujących.

II.1.6. Rolnictwo

II.1.6.1. Charakterystyka rolnictwa w mieście i zachodzących w nim przemian

Użytkowanie gruntów

Obecnie miasto w granicach administracyjnych zajmuje powierzchnię 6725 ha. Struktura użytkowania gruntów w roku 2014 oraz struktura użytków rolnych jest następująca:

Tab. 19. Struktura użytkowania gruntów i użytków rolnych w 2014 roku

	Powierzchnia	
	w ha	w % ogółu
Ogółem	6 725	100
• Użytki rolne	3 148	46,8
• Grunty leśne i zadrzewienia	1 432	21,3
• Grunty pod wodami	94	1,4
• Tereny zabudowane i zurbanizowane	2 025	30,1
• Tereny różne	1	0,1
• Użytki ekologiczne	8	0,1
• Nieużytki	17	0,2
Struktura użytków rolnych	3 148,2	100
• Grunty orne	2 637,9	83,8
• Sady	46,9	1,5
• Łąki	363,7	11,5

• Pastwiska	99,8	3,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Rocznik statystyczny województwa łódzkiego 2010” – Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź 2011, Strategia Rozwoju Miasta Piotrków Trybunalski 2020, 2014; danych Urzędu Miasta w Piotrkowie Tryb., 2015.

W rolniczym użytkowaniu jest prawie 47% powierzchni miasta, a leśnym ponad 20%. Są to więc obszary o dużym znaczeniu w przestrzeni miasta. Użytki rolne rozmieszczone są głównie na obrzeżach, na terenach dawnych wsi, inkorporowanych do miasta. Gruntów ornych jest prawie 84%, łąk i pastwisk 14,7% ogółu użytków rolnych. Sadów jest w mieście niewiele, znajdują się zwykle w małych, przydomowych ogrodach.

II.1.6.2. Warunki glebowe

Warunki glebowe w mieście są w miarę korzystne dla rozwoju gospodarki rolnej.

Według danych uzyskanych w Urzędzie Miasta klasyfikacja użytków rolnych przedstawia się następująco:

Tab. 20. Klasyfikacja użytków rolnych w Piotrkowie Trybunalskim w 2015 roku

Klasa	Grunty orne i sady		Użytki zielone		Razem	
	pow. w ha	%	pow. w ha	%	pow. w ha	%
I	-	-	-	-	-	-
II	0,49	0,02	-	-	0,49	0,02
IIIa	166,98	5,30	47,11	1,50	805,21	25,58
IIIb	591,12	18,78				
IVa	607,22	19,29	221,0	7,02	1330,44	42,26
IVb	502,22	15,95				
V	600,17	19,06	140,92	4,48	741,09	23,54
VI	216,57	6,88	54,43	1,73	271,0	8,61
Razem użytki rolne	2 684,77	85,28	463,46	14,72	3 148,23	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Piotrkowie Tryb., 2015.

Wysoki udział gleb klas III i IV przestał być formalnym ograniczeniem dla ukierunkowania rozwoju przestrzennego innych, nierolniczych funkcji miasta. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych przestała obowiązywać dla gruntów rolnych znajdujących się w granicach administracyjnych miast.

II.1.6.3. Struktura agrarna

Liczba i struktura obszarowa gospodarstw

Struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych jest następująca:

Tab. 21. Charakterystyka gospodarstw rolnych mających siedzibę na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego w 2010 roku

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw	Powierzchnia w ha		
		ogólna	użytków rolnych	lasów i gruntów leśnych
do 1 ha	495	216,36	-	-
1-5	410	1068,40	-	-
5-10	78	587,57	-	-
10-15	15	184,48	-	-
15 ha i więcej	17	880,03	-	-
ogółem	1015	2936,84	2576,00	158,10

Źródło: „Podstawowe informacje z Narodowego Spisu Powszechnego ludności i mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r. Gmina miejska Piotrków Trybunalski” – Urząd Statystyczny w Łodzi.

Wszystkie w/w gospodarstwa są gospodarstwami indywidualnymi.

II.1.6.4. Charakterystyka produkcji rolniczej

Produkcja rolnicza roślinna i zwierzęca

Tab. 22. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego w 2010 roku

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
	w ha	w %
użytki rolne:	2576,00	87,7
- grunty orne	1864,00	63,5
- sady	26,31	0,9
- ogrody przydomowe	7,35	0,3
- łąki	365,74	12,5
- pastwiska	35,90	1,2
- pozostałe użytki rolne	276,70	9,4
las i grunty leśne	158,10	5,4
pozostałe grunty	202,74	6,9
ogółem	2936,84	100

Źródło: „Podstawowe informacje z Narodowego Spisu Powszechnego ludności i mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r. Gmina miejska Piotrków Trybunalski” – Urząd Statystyczny w Łodzi.

Tab. 23. Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów w 2010 roku

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
	w ha	w %
zboża ogółem (w tym zboża podstawowe z mieszkankami zbożowymi)	1263,60 (1239,43)	91,2
kukurydza na ziarno	17,53	1,3
ziemniaki	42,84	3,1
uprawy przemysłowe	18,42	1,3
buraki cukrowe	0,41	0
rzepak i rzepik	18,01	1,3
strączkowe jadalne na ziarno	0,80	0,1
warzywa gruntowe	23,75	1,7
ogółem	1385,37	100

Źródło: „Podstawowe informacje z Narodowego Spisu Powszechnego ludności i mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r. Gmina miejska Piotrków Trybunalski” – Urząd Statystyczny w Łodzi.

Tab. 24. Zwierzęta gospodarskie w 2010 roku

Wyszczególnienie	Sztuki
Bydło	515
Trzoda chlewna	1473
Owce	46
Kozy	67
Konie	118
Króliki-samice	128
Pnie pszczele	101
Drób ogółem (w tym drób kurzy)	61548 (61099)
Obsada zwierząt gospodarskich w sztukach dużych na 100 ha użytków rolnych	43

Źródło: „Podstawowe informacje z Narodowego Spisu Powszechnego ludności i mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r. Gmina miejska Piotrków Trybunalski” – Urząd Statystyczny w Łodzi.

II.1.7. Problematyka komunikacyjna

Celem tej części pracy jest inwentaryzacja i analiza stanu istniejącego systemu komunikacyjnego oraz jego ocena. Dotyczyć ona będzie układu drogowego i układu komunikacji publicznej oraz zagadnień parkowania. Szczególnie istotnym zagadnieniem jest identyfikacja przemieszczeń, ich wielkości, struktury oraz obrazu przestrzennego a także lokalizacja punktów krytycznych układu.

Generalnie warunki i cechy charakterystyczne układu komunikacyjnego i zasad obsługi komunikacyjnej nie uległy istotnym zmianom w stosunku do stanu, w którym było opracowywane „Studium 2006”. Również

najistotniejsze parametry sieci uliczno-drogowej oraz wskaźniki i parametry obsługi komunikacyjnej pozostają zbliżone. Nastąpił jedynie wzrost ruchu samochodowego, ale był on przewidywany w symulacjach i prognozach.

Poniżej zestawiono syntetyczne dane i najważniejsze cechy dotyczące poszczególnych składników układu komunikacyjnego i obsługi.

II.1.7.1. Istniejący układ drogowo-uliczny

Piotrków Trybunalski jest węzłem dróg krajowych, w tym dróg ruchu szybkiego. Węzeł ten tworzą:

- autostrada A1,
- droga ekspresowa S8,
- droga krajowa nr 12,
- droga krajowa nr 74,
- droga krajowa nr 91.

Drogi ruchu szybkiego, tj. autostrada A1 oraz droga ekspresowa S8 prowadzone są zewnętrzną obwodnicą i pozostają w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, niezależnie od tego, że znajdują się w granicach administracyjnych miasta. Sytuacja ta stwarza korzystne warunki eliminacji z sieci miejskiej ruchu tranzytowego i niezwiązanego z miastem.

Pozostałe drogi krajowe - nr 12, nr 74 i nr 91, przebiegają ulicami miejskimi i pozostają w zarządzie miasta, ponieważ miasto jest jednocześnie powiatem grodzkim.

Droga nr 12 przebiega ulicami: Sulejowską od wschodniej granicy miasta, Miast Partnerskich, Rakowską, Trybunalską, Łódzką w kierunku północnym.

Droga nr 74 przebiega ulicami: bez nazwy od zachodniej granicy miasta do węzła Piotrków Południe, autostradą A1, drogą ekspresową S8 do ul. Rakowskiej, ulicami: Rakowską, Miast Partnerskich, Sulejowską do wschodniej granicy miasta.

Droga nr 91 przebiega ulicami: Łódzką od północnej granicy miasta do obwodnicy S8, Trybunalską, Rakowską, Wolborską, Skłodowskiej-Curie, Śląską, Krakowskie Przedmieście do południowej granicy miasta. Sieć uliczno-drogowa miasta, poza obwodnicami dróg ruchu szybkiego, charakteryzuje się zróżnicowanymi parametrami poszczególnych tras i ciągów. Klasyfikację podstawowych ulic, w oparciu o wymogi warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie, formułuje się następująco:

- do dróg głównych (G) można zaliczyć:
  - ul. Łódzką od granicy miasta do Al. Armii Krajowej, z tym że celowe są działania zmierzające do ograniczenia liczby zjazdów i włączeń, a także liczby skrzyżowań,
  - ul. Armii Krajowej, także wskazane jest ograniczenie liczby skrzyżowań,
  - ul. Żelazna,
  - Aleja Sikorskiego,
  - ul. Rakowska,
  - ul. Miast Partnerskich,
  - ul. Krakowskie Przedmieście od ul. Żeromskiego do granicy miasta;

z poszczególnych ulic tylko ul. Miast Partnerskich, Aleja Sikorskiego i Aleja Armii Krajowej posiadają po dwie jezdnie, pozostałe ulice to jednojezdniowe i generalnie dwupasowe, chociaż niektóre mają szerokość 9-10 m;

- do ulic zbiorczych (Z), które stanowią największą część sieci ulicznej i zapewniają najszerszą obsługę komunikacyjną miasta można zliczyć ulice: ul. Wojska Polskiego, Skłodowskiej-Curie, Wolborską, Wierzejską, Sulejowską, Śląską, Żeromskiego, Roosevelta, 3 Maja, Kościuszki, Kopernika, Piłsudskiego, Sienkiewicza, Słowackiego, Piastowską, POW, Mickiewicza, Michałowską, Rolniczą, Spacerową, Jerozolimską, Karolinowską, Kostromską, Dmowskiego, Wronią, Glinianą, Przemysławą, Przedborską, Zalesicką, Kujawską, Małopolską;

sieć ulic zbiorczych to głównie ulice jednojezdniowe dwupasowe, chociaż niektóre z nich posiadają jednie o szerokości 10,0 m – np. ulice: Kostromska, Sienkiewicza, Wojska Polskiego za wyjątkiem:

- dwujezdniowego ciągu Kopernika,
- czteropasmowej ul. Skłodowskiej-Curie wraz z kontynuacją jednokierunkowymi ulicami: Stronczyńskiego i Toruńską.

szereg ulic zbiorczych stanowi trasę dróg krajowych, np. ulice: Wojska Polskiego, Sulejowska czy Śląska i formalnie pełni funkcję ulicy głównej;

- uzupełniającą część sieci ulicznej stanowią ulice lokalne (L) i dojazdowe, które oprócz głównej funkcji bezpośredniej obsługi zainwestowania i poszczególnych posesji pełnią także w pojedynczych przypadkach funkcję tras linii autobusowych komunikacji zbiorowej – np. ul. Partyzancka.

Sieć uliczno-drogowa obejmuje ulice i drogi: ruchu szybkiego (A i S), główne (G), zbiorcze (Z) oraz istotniejsze dla miasta – lokalne (L).

W 2003 r. rozpoczęto budowę prowadzącej z północy na południe obwodnicy. Jej budowa obejmowała:

- pierwszy etap: odcinki od al. Sikorskiego do ul. Słowackiego oraz od al. Sikorskiego do ul. Dmowskiego,
- drugi etap: w latach 2005-2006 odcinek od ul. Sulejowskiej do ul. Rakowskiej wraz z rondem przy zbiorniku Bugaj,
- trzeci etap w 2011 r. – połączenie ul. Słowackiego z przedłużeniem ul. Modrzewskiego,
- czwarty etap przewidziany do realizacji w 2016 r. – odcinek od ul. Modrzewskiego do ul. Wojska Polskiego wraz z dwoma rondami – skrzyżowania z ul. Twardosławicką i Wojska Polskiego.

W sieci uliczno-drogowej występują w większości skrzyżowania w poziomie terenu, ale także węzły wielopoziomowe z relacjami na drogach ruchu szybkiego i skrzyżowania dwupoziomowe bez relacji.

Skrzyżowania jednopoziomowe to w większości skrzyżowania proste, stosunkowo nieczęsto o poszerzonych wlotach oraz skrzyżowania typu „rondo”.

II.1.7.2. Istniejący układ komunikacji zbiorowej

Miasto obsługiwane jest obecnie przez linię kolejową, przy której usytuowany jest Dworzec PKP w centrum miasta. Dworzec ten sąsiaduje z Dworcem PKS, który jest zlokalizowany przy ul. Polskiej Organizacji Wojskowej. Komunikacja tu wyprowadzana jest trasami wylotowymi z miasta na siedem kierunków. Linie PKS posiadają też przystanki pośrednie na ulicach głównych. Dojazd do dworca PKS odbywa się ulicami centrum o niskich parametrach technicznych. Dlatego należy przeanalizować możliwości przeniesienia Dworca PKS

na zachodnią stronę Dworca PKP z wybudowaniem sprawnych dojazdów autobusów PKS i autobusów miejskich.

Obszar miasta obsługiwany jest przez Miejski Zakład Komunikacyjny Sp. z o.o. oraz przez prywatnych przewoźników. W roku 2014 MZK posiadał 26 autobusów, które obsługiwały 10 linii. W porównaniu do roku 2010 liczba ta spadła o 10 pojazdów. Prywatni przewoźnicy natomiast eksploatowali 11 pojazdów obsługujących trasy miejskie i podmiejskie (łącznie 10 tras).

Obsługa komunikacja zbiorową oceniana jest w raportach miejskich jako zadawalająca pomimo utrudnień w punktach krytycznych układu drogowego.

II.1.7.3. Charakterystyka obciążeń ruchowych

Wielkości ruchu na poszczególnych drogach w 2010 r. kształtował się następująco:

- autostrada A1 od skrzyżowania z drogą ekspresową S8 w kierunku Częstochowy: 44159 poj./dobę;
- autostrada A1 od skrzyżowania z drogą ekspresową S8 w kierunku Łodzi: 16672 poj./dobę;
- droga ekspresowa S8 od skrzyżowania z autostradą A4 w kierunku Warszawy: 28529 poj./dobę;
- droga nr 12 od ul. Miast Partnerskich w kierunku Sulejowa: 19860 poj./dobę;
- droga nr 91 od granicy miasta w kierunku Radomska: 6958 poj./dobę;
- droga nr 91 od drogi ekspresowej S8 w kierunku Tuszyna (Łodzi): 11121 poj./dobę;
- droga nr 74 od autostrady A1 w kierunku Bełchatowa: 14988 poj./dobę.

Komentując powyższe wielkości ruchu na drogach zewnętrznych można uznać, że ruch ten nie stanowi zagrożenia dla sprawności i zdolności przepustowej urządzeń i sieci drogowo-ulicznej, natomiast wnosi on wysokie uciążliwości zarówno w zakresie hałasu, jak i spalin.

II.1.7.4. Bariery dla rozwoju układu komunikacyjnego

Barierami dla rozwoju układu komunikacyjnego są:

- obszary ochrony konserwatorskiej,
- obszary ochrony środowiska naturalnego,
- rzeki i obszary wodne,
- liniowe urządzenia jak: tereny kolejowe, autostrady itp.,
- punkty krytyczne sieci transportowej, jak: przekroczona przepustowość tras, skrzyżowań, przejazdy kolejowe itp.

Istotną barierą rozwoju układu komunikacyjnego jest również brak dostatecznych funduszy na realizację elementów układu ulicznego.

Biorąc powyższe pod uwagę formułuje się poniższe wnioski wynikające ze stanu istniejącego:

- układ komunikacyjny zapewnia co najmniej na poziomie dobrym obsługę komunikacyjną miasta i jego poszczególnych zespołów struktury zagospodarowania; liczba i zakres występujących „punktów krytycznych” nie jest duża i aktualnie nie stanowi o zagrożeniu obsługi i funkcjonowania sieci uliczno-drogowej;
- jedną z najistotniejszych barier komunikacyjnych w obsłudze miasta jest liczba bezkolizyjnych skrzyżowań z kolejową magistralą „warszawsko-wiedeńską” o przebiegu południkowym, dzielącą miasto na dwie części; aktualne wiadukty o zróżnicowanych parametrach są wystarczające jeśli brać pod uwagę bilansowe

potrzeby ilościowe ruchu samochodowego i zdolności przepustowe tych wiaduktów; jest to jednak stan zdecydowanie niewystarczający w aspekcie funkcjonalnym; ich lokalizacja w strefie centralnej miasta nie zapewnia niezbędnych połączeń w strefach poza centrum;

- ruch samochodowy prowadzony przez obszary o wysokiej intensywności zagospodarowania i przez tereny o wrażliwych funkcjach wnosi wysoki poziom uciążliwości dla tych obszarów;
- szereg elementów sieci ulicznej wymaga przebudowy do wyższych parametrów;
- wskazane jest przeniesienie Dworca PKS w rejon sprawniejszych połączeń z główną siecią uliczną miasta, ale przy zachowaniu powiązania z dworcem kolejowym.

II.1.8. Problematyka inżynierska

II.1.8.1. Zasoby wodne - stan obecny i prognozy

Piotrków Trybunalski zaopatrywany jest w wodę w systemie wodociągu komunalnego z dwóch czwartorzędowych ujęć wód podziemnych: ujęcia „Żwirki” i ujęcia „Szczekanica”.

Zasoby wodne tych ujęć zatwierdzone są w kategorii B i udostępnione do eksploatacji w ramach pozwoleń wodno-prawnych w ilości 1 060 m³/h, tj. 25 440 m³/dobę (650 m³/h dla „Szczekanicy” i 410 m³/h dla „Żwirki”).

Użytkownikiem ujęć są Piotrkowskie Wodociągi i Kanalizacja Sp.z o.o. w Piotrkowie Trybunalskim przy ul. Przemysłowej 4.

W związku z utrzymującym się od 1990 roku trendem spadkowym zużycia wody zasoby miasta nie są w pełni wykorzystywane. Pobór wód z ujęć komunalnych w roku 2006 wyniósł ok. 11 081 m³/dobę i stanowił około 40% zasobów udostępnionych do eksploatacji. Pozostałe 60% stanowi więc rezerwę zabezpieczającą perspektywiczny rozwój miasta.

Dodatkowym źródłem rezerwowym wody dla miasta są zasoby ujęcia „Uszczyn”, zatwierdzone w utworach górnej i dolnej kredy w ilości 870 m³/h, tj. 20 880 m³/d. Ujęcie wykonane w latach 80-tych ubiegłego wieku nie zostało włączone do eksploatacji z uwagi na duży spadek zapotrzebowania wody, będący efektem urynkowania gospodarki oraz regresu demograficznego – gospodarczego miasta.

Większe zakłady przemysłowe, m.in.: Fabryka Maszyn Górniczych „Pioma”, Huta „Kara”, fabryka mebli, P.P.H. „Sulimar”, „Drinkpol”, Drew-Mebel, szpital miejski, posiadają własne ujęcia wody i z wody wodociągowej nie korzystają lub korzystają w stopniu ograniczonym (niecałe 5%). Zasoby wód podziemnych, zatwierdzone w ujęciach eksploatowanych przez przemysł, wynoszą łącznie 1 243 m³/h, tj. 29 800 m³/dobę, a stopień ich wykorzystania jest niewielki. W 2006 r. zużycie wody z ujęć własnych przemysłu wyniosło 2 785 m³/dobę, co stanowiło ok. 10% potencjalnych możliwości.

Poniższe zestawienie zawiera charakterystykę poszczególnych ujęć występujących na terenie miasta. Ich lokalizację wskazano na rysunku prognozy oddziaływania na środowisko.

Tab. 25. Ujęcia miejskie i zakładowe

I.p.	użytkownik	głębokość [m]	litologia	stratygrafia	czynna	wydajność [m3/h]	depresja [m]	poziom statyczny zwierciadła wody [m ppt]
1	ujęcie wodociągowe ul. Wiatraczna	65,0	piasek, żwir	czwartorzęd	czynna	193,28	8,15	11,55
2	ujęcie wodociągowe ul. Wiatraczna	56,0	piasek	czwartorzęd	czynna (rezerwowa)	121,19	8,95	12,20
3	ujęcie wodociągowe ul. Wiatraczna	57,0	piasek, ił	czwartorzęd	czynna (rezerwowa)	169,16	9,48	12,22
4	ujęcie wodociągowe ul. Wiatraczna	57,0	piasek, żwir	czwartorzęd	czynna (rezerwowa)	110,00	7,30	15,50 przerwa w ekspl. 21h
5	ujęcie wodociągowe ul. Wiatraczna	65,0	piasek	czwartorzęd	czynna	164,77	9,02	13,55
6	ujęcie wodociągowe ul. Wiatraczna	66,0	piasek, żwir, wapień marglisty	czwartorzęd	czynna	146,28	7,10	15,10
7	ujęcie wodociągowe ul. Wiatraczna	67,0	piasek, ił, rumosz wapienno - marglisty	czwartorzęd	czynna	178,56	8,93	14,67
8	ujęcie wodociągowe ul. Wiatraczna	70,0	piasek, żwir, rumosz margla	czwartorzęd	czynna (rezerwowa)	144,36	2,89	18,11
9	ujęcie wodociągowe ul. Wiatraczna	57,0	piasek, żwir, ił	czwartorzęd	brak danych	71,00	5,85	20,55 przerwa w ekspl. 8h
10	ujęcie wodociągowe ul. Wiatraczna	57,0	piasek, żwir	czwartorzęd	czynna	50,56	6,65	20,12
11	Huta Szkła Okienno „Kara”	60,5	piasek	czwartorzęd	czynna	74,00	4,52	15,68
12	Huta Szkła Okienno „Kara”	66,0	piasek/wapień marglisty	czwartorzęd/ kreda górna	czynna	96,55	3,60	19,41
13	Huta Szkła Okienno „Kara”	68,0	piasek, rumosz wapienia	czwartorzęd	czynna	119,83	5,36	17,35
14	Huta Szkła Okienno „Kara”	66,5	piasek, wapień	czwartorzęd	czynna	133,29	5,05	15,90
15	Huta Szkła Okienno „Hortensja”	66,5	piasek	kreda	czynna	141,00	5,95	16,90
16	Fabryka Maszyn Górniczych „Pioma”	44,0	piasek	czwartorzęd	czynna	74,35	11,20	20,80
17	Fabryka Maszyn Górniczych „Pioma”	55,0	piasek, wapień	czwartorzęd	czynna	121,13	5,27	23,94
18	Fabryka Maszyn Górniczych „Pioma”	55,0	piasek	czwartorzęd	czynna	90,15	3,92	21,81
19	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska	60,0	piasek	czwartorzęd	czynna	70,26	3,95	18,40
20	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska	58,0	piasek	czwartorzęd	czynna	112,24	6,50	18,10
21	Fabryka maszyn Szklarskich	59,5	piasek	czwartorzęd	czynna	100,25	7,70	16,60
22	Fabryka maszyn Szklarskich	59,0	piasek	czwartorzęd	brak danych	78,20	10,60	19,32
23	Centrala Produktów Naftowych Piotrkowa Trybunalskiego	60,0	piasek, ił	czwartorzęd	brak danych	16,30	4,70	19,24

24	Piotrkowskie Przedsiębiorstwo Badawczo-Zakładowe produkcji Pomocniczej	62,6	piasek/wapień	czwartorzęd/ kreda	czynna	4,42	4,42	16,55
25	Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego	57,0	piasek, żwir, mułowiec	czwartorzęd	brak danych	120,50	5,60	15,60
26	Wytwórnia Octu	53,5	piasek	czwartorzęd	czynna	30,00	1,25	23,05
27	Zakłady Przemysłu Dzierwiarskiego „Sigmatex”	38,0	piasek, mułowiec	czwartorzęd	brak danych	60,04	6,00	5,90
28	Zakłady Przemysłu Dzierwiarskiego „Sigmatex”	47,0	piasek, otoczaki, il	czwartorzęd	czynna	71,87	22,38	4,19
29	ujęcie wodociągowe - P.P.G.K i M	53,0	piasek	czwartorzęd	czynna	85,03	2,39	14,65
30	ujęcie wodociągowe - P.P.G.K i M	55,0	piasek, żwir, il	czwartorzęd	czynna	109,30	4,11	17,24
31	ujęcie wodociągowe - P.P.G.K i M	56,0	piasek	czwartorzęd	czynna	88,20	2,84	15,13
32	ujęcie wodociągowe - P.P.G.K i M	53,0	piasek	czwartorzęd	czynna	161,72	6,00	15,50 przerwa w eksplo. 21h
33	ujęcie wodociągowe - P.P.G.K i M	53,0	piasek, żwir	czwartorzęd	czynna	138,85	4,66	15,09
34	ujęcie wodociągowe - P.P.G.K i M	54,0	piasek	czwartorzęd	czynna	3,95	27,14	14,66
35	ujęcie wodociągowe - P.P.G.K i M	51,0	piasek	czwartorzęd	czynna	88,20	3,85	16,23
36	ujęcie wodociągowe - P.P.G.K i M	51,0	piasek	czwartorzęd	czynna	70,26	3,91	12,00
37	Huta Szkła „Feniks”	55,5	piasek, żwir, il	czwartorzęd	czynna	90,30	3,32	12,70
38	Huta Szkła „Feniks”	57,0	piasek, il	czwartorzęd	czynna	102,01	4,72	13,45

Źródło: materiały uzyskane w Urzędzie Marszałkowskim w Łodzi

Studnie w ujęciach miejskich w Piotrkowie charakteryzują się krótką żywotnością, w związku z czym na przestrzeni lat wielokrotnie wykonywano studnie zastępcze w miejsce już niesprawnych.

II.1.8.2. Zanieczyszczenie wód - stan obecny i prognozy

Wody podziemne

Wyniki przeprowadzonych analiz w 2008 roku klasyfikują wody podziemne na terenie Piotrkowa Trybunalskiego do III klasy czystości, czyli o zadowalającej jakości. W poprzednich latach jakość tychże wód kwalifikowała się do II klasy czystości (dobrej), tak więc pomimo tego, iż obecnie wody są zaliczane do zadowalających mamy do czynienia z pogarszaniem się ich jakości. Wskaźnikami decydującymi o klasie czystości były: żelazo odpowiadające klasie IV oraz temperatura, wodorowęglany, wapń, mangan – odpowiadające III klasie. Odnotowywane niekorzystne parametry użytkowe wody (np. wysoka barwa, żelazo, mangan) mają pochodzenie naturalne. Jakości wód podziemnych zagrażają głównie zanieczyszczenia pochodzenia antropogenicznego w tym brak w częściach peryferyjnych miasta miejskiego systemu kanalizacji, jak również infiltracja zanieczyszczonych wód powierzchniowych, przy czym efekty skażenia powierzchniowego mogą być widoczne w wodzie podziemnej nawet po kilkunastu latach. Niemniej aktualnie nie stwierdza się skażenia zasobów wody podziemnej w Piotrkowie Trybunalskim.

Wody powierzchniowe

Wyniki badań uzyskano w reprezentatywnym dla całej rzeki punkcie pomiarowo kontrolnym Strawa – Przyglów. Stan Strawy określono jako dobry, w dwustopniowej skali: dobry/zły. W skład oceny wchodzi dwie składowe: stan/potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny. Stan ekologiczny został określony jako dobry – II klasa w pięciostopniowej skali. Stan chemiczny również określono jako dobry (w skali dwustopniowej: dobry/poniżej dobrego). Dla Zbiornika Bugaj aktualna pozostaje ocena wykonana w 2013 roku. Potencjał ekologiczny został wówczas określony jako umiarkowany, stan chemiczny nie podlegał badaniu. Stan zbiornika oceniono ogólnie jako zły.

II.1.8.3. Analizy istniejących rozwiązań inżynierskich

Zaopatrzenie w wodę

Woda pobierana z ujęć podlega uzdatnianiu:

- woda z ujęcia „Żwirki” na stacji wodociągowej „Żwirki”,
- woda z ujęcia „Szczekanica” na stacji wodociągowej „Szczekanica”.

Stacja uzdatniania wody „Żwirki” nie posiada rezerw technologicznych, a jej zdolność produkcyjna obniża się na skutek pogarszającej się jakości wody surowej i trudności usuwania z niej związków żelaza i manganu. W okresach maksymalnych rozborów godzinowych nie uzyskuje się wymaganego stopnia odżelazienia i odmanganiania wody.

Stacja uzdatniania wody „Szczekanica” została zmodernizowana w latach 2011-2012, dzięki czemu jakość wody pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym, spełnia wszystkie normy Polskie, Europejskie i światowe.

Sieć wodociągowa zasilająca obszar miasta pracuje w układzie dwóch niezależnych stref, dla których granicą są tory kolejowe:

- strefa zachodnia zasilana jest z ujęcia „Szczekanica” magistralą wodociągową Ø 500mm wzdłuż ul. Wojska Polskiego,
- strefa wschodnia zasilana jest z ujęcia „Żwirki” magistralą Ø 500mm wzdłuż ul. Parkowej.

Sieć wodociągów rozborczych jest stosunkowo dobrze rozbudowana i obejmuje zasięgiem niemal wszystkie tereny zabudowane. Długość sieci w roku 2014 wynosiła 166,9 km i zapewniała dostęp dla ponad 96% mieszkańców miasta. Niedobory w sieci wodociągowej dotyczą głównie niedoborów ciśnień i wynikają z niedostatecznie rozbudowanego układu wodociągów większych średnic oraz z braku przewodów domykających obwody sieci wodociągowej na obrzeżach miasta. Małe średnice na końcówkach sieci i brak połączeń powodują, że w godzinach rozborów szczytowych w niektórych rejonach miasta ciśnienia wody są niewystarczające; dotyczy to zwłaszcza południowo-zachodnich i północnych terenów miasta. W układzie sieci wodociągowej konieczna jest realizacja odcinków spinających końcówki, celem zamykania obwodowych pierścieniowych, pozwalających na dwustronny dopływ wody i wyrównywanie ciśnień.

Gospodarka ściekowa

W mieście funkcjonuje i jest rozbudowywany rozdzielczy system kanalizacji, w którym występują dwie niezależne sieci:

- sieć kanałów sanitarnych dla odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych,

- sieć kanałów deszczowych dla odprowadzania wód opadowych i roztopowych,
- w starych dzielnicach istnieją kanały wykonane w latach dwudziestych i trzydziestych minionego wieku, w większości są one obciążane wodami opadowymi i infiltracyjnymi i pracują jako ogólnospławne; z uwagi na zły stan techniczny tych kanałów prowadzona jest ich systematyczna renowacja.

Układ miejskiej kanalizacji sanitarnej oparty jest o pięć głównych kolektorów: I, II, III, IV i V, łączących się w południowo-wschodniej części miasta w jeden kolektor zbiorczy o przekroju d-1,50 m, którym ścieki dopływają do miejskiej oczyszczalni ścieków.

W zlewniach kolektorów rozbudowywana jest sieć kanałów drugorzędnych. Stosunkowo dobrze rozbudowana jest sieć kanalizacyjna w centralnych dzielnicach miasta oraz w nowych osiedlach budownictwa mieszkaniowego. Z kolei na obrzeżach miasta nasycenie siecią kanalizacyjną jest małe, w wielu rejonach jest jej brak.

Stan techniczny sieci jest zróżnicowany: większość „starych” kanałów betonowych jest w złym stanie technicznym, niektóre odcinki kanałów wykonane w latach 60-tych są nieszczelne i przeciążone wodami infiltracyjnymi, dotyczy to, m.in. kolektora III w odcinku przebiegającym przez Stare Miasto, dolnego odcinka kolektora IV oraz kanalizacji drugorzędnej w osiedlu Wierzejska. W dobrym stanie jest sieć kanalizacyjna w nowych osiedlach mieszkaniowych.

Łączna długość sieci wg stanu na koniec 2014 r. wynosiła 178,5 km, dostęp do niej ma ok. 90% mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego.

Na terenach nie wyposażonych w miejską sieć kanalizacji sanitarnej ścieki odprowadzane są do zbiorników wybieralnych, skąd są wywożone do miejskiej oczyszczalni ścieków. Ścieki z nieszczelnych szamb przesiakają do gruntu, stwarzając potencjalne źródło zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych.

Oczyszczanie ścieków następuje w miejskiej oczyszczalni ścieków, zlokalizowanej w południowo-wschodniej części miasta, nad rzeką Strawą. Oczyszczalnia została zmodernizowana w latach 2011-2014. W ramach modernizacji przebudowano część ściekową i część osadową oraz zmodernizowano istniejące obiekty.

Generalnie oczyszczanych jest 99% ścieków komunalnych i przemysłowych odprowadzanych do zlewni Pilicy z terenu Piotrkowa Trybunalskiego za pośrednictwem miejskiej sieci kanalizacyjnej. Łączna ilość odprowadzonych ścieków w roku 2014 wyniosła 2723,0 dm³/dobę.

Kanalizacja deszczowa jest słabo rozbudowana. W różnych rejonach miasta istnieją odcinki kanałów deszczowych oraz lokalne układy sieci kanalizacji deszczowej wybudowane dla potrzeb odwodnienia ulic, osiedli mieszkaniowych, terenów przemysłowych.

Wiele ulic w centrum miasta kanalizacji deszczowej nie posiada, wody opadowe spływają powierzchniowo lub są wprowadzane do kanałów sanitarnych. Braki kanalizacji deszczowej występują również w wielu innych rejonach miasta. Część kanałów deszczowych wymaga renowacji ze względu na zły stan techniczny.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Piotrków Trybunalski w energię elektryczną zasilany jest za pośrednictwem głównych punktów zasilających:

- GPZ „Piotrków” 220/110/15 kV (podstawowe źródło),
- GPZ „Pioma” 110/15 kV,

- GPZ „Wschód” 110/15 kV.

Stacje te są powiązane wzajemnie liniami napowietrznymi najwyższych napięć NN i wysokich napięć WN z regionalnym i krajowym systemem elektroenergetycznym NN i WN.

Wykorzystanie energii elektrycznej w mieście ma charakter powszechny. Sieć średniego napięcia na obszarach wysokiego stopnia zurbanizowania (zabudowa śródmiejska) składa się w większości z linii kablowych i stacji transformatorowych wewnątrzowych, zaś na obrzeżach miasta i w rejonach o niskim stopniu zurbanizowania – z linii napowietrznych i stacji transformatorowych słupowych.

Niezawodność dostaw energii elektrycznej dla Piotrkowa Trybunalskiego cechuje się wysokim stopniem pewności z uwagi na zasilanie miasta z różnych kierunków i dobrze wykształcony układ sieci NN i WN. Linie przesyłowe NN i WN, stacje zasilające NN/WN/ŚN i WN/ŚN dysponują rezerwami mocy. W GPZ rezerwy mocy szacowane są na około 50% i gwarantują pokrycie wzrostu potrzeb w perspektywie 20-letniej.

System elektroenergetyczny Piotrkowa Trybunalskiego nie stwarza barier w rozwoju miasta. Główne punkty zasilania i powiązany z nimi system przesyłowy WN nie będą wymagać rozbudowy.

Zaopatrzenie w ciepło

System ciepłowniczy Piotrkowa Trybunalskiego składa się:

- z zcentralizowanej sieci ciepłowniczej z 2 dużymi ciepłowniami C1 i C2,
- z lokalnych kotłowni zasilających zakłady przemysłowe, przedsiębiorstwa usługowe, szpitale, różne inne obiekty użyteczności publicznej, w tym szkoły, przedszkola itp. położone poza miejskim systemem ciepłowniczym,
- z małych kotłowni w domach jedno- i wielorodzinnych, małych firmach,
- z indywidualnych źródeł ciepła na potrzeby gospodarstw domowych.

Jako paliwo wykorzystywane są różne nośniki energii: węgiel, miał węglowy, koks, olej opałowy, biogaz, gaz ziemny, odpady drewna. W ograniczonym stopniu do ogrzewania wykorzystywana jest energia elektryczna z uwagi na wysokie koszty takiego ogrzewania.

Moc dyspozycyjna głównych źródeł ciepła miasta – ciepłowni C1 i C2 wynosi około 140MW i jest większa od bieżących potrzeb odbiorców centralnego systemu ciepłowniczego. Nadwyżka ta (rezerwa) szacowana jest na około 30MW.

Aktualnie 67,5% budownictwa mieszkaniowego korzysta z miejskiego systemu ciepłowniczego. W ramach programu racjonalizacji miejskiego systemu ciepłowniczego i poszanowania energii prowadzone są działania w zakresie modernizacji węzłów cieplnych polegające na wymianie przestarzałych urządzeń hydroelewatorowych na nowoczesne wymienniki ciepła, działania w zakresie modernizacji ciepłociągów magistralnych i rozdzielczych mające na celu poprawę ich izolacyjności i zmniejszenie strat przesyłowych ciepła. Również w celu ograniczenia strat cieplnych w ogrzewanych budynkach realizowane były programy termomodernizacji polegające na ocieplaniu ścian zewnętrznych, wymianie stolarki okiennej, opomiarowaniu zużycia ciepła przez odbiorców.

Zaopatrzenie w gaz

Piotrków Trybunalski zasilany jest gazem ziemnym za pośrednictwem gazociągów wysokiego ciśnienia o znaczeniu okręgowym doprowadzonych do miasta z 4 kierunków co stwarza korzystne warunki przesyłowe i wysoki stopień pewności zasilania.

Są to gazociągi:

- DN 350 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – rzeka Warta (kierunek Częstochowa) oraz DN 350 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – Końskie,
- DN 300/350 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – Tomaszów Mazowiecki,
- DN 250 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – węzeł „Byki”,
- DN 200 i DN 400 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – Łódź.

Dystrybucja gazu na terenie miasta odbywa się za pośrednictwem 2 stacji redukcyjnych pierwszego stopnia i 5 stacji redukcyjnych drugiego stopnia. Łączna długość sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia wynosi około 148,7 km, przy czym 90% tej długości odnosi się do sieci rozdzielczej, zaś pozostałe 10% do sieci przesyłowej. Największą grupę odbiorców gazu ziemnego w mieście stanowią gospodarstwa domowe. Z gazu ziemnego korzysta około 77% mieszkańców. W większości gospodarstw gaz ziemny wykorzystywany jest na cele socjalno-bytowe. W 2013 r. 2249 gospodarstw wykorzystywało gaz również do ogrzewania mieszkań. Jednak pod względem wielkości zużycia gazu ziemnego wiodącą rolę odgrywają odbiorcy przemysłowi. Ich globalne zapotrzebowanie na ten nośnik energii wynosi około 70% ogólnego zużycia gazu przez miasto.

Gaz ziemny wykorzystywany jest na przeważającym obszarze miasta, jednak niektóre tereny o niskim stopniu zurbanizowania (luźna zabudowa jednorodzinna) są pozbawione dostępu do sieci gazowej.

Telekomunikacja

Głównym operatorem świadczącym usługi w zakresie stacjonarnej telefonii jest TP S.A. Oddział Piotrków Trybunalski. Oprócz tego występują inni operatorzy. Obsługa telekomunikacyjna, w tym również w zakresie sieci komórkowych, cechuje się dużą dynamiką rozwojową. Dostęp do łączności telefonicznych nie stanowi problemu w mieście.

Komunalna gospodarka odpadami

Odpady komunalne zbierane są przez specjalistyczne firmy posiadające zezwolenie na odbiór odpadów komunalnych. Do 30 kwietnia 2008 r. większość odpadów wywożona była na Miejskie Składowisko Odpadów Komunalnych w Dołach Brzeskich. Z dniem 31.03.2008 r. zaprzestano przyjmowania odpadów na mocy decyzji Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 16.05.2008 r. znak: RO.VI-IW-6620/8/2008 w sprawie zamknięcia składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Dołach Brzeskich, Gmina Grabica. Składowisko zostało zamknięte.

Obecnie prowadzone są prace rekultywacyjne. Aktualnie firmy zajmujące się zbieraniem odpadów przekazują je do odzysku i unieszkodliwiania do instalacji na terenie województwa łódzkiego. Na terenie Piotrkowa Trybunalskiego wzrasta liczba podpisanych umów na odbiór odpadów komunalnych i na odbiór nieczystości ciekłych. Na koniec 2011 r. było to 7885 umów na odbiór odpadów i 470 na odbiór nieczystości ciekłych (w 2009 r. było to odpowiednio 7200 i 353 umów). Większość mieszkańców objętych jest systemem odbioru odpadów komunalnych. Według bilansu odpadów komunalnych wytworzonych i odebranych od mieszkańców

w 2010 r. (Plan gospodarki odpadami województwa łódzkiego 2012) na terenie miasta zostało wytworzonych 27734 Mg odpadów komunalnych, natomiast zebrano 23 989 Mg odpadów. Niemal 6% zebranych odpadów pochodzi z selektywnej ich zbiórki. W Piotrkowie Trybunalskim funkcjonują tzw. wysepki ekologiczne – punkty z pojemnikami do selektywnej zbiórki odpadów oraz akcje odbioru odpadów wielkogabarytowych, zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych baterii oraz przeterminowanych leków.

Tab. 26. Ilość selektywnie zebranych odpadów innych niż niebezpieczne [Mg] w latach 2010-2014

	Makulatura	Szkło	Tworzywa sztuczne	Odpady wielkogabarytowe
2010	189,04	438,21	166,32	49,63
2011	195,95	471,20	198,02	49,63
2012	582,22	419,96	255,22	50,00
2013	616,29	1159,45	596,57	296,70
2014	501,87	1871,90	1057,73	152,38

Źródło: Raport o stanie miasta..., 2015

Tab. 27. Odpady niebezpieczne w [Mg] w latach 2010-2014

	Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	Używana odzież	Przeterminowane leki
2010	392,90	138,80	5,23
2011	387,50	98,90	4,53
2012	281,93	110,58	3,13
2013	0,58	61,00	2,34
2014	12,81	20,99	0,118

Źródło: Raport o stanie miasta..., 2015

Dzięki w/w wysepkom ekologicznym oraz gminnemu punktowi zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego wraz z systemem 10-ciu domków ekologicznych, w roku 2011 wysegregowano ze strumienia komunalnego 1406,49 Mg odpadów co daje 5% wzrostu w stosunku do 2008 r., a niemal 80 % wzrostu w stosunku do 2004 r.

1 stycznia 2012 roku weszła w życie uchwalona przez Sejm 1 lipca 2011 r. ustawa o zmianie ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw. Nowelizacja wymusiła na gminach gruntowną przebudowę dotychczasowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Ustawa nałożyła na gminy obowiązek zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na której zamieszkują mieszkańcy.

II.1.8.4. Ograniczenia przestrzenne i programowe wynikające z inżynierii

- Rejony wodonośne perspektywiczne dla Piotrkowa Trybunalskiego powinny być objęte ścisłą ochroną i wyłączone spod zagospodarowania pozostającego w konflikcie z rygorami ochrony zasobowej,
- Zdolności produkcyjne i przesyłowe wodociągu miejskiego nie stanowią ograniczenia dla rozwoju miasta tak przestrzennie, jak i ilościowo do liczby 100 tys. mieszkańców.

- Zdolności produkcyjne i przesyłowe podsystemu ciepłowniczego i gazowniczego nie stanowią ograniczenia dla rozwoju miasta tak przestrzennie jak i ilościowo do liczby 100 tys. mieszkańców. W obu podsystemach przy tej wielkości miasta nie są wymagane rezerwy terenowe pod nowe urządzenia źródłowe.
- Możliwości zaopatrzenia w energię elektryczną nie ograniczają w żaden sposób rozwoju miasta. Program rezerw terenowych pod nowe urządzenia stacyjne i przesyłowe przyjmuje się za planem ogólnym miasta.
- W wymiarze przestrzennym i programowym obsługa telekomunikacyjna nie nakłada żadnych ograniczeń na rozwój miasta. Nowe centrale telefoniczne nie wymagają zabezpieczania rezerw terenowych.

Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, że:

- Zasoby wodne dyspozycyjne dla Piotrkowa Trybunalskiego we wszystkich perspektywicznych rejonach występowania są wystarczające.
- Piotrków Trybunalski na tle innych miast w Polsce z kilkudziesięciotysięczną liczbą ludności jest dobrze wyposażony w miejskie systemy inżynieryjne i osiąga dobre wskaźniki charakteryzujące poziom obsługi technicznej mieszkańców.
- Nie ma zagrożeń dla rozwoju miasta od strony wydolności podsystemów inżynieryjnych. Dopiero przekroczenie progu 100 tys. mieszkańców wywoła potrzebę nowych inwestycji źródłowych i przesyłowych znaczenia podstawowego, przede wszystkim w systemie uciepłownienia.
- Lokalne substandardy obsługi technicznej odnotowywane w starym centrum i w dzielnicach peryferyjnych związane są ze złym stanem technicznych starych sieci lub z niedorozwojem sieci uzbrojenia podziemnego i sukcesywnie są likwidowane.
- Za najpilniejsze zadania samorządu w zakresie gospodarki komunalnej uznaje się uporządkowanie gospodarki ściekowej w mieście.

II.1.9. Charakterystyka funkcji zagospodarowania miasta

II.1.9.1. Gospodarka mieszkaniowa

Podstawowe dane na temat gospodarki mieszkaniowej na terenie Piotrkowa Trybunalskiego pochodzą z:

- „Raport o stanie miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2009”,
- „Strategii zrównoważonego rozwoju miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2017 roku”, 2007.

Tab. 28. Zasoby mieszkaniowe gminy Piotrków Trybunalski w 2013 r.

Lp.	Rodzaj własności mieszkań	Liczba mieszkań	Powierzchnia oczyszczowana lokalii mieszkalnych (m ²)	Powierzchnia oczyszczowana lokalii użytkowych (m ²)
1.	Gmina	4241	86 458,65	11 655,44
2.	Skarb Państwa	1	1 911,70	322,58
3.	Osoby fizyczne	b.d.	16 327,99	642,92
4.	Osoby fizyczne we wspólnotach mieszkaniowych	3458		
5.	Spółdzielnie Mieszkaniowe	9701	84 590,30	1 117,09

6.	Zakłady Pracy	40		
7.	Wspólnoty Mieszkaniowe	5442	84 590,30	1 117,09
8.	Towarzystwo Budownictwa Społecznego	550	19 951,13	1 761,37+ 961,37 siedziba Spółki
9.	Zasoby pozostałych podmiotów	59		

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Raport o stanie miasta...”, 2009 oraz danych z GUS.

Od 1 lutego 2004 r. Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. jest dzierżawcą budynków: stanowiących własność gminy, własność Skarbu Państwa, budynków pozostających w samoistnym posiadaniu gminy, budynków stanowiących współwłasność gminy i innych osób oraz lokali stanowiących własność gminy w nieruchomościach wspólnot mieszkaniowych.

Tab. 29. Struktura wieku zasobów mieszkaniowych Gminy Piotrków Trybunalski w roku 2014

Lata budowy	Liczba budynków wg własności		
	gmina, Skarb państwa, współwłasność, własność osób fizycznych w zarządzie	wspólnoty mieszkaniowe	Razem
Po 1960 r.	22	72	94
1950-1960	23	28	51
Przed 1950 r. ale o standardzie budynków współczesnych	6	-	6
Przedwojenne, murowane o drewnianych stropach	262	13	275
Drewniane z muru pruskiego	-	-	-
Ogółem	313	113	426

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Raport o stanie miasta...”, 2015.

Spółdzielnie mieszkaniowe:

Piotrkowska Spółdzielnia Mieszkaniowa:

- liczba mieszkań oddanych do użytku w 2014 r. - 0
- ogólna liczba lokali mieszkalnych - 6 543
- powierzchnia czynszowanych lokali mieszkalnych i domów jednorodzinnych - 291 656,30 m²
- bilans zasobów mieszkaniowych - 103 budynki

Spółdzielnia Mieszkaniowa im. J. Słowackiego:

- liczba mieszkań oddanych do użytku w 2014 r. - 0
- ogólna liczba lokali mieszkalnych - 4 610 lokali,
- powierzchnia lokali mieszkalnych będących w posiadaniu spółdzielni - 262 472 m²
- powierzchnia czynszowanych lokali mieszkalnych - 262 472 m²

- zasoby mieszkaniowe zamieszkałe

- 4 610

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Karusia”

Tab. 30. Zasoby mieszkaniowe Spółdzielni Mieszkaniowej „Karusia” w 2014 r.

Rodzaj lokali	Liczba budynków	Liczba lokali	Powierzchnia użytkowa w m ²
lokale mieszkalne	11	476	27.351,99
lokale użytkowe	-	5	496,20
lokale użytkowe - garaże	14	144	2.548,35
ogółem	25	625	30.396,54

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Barbórka”

- liczba mieszkań oddanych do użytku w 2014 r. - 0
- ogólna liczba lokali będących w posiadaniu Spółdzielni - 953 lokali
- powierzchnia lokali będących w posiadaniu Spółdzielni - 51 877 m²
- powierzchnia czynszowanych lokali mieszkalnych z piwnicami przynależnymi - 51 492 m²
- bilans zasobów mieszkaniowych Spółdzielni - 27 budynków.
- zasoby mieszkaniowe zamieszkane - 27 budynków.

Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. posiadało w 2014 r. na własność 21 budynków składających się z 550 lokali mieszkalnych, o powierzchni czynszowanej lokali mieszkalnych 27 420,65 m².

II.1.9.2. Administracja

Tab. 31. Wykaz instytucji publicznych znajdujących się w Piotrkowie Trybunalskim

Lp.	Instytucja	Adres
1	Urząd Wojewódzki w Łodzi Placówka Zamiejscowa w Piotrkowie Trybunalskim	ul. H. Sienkiewicza 16a
2	Starostwo Piotrkowskie	Al. 3-go Maja 33
3	Urząd Miasta	Pasaż Rudowskiego 10
4	Urząd Skarbowy w Piotrkowie Trybunalskim	ul. Wronia 65
5	Izba Skarbowa w Łodzi Oddział Zamiejscowy	ul. Wronia 65
7	Sąd Rejonowy i Okręgowy	ul. Słowackiego 5
8	Prokuratura	Al. 3-go Maja 15
9	Prokuratura Rejonowa	Al. 3-go Maja 15
10	Komenda Miejska Policji	ul. Szkolna 28
11	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej	ul. Jagiellońska 11
12	Straż Miejska	ul. J. Słowackiego 19

13	Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi Filia w Piotrkowie Trybunalskim	Al. Armii Krajowej 24A
14	Powiatowy Urząd Pracy	ul. R. Dmowskiego 27
15	ZUS	Al. Armii Krajowej 9
16	KRUS	ul. J. Dąbrowskiego 5/7
17	Urząd Statystyczny	ul. Wronia 65
18	Zespół Pomocy Społecznej	Al. 3-go Maja 33
19	Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna	Al. 3-go Maja 8
20	MOPS	ul. A. Próchnika 34
21	Kuratorium Oświaty w Łodzi Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim	ul. K. Stronczyńskiego 1
22	Państwowa Inspekcja Handlowa	ul. Młynarska 2
23	Państwowa Inspekcja Pracy	ul. H. Sienkiewicza 16
24	Rejon Gazowniczy	ul. Krakowskie Przedmieście 112
25	Rejon Energetyczny	ul. G. Narutowicza 35
26	Telekomunikacja Polska S.A.	ul. H. Sienkiewicza 9
27	Archiwum Państwowe	ul. Toruńska 4

II.1.9.3. Kultura

Tab. 32. Wykaz instytucji kultury znajdujących się w Piotrkowie Trybunalskim

Lp.	Instytucja	Adres
1	Muzeum	Pl. Zamkowy 4
2	Miejski Ośrodek Kultury	ul. Słowackiego 13
3	Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Próchnika z Filii Nr 1 i 2	ul. Jerozolimska 29
4	Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. I.J.Paderewskiego	Pasaż Rudowskiego 4
5	Ośrodek Działań Artystycznych	
6	Instytut Badań nad Parlamentaryzmem	
7	Stowarzyszenia kultury i fundacje	

Źródło: opracowanie własne

W Piotrkowie Trybunalskim odbywają się ogólnopolskie imprezy kulturalne jak: Ogólnopolski Festiwal Kabaretowy „Trybunały Kabaretowe”, Ogólnopolski Festiwal Kapel Folkloru Miejskiego, Ogólnopolski Festiwal Kultury i Sztuki Chrześcijańskiej „Nadzieja”, ogólnopolski Konkurs Literacki o „Rubinową Hortensję”. Ponadto w Piotrkowie odbywają się międzynarodowe imprezy kulturalne jak np. Międzynarodowy Festiwal Sztuki INTERAKCJE.

Ważnymi europejskimi szlakami kulturowymi są zlokalizowane na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego szlaki turystyczne:

- samochodowy Szlak Romański,
- Szlak Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej.

II.1.9.4. Zdrowie

Tab. 33. Placówki podstawowej opieki zdrowotnej na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego w 2014 r.

Lp.	Nazwa zakładu	Adres świadczeniodawcy	Liczba lekarzy ogółem
1.	NZOZ NOVA-MED	Słowackiego 74	1
2.	NZOZ MEDICALL	Wojska Polskiego 77	67
3.	NZOZ PRIMMED	Kostromska 53	11
4.	NZOZ ARC MED	Kościelna 1	7
5.	Samodzielny Szpital Wojewódzki	Rakowska 15	195
6.	NZOZ MEDICUS	Dmowskiego 37	5
7.	NZOZ "Twoje Zdrowie"	Łódzka 21	11
8.	NZOZ MEDICA	Hutnicza18	3
9.	NZOZ Hipokrates	Wolborska 7a	9
10.	NZOZ Nasz Doktor	Wyspiańskiego 14	5
11.	NZOZ „KARDIO-MED”	Słowackiego 74	2
12.	NZOZ „RYTYCH-MED”	Szkolna 64/1	1
13.	NZOZ J.N.Dent	Wolborska 7a	3
14.	NZOZ RODZINA	Prochnika 17	11
15.	NZOZ ROKA	Al. 3-go Maja 2	8
16.	NZOZ „CENTRO-DENT”	Sienkiewicza 16b	6
17.	NZOZ „Vita-Med”	Próchnika 17	4
18.	NZOZ ER-MED	Pólna 13/13a	18
19.	NZOZ DENTAL	Słowackiego 74	6
20.	NZOZ – Poradnia Okulistyczna	Słowackiego 18	7
21.	NZOZ – Pracownia Protetyczno-Ortodontyczna	Jedności Narodowej 28	4
22.	NZOZ Zakład Rehabilitacji Leczniczej dla Dzieci i Dorosłych	Al. 3-go Maja 2	2
23.	Specjalistyczny NZOZ „K-MED”	Mieczysława Kobyleckiego 1	1
24.	Powiatowy zespół opieki zdrowotnej	Roosevelta 3	112
25.	Centrum Edukacyjno-Rehabilitacyjne „SZANSA”	Wysoka 21	5
26.	Przedsiębiorstwo Podmiotu Leczniczego NZOZ SANTE	Garbarska 10/12	3

27.	Przedsiębiorstwo Podmiotu Leczniczego NZOZ „Twoja Poradnia Lekarska”	Garbarska 10/12	3
28.	Piotrkowskie Centrum Zdrowia	Dmowskiego 38	13
29.	Zakład Rehabilitacji Leczniczej i Medycyny Fizykalnej	Folwarczna 38	4
30.	Przychodnia Okulistyczna „OCULUS”	Krakowskie Przedmieście 1	2
31.	Centrum Medyczne Enamed	Armii Krajowej 15	2
32.	Specjalistyczny Gabinet Stomatologiczno-Ortodontyczny ALEXDENT	Słowackiego 87/89	1
33.	Cztery Indywidualne Specjalistyczne Praktyki Lekarskie	Al. 3-go Maja 36/38	4x1
34.	Specjalistyczna Praktyka Lekarska	Kościelna 1	1
35.	NEUROMED Specjalistyczna Praktyka Lekarska	Dmowskiego 30b	1
36.	Stomatologia s.c.	Słowackiego 128c	2
37.	Prywatny Gabinet Stomatologiczny „HAPPY DENT”	Żeromskiego 25/27	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Raport o stanie miasta...”, 2015.

II.1.9.5. Oświata

Dane dotyczące placówek oświatowych na terenie Piotrkowa Trybunalskiego pochodzą z:

- „Planu rozwoju lokalnego dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2008 – 2015”, 2010
- „Raportu o stanie miasta Piotrkowa Trybunalskiego 2009”, 2010

Tab. 34. Placówki oświatowe na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego w 2013/2014 roku

Typ placówki	Liczba placówek	Liczba uczniów
Przedszkola	27	2806
Szkoły podstawowe	15	4177
Gimnazja	11	2357
Szkoły ponadgimnazjalne	40	7023
Szkoły policealne	18	2812
OGÓŁEM	111	19 175

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Programu rozwoju...”, 2010.

Przedszkola

W 2014 roku na terenie miasta funkcjonowało 13 publicznych przedszkoli, w których było 1 701 dzieci.

Tab. 35. Przedszkola publiczne funkcjonujące na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w 2015 roku

Lp.	Nr przedszkola	Adres	Liczba dzieci
1	1	ul. H. Sienkiewicza 7	134
2	5	ul. Kazimierza Wielkiego 5	140
3	7	ul. Poprzeczna 7A	153
4	8	ul. Broniewskiego 3	138
5	11	ul. A. Mickiewicza 98/102	135
6	12	ul. Włókiennicza 7	98
7	14	ul. Krakowskie Przedmieście 13	136
8	15	ul. Belzacka 78A	130
9	16	ul. J. Słowackiego 98	94
10	19	ul. Belzacka 97d	202
11	20	ul. I. Paderewskiego 1A	99
12	24	ul. Topolowa 14	167
13	26	ul. Wojska Polskiego 133a	75
RAZEM			1 701

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wykaz placówek oświatowych w Piotrkowie Trybunalskim” ze strony internetowej BIP UM Piotrków Trybunalski oraz „Raport o stanie miasta...”, 2015

Szkoły Podstawowe

W roku szkolnym 2013/2014 w 15 szkołach podstawowych i w 201 oddziałach uczyło się w sumie 4 177 uczniów. W porównaniu do poprzednich lat liczba uczniów nieznacznie zmniejsza się. W 2014 roku na terenie miasta funkcjonowało 9 publicznych szkół podstawowych, w których było 4 030 uczniów.

Tab. 36. Publiczne Szkoły Podstawowe funkcjonujące na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego w 2015 roku

Lp.	Nr szkoły	Adres	Liczba uczniów
1	2	ul. G. Daniłowskiego 3	165
2	3	ul. Wysoka 28/38	549
3	5	ul. Jerozolimska 73	356
4	8	ul. H. Sienkiewicza 8	272
5	10	ul. Wojska Polskiego 37	214
6	11	ul. K. Szmidta 3	397
7	12	ul. Belzacka 104/106	1012
8	13	ul. R. Dmowskiego 11	432
9	16	ul. Krakowskie Przedmieście 11	633
RAZEM			4 030

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wykaz placówek oświatowych w Piotrkowie Trybunalskim” ze strony internetowej BIP UM Piotrków Trybunalski oraz „Raport o stanie miasta...”, 2015

Gimnazja

W roku szkolnym 2013/2014 funkcjonowało 11 gimnazjów, w których uczyło się 2 357 gimnazjalistów. W porównaniu do poprzednich lat liczba uczniów zmniejsza się. W 2014 roku na terenie miasta funkcjonowało 5 publicznych gimnazjów, w których było 1 982 uczniów.

Tab. 37. Publiczne Gimnazja funkcjonujące na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego w 2015 roku

Lp.	Nr szkoły	Adres	Liczba uczniów
1	Gimnazjum 1	ul. F. Żwirki 7	376
2	Gimnazjum 2	ul. W. Broniewskiego 5	184
3	Gimnazjum 3	ul. Wysoka 28/38	306
4	Gimnazjum 4	ul. A. Próchnika 8/12	456
5	Gimnazjum 5	ul. Kostromska 50	660
RAZEM			1 982

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wykaz placówek oświatowych w Piotrkowie Trybunalskim” ze strony internetowej BIP UM Piotrków Trybunalski oraz „Raport o stanie miasta...”, 2015

Szkoły ponadgimnazjalne

W roku szkolnym 2013/2014 na terenie miasta funkcjonowało:

- 5 zasadniczych szkół zawodowych,
- 21 liceów ogólnokształcących,
- 14 techników i ogólnokształcących szkół artystycznych.

Tab. 38. Publiczne licea ogólnokształcące dla dzieci i młodzieży funkcjonujące na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w 2015 roku

Lp.	Placówka	Adres	Liczba uczniów
1.	I LO	Al. Mikołaja Kopernika 1	626
2.	II LO	ul. Żeromskiego 11	550
3.	III LO	Al. Armii Krajowej 17	607
4.	IV LO	ul. Broniewskiego 5	96
5.	V LO	ul. Roosevelta 1 97-300 Piotrków Trybunalski	169
6.	VI LO	ul. Dmowskiego 38 97-300 Piotrków Trybunalski	206
Razem			1 879

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wykaz placówek oświatowych w Piotrkowie Trybunalskim” ze strony internetowej BIP UM Piotrków Trybunalski oraz „Raport o stanie miasta...”, 2015

W roku szkolnym 2013/2014 na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego funkcjonowało 21 liceów ogólnokształcących, w których uczyło się 3 763 uczniów, w 121 oddziałach. W porównaniu do poprzednich lat liczba uczniów znacząco się zmniejsza. W 2014 roku na terenie miasta funkcjonowały 4 licea ogólnokształcące dla dzieci i młodzieży, w których było 1 879 uczniów.

Tab. 39. Publiczne Zespoły Szkół Ponadgimnazjalnych funkcjonujące na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w 2015 roku

Lp.	Placówka	Adres	Liczba uczniów
1.	ZSP nr 1	ul. Roosevelta 1	419
2.	ZSP nr 2	ul. Dmowskiego 38	287
3.	ZSP i POW - nr 3	ul. Broniewskiego 16	442
4.	ZSP nr 4	ul. Sienkiewicza 10/12	255
5.	ZSP nr 5	ul. Leonarda 12/14	508
6.	ZSP nr 6	ul. Krakowskie Przedmieście 36	258
Razem			2 169

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wykaz placówek oświatowych w Piotrkowie Trybunalskim” ze strony internetowej BIP UM Piotrków Trybunalski oraz „Raport o stanie miasta...”, 2015

W 2014 roku na terenie miasta funkcjonowało 6 publicznych Zespołów Szkół Ponadgimnazjalnych, w których było 3 047 uczniów.

Inne publiczne placówki oświatowe i ośrodki opiekuńczo-wychowawcze

Tab. 40. Placówki oświatowe (inne niż szkoły) i ośrodki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w 2014 roku

Placówka	Adres	Liczba uczniów
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	ul. 3-go Maja 28/34	151
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Dmowskiego 47	0
Centrum Kształcenia Praktycznego	ul. Targowa 3	realizacja zajęć praktycznych dla uczniów ZSP nr 1 i ZSP nr 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Wykaz placówek oświatowych w Piotrkowie Trybunalskim” ze strony internetowej BIP UM Piotrków Trybunalski oraz „Raport o stanie miasta...”, 2015

II.1.9.6. Szkoły wyższe

W Piotrkowie Trybunalskim funkcjonują:

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, filia w Piotrkowie Trybunalskim

Tab. 41. Liczba studentów w filii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Piotrkowie Trybunalskim w 2015 r.

Kierunek	Liczba studentów
Wydział Filologiczno - Historyczny	437
Filologia polska	-

Historia	-
Stosunki międzynarodowe	-
Filologia angielska	-
Wydział Nauk Społecznych	1 358
Pedagogika	-
Ekonomia	-
Bezpieczeństwo narodowe	-
Zarządzanie	-
Uczelnia	1 795

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu o stanie miasta...”, 2015.

W 2015 roku akademickim w filii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego studiowało w sumie 1 795 osób. W zestawieniu do roku akademickiego 2009/2010 liczba studentów spadła o prawie 56% (studiowało 4 048).

Wyższa Szkoła Handlowa w Piotrkowie Trybunalskim

Tab. 42. Liczba studentów na poszczególnych kierunkach Wyższej Szkoły Handlowej w Piotrkowie Trybunalskim, w roku 2015

Kierunek	Ogółem
Administracja	168
Bezpieczeństwo wewnętrzne	174
Stosunki Międzynarodowe (studia drugiego stopnia)	42
Uczelnia	384

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu o stanie miasta...”, 2015.

Wyższa Szkoła Planowania Strategicznego - Wydział Zdrowia i Nauk Społecznych

Ośrodek ten prowadzi kształcenie na kierunkach: pielęgniarstwo, studia I stopnia, stacjonarne oraz pielęgniarstwo, studia pomostowe, niestacjonarne.

Liczba studentów 124 osoby w tym:

- na studiach stacjonarnych: 66 osób
- na studiach pomostowych zaocznych – 58 osób

Liczba pracowników naukowych – 22 osoby

Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Amerykanistyki

W ramach Wyższej Szkoły Komunikowania, Politologii i Stosunków Międzynarodowych prowadzone są studia licencjackie na kierunku Pedagogika o specjalności: pedagogika resocjalizacyjna, pedagogika opiekuńczo-wychowawcza. Od 2007 r. w Domu Nauczyciela, ul. Sienkiewicza 16 działa punkt konsultacyjno-rekrutacyjny WSSMiA oraz WSKPiSM, którego zadaniem jest prowadzenie rekrutacji na studia. Corocznie rekrutuje on do warszawskiej siedziby Uczelni kilkudziesięcioosobowe grupy osób.

Wyższa Szkoła Kupiecka w Zgierzu – Wydział Zamiejscowy w Piotrkowie Trybunalskim

Na oferowanych w roku akademickim 2009/2010 przez uczelnię kierunkach – Zarządzanie firmą, Zarządzanie marketingowe, Zarządzanie w administracji publicznej, Zarządzanie zasobami ludzkimi, Zarządzanie w logistyce – studiowało 320 osób, co w porównaniu do roku akademickiego 2003/2004 stanowi wzrost 45%-owy (studiowało 175). Wydział Zamiejscowy w Piotrkowie Trybunalskim realizuje zajęcia tylko w trybie zaocznym, co wynika z zapotrzebowania studentów.

Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna w Warszawie - Ośrodek Kształcenia w Piotrkowie Trybunalskim

Akademia Humanistyczno – Ekonomiczna w Łodzi – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Piotrkowie Trybunalskim

Na terenie miasta Uczelnia kształci w trybie niestacjonarnym na inżynierskich, 3,5-letnich studiach, na kierunku Transport, w specjalizacjach: Transport drogowy i Transport międzynarodowy. W roku akademickim 2009/2010 studiowało około 500 studentów.

Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

Tab. 43. Formy oferty edukacyjnej WODN w Piotrkowie Trybunalskim, w roku 2014.

Lp.	Nazwa formy	Liczba form	Liczba uczestników	Liczba godzin
1.	Kursy kwalifikacyjne	5	72	1 270
2.	Kursy doskonalące	82	1 073	1 100
3.	Szkolenia Rad Pedagogicznych	121	2 867	719
4.	Konferencje i seminaria	311	5 192	1 022
5.	Warsztaty metodyczne	136	1 993	1 204
6.	Konsultacje	-	529	-
Razem:		655	11 726	5 315

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Raportu o stanie miasta...”, 2015.

II.2. Uzupełnienie i aktualizacja uwarunkowań

II.2.1. Uwarunkowania wynikające z planu województwa łódzkiego

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” został uchwalony przez Sejmik Województwa Łódzkiego Uchwałą Nr XLV/524/2002 z dnia 9 lipca 2002 roku.

„Ze względu na wiele zmian przestrzennych i legislacyjnych na szczeblu krajowym i wojewódzkim, mających istotny wpływ na kształt polityki przestrzennej regionu”, podjęto Uchwałę Nr LX/1648/10 w dniu 21 września 2010 roku, w sprawie aktualizacji w/w planu. „Najważniejszym uwarunkowaniem wpływającym na konieczność aktualizacji Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego była zmiana [...] rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie krajowej sieci autostrad i dróg ekspresowych oraz [nowa koncepcja] dotycząca międzynarodowego i krajowego układu kolejowego”. Poza tym pojawiło się wiele nowych aktów

prawnych warunkujących zakres opracowań planistycznych (patrz: ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 roku).

Plan z 2002 roku (jak stwierdzono w jego zapisie) jest ściśle powiązany z polityką przestrzennego zagospodarowania kraju, wyrażoną w „Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju”, przyjętą przez Sejm 17 listopada 2000 r., której generalnym założeniem (a w konsekwencji planu zagospodarowania przestrzennego województwa) jest „strategia dynamicznego równoważenia rozwoju, umożliwiająca stopniową likwidację istniejących dysproporcji...”. Zgodnie z obowiązującą ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 roku „Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju” zastąpiona została „Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju” o zmienionym zakresie ustaleń w stosunku do dokumentu wcześniejszego. Wobec powyższego niektóre zapisy KPPZK nie są zgodne zarówno z nowymi dokumentami rządowymi, powstałymi po 2001 roku, jak również z projektem aktualizacji uchwalonego możliwościUchwałą Nr LX/1648/10 z dnia 21 września 2010 roku „Planu przestrzennego zagospodarowania województwa łódzkiego”. Pomimo zakończenia prac w grudniu 2008 roku nad „Eksperckim projektem koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju do roku 2033”, dokument ten nie stanowi formalnie dokumentu rządowego, w związku z czym aktualizacja „Planu...” nawiązuje jeszcze do zapisów KPPZK.

W w/w „Planie...” z 2010 r. przyjmuje się, że głównymi ośrodkami rozwoju społeczno – gospodarczego będą miasta – bieguny wzrostu, tworzące sieciowe struktury powiązań funkcjonalnych, instytucjonalnych i infrastrukturalnych pomiędzy miastami województwa i kraju.

Rola i funkcja miasta

Piotrków Trybunalski uznano za ponadregionalny ośrodek równoważenia rozwoju w skali kraju, zaś w strukturze osadniczej województwa łódzkiego za ponadregionalny biegun wzrostu.

Za szczególnie istotne dla intensyfikacji procesów mających wpływ na kształt osadniczo – przestrzenny województwa uznano struktury tranzytowe, które tworzy paneuropejski korytarz komunikacyjny przebiegający przez region łódzki. Jego elementami, z którymi powiązany jest bezpośrednio Piotrków Trybunalski są : autostrada A1, drogi ekspresowe S8 i S12 oraz magistrała kolejowa, biegnące w:

- VI korytarzu transportowym Gdańsk – Łódź/Warszawa – Żilina – Ostrawa,
- w zaproponowanym dodatkowo w „Planie...” korytarzu transportowym Łódź – Kielce/Radom – Lublin/Rzeszów – Lwów – Odessa z wykorzystaniem planowanych dróg ekspresowych: S12 relacji A1/Piotrków Trybunalski/Sulejów – Radom oraz S74 o postulowanym przebiegu Łódź – Tomaszów Mazowiecki – Kielce.

W zakresie logistyki „Plan...” zakłada:

- utworzenie ponadregionalnego centrum logistycznego Łódź – Piotrków Trybunalski – Stryków,
- docelowo modernizację linii kolejowej nr 1 na odcinku Koluszki – Piotrków Trybunalski – Częstochowa – Katowice.

Dla poprawy zaopatrzenia w gaz i paliwo „Plan...” zakłada, m.in.:

- budowę magistrali tranzytowej wysokiego ciśnienia Odolanów – Wronów z budową węzła Meszcze II,
- budowę magistrali tranzytowej wysokiego ciśnienia Wolbórz – Piotrków Trybunalski – Częstochowa.

W ramach powiązań środowiskowych i kulturowych:

- zaproponowano stworzenie ogólnopolskiej sieci unikatowych miast historycznych poddawanych niezbędnym i sukcesywnym działaniom rewitalizacyjnym, wśród nich wskazując Piotrków Trybunalski,
- wytypowano do uznania za pomnik historii staromiejski układ urbanistyczny Piotrkowa Trybunalskiego.
- wskazano projektowany „Spalsko – Sulejowski Obszar Chronionego Krajobrazu” jako element krajowego korytarza ekologicznego.

Ponadto w zakresie polityki regionalnej „Plan...” ustala, że rozwój Piotrkowa Trybunalskiego jako ponadregionalnego bieguna wzrostu będzie się odbywał poprzez wzrost potencjału społeczno – ekonomicznego miasta, na który składają się wyspecjalizowane funkcje przemysłowe i usługowe, w tym również o charakterze egzogenicznym. Nastąpi to poprzez:

- wspieranie rozwoju funkcji przemysłowej opartej na przemyśle maszynowym i odlewniczym, poligraficznym i meblarskim oraz innowacyjnych działach przemysłu (mechatronika), a także podstrefie ŁSSE;
- wspieranie funkcji logistycznej (ponadregionalne centrum logistyczne), dyskontujące bardzo korzystne położenie miasta w systemie transportowym regionu (autostrada A-1, drogi ekspresowe S-8 i S-12, magistrała kolejowa nr 1);
- wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,
- rozwój funkcji akademickiej oparty na filii Uniwersytetu Humanistyczno – Przyrodniczego i Wyższej Szkoły Handlowej oraz punktach konsultacyjnych innych uczelni wyższych,
- rozwój funkcji turystycznej opartej na obiektach zabytkowych i kulturalnych oraz istniejących szlakach kulturowych (Romańskim i Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej) oraz na planowanym włączeniu miasta w sieć miast historycznych o znaczeniu krajowym i podjęciu działań związanych z rewitalizacją zabytkowych struktur,
- wzmocnienie bazy sportowej miasta jako czołowego ośrodka sportów lotniczych i piłki ręcznej.

Zakłada się, że pomimo spadku względnego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, obserwowanego w latach 1999 – 2006, Piotrków Trybunalski osiągnie do 2030 roku odpowiednią rangę w krajowym i regionalnym systemie osadniczym. Powyższe wynika z przeprowadzonej waloryzacji ośrodków miejskich województwa łódzkiego, która wskazała na potencjał ludnościowy miasta, drugiego co do wielkości w województwie, wysoki poziom kapitału społecznego, a także duży potencjał społeczno-gospodarczy.

Osiągnięciu przez Piotrków Trybunalski rangi ponadregionalnej sprzyjać będą również istniejące i potencjalne relacje naukowo – badawcze i produkcyjne, kształtujące się w ramach klastrów logistycznego, mechatronicznego i odlewniczego. Relacje te włączają Piotrków Trybunalski w strukturę sieciowych powiązań poziomych z Łodzią, Kutnem i Radomskiem oraz z obszarem kształtowania powiązań funkcjonalnych Aglomeracji Łódzkiej.

Zadania służące realizacji celów publicznych

Na terenie Piotrkowa Trybunalskiego nie występują zadania wynikające z programów zadań rządowych służących realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, które umieszczone są w rejestrze programów prowadzonym przez Ministra Infrastruktury.

Natomiast na terenie miasta „Plan...” wskazuje zadania służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, uwzględnione w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego Ministra lub Sejmik Województwa.

Inwestycje te dotyczą głównie perspektywy średniookresowej do 2020 roku i są wiążące dla prezydenta przy sporządzaniu dokumentów planistycznych, wynikających z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wśród w/w zadań celu publicznego zaliczonych do poszczególnych sfer działania wymienia się takie jak:

- sfera działań – system osadniczy

modernizacja zakładów opieki zdrowotnej:

- Samodzielny Szpital Wojewódzki im. Mikołaja Kopernika w Piotrkowie Trybunalskim;

- sfera działań – powiązania infrastrukturalne

autostrady i drogi ekspresowe:

- budowa autostrady A1: odc. Stryków – granica woj. śląskiego,
- droga ekspresowa S8: Wrocław – Kępno – Sieradz – A1(Łódź)/A1(Piotrków Trybunalski) – Rawa Mazowiecka – Warszawa,
- droga ekspresowa S12: A1(Piotrków Trybunalski) – Sulejów – Radom, przebudowa drogi krajowej nr 12/74 do parametrów drogi ekspresowej na odcinku Piotrków Trybunalski – Sulejów.

drogi wojewódzkie:

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 716: Koluszki – Piotrków Trybunalski;

- sfera działań – środowisko przyrodnicze

zasoby wodne i ich jakość:

- modernizacja i budowa sieci kanalizacyjnej,
- modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków wraz z uporządkowaniem gospodarki osadowej,

gospodarka odpadami:

- budowa stacji przeładunkowej odpadów komunalnych, kompostowni i sortowni odpadów komunalnych.

II.2.2. Występujące dodatkowe uwarunkowania

II.2.2.1. Plan Ochrony Sulejowskiego Parku Krajobrazowego

Plan Ochrony Sulejowskiego Parku Krajobrazowego ustanowiony Rozporządzeniem Nr 29/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 listopada 2006 r. (Dz. Urz. Województwa Łódzkiego Nr 380, poz. 2946 z 2006 r.)

Zgodnie z pkt. 4 art. 20 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2015 poz. 1651 z późn. zm.) zawiera m.in. ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Ponieważ fragment SPK położony na terenie miasta obejmuje kompleks lasów państwowych, wytyczne do Studium uikzp Piotrkowa Trybunalskiego zawarte w Planie Ochrony odnoszą się tylko do wybranych elementów, takich jak:

- zachowanie ekosystemów cennych pod względem przyrodniczym z wyróżnieniem terenów najcenniejszych przyrodniczo , które są objęte ochroną prawną lub zostały wskazane do objęcia taką ochroną oraz określeniem działań ochronnych dla ekosystemów,

- utrzymanie korytarzy ekologicznych,
- stosunki wodne,
- gospodarka odpadami,
- szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia ich użytkowania, w tym:
  - tereny wyłączone spod zabudowy:
    - obszary lasów, w szczególności lasów ochronnych,
    - strefy ochronne wokół urządzeń elektroenergetycznych,
  - ograniczenia lokalizacji obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
  - ograniczenia lokalizacji obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.

W Planie Ochrony określono:

- zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu w odniesieniu do obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską oraz do obiektów postulowanych do objęcia formami ochrony konserwatorskiej,
- działania ochronne w odniesieniu do terenów i obiektów wymagających wzmożonej ochrony,
- zasady i kierunki prowadzenia gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej oraz zagospodarowania przestrzennego umożliwiających realizację celów SPK,
- wytyczne do studiów uikzp gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych.

Za podstawowe kierunki działań w polityce przestrzennej uznano:

- ochronę występujących na terenie Parku obiektów i terenów przyrodniczych chronionych prawnie lub przewidzianych do takiej ochrony,
- ochronę terenów leśnych bez względu na ich własność,
- zachowanie systemu naturalnych powiązań przyrodniczych, niezbędnych do utrzymania ciągłości przestrzennej obszarów biologicznie czynnych,
- ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej z preferencją dla rolnictwa ekologicznego,
- ochronę wód powierzchniowych i podziemnych,
- rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów,
- rozbudowę istniejących i realizację nowych systemów kanalizacji sanitarnej, popularyzację małych oczyszczalni przydomowych na terenach poza zasięgiem obsługi kolektora,
- kompleksową ochronę krajobrazu naturalnego i kulturowego,
- rozwój różnorodnych form turystyki.

II.2.2.2. Plany miejscowe

Zgodnie z obowiązującą ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku (z późn. zmianami) tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone po 1 stycznia 1995 roku zachowują moc. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone wcześniej zachowały swoją moc do czasu uchwalenia nowych planów , jednak nie dłużej niż do końca roku wejścia w życie w/w ustawy.

Zgodnie z powyższym, 31 grudnia 2003 roku utracił moc miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego obejmujący swym zasięgiem całe miasto.

Na podstawie obowiązujących przepisów obecnie na terenie miasta obowiązuje 69 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z których mniej niż połowa została sporządzona wg poprzedniej ustawy, tj.:

- część planów została uchwalona przed dniem wejścia w życie obecnej w/w ustawy z 2003 r. ,
- część planów zgodnie z art. 85 ust. 2 obowiązującej ustawy z 2003 r. tych, dla których przed dniem wejścia w życie nowej ustawy podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia mpzp oraz zawiadomiono o terminie wyłożenia planu do publicznego wglądu, stosowano przepisy dotychczasowe tj. ustawy z 1994 r.

Wśród w/w planów 12 stanowi zmiany wcześniej uchylonego miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta.

Pozostałe dziś obowiązujące miejscowe plany były sporządzone w trybie obowiązującej ustawy z 2003 r., podobnie jak zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

Niżej zamieszczony wykaz zmian miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego Piotrkowa Trybunalskiego z 1988 roku oraz planów miejscowych uchwalonych po 1995 roku został sporządzony w ramach opracowania „Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Piotrków Trybunalski w latach 2010 – 2014”, a następnie zaktualizowany wg stanu obecnego.

Tab. 44. Plany miejscowe uchwalone

Lp.	Tytuł planu	Nr uchwały zatwierdzającej
1.	Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Zespołu Śródmiejskiego miasta Piotrkowa Trybunalskiego w obrębie pomiędzy ulicami Staszica, Słowackiego, przedłużeniem ulicy Szkolnej i terenami PKP; 0,64 ha	Uchwała Nr XXVIII/277/96 z dnia 26 września 1996 r.
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla budownictwa jednorodzinnego „Pawłowska” w Piotrkowie Trybunalskim; 17,05 ha Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego osiedla budownictwa jednorodzinnego „Pawłowska” w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym Uchwałą Nr XLII/484/97 Rady Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 24 września 1997 r. (dot. tekstu)	Uchwała Nr XLII/484/97 z dnia 24 września 1997 r. Uchwała Nr XIV/278/11 z dnia 30 listopada 2011 r
3. *	Zmiany fragmentów miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego (L-ul. Orla, Z1/2 przedłużenie ul. Poleśnej, skrzyżowanie ulic G1/4 ul. Wierzejskiej Z 1/2, ul. Wyzwolenia oraz Z 1/2 ul. Wolborskiej); 0,7 ha	Uchwała Nr LII/613/98 z dnia 10 czerwca 1998 r.
4. *	Zmiany fragmentów miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego m. Piotrkowa Tryb. (zmiana przeznaczenia gruntów na tereny leśne - 6.21.O1.R.); 53,12 ha	Uchwała Nr LII/614/98 z dnia 10 czerwca 1998 r.

5. *	Zmiany fragmentów miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego m. Piotrkowa Tryb. (zmiana w jednostkach urbanistycznych : 11.18.O3.R., 5.8.T1.L., 5.11.O1.R., 8.16.E3.R., 12.6.O1.R., 10.46.O1.R., 12.122.O1.R.), 176,10 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej i technicznej w zmianie fragmentów miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego, w jednostce urbanistycznej 8.16.E3.R., zatwierdzonej Uchwałą Nr LII/615/98 Rady Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 10 czerwca 1998 r. Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego z dnia 18 września 1998 r. Nr 16, poz. 223) (dot. tekstu)	Uchwała Nr LII/615/98 z dnia 10 czerwca 1998 r. Uchwała Nr XIV/284/11 z dnia 30 listopada 2011 r
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: M.Curie-Skłodowskiej, Kopernika, Garncarskiej i Jerozolimskiej w Piotrkowie Tryb. (A19, A 25, A 29); 7,22 ha.	Uchwała Nr LIII/630/98 z dnia 17 czerwca 1998 r.
7. *	Zmiana fragmentów miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego m. Piotrkowa Tryb. (korekta przebiegu ulicy Żeglarskiej na odcinku od ul. Sulejowskiej do ul.Wierzeje); <u>Plan nie obowiązuje.</u>	Uchwała Nr VIII/114/99 z dnia 25 lutego 1999 r.
8. *	Zmiana fragmentów miejscowego ogólnego zagospodarowania przestrzennego m. Piotrkowa Tryb. (obszar pomiędzy ulicami Odległą – granice miasta, autostrada A-1, i droga krajowa Nr 8) – rejon „węzła belchatowskiego”; 24,20 ha.	Uchwała Nr VIII/115/99 z dnia 25 lutego 1999 r.
9. *	Zmiana fragmentów miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego m. Piotrkowa Tryb. („Piotrkovia – Ptak”); 9,43 ha.	Uchwała Nr VIII/116/99 z dnia 25 lutego 1999 r.
10.	Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego budownictwa osiedla jednorodzinnego „Jeziorna II” na obszarze położonym pomiędzy: ul. Jeziorną Nr 75 i 82, ul. Zawitą, os. „Jeziorna I” i projektowaną ul. Żeglarską w Piotrkowie Trybunalskim; 18,17 ha.	Uchwała Nr IX/132/99 z dnia 17 marca 1999 r.
11.	Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego budownictwa osiedla jednorodzinnego „Jeziorna II” na położonym pomiędzy: ul. Wierzejską, lasem, ul. Sasanek, ul. Zawitą, ul. Jeziorną Nr 75 i 82 i projektowaną ul. Żeglarską w Piotrkowie Trybunalskim; 33,35 ha.	Uchwała Nr IX/133/99 z dnia 17 marca 1999 r.
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmującego nieruchomość w Piotrkowie Tryb. przy ul. Batorego 2-6; 0,77 ha	Uchwała Nr IX/131/99 z dnia 17 marca 1999 r.
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Garncarskiej, Zamurowej, Starowarszawskiej i Jerozolimskiej (A18, A24); 2,25 ha. <u>Plan nie obowiązuje</u> (zastąpiony planem nr 75)	Uchwała Nr IX/134/99 z dnia 17 marca 1999 r.
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zawartego pomiędzy Rynkiem Trybunalskim, Placem Czarnieckiego, ul. Wojska Polskiego, ul. Rwańską; 0,48 ha.	Uchwała Nr XII/219/99 z dnia 30 czerwca 1999 r.
15. *	Zmiany fragmentów miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego m. Piotrkowa Tryb. (jednostki urbanistyczne:10.7.E2.Z, 8.12.O3.R, 8.14.O1.R, 8.17.O2.R, 12.11.A1.M, 4.11.E2.Z ,8.2.E2.Z); 105,60 ha	Uchwała Nr XIII/246/99 z dnia 8 września 1999 r.

16.	Zmiana w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego osiedla budownictwa jednorodzinnego „Pawłowska” (C8U); teren w planie nr 2. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla budownictwa jednorodzinnego „Pawłowska” (C8U) w Piotrkowie Trybunalskim zatwierdzonej Uchwałą Nr XV/267/99 Rady Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 20 października 1999 r. (dot. tekstu)	Uchwała Nr XV/267/99 z dnia 20 października 1999 r. Uchwała Nr XIV/280/11 z dnia 30 listopada 2011 r
17.*	Zmiana fragmentów miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego m. Piotrkowa Tryb. – IKEA; <u>Plan nie obowiązuje</u> – obecnie poza granicami miasta	Uchwała Nr XVII/304/99 z dnia 15 grudnia 1999 r.
18.	Zmiana w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego osiedla budownictwa jednorodzinnego „Pawłowska” (C3MN); teren w planie nr 2. Zmiana: w sprawie ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla budownictwa jednorodzinnego „Pawłowska” (C3MN) w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonej Uchwałą Nr XXVIII/476/2000 Rady Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 25 października 2000 r. (dot. tekstu)	Uchwała Nr XXVIII/476/2000 z dnia 25 października 2000 r. Uchwała Nr XIV/282/11 z dnia 30 listopada 2011 r
19.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pomiędzy ulicami: Wojska Polskiego, Starowarszawską, Pereca i Zamurową (A16, A17); 2,48 ha. <u>Plan nie obowiązuje</u> (zastąpiony planem nr 75)	Uchwała Nr XXX/510/2000 z dnia 13 grudnia 2000 r.
20.	Zmiana miejscowego szczegółowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla budownictwa jednorodzinnego przy ul. Sulejowskiej; 78,80 ha. Zmiana: w sprawie ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w zmianie miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego osiedla budownictwa jednorodzinnego przy ul. Sulejowskiej w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonej Uchwałą Nr XXXI/521/2000 Rady Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 29 grudnia 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 9 lutego 2001 r. Nr 13, poz. 112) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XXXI/521/2000 z dnia 29 grudnia 2000 r. Uchwała Nr XIV/286/11 z dnia 30 listopada 2011 r
21. *	Zmiana planu ogólnego dla obszaru pomiędzy trasą szybkiego ruchu, ul. Turystyczną, ul. Całą a ul. Łódzką; 15,83 ha.	Uchwała Nr XXXIII/547/2001 z dnia 30 marca 2001 r.
22. *	Zmiana planu ogólnego dotycząca układu komunikacyjnego Projektowanej 1 na odcinku od ul. Sulejowskiej do ul. Rakowskiej w zakresie klasyfikacji drogi w ramach tej samej klasy ulicy głównej (G) z przekroju jezdni jednoprzestrzennej wielopasowej (G1/4) na przekrój o dwóch jezdniach dwupasmowych (G2/2) oraz w części zmiany jej przebiegu 5,60 ha	Uchwała Nr XXXVI/613/2001 z dnia 23 maja 2001 r.
23. *	Zmiana planu ogólnego dotycząca likwidacji ulicy Zadrożnej (zmiana fragmentu planu nr 8)	Uchwała Nr XXXVI/614/2001 z dnia 23 maja 2001 r.

24.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zawartego pomiędzy ulicami: Narutowicza, terenami PKP, jezdnią Północną ul. Piłsudskiego i Al. Armii Krajowej; 2,52 ha. Plan nie obowiązuje (zastąpiony planem nr 65, 66)	Uchwała Nr XXXVII/635/2001 z 27 czerwca 2001 r.
25. *	Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego dla obszaru zawartego pomiędzy ulicami Glinianą, Graniczną, Roosevelta; 67,80 ha.	Uchwała Nr XLVII/842/2002 z dnia 24 kwietnia 2002 r.
26. *	Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego dla obszaru zawartego pomiędzy trasą szybkiego ruchu, ulicą Tomaszowską oraz granicami jednostek 5.7.E2.R oraz 5.8.T1.L; 44,60 ha.	Uchwała Nr XLVII/843/2002 z dnia 24 kwietnia 2002 r.
27.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru zawartego pomiędzy ulicami: Wojska Polskiego, M. Curie – Skłodowskiej, Starowarszawską i Pereca; 3,80 ha.	Uchwała Nr L/925/2002 z dnia 11 września 2002 r.
28.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru zawartego pomiędzy ulicami: Słowackiego, Kostromską, Belzacką, E. Plater oraz działką Nr ew. 2/50 stanowiącą uliczkę dojazdową; 7,79 ha.	Uchwała Nr LII/955/2002 z dnia 9 października 2002 r.
29.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru zawartego pomiędzy ulicą Żwirki, terenem kolejki wąskotorowej, ulicą Parkową oraz terenem ujęcia wody „Żwirki” w Piotrkowie Trybunalskim; 2,84 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszaru zawartego pomiędzy ulicą Żwirki, terenem kolejki wąskotorowej, ulicą Parkową oraz terenem ujęcia wody „Żwirki” w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym uchwałą Nr III/30/2002 Rady Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 30.12. 2002 r. (dot. tekstu)	Uchwała Nr III/30/2002 z dnia 30 grudnia 2002 r. Uchwała Nr XXVI/476/12 z dnia 31 października 2012 r.
30. *	Zmiany fragmentów miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego, dotyczące jednostek urbanistycznych: 11.7.O3.R, 11.8.O1.R, 11.14.O1.R, 11.15.E3.R, 11.16.O1.R. – „ZAWODZIE”; 93,80 ha	Uchwała Nr VIII/110/2003 z dnia 4 czerwca 2003 r.
31.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim obejmujący obszar zawarty między liniami regulacyjnymi ulic: po północy: al. gen. Wł. Sikorskiego, od wschodu: Projektowaną 2, od południa: ulicą projektowaną Z1/2 wraz z częścią terenu po południowej stronie ulicy projektowanej Z1/2, stanowiącą rezerwę dla rozwiązań komunikacyjnych połączenia ulic projektowanych GP i Z, określonych w miejscowym ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego m. Piotrkowa Tryb. i ul. Belzacką oraz od zachodu: granicą działek o nr ewid. 99/33, 99/43, 99/29, 99/30, 99/17, 99/9 w obrębie nr 29; 55,81 ha Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim, obejmującym obszar zawarty między liniami regulacyjnymi ulic: od północy: al. gen. Wł. Sikorskiego, od wschodu: Projektowaną 2, od południa: ulicą projektowaną Z1/2 wraz z częścią terenu po południowej stronie ulicy	Uchwała Nr IX/123/2003 z dnia 30 czerwca 2003 r. Uchwała Nr XXVI/488/12 z dnia 31 października 2012 r.

	projektowanej Z1/2, stanowiącą rezerwę dla rozwiązań komunikacyjnych połączenia ulic projektowanych GP i Z, określonych w miejscowym ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego m. Piotrkowa Tryb. i ul. Belzacką oraz od zachodu: granicą działek o nr ewid. 99/33, 99/43, 99/29, 99/30, 99/17,99/9 w obrębie nr 29, zatwierdzonym Uchwałą Nr IX.123/2003 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 22 sierpnia 2003 r. (dot. tekstu)	
32.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru zawartego pomiędzy ulicą Żeglarską, południową granicą osiedla „Jeziorna II”, wschodnią granicą miasta oraz północną granicą osiedla „Wierzeje” w Piotrkowie Trybunalskim. „Jeziorna I”; <u>Plan nie obowiązuje (zastąpiony planem nr 60)</u>	Uchwała Nr XIII/191/2003 z dnia 26 listopada 2003 r.
33.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar w rejonie ul. Pawłowskiej, ogrodami działkowymi „Oaza” i ul. Łódzką; 46,56 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim, obejmującym obszar ograniczony: - od północy: terenem ogrodów działkowych „Oaza” i linią regulacyjną ulicy Projektowanej 1 - od wschodu: ulicą Łódzką, - od południa: ul. Pawłowską i południową granicą terenu ujęcia wody „Szczekanica”, - od zachodu: ul. 25 Pułku Piechoty oraz jej przedłużeniem do ul. Pawłowskiej oraz ul. Pawłowską, zatwierdzonym uchwałą Nr XVI/239/04 Rady Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 28 .01. 2004 r. (dot. tekstu)	Uchwała Nr XVI/239/04 z dnia 28 stycznia 2004 r. Uchwała Nr XXVI/492/12 z dnia 31 października 2012 r.
34.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar zawarty pomiędzy ulicą Pawłowską, terenami ogródków działkowych „Malwa”, ulicą Wojska Polskiego; 8,22 ha. Zmiana: w sprawie ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obejmującym obszar w Piotrkowie Trybunalskim, zawarty pomiędzy ulicą Pawłowską, nieruchomością przy ul. Pawłowskiej 52, terenem ogrodów działkowych „Malwa”, ulicą Wojska Polskiego oraz wschodnimi granicami nieruchomości położonych przy ul. Wojska Polskiego Ne 189a, 189 i 191, zatwierdzonym Uchwałą Nr XIX/297/04 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 28 kwietnia 2004 r.(dot. tekstu)	Uchwała Nr XIX/297/04 z dnia 28 kwietnia 2004 r. Uchwała Nr XXVI/482/12 z dnia 31 października 2012 r.
35.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar zawarty pomiędzy ulicami: Słowackiego, Projektowaną 2, Sikorskiego i Zawodzie; „Folwarczna”; 34,10 ha. Zmiana: w sprawie ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim obejmujący obszar zawarty pomiędzy ulicami: Słowackiego, Projektowaną 2, Sikorskiego i Zawodzie, zatwierdzonym uchwałą Nr XX/310/04 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim (dot. tekstu)	Uchwała Nr XX/310/04 z dnia 26 maja 2004 r. Uchwała Nr XXVI/486/12 z dnia 31 października 2012 r.
36.	Gazociąg; 4,45 ha.	Uchwała Nr XXXII/479/05 z dnia 26 stycznia 2005 r.

37.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim obejmujący obszar zawarty pomiędzy ulicami: Wolborską, Podleśną, Wierzejską oraz projektowaną Z1/2 określoną miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego; 20,80 ha. Zmiana: w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim, obejmującego obszar zawarty pomiędzy ulicami: Wolborską, Podleśną, Wierzejską oraz projektowaną Z1/2 określoną miejscowym ogólnym planem zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego, zatwierdzonego Uchwałą Nr XLII/736/05 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 9 listopada 2005 roku (dot. tekstu) Zmiana: w sprawie ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim obejmujący obszar zawarty pomiędzy ulicami: Wolborską, Podleśną, Wierzejską oraz projektowaną Z1/2 określoną miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego, zatwierdzonym uchwałą Nr XLII/736/05 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 9. 11.2005 r. (dot. tekstu)	Uchwała Nr XLII/736/05 z dnia 9 listopada 2005 r. Uchwała Nr XXIV/288/11 z dnia 30 listopada 2011 r. Uchwała Nr XXVI/484/12 z dnia 31 października 2012 r.
38.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim, obejmującego obszar ograniczony: od zachodu ul. Żwirki, od północy granicą z działką nr 133 – teren kolejki wąskotorowej, od wschodu ul. Parkową, od południa granicą z działką nr 409 – ujęcie wody „Żwirki”; powierzchnia w planie 29; 6,32 ha Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim, obejmującego obszar ograniczony: od zachodu: ul. Żwirki, od północy granicą z działką nr 133 – teren kolejki wąskotorowej, od wschodu ul. Parkową, od południa granicą z działką nr 409 – ujęcie wody „Żwirki”, zatwierdzonej uchwałą Nr XLII/737/05 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 9.11.2005 r.(dot. tekstu)	Uchwała Nr XLII/737/05 z dnia 9 listopada 2005 r. Uchwała Nr XXVI/478/12 z dnia 31 października 2012 r.
39.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim obejmującego obszar zawarty pomiędzy ulicami: Wojska Polskiego, Zawodzie, Twardosławicką i granicą nieruchomości przy ul. Twardosławickiej 35 – ul. Wojska Polskiego 200; 52,12 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim, obejmującego obszar zawarty pomiędzy ulicami: Wojska Polskiego, Zawodzie, Twardosławicką i granicą nieruchomości przy ul. Twardosławickiej 35 – ul. Wojska Polskiego 200, zatwierdzonym Uchwałą Nr XLIV/769/05 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 21.12.2005 r. (dot. tekstu)	Uchwała Nr XLIV/769/05 z dnia 21 grudnia 2005 r Uchwała Nr XXVI/474/12 z dnia 31 października 2012 r.
40.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim, obejmującego obszar zawarty pomiędzy: ulicą	Uchwała Nr XLIV/770/05 z dnia 21 grudnia 2005 r

	Świerczowską od nr 1 do nr 63, ul. Zalesicką od nr 2 do nr 66, ulicą Przedborską – nieruchomości o nr 27, 34 i 36; 22,42ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim, obejmującym obszar zawarty pomiędzy: ulicą Świerczowską od nr 1 do nr 63, ul. Zalesicką od nr 2 do nr 66, ulicą Przedborską – nieruchomości o nr 27, 34 i 36; zatwierdzonym uchwałą Nr XLIV/770/05 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 21.12.2005 r.(dot. tekstu)	Uchwała Nr XXVI/480/12 z dnia 31 października 2012 r.
41.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim obejmującego obszar zawarty między liniami regulacyjnymi ulic: autostrady A-1, al. Gen. Wł. Sikorskiego, granicą działek o nr ew. 99/33, 99/43, 99/29, 99/30, 99/17, 99/9 w obrębie nr 29, ul. Belzacką oraz fragment działki o nr ew. 2101; 25,38 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: autostrady A-1, al. Gen. Wł. Sikorskiego, granicą działek o nr ew. 99/33, 99/43, 99/29, 99/30, 99/17, 99/9 w obrębie nr 29, ul. Belzacką oraz fragment działki o nr ew. 201, zatwierdzonym uchwałą Nr XLIV/771/05 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 21 grudnia 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 9 marca 2006 r. Nr 73, poz. 635) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XLIV/771/05 z dnia 21 grudnia 2005 r Uchwała Nr XXIX/540/13 z dnia 22 stycznia 2013 r.
42.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim osiedla „Jeziorna I” w jednostkach urbanistycznych 6MN, 20KX, 15 KD i w części 26MN; powierzchnia w planie 32 <u>Plan nie obowiązuje:</u> (zastąpiony planem nr 60)	Uchwała Nr LII/883/06 z dnia 31 maja 2006 r.
43.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wolborskiej i Wierzejskiej w Piotrkowie Trybunalskim; 16,62 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wolborskiej i Wierzejskiej w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym uchwałą Nr XII/198/07 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 29 sierpnia 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 16 października 2007 r. Nr 321, poz. 2895) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XII/198/07 z dnia 29 sierpnia 2007 r. Uchwała Nr XXIX/544/13 z dnia 22 stycznia 2013 r
44.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Krakowskie Przedmieście, Krótkiej, Zalesickiej i Grabskiej w Piotrkowie Trybunalskim; 21,62 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Krakowskie Przedmieście, Krótkiej, Zalesickiej i Grabskiej w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonego Uchwałą Nr XII/197/07 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 29 sierpnia 2007 r.(Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 16 października 2007 r. Nr 321, poz. 2894) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XII/197/07 z dnia 29 sierpnia 2007 r. Uchwała Nr XXIX/542/13 z dnia 22 stycznia 2013 r.

45.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Sulejowskiej, Dalekiej i Wierzeje w Piotrkowie Trybunalskim; 14,02 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulic: Sulejowskiej, Dalekiej i Wierzeje w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym uchwałą Nr XIV/217/07 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 19 września 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 30 października 2007 r. Nr 336, poz. 3022) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XIV/217/07 z dnia 19 września 2007 r. Uchwała Nr XXX/568/13 z dnia 27 lutego 2013 r
46.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej, Jeziornej i Zawilej w Piotrkowie Trybunalskim; 8,18 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej, Jeziornej i Zawilej w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym uchwałą Nr XVI/276/07 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 28 listopada 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 7 stycznia 1008 r. Nr 5, poz. 69) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XVI/276/07 z dnia 28 listopada 2007 r. Uchwała Nr XXX/572/13 z dnia 27 lutego 2013 r
47.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Słowackiego, Armii Krajowej, Wojska Polskiego, Staszica i torów PKP w Piotrkowie Trybunalskim; 19,46 ha. Zmiana dotycząca ustaleń dotyczących minimalnych powierzchni działek, powierzchni zabudowy, wskaźnika intensywności zabudowy, minimalnej powierzchni terenu biologicznie czynnej. Zmiana: w sprawie ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Słowackiego, Armii Krajowej, Wojska Polskiego, Staszica i terenów PKP w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonej uchwałą Nr XVI/275/07 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 28 listopada 2007 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 15 stycznia 2008 r. Nr 12, poz. 165), zmienionej uchwałą Nr XLVIII/795/10 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 27 stycznia 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 12 marca 2010 r. Nr 70, poz. 549)(dot. tekstu)	Uchwała Nr XVI/275/07 z dnia 28 listopada 2007 r. Uchwała Nr XLVIII/795/10 z dnia 27 stycznia 2010 r. Uchwała Nr XXX/570/13 z dnia 27 lutego 2013 r
48.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Jerozolimskiej, Poleśnej, Rakowskiej i Geodezyjnej w Piotrkowie Trybunalskim; 38,40 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Jerozolimskiej, Poleśnej, Rakowskiej, Wolborskiej i Geodezyjnej w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym uchwałą Nr XXII/367/08 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 28 kwietnia 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 11 czerwca 2008 r. Nr 191, poz. 1791) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XXII/367/08 z dnia 28 kwietnia 2008 r. Uchwała Nr XXX/574/13 z dnia 27 lutego 2013 r
49.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wronia - Żelazna w Piotrkowie Trybunalskim; 38,48 ha.	Uchwała Nr XXIV/418/08 z dnia 25 czerwca 2008 r.

	Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim, obejmującym obszar ulic: „Wronia-Żelazna”, zatwierdzonym uchwałą Nr XXIV/418/08 ady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 25 czerwca 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dniz 31 lipca 2008 r. Nr 255, poz. 2297) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XXX/576/13 z dnia 27 lutego 2013 r
50.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Łódzkiej, Calej, Turystycznej i Drogi Krajowej Nr 8 w Piotrkowie Trybunalskim; 30,52 ha. Zmiana: w sprawie ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Łódzkiej, Calej, Turystycznej i Drogi Krajowej Nr 8 w Piotrkowie Trybunalskim zatwierdzonym uchwałą Nr XX/420/08 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 25 czerwca 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 31 lipca 2008 r. Nr 257, poz. 2304) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XXIV/420/08 z dnia 25 czerwca 2008 r. Uchwała Nr XXX/578/13 z dnia 27 lutego 2013 r
51.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Polskiego Czerwonego Krzyża, Fabianiego i Promiennej w Piotrkowie Trybunalskim; 2,45 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulic: Polskiego Czerwonego Krzyża, Fabianiego i Promiennej w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym uchwałą Nr XXXIII/563/09 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 21 stycznia 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 5 marca 2009 r. Nr 41, poz. 441) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XXXIII/563/09 z dnia 21 stycznia 2009 r. Uchwała Nr XXX/580/13 z dnia 27 lutego 2013 r
52.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w rejonie ulic: Rakowskiej, Tomaszowskiej, Michałowskiej i Drogi Krajowej nr 8 (ulicy Trybunalskiej) w Piotrkowie Trybunalskim; 57,60 ha. Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Rakowskiej, Tomaszowskiej, Michałowskiej i Drogi Krajowej nr 8 (ulicy Trybunalskiej) w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym uchwałą Nr XXXIII/565/09 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 21 stycznia 2009 r.(dot. tekstu)	Uchwała Nr XXXIII/565/09 z dnia 21 stycznia 2009 r. Uchwała Nr XXVI/490/12 z dnia 31 października 2012 r
53.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej, Broniewskiego w Piotrkowie Tryb. 15,28 ha Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej, Broniewskiego w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym uchwałą Nr XXXVII/644/09 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 26 maja 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 4 lipca 2009 r. Nr 189, poz. 1737) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XXXVII/644/09 z dnia 26 maja 2009 r. Uchwała Nr XXVX582/13 z dnia 27 lutego 2013 r

54.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Prostej, Piaskowej, Krętej i Spacerowej w Piotrkowie Tryb. 22,20 ha Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Prostej, Piaskowej, Krętej i Spacerowej w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym uchwałą Nr XXXVIII/690/09 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 24 czerwca 2009 r (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 11 sierpnia 2009 r. Nr 234, poz. 2106) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XXXVIII/690/09 z dnia 24 czerwca 2009 r. Uchwała Nr XXX/584/13 z dnia 27 lutego 2013 r
55.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie Al. Armii Krajowej, ulic Słowackiego i Narutowicza oraz terenów PKP w Piotrkowie Tryb. 14,02 ha Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie Al. Armii Krajowej, ulic Słowackiego i Narutowicza oraz terenów PKP w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym uchwałą Nr XL/721/09 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 30 września 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 17 listopada 2009 r. Nr 337, poz. 2786) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XL/721/09 z dnia 30 września 2009 r. Uchwała Nr XXX/586/13 z dnia 27 lutego 2013 r
56.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej i Obwodnicy Miejskiej oraz Jeziora Bugaj w Piotrkowie Trybunalskim. 47,80 ha Zmiana: W sprawie sprostowania błędu pisarskiego w uchwale Nr XL/723/09 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 30 września 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej i Obwodnicy Miejskiej oraz Jeziora Bugaj w Piotrkowie Trybunalskim (dot. tekstu)Plan Zmiana: w sprawie zmiany ustaleń dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej i Obwodnicy Miejskiej oraz Jeziora Bugaj w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonym uchwałą Nr XL/723/09 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 30 września 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 17 listopada 2009 r. Nr 337, poz. 2787, ze zmianą (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 22 stycznia 2010 r. Nr 18, poz.124) (dot. tekstu)	Uchwała Nr XL/723/09 z dnia 30 września 2009 r. Uchwała Nr XLVII/780/09 z dnia 23 grudnia 2009 r. Uchwała Nr XXX/588/13 z dnia 27 lutego 2013 r
57.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej i Obwodnicy Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim <u>Plan nie obowiązuje</u> (zastąpiony planem nr 72)	Uchwała Nr LI/834/10 z dnia 26 maja 2010 r.
58.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulicy Energetyków w Piotrkowie Trybunalskim <u>Plan nie obowiązuje</u> (zastąpiony planem nr 73)	Uchwała Nr LIV/889/10 z dnia 25 sierpnia 2010 r.

59.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zatwierdzonego uchwałą Nr LII/615/98 Rady Miejskiej w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 10 czerwca 1998 r. w sprawie zmian fragmentów miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego, na terenach położonych w rejonie ulicy Kleszcz w Piotrkowie Trybunalskim 3,94 ha	Uchwała Nr VII/126/11 z dnia 30 marca 2011 r.
60.	Miejscowy planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Żeglarskiej, Tymiankowej i Sasanek w Piotrkowie Trybunalskim, 30,6 ha	Uchwała Nr VII/128/11 z dnia 30 marca 2011 r.
61.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulic: Łódzkiej, Gęsiej i Wiatracznej w Piotrkowie Trybunalskim.; 32,26 ha	Uchwała Nr VII/130/11 z dnia 30 marca 2011 r .
62.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Jerozolimskiej, Poleśnej, Rakowskiej, Wolborskiej i Geodezyjnej w Piotrkowie Trybunalskim.;	Uchwała Nr XIV/290/11 z dnia 30 listopada 2011 r
63.	Zmiana fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Krakowskie Przedmieście, Krótkiej, Zalesickiej i Grabskiej w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonego Uchwałą Nr XII/197/07	Uchwała Nr XIV/292/11 z dnia 30 listopada 2011 r.
64.	Zmiana fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim, obejmującego obszar zawarty pomiędzy: ulicą Świerczowską od nr 1 do nr 63, ulicą Zalesicką od nr 2 do nr 66, ulicą Przedborską nieruchomości o nr 27, 34 i 36, zatwierdzonego Uchwałą Nr XLIV/770/05.	Uchwała Nr XXIV/294/11 z dnia 30 listopada 2011 r.
65.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zawartego pomiędzy ulicami: Piłsudskiego, Dzielną, Narutowicza i terenami kolejowymi w Piotrkowie Trybunalskim.;1,38 ha	Uchwała Nr XXII/402/12 z dnia 29 maja 2012 r .
66.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zawartego pomiędzy ulicami: Piłsudskiego, Dzielną, Narutowicza i Armii Krajowej w Piotrkowie Trybunalskim.; 1,23 ha	Uchwała Nr XXII/404/12 z dnia 29 maja 2012 r
67.	Zmiana dotycząca zmiany przeznaczenia fragmentu terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na tereny usług sportu i rekreacji w zmianie miejscowego szczegółowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla budownictwa jednorodzinnego przy ul. Sulejowskiej w Piotrkowie Trybunalskim, zatwierdzonej Uchwałą Nr XXXI/521/2000.	Uchwała Nr XXIII/417/12 z dnia 27 czerwca 2011 r
68.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Sulejowskiej – "Sigmatex" w Piotrkowie Trybunalskim.; 3,34 ha	Uchwała Nr XXIII/419/12 z dnia 27 czerwca 2012 r
69.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Sulejowskiej – „Meble” w Piotrkowie Trybunalskim.; 15,07 ha	Uchwała Nr XXIII/421/12 z dnia 27 czerwca 2012 r
70.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Cmentarnej, Partyzantów, Krzywej i rzeki Strawy w Piotrkowie Trybunalskim.; 13,60 ha	Uchwała Nr XXIII/423/12 z dnia 27 czerwca 2012 r
71.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego parku im. ks. J. Poniatowskiego w Piotrkowie Trybunalskim.; 10,10 ha	Uchwała Nr XXVIII/522/12 z dnia 19 grudnia 2012 r
72.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej, Miast Partnerskich i Sulejowskiej w Piotrkowie Trybunalskim.49,40 ha	Uchwała Nr XXVIII/524/12 z dnia 19 grudnia 2012 r
73.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulicy Energetyków w Piotrkowie Trybunalskim.; 7 ha	Uchwała Nr XXIX/538/13 z dnia 22 stycznia 2013 r

	Zmiana: w sprawie sprostowania błędu pisarskiego w uchwale Nr XXIX/538/13 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 22 stycznia 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulicy Energetyków w Piotrkowie Trybunalskim (dot .tekstu)	Uchwała Nr XXX/593/13 z dnia 27 lutego 2013 r
74.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Niskiej w Piotrkowie Trybunalskim.; 5,47 ha	Uchwała Nr XXIX/546/13 z dnia 22 stycznia 2013 r
75.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wojska Polskiego, Jerozolimskiej, Garncarskiej i Zamurowej w Piotrkowie Trybunalskim.; 6,90 ha	Uchwała Nr XXX/590/13 z dnia 27 lutego 2013 r
76.	Zmiana dotycząca przeznaczenia terenu zabudowy przemysłowej na tereny usług w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, zatwierdzonym Uchwałą Nr XVI/239/04.; 2,65 ha	Uchwała Nr XXX/592/13 z dnia 27 lutego 2013 r.
77.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Wolborskiej – Meszcze I w Piotrkowie Trybunalskim.; 2,24 ha	Uchwała Nr XXXIV/658/13 z dnia 26 czerwca 2013 r
78.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy 18-go Stycznia w Piotrkowie Trybunalskim;	Uchwała Nr XLII/758/14 z dnia 24 marca 2014 r.
79.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulic: Sulejowskiej, Dalekiej i Wierzeje w Piotrkowie Trybunalskim	Uchwała XIV/164/15 z dnia 23 września 2015 r.
80.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Parku Śródmiejskiego im. Jana Pawła II w Piotrkowie Trybunalskim	Uchwała XVII/236/15 z dnia 18 grudnia 2015 r.

Zasięgi w/w planów wraz z numeracją wg tabeli zawiera część graficzna „Analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Piotrków Trybunalski w latach 2010-2014”.

Dodatkowo na rysunku symbolem * wyróżniono zmiany miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego miasta.

Tab. 45. Plany miejscowe w trakcie opracowania

Lp.	Tytuł planu	Nr uchwały o przystąpieniu do sporządzenia mpzp
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów przy ulicy Witosa w Piotrkowie Trybunalskim;	Uchwała Nr XVI/274/07 z dnia 28 listopada 2007 r.
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Al. Gen. W. Sikorskiego, M. Dąbrowskiej, J. Tuwima i T. Sygietyńskiego w Piotrkowie Trybunalskim;	Uchwała Nr XXXIV/582/09 z dnia 25 lutego 2009 r.
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Zawilej, Koralowej i Regatowej w Piotrkowie Trybunalskim;	Uchwała Nr XL/725/09 z dnia 30 września 2009 r.
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej, Kajakowej i Zawilej w Piotrkowie Trybunalskim;	Uchwała Nr XL/724/09 z dnia 30 września 2009 r.

5.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru zawartego pomiędzy ulicami: Świerczowskiej, Zalesickiej i Anny w Piotrkowie Trybunalskim;	Uchwała Nr LI/836/10 z dnia 26 maja 2010 r.
6.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulic: Krakowskie Przedmieście i Grabskiej oraz cieków wodnych Śrutowy Dół i Piotrkowie Trybunalskim	Uchwała Nr LI/835/10 z dnia 26 maja 2010 r.
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulicy Batorego w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała Nr IX/173/11 z dnia 1 czerwca 2011 r.
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Leśników w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała Nr XI/216/11 z dnia 31 sierpnia 2011 r.
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulicy Targowej w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała Nr XI/218/11 z dnia 31 sierpnia 2011 r.
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulic: Wojska Polskiego, Skłodowskiej-Curie i Jerozolimskiej w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała Nr XI/219/11 z dnia 31 sierpnia 2011 r.
11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulic: Wojska Polskiego, Polnej i Armii Krajowej w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XI/213/11 z dnia 31 sierpnia 2011 r.
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulicy Wierzejskiej – „Strzelnica” w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XVI/342/12 z dnia 25 stycznia 2012 r.
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulic: Łódzkiej, Gęsiej i Wiatracznej w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XX/385/12 z dnia 18 kwietnia 2012 r.
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Al. gen. Władysława Sikorskiego, Poprzecznej i Romana Dmowskiego w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XXII/405/12 z dnia 29 maja 2012 r.
15.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Wierzejskiej – „Łącznica” w Piotrkowie Trybunalskim,	Uchwała XXVIII/525/12 z dnia 19 grudnia 2012 r.
16.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Al. Sikorskiego, Dworskiej i Belzackiej w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XXXI/616/13 z dnia 27 marca 2013 r.
17.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Dworskiej i Belzackiej w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XXXII/633/13 z dnia 24 kwietnia 2013 r.
18.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Parku Śródmiejskiego im. Jana Pawła II w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XXXII/634/13 z dnia 24 kwietnia 2013 r.
19.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Starego Miasta i Placu Niepodległości w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XXXII/632/13 z dnia 24 kwietnia 2013 r.
20.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Narutowicza, Al. 3 Maja, Kopernika i Sienkiewicza w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XXXV/671/13 z dnia 28 sierpnia 2013 r.
21.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Kopernika i Al. 3 Maja – Plac Niepodległości w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XLII/759/14 z dnia 24 marca 2014 r.
22.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Rynku Trybunalskiego w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XLII/760/14 z dnia 24 marca 2014 r.
23.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulicy Wierzejskiej – „Strzelnica” w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XLI/747/14 z dnia 19 lutego 2014 r.

24.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Al. Gen. Wł. Sikorskiego, Al. Concordii, drogi projektowanej, Agrestowej i Dworskiej w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XVII/237/15 z dnia 18 grudnia 2015 r.
25.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulic: Sulejowskiej, Dalekiej i Wierzeje w Piotrkowie Trybunalskim.	Uchwała XVIII/252/16 z dnia 20 stycznia 2016 r.

Oprócz wymienionych powyżej podjęto jeszcze dwie uchwały w sprawie przystąpienia do zmiany planu:

- Uchwała XLII/756/14 z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Sulejowskiej - „Meble” w Piotrkowie Trybunalskim (dotyczy zmiany planu nr 69 - przedmiotem zmiany planu będzie ujednolicenie zapisów dotyczących definicji, wskaźnika intensywności zabudowy, wskaźników zagospodarowania terenu z sąsiednim miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej, Miast Partnerskich i Sulejowskiej w Piotrkowie Trybunalskim oraz sposobu obsługi komunikacyjnej terenów.),
- Uchwała XLII/755/14 z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Wierzejskiej, Miast Partnerskich i Sulejowskiej w Piotrkowie Trybunalskim (dotyczy zmiany planu nr 72 - Przedmiotem zmiany planu będzie ujednolicenie zapisów dotyczących definicji, wskaźnika intensywności zabudowy, wskaźników zagospodarowania terenu z sąsiednim miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Sulejowskiej – „Meble” w Piotrkowie Trybunalskim oraz sposobu obsługi komunikacyjnej terenów.).

Podjęte uchwały nie zmieniają dotychczas ustalonego przeznaczenia terenów oraz nie mają wpływu na zmianę granic obowiązujących planów, których dotyczą. W związku z tym nie ujęto ich w zamieszczonym powyżej zestawieniu, utrzymując dotychczas przyjętą zasadę, że po uchwaleniu będą figurowały pod numerami obecnie obowiązujących planów tj. 69 i 72 tylko jako ich zmiany tekstowe.

II.2.2.3. Decyzje w zakresie gospodarki przestrzennej

W ramach „Analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Piotrków Trybunalski w latach 2010 – 2014” przeanalizowano wydane w tym okresie decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje celu publicznego. Według ewidencji prowadzonej w Urzędzie Miasta w latach 2010 – 2013 wydano:

- decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów:

w roku 2010 – 199 decyzji

2011 – 258 decyzji

2012 – 188 decyzji

2013 – 123 decyzji

razem 768 decyzji

W wyniku analizy przestrzennego rozmieszczenia decyzji o warunkach zabudowy stwierdzono:

- znaczna część wydawanych decyzji dotyczy terenów zlokalizowanych w ramach ustalonych w obowiązującej zmianie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stref: zurbanizowanej i przeznaczonej do przyszłej urbanizacji, jednak zauważalna jest też pewna ilość decyzji poza zasięgiem ww stref tj. w ramach terenów nieprzewidzianych do inwestowania;

- duża część decyzji dotyczy środkowej części terenów zurbanizowanych miasta, są to jednak z reguły decyzje obejmujące tereny o mniejszych powierzchniach, poza centrum można zaobserwować występowanie decyzji obejmujących tereny o większej powierzchni, które dotyczą obiektów przemysłowych, produkcyjno - usługowych oraz usług wielkopowierzchniowych;
- do terenów obrzeżnych, cieszących się największym zainteresowaniem inwestorów należą rejony:
  - północno - zachodniej części miasta – okolice ulic: Wojska Polskiego, Wiatracznej,
  - północna część miasta – rejon ulic: Kaczej, Scalenkowej, Żółtej,
  - zachodnia część miasta – rejon ul. Twardosławickiej,
  - południowo-wschodnia część miasta – rejon ulic: Zaleskiej, Świerczowskiej;
- realizacja decyzji ma wpływ na przekształcenia przestrzenne i zagospodarowanie poszczególnych fragmentów miasta, które nie posiadają obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W wyniku analizy przestrzennego rozmieszczenia decyzji celu publicznego, obejmujących między innymi: usługi komunalne, drogi, infrastrukturę techniczną (sieci z zakresu elektroenergetyki, energetyki ciepłej, telekomunikacji, teleinformatyki, wodociągi, kanały sanitarne i deszczowe), stwierdzono:

- przeważająca część decyzji dotyczy inwestycji liniowych (drogi, sieci), mniejsza część decyzji dotyczy wyraźnie wyodrębnionych terenów;
- zdecydowana większość inwestycji objętych decyzjami zlokalizowana jest w zasięgu ustalonej w „Zmianie studium 2011” docelowej strefy urbanizacji (tereny dzisiaj zurbanizowane i ustalone do urbanizacji);
- największa ilość wydanych decyzji dotyczy środkowej części miasta, najintensywniej zurbanizowanej, im większa odległość od strefy środkowej miasta, tym liczba wydanych decyzji zmniejsza się.

II.2.2.4. Wnioski zgłoszone do opracowania zmiany Studium

Zgodnie z obowiązującą procedurą formalno – prawną po przystąpieniu do sporządzenia zmiany Studium wystąpiono do właściwych organów i instytucji.

Wymienione poniżej instytucje zgłosiły swoje wnioski:

- Zarząd Województwa Łódzkiego w Łodzi,
- Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi Wydział Infrastruktury,
- Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego,
- Urząd Gminy Wola Krzysztoporska,
- Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy w Łodzi,
- Nadwiślański Oddział Straży Granicznej im. Powstania Warszawskiego w Warszawie,
- Urząd Lotnictwa Cywilnego w Warszawie,
- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi,
- Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Piotrkowie Trybunalskim,
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Łodzi,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Łodzi,
- Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta w Piotrkowie Trybunalskim,

- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi,
- Nadleśnictwo Piotrków z siedzibą w Łęcznie,
- Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Warszawie,
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi. Terenowy Inspektorat w Piotrkowie Trybunalskim,
- Polskie Koleje Państwowe S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Warszawie Wydział Zagospodarowania Przestrzennego Nieruchomościami,
- Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. oddział w Rembelszczyźnie Nieporęt,
- PGE Dystrybucja S.A. Oddział Łódź – Teren,
- Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Oddział w Warszawie,
- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Piotrkowie Trybunalskim,
- Referat Architektury i Budownictwa Urząd Miasta Piotrków Trybunalski.

Na tym etapie procedury osoby fizyczne nie zgłosiły żadnych wniosków.

II.2.2.5. Obiekty w rejestrze i ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej

W myśl przepisów „Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami” z dnia 23 lipca 2003 r., ochronie prawnej podlegają dobra kultury wpisane do rejestru zabytków. Rejestr zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Zgodnie z wymaganiami w/w ustawy w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- innych zabytków ruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków (wykaz udostępniony przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi, Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim):

Tab. 46. Obiekty w rejestrze zabytków

Lp.	Ulica/nr	Nazwa	Określenie	Zespół	Data
1.	3-go Maja 12	resursa			1912-1913 r.
2.	Belzacka 160	park	dworski		2poł. XIX w.
3.	Cmentarna 10	cmentarz prawosławny			1830 r.
4.	Czarnieckiego 07	zajazd	zajazd pod Matką Boską;		XVIII w.
5.	Czarnieckiego 09	dom			2 ćw. XIX w
6.	Czarnieckiego 10/Farna 01/Rynek	dom			XV-XVIII w.

7.	Dąbrowskiego 14	willa	willa WANDA		1905 r.
8.	Dąbrowskiego 14	dom	oficyna willi		1905 r.
9.	Dąbrowskiego 15	dom			kon. XIX w.
10.	Fama 02	dom			XVI/XVII
11.	Fama 03	dom			XIX w.
12.	Fama 04	dom			XVII w.
13.	Fama 05/ Grodzka 06	dom			XVII? w.
14.	Fama 06	dom			XVII? w.
15.	Fama 08	dom			XVIII w :
16.	Garncarska	mury obronne			XIV w.
17.	Grodzka 01/Konarskiego 02	dom			przed poł. XVIII w ;
18.	Jerozolimska 29	synagoga mała	szkoła żydowska przy synagodze	synagogi	1765-1765 r
19.	Jerozolimska 29	synagoga		synagogi	1791-1793 r.
20.	Kotlarskiego 04/Pijarska 05	dom			XVIII w.
21.	Kościuszki	mury obronne			XIV w.
22.	Kościuszki 06/Rycerska 05/Sieradzka 05	dom	Złoty Róg		1880 r.
23.	Krakowskie Przedmieście 02/Garncarska 02	kościół par.rz-kat.	p.w. św. Jakuba	kościół p.w. św. Jakuba	przed 1400 r.
24.	Krakowskie Przedmieście 02/Garncarska 02	plebania		kościół p.w. św. Jakuba	1754 r.
25.	Krakowskie Przedmieście 31/33	kościół par.rz-kat.	p.w- Nawiedzenia NMP		1373 r
26.	Łazienna Mokra 01/Szewska 02	dom			XVIII w.
27.	Niepodległości	mury obronne			XIV w
28.	P.O.W. 03b	magazyn	ekspedycji	stacji PKP	ok.1890 r.

29.	P.O.W. 05	dworzec PKP		stacji PKP	1846 r.
30.	P.O.W. 05	bud. administracyjny		stacji PKP	1912-1914 r.
31.	Pasaż Rudowskiego 04	pałac			1899 r.
32.	Pijarska 02/Kopernika	kolegium stare	ob. I LO	klasztorny 0.0. Jezuitów	1692 r.
33.	Pijarska 02/Kopernika	kolegium nowe	ob. I LO	klasztorny 0.0. Jezuitów	1754 r.
34.	Pijarska 04	kościół kl.rz-kat.	p.w. św. Franciszka	klasztorny 0.0. Jezuitów	1701-1727 r.
35.	Przemysłowa 27	stacja kol. wąskotor.		stacji kolei wąskotorowej	1902 r.
36.	Przemysłowa 27	magazyn		stacji kolei wąskotorowej	1902 r.
37.	Przemysłowa 27	szalet stacyjny		stacji kolei wąskotorowej	ok.1920 r.
38.	Przemysłowa 27	parowozownia		stacji kolei wąskotorowej	1902 r.
39.	Rwańska 02/Sieradzka 01	dom			XVIII w.
40.	Rwańska 04	dom			1poł. XIX w.
41.	Rwańska 06	kościół kl.rz-kat.	ob. ewangelicko-augsburski	klasztorny 0.0. Pijarów	1689-1718 r.
42.	Rwańska 06	dom		klasztorny 0.0. Pijarów	1885 r.
43.	Rwańska 08/Wojska Polskiego 24	klasztor		klasztorny 0.0.Pijarów	XVII/XVIIIw.
44.	Rycerska 03	dom		klasztorny Panien Dominikanek	XVII w.
45.	Rycerska 03	kościół kl.rz-kat.	ob. Najświętszej PM Śnieżnej	klasztorny Panien Dominikanek	1627 r.
46.	Rynek Trybunalski 01	dom			pocz. XIX w.
47.	Rynek Trybunalski 02/Sieradzka 02	dom			przed 1702 r.
48.	Rynek Trybunalski 03/Rwańska 1/3	dom			pocz. XVIII w.
49.	Rynek Trybunalski 04	dom			ok.1835 r.
50.	Rynek Trybunalski 05/pl Czerwieńskiego 04	dom			XVI w. ?

51.	Rynek Trybunalski 07	dom			1855-1866 r.
52.	Rynek Trybunalski 09	dom			XVI w.
53.	Rynek Trybunalski 10	dom			XV-XIX w
54.	Rynek Trybunalski 11	dom			1849 r.
55.	Rynek Trybunalski 12/Łazienna Mokra 02	dom			XVIII w.
56.	Sieradzka 04	dom			poł. XIX w,
57.	Sieradzka 06/Rycerska 10	dom			1poł. XIX w,
58.	Słowackiego 01	dom			poł. XIX w
59.	Słowackiego 02	kościół kl.rz-kat.	pw. MB Anielskiej i Św. Krzyża	klasztorny 0.0.	1632-1640 r.
60.	Słowackiego 02	ogrodzenie		klasztorny 0.0.	1735 r.
61.	Słowackiego 02	brama		klasztorny 0.0. Bernardynów	1625-1643 r.
62.	Słowackiego 02	klasztor		klasztorny 0.0. Bernardynów	1625-1643 r.
63.	Słowackiego 03	dom			1873-1876 r.
64.	Słowackiego 05	sąd i starostwo powiatowe		sąd	1906-1908 r.
65.	Słowackiego 13	dom			1845-1847 r
66.	Słowackiego 15/16	cerkiew	p.w. Wszystkich Świętych	cerkwi prawosławnej	1844-1847 r.
67.	Słowackiego 27	dom prac. kolei		stacji PKP	1879 r.
68.	Słowackiego 29	pompownia nr 2		stacji PKP	ok.1915 r.
69.	Słowackiego 29	kompleksy starodrzewia		stacji PKP	
70.	Słowackiego 29	piwnica na naftę		stacji PKP	pocz. - XX w.
71.	Słowackiego 29	parowozownia		stacji PKP	1870-1871 r.
72.	Słowackiego 29	dom		stacji PKP	1846 r.

73.	Słowackiego 29	warsztaty		stacji PKP	1846-1873 r
74.	Słowackiego 29	piwnica na naftę i olej		stacji PKP	pocz. XX w.
75.	Słowackiego 29	magazyn zasobów		stacji PKP	1874 r.
76.	Słowackiego 29	koszary drogowe		stacji PKP	1846-1887 r
77.	Spacerowa	cmentarz żydowski			1792 r.
78.	Stare Miasto	układ przestrzenny			XIII w.
79.	Stronczyńskiego 03	klasztor	Dominikanek, ob. sióstr Imienia Jezusa;	klasztorny Panien Dominikanek	1627-1637 r.
80.	Szewska 03/Rycerska 12	dom			1poł. XIX w.
81.	Urbanistyka	układ przestrzenny			VII-XX w.
82.	Wojska Polskiego 05/Jerozolimska 03	dom			XIX w.
83.	Wojska Polskiego 35	kościół kl.rz-kat.	p.w. śś. Jacka i Doroty	klasztorny 0.0. Dominikanów	1331-1370 r.
84.	Wojska Polskiego 35	kaplica rz.kat.		klasztorny 0.0. Dominikanów	1612-1624
85.	Wojska Polskiego 35	klasztor	poddominikański	klasztorny 0.0. Dominikanów	1331-1370 r.
86.	Zamkowy 04	zamek			1509-1521 r.
87.	Żeromskiego/Żwirk i	park	miejski im. ks. J. Poniatowskiego		1916-1927 r.
88.	Kasztelańska 09	park	zamkowy	zamkowo - parkowy	1poł. XIX w.
89.	Kasztelańska 09	zamek		zamkowo - parkowy	przed 1604 r.

Obiekty wpisane do ewidencji zabytków (wykaz udostępniony przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi, Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim):

Tab. 47. Obiekty w ewidencji zabytków

Lp.	Ulica/nr	Nazwa	Określenie	Zespół	Data
1.	1-go Maja 03	dom			1890 r.
2.	3-go Maja 03	dom			1910 r.

3.	3-go Maja 04	dom			1910 r.
4.	3-go Maja 07	szkoła	d. Gimnazjum Aleksandryjskie		2 poł. XIX w.
5.	3-go Maja 08	willa			1910 r.
6.	3-go Maja 09	dom			
7.	3-go Maja 10	dom			kon. XIX w.
8.	3-go Maja 11	kino	kino NOWOŚĆ, później WIKTORIA		pocz. XX W.
9.	3-go Maja 14	dom			3 ćw. XIX w.
10.	3-go Maja 16	dom			1910 r.
11.	3-go Maja 17	dom			kon. XIX w.
12.	3-go Maja 18	dom			ok.1903 r.
13.	3-go Maja 19	dom			30CZ. XX W.
14.	3-go Maja 20/Jagiellońska17	dom			1890-1900r.
15.	3-go Maja 21/Piastowska 01	dom			
16.	3-go Maja 23/Piastowska 02	dom			1900 r.
17.	3-go Maja 29	dom			
18.	3-go Maja 36	szkoła			ok.1913 r.
19.	3-go Maja 38	dom			1890
20.	Belzacka 02	dom			kon, XIXw.
21.	Belzacka 04	dom			kon. XIXw.
22.	Bugaj	park			
23.	Cmentarna	kaplica cment. rz.- kat.	A. K. Juttner		1897 r.
24.	Cmentarna 12	kaplica cment. rz.- kat.	Adeli Burchard		1875 r,
25.	Cmentarna 12	cmentarz rz.-kat.	"stary"		
26.	Cmentarna 14	cmentarz ewangelicki			
27.	Czarnieckiego 02	dom			1900 r.
28.	Czarnieckiego 03	dom			
29.	Czarnieckiego 04	dom			

30.	Czarnieckiego 05/ Wojska Polskiego 20	dom			1910 r.
31.	Czarnieckiego 08	dom			1905 r.
32.	Dąbrowskiego 03	dom			przed 1898 r.
33.	Dąbrowskiego 06	dom			
34.	Dąbrowskiego 07	siedziba towarzystw			1886-1888 r.
35.	Dąbrowskiego 09	siedziba towarzystw			1880 r.
36.	Dąbrowskiego 10	dom			1890-1900
37.	Dąbrowskiego 16	dom			1920 r.
38.	Dąbrowskiego 18	dom			1910 r.
39.	Dąbrowskiego 20	dom			1890 r.
40.	Garncarska 01/03	dom			
41.	Garncarska 04	dom			
42.	Garncarska 07	dom			1901 r.
43.	Garncarska 09	dom			
44.	Garncarska 13	dom			1880 r.
45.	Garncarska 14	dom			
46.	Garncarska 21	dom			ok.1920 r.
47.	Grodzka 02	dom			XVIII w.
48.	Grodzka 03	dom			XVIII w.
49.	Grodzka 04	dom			XVIII w.
50.	Grodzka 05	dom			
51.	Jerozolimska	cmmentarz żydowski	"stary", ob. skwer		
52.	Jerozolimska 08	dom			
53.	Jerozolimska 10	dom			
54.	Jerozolimska 12	dom			1910 r.
55.	Jerozolimska 14/ Czerwonołowska	dom			1905 r.
56.	Jerozolimska 17	dom			
57.	Jerozolimska 29	zespół synagog			
58.	Jerozolimska 58	dom			pocz. XX w.

59.	Jerozolimska 59	dom			pocz. XX w.
60.	Piotrków Tryb, Jerozolimska 59b	dom			pocz. XX w.
61.	Kopernika02/ Sienkiewicza	dom			
62.	Kościuszki 04	dom	Europa		1910 r.
63.	Kościuszki 08	dom			
64.	Kościuszki 09	dom			
65.	Krakowskie Przedmieście0	dom			przed 1890 r.
66.	Krakowskie Przedmieście 02/Garncarska 02	kancelaria		kościół p.w. św. Jakuba	1930 r.
67.	Krakowskie Przedmieście 02/Garncarska 02	zespół kościelny		kościół p.w. św. Jakuba	1400-1934 r.
68.	Krakowskie Przedmieście 02/Garncarska 02	ogrodzenie		kościół p.w. św. Jakuba	1876 r.
69.	Krakowskie Przedmieście 02/Garncarska 02	wieżyczka komunikac.		kościół p.w. św. Jakuba	1876 r.
70.	Krakowskie Przedmieście 02/Garncarska	cmentarz rzym.- kat.	przykościelny	kościół p.w. św. Jakuba	
71.	Krakowskie Przedmieście 22	dom			1850 r.
72.	Krakowskie Przedmieście 24	dom			1910 r.
73.	Krakowskie Przedmieście 30	dom			1880 r.
74.	Krakowskie Przedmieście 31/33	cmentarz rzym.- kat.	przykościelny		
75.	Krakowskie Przedmieście 42	dom			XIX w.
76.	Krakowskie Przedmieście 44	dom			1850 r.
77.	Krzywa 10	dom			kon. XIX w.
78.	Łazienna Mokra 04	dom			XVIII w.
79.	Łazienna Mokra 06	dom			poł. XIX w.
80.	Łódzka 06	dom			
81.	Łódzka 17/19	dom			

82.	Mała 01	dom			pocz. XX W.
83.	Narutowicza 02	dom			
84.	Narutowicza 04	magazyn			1919-1920 r.
85.	Narutowicza 08	dom			1900 r.
86.	Narutowicza 18	dom			1890 r.
87.	Narutowicza 19	dom			
88.	Narutowicza 21	willa			I.20-te XX w.
89.	Narutowicza 30	dom			kon. XIX w.
90.	Niepodległości 04	dom			1875-1925 r.
91.	Niepodległości 05	dom			
92.	Niepodległości 06/Rycerska 11	dom			
93.	Niepodległości 07	dom			
94.	Partyzantów	cmentarz rzym.- kat.	"nowy"		
95.	Partyzantów	cmentarz wojenny	z I i II wojny		
96.	Pereca 15	dom			1865 r.
97.	Piastowska 01	izba skarbową	d. Gmach Izby Skarbowej i Kasy		30 1911 r.
98.	Piastowska 03	dom			1900 r.
99.	Pijarska 02/Kopernika	sala gimnastyczna	ILO	klasztorny O.O. Jezuitów	
100.	Pijarska 02/Kopernika	budynek gospodarczy	ILO	klasztorny O.O. Jezuitów	
101.	Pijarska 03	dom			pocz. XVIII W.
102.	Pijarska 04	zespół klasztorny	O.O. Jezuitów	klasztorny O.O. Jezuitów	XVII-XIX w.
103.	Pijarska 06	dom zakonny	O.O. Jezuitów	zespół kl. O.O. Jezuitów	1892 r.
104.	Pijarska 07	dom	oficyna kamienicy pl. Trybunalski 10		XVII w.
105.	Pijarska 09	dom			
106.	Próchnika 01	dom			1890 r.
107.	Próchnika 02	dom			kon. XIX w.
108.	Próchnika 22	dom			
109.	Próchnika 34	dom			1926 r.
110.	Przedborska 07/9	dom			pocz. XX W.

111.	Przedborska 12	dom			pocz. XX W.
112.	Przedborska 20	dom			1890 r.
113.	Przelotowa 14	dwór			XVII I w.
114.	Rakowska	cmentarz wojenny-	żołnierzy radzieckich		
115.	Reymonta	cmentarz ewangelicki	"stary"		
116.	Roosevelta 01	szkoła	d. Gmach Towarzystwa Szkoły		1930 r. :
117.	Roosevelta 09	wieża ciśnień	wodociągowa	stacji towarowej PKP	1920-1930
118.	Roosevelta 09	parowozownia		stacji towarowej PKP	1925 r.
119.	Roosevelta 09	dom mieszkalny	„Pekin”	stacji towarowej PKP	1920-1930
120.	Roosevelta 09	dom dozorczy		stacji towarowej PKP	kon. XIX w.
121.	Roosevelta 09	warsztaty parowozowni		stacji towarowej PKP	1925-1927
122.	Roosevelta 09	budynek ekspedycji		stacji towarowej PKP	XIX/XX w.
123.	Roosevelta 09	dom		stacji towarowej PKP	1889 r.
124.	Roosevelta 09	budynek administracyjny		stacji towarowej PKP	1889 r.
125.	Roosevelta 09	pompownia wody		stacji towarowej PKP	XIX/XX w.
126.	Roosevelta 09	pompownia powietrza		stacji towarowej PKP	pocz. XX w.
127.	Roosevelta 09	schron		stacji towarowej PKP	XIX/XX w.
128.	Roosevelta 09	warsztat wagonowni		stacji towarowej PKP	XIX/XX w.
129.	Roosevelta 09	piwnica i skład smarów		stacji towarowej PKP	kon. XIX w.
130.	Roosevelta 09	budynek gospodarczy		stacji towarowej PKP	XIX/XX w.
131.	Roosevelta 09	budynek gospodarczy		stacji towarowej PKP	pocz. XX w.
132.	Rwańska 05	dom			XVII w.
133.	Rwańska 06	zespół klasztorny		klasztorny O.O. Pijarów	1689-1765 r.

134.	Rycerska 03	zespół klasztorny	Panien Dominikanek	klasztorny Panien Dominikanek	1627 r.
135.	Rycerska 05	dom			1980 r.
136.	Rycerska 06	dom			
137.	Rycerska 08 /Sieradzka 03	dom			pocz. XIX w.
138.	Rycerska 14	dom			pocz. XIX w.
139.	Rycerska 16	dom			
140.	Rynek Trybunalski 08/Grodzka	dom			pocz. XVIII w.
141.	Sienkiewicza	hala targowa			1927 r.
142.	Sienkiewicza 04	dom			poł. XIX w.
143.	Sienkiewicza 06	dom			ok.1900 r.
144.	Sienkiewicza 08	dom			2 poł. XIX w.
145.	Sienkiewicza 10	dom			3 ćw. XIX w.
146.	Sienkiewicza 12	dom			3 ćw. XIX w.
147.	Sienkiewicza 13a	willa			1920 r.
148.	Sienkiewicza 14	dom			<on. XIX w.
149.	Sieradzka 02	dom			ten. XIX w.
150.	Sieradzka 08	dom			2 poł. XIX w.
151.	Sieradzka 10/ pl. Kościuszki 07	dom			poł. XIX W.
152.	Słowackiego	wieża ciśień	zbiornik wodny cylindryczny		1927 r.
153.	Słowackiego 02	zespół klasztorny		klasztorny O.O. Bernardynów	1625-1643 r.
154.	Słowackiego 02	cmentarz rzym.-kat.	przykościelny	klasztorny O.O. Bernardynów	
155.	Słowackiego 02	park	d. Ogród Bernardyński		
156.	Słowackiego 07	dom			2 poł. XIX w.
157.	Słowackiego 09	dom			2 poł. XIX w.
158.	Słowackiego 11	dom			1 poł. XIX w.
159.	Słowackiego 15/16	zespół		cerkwi prawosławnej	1844-1871 r.
160.	Słowackiego 15/16	park	przycerkiewna	cerkwi prawosławnej	

161.	Słowackiego 15/16	cmmentarz prawosławny	przykościelny	cerkwi prawosławnej	
162.	Słowackiego 16	plebania		cerkwi prawosławnej	1871 r.
163.	Słowackiego 18	dom			1880 r.
164.	Słowackiego 20	dom			1870-1880 r.
165.	Słowackiego 21	dom			1880 r.
166.	Słowackiego 22	dom			1880-1885 r.
167.	Słowackiego 23	dom			poł. XIX W. 1
168.	Słowackiego 24	dom			poł. XIX w. i
169.	Słowackiego 26	dom			3 ćw. XIX w.
170.	Słowackiego 28	dom			
171.	Słowackiego 29	wieża	ciśnień	dworca PKP	1858 r.
172.	Słowackiego 30	dom			2 poł. XIX w
173.	Słowackiego 32	dom			kon. XIX w.
174.	Słowackiego 35	dom			kon. XIX w.
175.	Słowackiego 38/Młynarska	dom			
176.	Słowackiego 49	dom			
177.	Słowackiego 50	dom			
178.	Słowackiego 52	dom			
179.	Słowackiego 57	dom			
180.	Słowackiego 65	dom			
181.	Słowackiego 70	dom			
182.	Starowarszawska 02	dom			???
183.	Starowarszawska 03	dom			
184.	Starowarszawska 04	dom			2 poł. XIX w.
185.	Starowarszawska 05	dom			1870 r.
186.	Starowarszawska 06	dom			ok. 1870 r.
187.	Starowarszawska 07	dom			ok.1870 r.

188.	Starowarszawska 08	dom			1870 r.
189.	Starowarszawska 09	dom			1 poł. XIX w.
190.	Starowarszawska 10	dom			3 ćw. XIX w.
191.	Starowarszawska 11	dom			
192.	Starowarszawska 12	dom			
193.	Starowarszawska 13	dom			ok. 1970r.
194.	Starowarszawska 15	dom			
195.	Starowarszawska 16	dom			
196.	Starowarszawska 17/19	dom			ok. 1880 r.
197.	Starowarszawska 18	dom			ok. 1880 r.
198.	Starowarszawska 25	dom			3 ćw. XIX w.
199.	Starowarszawska 26	dom			ok. 1880 r.
201.	Starowarszawska 27	dom			3 ćw. XIX w.
202.	Starowarszawska 29	dom			3 ćw. XIX w.
203.	Stronczyńskiego 01	szkoła	d. Gimnazjum żeńskie		1890-1897 r.
204.	Stronczyńskiego 02	dom			1910 r.
205.	Stronczyńskiego0 4/	dom			kon. XIX w.
206.	Sulejowska 07	dom			
207.	Sulejowska 35	dom	przyfabryczny	manufaktury włókienniczej	1898 r.
208.	Sulejowska 37	dom	przyfabryczny	manufaktury włókienniczej	1898 r.
209.	Sulejowska 39	dom	przyfabryczny	manufaktury włókienniczej	1898 r.
210.	Sulejowska 41	dom	przyfabryczny	manufaktury włókienniczej	1898 r.

211.	Sulejowska 45	bud. administracyjny		manufaktury włókienniczej	1898 r.
212.	Sulejowska 45	przędzalnia		manufaktury włókienniczej	1898 r.
213.	Sulejowska 45	zespół fabryczny		manufaktury włókienniczej	1898 r.
214.	Sulejowska 45	dom		manufaktury włókienniczej	ok. 1900 r.
215.	Sulejowska 47	hala produkcyjna		manufaktury włókienniczej	1895-1913 r.
216.	Sulejowska 47	magazyn i zbiornik wody		manufaktury włókienniczej	1895-1913 r.
217.	Sulejowska 47	komin kotłowni		manufaktury włókienniczej	XIX/XX w.
218.	Sulejowska 47	warsztat		manufaktury włókienniczej	1895-1913 r.
219.	Sulejowska 47	wozownia		manufaktury włókienniczej	1895-1913 r,
220.	Sulejowska 47	hala		manufaktury włókienniczej	1895-1913 r,
221.	Sulejowska 47	stacja filtrów		manufaktury włókienniczej	
222.	Sulejowska 40	dom		manufaktury włókienniczej	1900 r.
223.	Sulejowska 53	dom		manufaktury włókienniczej	1891 r.
224.	Sulejowska 53a	dom		manufaktury włókienniczej	1900 r.
225.	Sulejowska 55	dom		manufaktury włókienniczej	1900 r.
226.	Sulejowska 116	dom			1901 r.
227.	Szeroka 02	dom			
228.	Szewska 04	dom			
229.	Szewska 06	dom			
230.	Szewska 08	dom			
231.	Szewska 10	dom			1890-1900 r.
232.	Toruńska 04	sąd powiatowy		sądu rejonowego	1906-1908 r.
233.	Witosa 12	cmentarz ewangelicki			

234.	Wojska Polskiego 02	szpital			1900-1915 r.
235.	Wojska Polskiego 03	dom			ok. 1850 r.
236.	Wojska Polskiego 07	dom			ok. 1890 r.
237.	Wojska Polskiego 09	dom			poł. XIX w.
238.	Wojska Polskiego 10	dom			
239.	Wojska Polskiego 11	dom			1 poł. XIX w.
240.	Wojska Polskiego 12	dom			XIX/XX w.
241.	Wojska Polskiego 13	dom			3 ćw. XIX w.
242.	Wojska Polskiego 23	dom			1890 r.
243.	Wojska Polskiego 27	dom			1890 r.
244.	Wojska Polskiego 29/31	dom			1890 r.
245.	Wojska Polskiego 32	dom			
246.	Wojska Polskiego 33	dom			poł. XIX w.
247.	Wojska Polskiego 34	dom			3 ćw. XIX w.
248.	Wojska Polskiego 35	cmentarz rzym.- kat.	przykościelny	klasztorny O. O. Dominikanów	
249.	Wojska Polskiego 35	zespół klasztorny		klasztorny O. O. Dominikanów	1331 – 1370 r.
250.	Wojska Polskiego 36	dom			3 ćw. XIX w.
251.	Wojska Polskiego 38/Tor.6	dom			1869 r.
252.	Wojska Polskiego 39	dom			poł. XIX w.

253.	Wojska Polskiego 40	dom			2 poł. XIX w.
254.	Wojska Polskiego 41/43	dom		teatru	1910 r.
255.	Wojska Polskiego 41/43	warzelnia		teatru	1876 r.
256.	Wojska Polskiego 41/43	teatr		teatru	1910 r.
257.	Wojska Polskiego 41/43	suszarnia			1879 r.
258.	Wojska Polskiego 41/43	dom		teatru	1876 r.
259.	Wojska Polskiego 41/43	dom		teatru	1876 – 1910 r.
260.	Wojska Polskiego 41/43	zespół browaru		teatru	1879 r.
261.	Wojska Polskiego 44	dom			2 poł. XIX w.
262.	Wojska Polskiego 44a	dom			1870 r.
263.	Wojska Polskiego 45	dom			
264.	Wojska Polskiego 46a	dom			ok. 1870 r.
265.	Wojska Polskiego 48	dom			ok. 1850 r.
266.	Wojska Polskiego 50	dom			ok. 1910 r.
267.	Wojska Polskiego 52	dom			ok. 1895 r.
268.	Wojska Polskiego 54	dom			ok. 1895 r.
269.	Wojska Polskiego 55	dom			ok. 1900 r.
270.	Wojska Polskiego 58	dom			
271.	Wojska Polskiego 61	dom			ok. 1850 r.
272.	Wojska Polskiego 62	dom			
273.	Wojska Polskiego 63	dom			ok. 1910 r.
274.	Wojska Polskiego 64	dom			ok. 1885 r.

275.	Wojska Polskiego 65	dom			ok. 1880 r.
276.	Wojska Polskiego 67	dom			1896 r.
277.	Wojska Polskiego 69	dom			1899 r.
278.	Wojska Polskiego 71/ Mickiewicza 1	dom			1905 r.
279.	Wojska Polskiego 73	dom			
280.	Wojska Polskiego 74/76	dom			
281.	Wojska Polskiego 75	siedziba towarzystw	d. Budynek Towarzystwa		1899 r.
282.	Wojska Polskiego 77	bank	d. Gmach Oddziału Banku Państwa		1870 r.
283.	Wojska Polskiego 79	dom			
284.	Wojska Polskiego 83	dom			1913 r.
285.	Wojska Polskiego 85	dom			
286.	Wojska Polskiego 87	dom			1880 r.
287.	Wojska Polskiego 89	dom			1890 r.
288.	Wojska Polskiego 91	dom			
289.	Wojska Polskiego 93	dom			
290.	Wojska Polskiego 95	dom			
291.	Wolborska 11	dom			poł. XIX w.
292.	Wolborska 14	dom			poł. XIX w.
293.	Wspólna 08	dom			poł. XIX w.
294.	Zamkowy 01	dom			2 poł. XIX w.
295.	Zamkowy 02	dom			2 poł. XIX w.
296.	Zamkowy 03	dom			2 poł. XIX w.
297.	Zamurowa 03	dom			
298.	Zamurowa 07/Zamkowa	dom			kon. XIX w.

299.	Zamurowało	dom			
300.	Zamurowali	dom			
301.	Zamurowa 12	dom			
302.	Zamurowa 14/16	dom			2 poł. XIX w.
303.	Zamurowa 18	dom			
304.	Żeromskiego/Żwirki	dom ogrodnika		w parku im. J. Poniatowskiego	1900-1920 r.

Stanowiska archeologiczne (wykaz udostępniony przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi, Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim):

Tab. 48. Wykaz stanowisk archeologicznych

Lp.	Nr obszaru	Oznaczenie	Nr stanowiska na obszarze	Nr stanowiska w miejscowości	Funkcja stanowiska	Kultura	Chronologia
1.	73-53	Kolonia Byki	7	1	osada	nieokreślona	okres nowożytny
2.	73-54	Byki	5	3	osada	nieokreślona	okres nowożytny
3.	73-54	Rakowiec	8	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
4.	73-54	Meszcze	21	brak danych	brak danych	przeworska	okres nowożytny
5.	73-54	Meszcze	22	brak danych	brak danych	brak danych	okres nowożytny
6.	74-54	Piotrków Tryb., Świerczów	14	1	osada	przeworska	owr
7.	74-54	Piotrków Tryb., Kleszcz	15	1	cmentarzysko	trz.	wczesna epoka brązu
8.	74-54	Piotrków Tryb.	16	10	śląd osady	przeworska	owr
9.	74-54	Piotrków Tryb.	26	brak danych	brak danych	brak danych	brak danych
10.	74-53	Piotrków Tryb.	9	16	osada	nieokreślona	późne średniowiecze – okres nowożytny
11.	74-53	Piotrków Tryb.	10	17	śląd osady osada	nieokreślona	późne średniowiecze okres nowożytny
12.	74-53	Piotrków Tryb.	11	18	osada	nieokreślona	okres nowożytny

13.	74-53	Piotrków Tryb.	12	19	osada	nieokreślona	okres nowożytny
14.	74-53	Piotrków Tryb.	13	21	osada	nieokreślona	okres nowożytny
15.	74-53	Piotrków Tryb.	14	20	osada	nieokreślona	okres nowożytny
16.	74-54	Piotrków Tryb.	28	12	miasto	nieokreślona	średniowiecze – okres nowożytny
					klasztor		okres nowożytny

Dobra kultury współczesnej

Zgodnie z definicją zawartą w obowiązującej ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, za w/w dobra należy rozumieć dobra kultury nie będące zabytkami.

Po analizie uznano, iż wszelkie obiekty lub założenia urbanistyczne i krajobrazowe nie będące zabytkami (nie wpisane do rejestru zabytków), które cechuje wysoka wartość artystyczna lub historyczna, zostały ujęte i pokazane na rysunku Studium jako:

- obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków,
- tereny objęte projektowanymi strefami ochrony konserwatorskiej.

II.2.2.6. Obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Obowiązująca ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 roku wprowadziła obowiązek określenia w Studium rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Na zlecenie Prezydenta Miasta jednostka projektowa „Studia – Projekty – Konsultacje” – Ewa Goras, Kraków, wykonała opracowanie „Prognoza skutków budowy obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² dla rynku pracy, komunikacji, istniejącej sieci handlowej oraz zaspokojenia potrzeb interesów konsumentów dla Piotrkowa Trybunalskiego – 2002 r.”

Autorzy, biorąc pod uwagę szczegółowe prognozy ludnościowe, komunikacyjne, istniejącą sieć handlową, zdolności nabywcze ludności i uwarunkowania przestrzenne, wyodrębnili potencjalne obszary – lokalizacje dla wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Zostały one poddane ocenie z zastrzeżeniem, że poza nimi obowiązuje bezwzględny zakaz lokalizacji takich obiektów. W wyniku zbiorczej oceny wyodrębniono:

- 7 lokalizacji – jako zalecane – bez przeciwwskazań,
- 4 lokalizacje – jako dobre – po spełnieniu dodatkowych warunków,
- 5 lokalizacji – jako nie zalecane – możliwe przy znacznych ograniczeniach,
- 2 – jako zakaz lokalizacji.

Wśród zalecanych znalazły się obszary – lokalizacje: Wierzejska, Gliniana (wariantowo), Wronia, Żelazna (przy torach), Sulejowska, Żelazna.

Wśród dobrych: Tomaszowska, Belzacka, Cała, Żelazna 9.

Autorzy rekomendowali następujące standardy wykorzystania terenu przewidzianego pod usługi wielofunkcyjne:

- minimalna intensywność zabudowy na zagospodarowanych działkach – 0,6

- wielkość parkingów lokalizowanych na powierzchni terenu nie większa niż 50% powierzchni ogólnej terenu w granicach wyznaczonych liniami rozgraniczającymi terenu
- powierzchnia zieleni urządzonej – minimum 10% powierzchni ogólnej terenu w granicach wyznaczonych liniami rozgraniczającymi tereny usług komercyjnych.

W Uchwale Nr LVI/923/10 z dnia 27 października 2010 roku, w sprawie przystąpienia do zmiany „Studium 2006”, Rada Miasta Piotrkowa Trybunalskiego dopuściła powiększenie zasięgu usług handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² zlokalizowanych w rejonie ulic Sulejowskiej i Miast Partnerskich, dopuściła również możliwość lokalizacji takiej formy zagospodarowania na terenie w rejonie ulic Sikorskiego i Dmowskiego.

II.2.2.7. Zmiany w możliwości realizacji planowanego układu drogowo-ulicznego

Celowość wprowadzenia zmian do „Studium 1999” wynikała przede wszystkim z potrzeby aktualizacji układu drogowo-ulicznego uwarunkowanej zaistniałymi faktami w zakresie dostępności i ograniczeń dla planowanych korytarzy komunikacyjnych. Nowe warunki dostępności korytarzy komunikacyjnych dotyczyły następujących ważnych tras komunikacyjnych w sieci uliczno-drogowej miasta:

- tzw. północna obwodnica śródmiejska na odcinku między ul. Łódzką i ul. Rakowską, wskazywana w „Studium 1999” jako ulica główna ruchu przyspieszonego – GP, nowe warunki dostępności terenu dla korytarza tej trasy:
  - eliminowały realną możliwość realizacji na odcinku od ul. Łódzkiej do ul. Rolniczej,
  - racjonalne kształtowanie korytarza wzdłuż ul. Rolniczej wskazywało na zasadność obniżenia klasyfikacji tej trasy;
- tzw. „Wojska Polskiego BIS” wzdłuż rzeki Strawy na odcinku od ul. Litewskiej do ul. Łódzkiej, wskazywanej jako ulica zbiorcza – Z; realne warunki przestrzenne i własnościowe wskazywały na rezygnację z realizacji tej trasy.

Drugą grupę czynników wpływającą na weryfikację układu uliczno-drogowego była intencja (i rozpoczęte działania) w zakresie intensyfikacji zainwestowania w strefie obwodnicy dróg ruchu szybkiego, w tym szczególnie w strefie drogi ekspresowej S8 na odcinku od ul. Łódzkiej (i węzła) do ul. Rakowskiej (i węzła). Trzecią grupą wywołującą potrzebę weryfikacji były przesłanki do korekty klasyfikacji funkcjonalno-technicznej szeregu ciągów i tras, ze względu na racjonalne możliwości spełnienia wymogów odpowiednich warunków technicznych, w tym głównie w zakresie odległości między skrzyżowaniami i obsługi, zarówno przyległego terenu, jak również poszczególnych zespołów zagospodarowania (i zainwestowania) przestrzennego miasta. Do takich tras zaliczała się, m.in.: ul. Wojska Polskiego na odcinku od obwodnicy do ul. Armii Krajowej, ul. Sulejowską, ul. Śląską, ciąg ulic: Piłsudskiego-Kopernika, ciąg ulic: wschodnia obwodnica - Rakowska. Czwartą, dodatkową grupą były korekty poszczególnych ulic wyższych klas (L, Z), w wielu miejscach wynikające z wydanych warunków dla obsługi pojedynczych zamierzeń inwestycyjnych (często także zrealizowanych) lub zespołów mieszkaniowych i zespołów posesji. Obecnie podejmowane zmiany dotyczące układu komunikacyjnego mają charakter jednostkowych korekt i polegają na dostosowaniu klas i przebiegów pojedynczych ulic do uwarunkowań wynikających z istniejącego zagospodarowania. Ich zakres wyszczególniono w pkt.I.3.2.

II.2.2.8. Warunki i jakość życia mieszkańców

Tab. 49. Wyposażenie mieszkań zamieszkałych w instalacje techniczno-sanitarne w Piotrkowie Trybunalskim w latach 1988 i 2013

Wyszczególnienie	1988	2002	2013	1988	2002	2013
	w tysiącach			w %		
Ogółem	25,4	27,5	31,0	100,0	100,0	100,0
w tym mieszkania wyposażone w:						
wodociąg	23,3	27,0	30,5	91,7	97,9	98,4
ustęp	20,4	25,4	29,9	80,1	92,0	96,5
łazienkę	18,6	24,1	28,6	73,1	87,3	92,3
ciepłą wodę bieżącą	17,7	22,3	b.d.	69,4	80,8	b.d.
c.o.	15,4	21,5	25,2	60,5	78,0	81,3
gaz z sieci	18,5	21,1	23,8	72,8	76,6	76,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Podstawowe informacje z Narodowego Spisu Powszechnego ludności i mieszkań, Powszechnego Spisu Rolnego 2002. Gmina miejska Piotrków Trybunalski” – publ. Urzędu Statystycznego w Łodzi oraz danych GUS.

Wyposażenie mieszkań w instalacje w latach 1988-2013 uległo znacznej poprawie. Wzrosła liczba mieszkań zaopatrzonych w wodociąg, ustęp, łazienkę, ciepło oraz gaz z sieci. Od roku 2002 najintensywniej nastąpiło wyposażenie mieszkań w łazienkę i ustęp (wzrost wyposażonych mieszkań o ok. 5%), następnie w ciepło (wzrost o 3,3%), a także wodociąg i gaz z sieci (odpowiednio 0,5% i 0,2%).

Od roku 1988 do 2015 przeciętna powierzchnia mieszkań zamieszkałych w Piotrkowie Trybunalskim wzrosła z 49,8 m² do 61,3 m².

Tab. 50. Mieszkania zamieszkane stale wg powierzchni użytkowej w Piotrkowie Trybunalskim w latach 1988 i 2011

Wyszczególnienie	1988	2002	2011	1988	2002	2011
	w tysiącach			w %		
Ogółem	25,4	27,4	28,3	100,0	100,0	100,0
mieszkania o powierzchni użytkowej w m ² :						
poniżej 30	2,9	2,1	1,8	11,6	7,6	6,4
30-39	6,3	5,6	5,4	24,8	20,6	19,1
40-49	6,4	6,7	7,0	25,1	24,5	24,7
50-59.	3,7	4,1	4,3	14,6	14,8	15,2
60-79	3,9	5,0	5,0	15,3	18,3	17,7
80 i więcej	2,2	3,9	4,8	8,6	14,2	16,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Podstawowe informacje z Narodowego Spisu Powszechnego ludności i mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002. Gmina miejska Piotrków Trybunalski” – publ. Urzędu Statystycznego w Łodzi.

Struktura mieszkań według ich wielkości uległa zmianie w efekcie zmniejszenia udziału mieszkań małych i średnich (o powierzchni poniżej 50 m²) o 11,3 punkty procentowe i wzrostu odsetka mieszkań większych, szczególnie z powierzchnią przekraczającą 80 m².

Korzystne zmiany zaszły również w strukturze mieszkań z punktu widzenia liczby izb. Zmniejszył się udział mieszkań małych (jedno i dwuizbowych) o 2,2 punkty procentowe, na rzecz mieszkań trzy i więcej izbowych (wzrost z 68,7% do 79,8% ogółu mieszkań zamieszkałych stale).

Tab. 51. Struktura mieszkań zamieszkałych stale wg izb w Piotrkowie Trybunalski w latach 1988 - 2011

Wyszczególnienie	1988	2002	2011	1988	2002	2011
	w tysiącach			w %		
Ogółem	25,4	27,4	28,3	100,0	100,0	100,0
Mieszkania o liczbie izb:						
1	1,7	1,2	1,1	6,7	4,5	3,9
2	6,2	4,9	4,6	24,6	17,9	16,3
3	7,7	9,0	9,4	30,2	32,8	33,3
4	7,3	8,7	8,7	28,8	31,5	30,7
5 i więcej	2,5	3,6	4,5	9,7	13,3	15,8
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,15	3,4	3,5	X	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie: „Podstawowe informacje z Narodowego Spisu Powszechnego ludności i mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002. Gmina miejska Piotrków Trybunalski” – publ. Urzędu Statystycznego w Łodzi.

W 2002 r. większość mieszkań zamieszkałych (78,3%) na terenie miasta znajdowała się w budynkach wybudowanych po roku 1944. Mieszkania w najstarszych budynkach, tj. wzniesionych przed 1918 r. stanowiły 11,4% ogółu mieszkań zamieszkałych.

Według danych z 2014 r. zasoby mieszkaniowe miasta obejmowały 31 158 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 1 905 322 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 61,1 m², a zatem jest o wiele niższa niż przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w województwie łódzkim czy w Polsce, która wynosiła w 2014 r. odpowiednio 68,4 m² i 73,4 m². Ponadto średnia powierzchnia przypadająca na jednego mieszkańca wynosiła 25,2 m² i ta wartość również jest niższa od wartości dla województwa łódzkiego, która wynosi 27,3 m² przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę. Powyżej omówione wskaźniki, o wartościach niższych niż dla województwa łódzkiego czy Polski, mogą być przyczyną emigracji mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego. Dlatego też postuluje się poprawę i wzrost zasobów mieszkaniowych miasta, co mogłoby wpłynąć pozytywnie na saldo migracji, zmniejszając emigrację i zwiększając imigrację.

Tab. 52. Zasoby mieszkaniowe w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2007-2014

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba mieszkań	29 741	29 863	30 235	30 570	30 725	30 946	31 023	31 158

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m²]	59,4	59,7	59,9	60,2	60,4	60,7	60,9	61,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m²]	22,5	22,8	23,3	23,9	24,3	24,6	24,9	25,2
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,64	2,62	2,57	2,51	2,49	2,47	2,45	2,43

Źródło: Bank Danych lokalnych GUS

Miarą jakości życia mieszkańców miasta jest wyposażenie w placówki kulturalne, tj. kina, teatry, muzea, dostępność do placówek opieki zdrowotnej.

Tab. 53. Wybrane dane o Piotrkowie Trybunalskim w 2002 i 2009 roku

Wyszczególnienie	Wielkość liczbowa			
	Piotrków Trybunalski		województwo łódzkie	
	2002	2009	2002	2009
Liczba ludności na 1 aptekę	2 529	1 995	3 078	2 856
Księgozbiór bibliotek publicznych – wol./1000 ludności	3 518	3 995	3 427	3 552
Czytelnicy bibliotek publicznych – osób/1000 ludności	296	265	184	164
Miejsca na widowni w kinach stałych – szt./1000 ludności	5,2	13,6	4,94	5,05
Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	751	874	586	855
Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	253	291	224	275

Źródło: Rocznik województwa łódzkiego 2003 i 2010 – Urząd Statystyczny w Łodzi, Łódź, 2003; 2010.

II.2.2.9. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Dane na temat bezpieczeństwa ludności na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego pochodzą z „Planu Rozwoju Lokalnego dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2008 - 2015” oraz „Raportu o stanie miasta Piotrkowa Trybunalskiego za 2014 roku”.

W 2014 roku na terenie Piotrkowa Trybunalskiego stwierdzono ogółem 2 445 przestępstwa, tj. o 708 mniej niż w roku 2013, ustalając dynamikę przestępczości w tym okresie czasu na poziomie 77,5%. Policja stwierdziła ogółem 1 668 przestępstw o charakterze kryminalnym, tj. o 503 mniej niż w roku 2013. Stwierdzono:

- przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu – 2 zabójstwo, 18 bójek i pobić, 8 gwałtów;
- rozboje i wymuszenia rozbójnicze – 51 – większość stwierdzanych rozbojów to rozboje uliczne w godzinach wieczorowo – nocnych;
- kradzież cudzej rzeczy – 457 – największą grupę stanowiły kradzieże „inne” (349), do których należą najczęściej: kradzieże w centrach handlowych, marketach, urzędach, biurach i przychodniach,

z niezamkniętych pojazdów, kradzieże elementów wyposażenia zewnętrznego samochodów, kradzieże sklepowe, kradzieże elementów metalowych i inne, następnie kradzieże: kieszonkowe (59), samochodów (39), mieszkaniowe (10);

- kradzież z włamaniem – 266 przestępstw; największą grupę włamań stanowiły włamania do: mieszkań (66), samochodów (46), obiektów handlowych i zakładów usługowych (52), piwnic i komórek (30), do pozostałych obiektów (72);
- przestępstwa z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 171 przestępstw;
- przestępczość gospodarcza - 365 przestępstw, tj. o 82 więcej niż w roku 2013;
- przestępczość korupcyjna – 12 przestępstw, tj. tyle samo co w roku 2013;
- na ulicach miasta Policja odnotowała 67 wypadków drogowych, tj. o 6 mniej niż w roku 2013; w wyniku których 2 osoby poniosły śmierć, a 83 osoby doznały obrażeń ciała; ponadto zgłoszonych zostało 900 kolizji drogowych;

W analizowanym roku 2014, na terenie Piotrkowa Trybunalskiego, Policja odnotowała spadek wskaźnika wykrywalności ogólnej z 74,4% w 2013 roku do 63,5% w roku 2014.

Na terenie miasta w 2014 roku jednostki ochrony przeciwpożarowej interweniowały w 906 zdarzeniach, co w porównaniu do roku 2013 stanowiło wzrost o 13%. Zanotowano wówczas:

- 273 pożary (w roku 2013 - 214 pożarów),
- 58 zagrożeń miejscowych (w roku 2013 – 540 miejscowych zagrożeń),
- 75 fałszywych zgłoszeń (w roku 2013 – 42 fałszywe zgłoszenia).

Najbardziej charakterystyczny jest spadek liczby zdarzeń określanych jako miejscowe, których zanotowano w roku 2014 ponad dziewięciokrotnie mniej niż w roku 2013. Ponadto zmalała także liczba pożarów oraz liczba fałszywych zgłoszeń.

Strażnicy Miejscy przeprowadzili w 2014 roku 16 971 interwencji, co stanowi wzrost o ponad 3% w stosunku do roku 2013 – 16 445 interwencji.

W omawianym okresie funkcjonariusze Straży Miejskiej nałożyli w sumie 1 813 mandatów karnych.

II.2.3. Dodatkowe uwarunkowania wynikające ze zmiany przepisów po 2011 r.

II.2.3.1. Uwarunkowania wynikające z diagnozy ekonomicznej miasta - sytuacja ekonomiczna w latach 2010-2015

Dochody miasta

Tab. 54. Struktura dochodów miasta Piotrków Trybunalski w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
dochody ogółem [zł]	298 106 532,6	315 296 695,9	330 302 952,8	397 284 929,3	370 453 670,1	371 129 492,5
% dochodów z ogółu						
dochody własne razem	48,2	49,5	49,9	44,9	51,9	52,0
dotacje celowe ogółem	14,7	12,6	13,1	12,1	13,5	14,6
dochody na Finansowanie i współfinansowanie programów i	6,0	6,9	5,4	16,3	5,9	3,8

projektów unijnych – ogółem						
subwencja ogólna	31,2	31,2	31,9	26,7	28,8	29,6
	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane przedstawione w powyższej tabeli wskazują, że największy udział w dochodach miasta stanowiły dochody własne (44,9-52,0% wszystkich dochodów), a spośród nich największy udział (39-43% wszystkich dochodów własnych) miały wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych. Udział podatków w dochodach budżetu miasta w latach 2010-2015 wykazuje fluktuacje, ponieważ z roku 2010 na 2011 – wzrósł, w latach 2011-2013 malał, zaś od roku 2013 ponownie rośnie.

Wśród dochodów własnych miasta drugą największą grupę wpływów stanowiły dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw (25-30% wszystkich dochodów własnych), a trzecią grupę stanowił podatek od nieruchomości (22-26% wszystkich dochodów własnych). Analizując dochody miasta z ww. podatków w latach 2010-2015 również zauważalna jest ich fluktuacja.

Pojawiająca się w ostatnich latach tendencja wzrostowa dochodów miasta z udziału w podatkach dochodowych od osób fizycznych i prawnych (od 2013 r.) oraz z podatku od nieruchomości (od 2014 r.) wskazuje na coraz lepsze możliwości finansowe miasta i stanowi szansę oraz prognozę przyszłego rozwoju miasta. Fakty te potwierdzają zasadność planowanych zmian w zagospodarowaniu i wiążących się z nimi inwestycji.

Pozostałe środki budżetowe (48,0-55,1%) miasta stanowią:

- subwencje (26,7-31,9%),
- dotacje celowe (12,1-14,7%),
- dochody na Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych (3,8-16,3%).

Dochody miasta można również przedstawić w podziale wg działów Klasyfikacji Budżetowej, co prezentuje poniższa tabela. Według tego zestawienia można zauważyć, że oprócz wzrostowej tendencji dochodów od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatków związanych z ich poborem, a także dochodów z różnych rozliczeń, wzrasta również w ostatnich latach udział dochodów z gospodarki mieszkaniowej, działalności usługowej, administracji publicznej, kultury fizycznej, urzędów naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa, a także z bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej.

Tab. 55. Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w mieście Piotrków Trybunalski w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
dochody ogółem [zł]	298 106 532,6	315 296 695,9	330 302 952,8	397 284 929,3	370 453 670,1	371 129 492,5
% dochodów z ogółu						
Rolnictwo i łowiectwo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
Transport i łączność	3,75	1,23	0,72	0,24	0,09	0,13

Turystyka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
Gospodarka mieszkaniowa	5,47	5,14	4,68	5,09	6,15	6,36
Działalność usługowa	0,17	0,29	0,27	0,19	0,22	0,24
Administracja publiczna	0,46	0,52	0,54	0,24	0,28	0,68
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,10	0,04	0,00	0,00	0,09	0,12
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2,41	2,31	2,28	1,96	2,13	2,60
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	36,29	37,94	37,77	32,23	37,23	37,96
Różne rozliczenia	31,67	31,94	32,56	27,35	29,78	29,94
Oświata i wychowanie	3,52	2,45	2,37	2,39	2,64	2,63
Ochrona zdrowia	0,49	0,48	0,47	0,38	0,43	0,41
Pomoc społeczna	10,46	10,01	10,54	9,93	10,88	10,68
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,15	0,15	0,23	0,18	0,23	0,22
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,56	0,56	0,60	0,37	0,41	0,37
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2,39	2,96	6,11	18,37	6,06	6,20
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,24	3,28	0,03	0,48	2,79	0,66
Kultura fizyczna	0,86	0,69	0,84	0,58	0,59	0,79
	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wydatki miasta

Tab. 56. Struktura wydatków miasta Piotrków Trybunalski w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
wydatki ogółem [zł]	311 731 637,33	322 658 822,01	316 007 414,83	390 464 633,45	383 122 571,38	380 608 181,03
% wydatków z ogółu						
wydatki majątkowe	18,5	17,9	13,1	25,6	22,7	18,9
wydatki bieżące na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń	40,2	41,2	44,2	36,9	38,4	40,0

wydatki bieżące na zakup materiałów i usług	18,7	17,6	17,4	16,3	16,5	17,9
dotacje ogółem	7,4	7,8	8,0	6,5	7,3	7,8
świadczenia na rzecz osób fizycznych	11,1	11,0	12,0	11,0	11,5	11,4
wydatki na obsługę długu	1,3	1,7	2,0	1,0	0,8	0,4
pozostałe wydatki bieżące	2,7	2,9	3,3	2,7	2,9	3,6
	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane przedstawione w powyższej tabeli wskazują, że największy udział w wydatkach miasta stanowiły wydatki bieżące na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (36,9-44,2% wszystkich wydatków), Drugą i trzecią największą grupę wydatków stanowiły wydatki majątkowe (13,1-25,6%) oraz wydatki bieżące na zakup materiałów i usług (16,3-18,7%), przy czym w latach 2010 i 2012 przeważały te drugie, a w roku 2011 i od 2013 r. dominują wydatki majątkowe. W kontekście zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta i związanych w nimi inwestycji, istotne są wydatki majątkowe miasta. Ich udział w ostatnich latach (2013-2015) osiągał najwyższe wartości, co świadczy o wzroście wartości inwestycji realizowanych przez miasto. Wśród nakładów inwestycyjnych, w ostatnim 2015 r., wyraźnie dominowały wydatki na gospodarkę komunalną (55,5% wydatków inwestycyjnych), a następnie na drogi i transport (14,7%), co we perspektywie planowanych zmian w zagospodarowaniu miasta jest bardzo dobrym wynikiem. Następnymi grupami były inwestycje w kulturę, kulturę fizyczną i turystykę (9,9%), administrację i działalność usługową (6,1%), gospodarkę mieszkaniową (5,1%), oświatę i edukacyjną opiekę wychowawczą (4,2%), bezpieczeństwo (2,8%), zdrowie i pomoc społeczną (1,7%).

Spośród inwestycji podjętych w 2015 r. przykładowo można wymienić:

z zakresu infrastruktury drogowej (realizacja bądź przygotowanie dokumentacji technicznej):

- budowa połączenia ul. Broniewskiego z ul. Sulejowską,
- budowa ul. Wieniawskiego,
- budowa dojścia pieszego do Skate Park,
- budowa ul. Dębowej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną,
- budowa ul. Żeglarskiej wraz z infrastrukturą techniczną,
- budowa ul. Zawilej i Gołębiej wraz z uzbrojeniem,
- budowa połączenia ul. 18-go Stycznia z ul. Wronią,
- budowa/remont ul. Dalekiej na odcinku ul. Wierzeje do ul. Sulejowskiej,
- przebudowa ul. Cmentarnej,
- przebudowa ul. Wojska Polskiego,
- przebudowa ul. Sienkiewicza,
- przebudowa ul. Roosevelta wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną,
- rozbudowa i przebudowa ul. Śląskiej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną,
- rozbudowa ul. Rolniczej i przebudowa ul. Spacerowej,

- przebudowa Ronda Sulejowskiego z przebudową przyległych ulic,
- przebudowa skrzyżowania ulic: Słowackiego/Zawodzie oraz ul. Wierzeje z ul. Jeziorną wraz z przebudową fragmentu ul. Wierzeje;

z zakresu infrastruktury technicznej:

- regulacja rzeki Strawy,
- budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- budowa wodociągu w ul. Granicznej, Czarnej,
- budowa kanalizacji sanitarnej i wodociągu w ul. Żabiej,
- budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Miedzianej i ul. Bazaltowej, w osiedlu Jeziorna,
- budowa przyłączy kanalizacyjnych,
- budowa kanalizacji deszczowej wzdłuż ul. Okrzei,
- budowa sieci ciepłowniczej rozdzielczej w rejonie ul. Kostromskiej oraz rozbudowa przy Pl. Kościuszki,
- modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków;

z zakresu infrastruktury społecznej:

- budowa placu zabaw przy Przedszkolu Samorządowym Nr 5,
- budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą przy ul. Belzackiej i al. Gen. Wł. Sikorskiego,
- budowa placów gier i zabaw oraz boisk na terenie miasta,
- budowa nowej Miejskiej Biblioteki Publicznej,
- cyklodrom – plac rozrywki dla dorosłych i dzieci,
- rozbudowa i przebudowa istniejącego budynku Środowiskowego Domu Samopomocy,
- rozbudowa Przedszkola Samorządowego Nr 26,
- modernizacja budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie,
- termomodernizacja budynku Przedszkola Samorządowego Nr 5,
- termomodernizacja i przebudowa pomieszczeń budynku Przedszkola Samorządowego Nr 8,
- renowacja i ocieplenie budynku Gimnazjum Nr 5 – segment A,
- utworzenie ogródka dydaktycznego przy Szkole Podstawowej Nr 16.

Powyższe przedsięwzięcia oraz dane dotyczące struktury wydatków dowodzą, że miasto Piotrków Trybunalski skutecznie realizuje zadania, dzięki którym stopniowo podnoszony jest poziom jakości i dostępności urządzeń infrastruktury technicznej i społecznej zarówno na terenach już zainwestowanych, jak i tych przeznaczonych pod zabudowę. Ponadto, miasto uzyskuje i właściwie wykorzystuje środki z dotacji celowych i Unii Europejskiej.

Budżet miasta na 2015 rok

Prognozowane dochody miasta w 2015 r. oszacowano na poziomie 374 153 893,14 zł. Na koniec roku 2015 całkowity dochód wyniósł 371 129 492,50 zł, co w odniesieniu do planowanego dochodu dało wykonanie na poziomie 99,2%.

Wydatki miasta zaplanowano na kwotę 391 271 862,35 zł. Na koniec roku 2015 całkowite wydatki wyniosły 380 584 294,11 zł, co w odniesieniu do planowanych wydatków dało wykonanie na poziomie 97,3%.

Budżet miasta na 2016 rok

Prognozowane dochody miasta w 2016 r. oszacowano na poziomie 400 537 964,47 zł, w tym 366 540 585,06 zł – dochody bieżące oraz 33 997 379,41 zł – dochody majątkowe. Wydatki zostały przewidziane na kwotę 415 009 811,51 zł, w tym 354 408 569,42 zł – wydatki bieżące oraz 60 601 242,09 zł – wydatki majątkowe. Poniższa tabela przedstawia wykonanie budżetu za I półrocze 2016 r. (w PLN).

Tab. 57. Dochody i wydatki w I półroczu 2016 r. w mieście Piotrków Trybunalski

	Dochody	Wydatki
Ogółem	210 130 551,67	170 751 781,16
Bieżące	202 386 819,10	165 019 668,38
Majątkowe	7 743 732,57	5 732 112,78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z wykonania budżetu miasta za I półrocze 2016 r.

Z powyższych danych wynika, że w ciągu pierwszego półrocza 2016 r. planowane dochody zostały osiągnięte w 52,46%, przy czym dochody bieżące w 55,22%, a dochody majątkowe w 22,78%. Prognozowane wydatki zostały zaś zrealizowane w 41,14%, przy czym wydatki bieżące w 46,56%, a wydatki majątkowe w 9,46%.

II.2.3.2. Wieloletnia prognoza finansowa 2016-2034

W Wieloletniej Prognozie Finansowej miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2016-2034 założono, że dochody miasta będą wzrastać średnio o 2,0% rocznie. Powyższe oszacowano w oparciu o założone wskaźniki inflacji średniorocznej, dynamikę PKB oraz dynamikę dochodów miasta w latach 2012-2015 (105,5%).

W ww. prognozie finansowej założono również, że wydatki bieżące miasta będą wzrastać średnio o 2,0% rocznie, zaś wydatki majątkowe początkowo maleć, a następnie w kolejnych latach rosnać. Należy zaznaczyć, że wielkość inwestycji oraz struktura źródeł finansowania programu inwestycyjnego po roku 2016 może ulec istotnej zmianie po pozyskaniu środków z budżetu Unii Europejskiej lub z innych dostępnych źródeł.

Z powyższych danych wynika, że miasto Piotrków Trybunalski posiada możliwości finansowe umożliwiające finansowanie podejmowanych przekształceń w strukturze użytkowania terenów, zarówno w zakresie podnoszenia standardów i jakości życia mieszkańców, jak i realizowania zmian niezbędnych do dalszego rozwoju miasta.

II.2.4. Potrzeby i możliwości rozwoju miasta

II.2.4.1. Kierunki i wizje rozwoju miasta wg dokumentów strategicznych

Zasadniczym dokumentem określającym potrzeby i możliwości rozwoju miasta jest „Strategia rozwoju miasta Piotrków Trybunalski 2020”.

W „Strategii ...” przeprowadzono analizę uwarunkowań rozwoju miasta, której cechą charakterystyczną jest rozróżnienie czynników, zjawisk oraz procesów zewnętrznych i wewnętrznych.

Analiza SWOT z jednej strony identyfikuje szanse i zagrożenia rozwojowe miasta, z drugiej przedstawia jego silne i słabe strony, mające obecnie lub mogące mieć w przyszłości wpływ na skalę i tempo jego dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego.

w poniższej tabeli uwzględniono:

- zewnętrzne uwarunkowania rozwoju miasta:
  - Kluczowe szanse tkwiące w otoczeniu Piotrkowa Trybunalskiego – czynniki stymulujące i wspierające rozwój miasta:
  - Kluczowe zagrożenia tkwiące w otoczeniu Piotrkowa Trybunalskiego – czynniki ograniczające i hamujące rozwój miasta:
- wewnętrzne uwarunkowania rozwoju miasta:
  - Silne strony miasta – czynniki stymulujące i wspierające rozwój miasta:
  - Słabe strony miasta – czynniki ograniczające i hamujące rozwój miasta:

Tab. 58. Analiza SWOT w zestawieniu tabelarycznym

Silne strony miasta	Słabe strony miasta	Szanse	Zagrożenia
Gospodarka			
duża liczba obiektów logistyczno-magazynowych	brak uzbrojonych kompleksów terenów pod inwestycje	wzrost zapotrzebowania na usługi logistyczne	konkurencja innych ośrodków i regionów,
	niedobór wykwalifikowanych pracowników	przebudowa autostrady A1	
podstrefa Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	brak wolnych terenów w strefie	dopływ kapitału inwestycyjnego	konkurencja miejscowości z wolnymi terenami inwestycyjnymi
	brak zainteresowania inwestorów		ograniczenia czasowe funkcjonowania SSE
zasoby siły roboczej	brak kadry zawodowej o odpowiednich kwalifikacjach, niskie wynagrodzenie, „szara strefa” zatrudnienia	programy w zakresie przekwalifikowywania i szkolenia	zbyt wysokie koszty pracy
		rozwój elastycznych form zatrudnienia	
niskie koszty siły roboczej		wprowadzenie kształcenia dualnego (nauka + praktyki)	nieefektywne wykorzystanie środków EFS na realizację projektów w obszarze rozwoju zasobów ludzkich
		rozszerzenie kierunków kształcenia zawodowego na różnych poziomach	
rozwinięty przemysł maszynowy i precyzyjny	zbyt niski poziom innowacyjności gospodarki	napływ inwestycji innowacyjnych w kraju	
rozwinięty sektor MŚP	przewaga działalności handlowej w strukturze MŚP	przesuwanie się aktywności gospodarczej z mniej rozwiniętych obszarów do miasta	
	przewaga firm o niskim kapitale własnym w sektorze MŚP	wsparcie sektora MŚP	

lotnisko, strefa zrzutu	wąska i kosztowna gałąź turystyki, zły stan dróg dojazdowych (ul. Roosevelta)	wzrost zainteresowania aktywnymi formami turystyki, rozwój usług niszowych	postrzeganie miasta jako nieatrakcyjnego turystycznie w porównaniu z innymi miastami
działalność firm z nowoczesnymi systemami technologicznymi		nowoczesne, bezpieczne technologie	
Spółeczeństwo i jakość życia			
	pogłębiająca się niekorzystna sytuacja demograficzna, starzenie się społeczeństwa, niekorzystna struktura wiekowa (spada odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a wzrasta odsetek w wieku poprodukcyjnym), silna dysproporcja płci ludności (przewaga kobiet)	programy wspierające rodzinę, działania na rzecz aktywizacji osób starszych	konieczność wzrostu nakładów finansowych na ochronę zdrowia i opiekę społeczną
		trend powracania mieszkańców, szczególnie ludzi młodych, do centrów miast	emigracja zarobkowa społeczeństwa, szczególnie ludzi młodych
rozwój budownictwa mieszkaniowego jednorodzinne i wielorodzinne	zły stan techniczny komunalnych zasobów mieszkaniowych	preferencje kredytowo-podatkowe dla ludności, niskie stopy procentowe	stagnacja na rynku spowodowana wciąż wysokimi cenami mieszkań, niski poziom poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego ludności, wynikający z sytuacji makroekonomicznej (pokryzysowej)
	zbyt mała liczba mieszkań komunalnych i socjalnych		brak środków finansowych ponowna dewastacja mieszkań
	niedostosowanie profili nauczania do potrzeb rynku	napływ uczniów spoza miasta	koncentracja uczelni i studentów w stolicy województwa
programy z zakresu profilaktyki i spędzania wolnego czasu	duże koszty programów	zmniejszenie wandalizmu wśród nieletnich	
system monitoringu	mały zasięg		

	monitoringu, brak monitoringu na dużych osiedlach mieszkaniowych		
	duża liczba osób korzystająca z pomocy socjalnej	zmniejszenie zubożenia społeczeństwa	
dobrze rozbudowana baza podstawowej opieki zdrowotnej	ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów		zagrożenie chorobami cywilizacyjnymi
Powiązania funkcjonalno-przestrzenne			
dogodne położenie w centrum kraju, przy autostradzie A1 i zmodernizowanej S8, na skrzyżowaniu dróg krajowych DK12 i DK91	brak funkcjonującej bazy transportu intermodalnego	możliwości rozwoju firm transportowych	opóźnienia w realizacji krajowego układu transportowego
ciągła rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego	niewystarczający stan techniczny dróg	możliwość pozyskania dofinansowania zewnętrznego	przepisy prawne
	niedokończone obwodnice miasta		
modernizacja oczyszczalni ścieków	wzrost opłat za wodę i ścieki	wypełnienie zapisów Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w zakresie zakładanych norm i wskaźników	
dobra jakość wody i wystarczająca wydajność istniejących stacji na ujęciach wody			
	słabo rozwinięta sieć ciepłownicza	możliwość pozyskania dofinansowania zewnętrznego	
	przestarzałe technologicznie ciepłownie miejskie	alternatywne źródła energii	
	wysoka emisja CO ₂	polityka energetyczna kraju stawiająca na niskoemisyjne technologie	konieczność redukcji emisji CO ₂ , zgodnie z pakietem klimatycznym
zbiornik Bugaj	pogarszający się stan techniczny Zbiornika i terenów wokół niego, nieuregulowany stan	inwestycje prywatne i miejskie	problem funkcjonowanie centrum rekreacji przy jednoczesnym

	prawny dużego zbiornika		zachowaniu dostępności zbiornika dla wędkarzy
budowa Partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru funkcjonalnego Doliny rzeki Pilicy i Zalewu Sulejowskiego		możliwość pozyskania dofinansowania zewnętrznego	wycofanie się partnera ze współpracy
		obecność w obszarze funkcjonalnym Doliny rzeki Pilicy	
dostępność do towarowej sieci kolejowej		modernizacja linii kolejowej Częstochowa - Koluszki	
bogata historia i tradycje – miasto wielokulturowe, kolebka parlamentaryzmu, unikatowe dziedzictwo kulturowe	niewystarczająca promocja i słabo wykreowana marka miasta, brak strategii promocji miasta i jego produktów	projekt Trakt Wielu Kultur	konkurencja innych ośrodków
atrakcyjne krajobrazowo otoczenie miasta	słabo rozwinięta baza rekreacyjna, mała liczba tanich miejsc noclegowych	rozwój agroturystyki w regionie	
dobrze rozwinięta baza hotelowa i gastronomiczna			
	zbyt mała liczba placów zabaw, ścieżek rowerowych, parków miejskich	środki WFOŚiGW na renowację zabytkowych parków	

Źródło: *Strategia rozwoju miasta Piotrków Trybunalski 2020*”.

Przeprowadzona analiza szans i zagrożeń zewnętrznych oraz identyfikacja silnych i słabych uwarunkowań wewnętrznych umożliwiła wskazanie strategicznych wyzwań rozwoju Miasta do 2020 r. oraz wykazała główne problemy i trendy.

Wizja rozwoju miasta Piotrkowa Trybunalskiego określona została następująco:

Wysoka jakość życia mieszkańców w centrum Polski, w konkurencyjnym ośrodku miejskim, o znaczeniu subregionalnym z bogatą historią, dynamicznie rozwijającą się, nowoczesną gospodarką i czystym środowiskiem przyrodniczym.

Strategię realizacji powyższej wizji oparto na trzech filarach – priorytetowych obszarach działań, dla których określono cele strategiczne i operacyjne:

- Społeczeństwo
  - Cel strategiczny: wysoka jakość życia mieszkańców z dobrym dostępem do usług publicznych,
  - Cele operacyjne:
    - szeroki dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie,
    - rozwój cyfryzacji,
    - aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;

- Gospodarka
  - Cel strategiczny: rozwój innowacyjności i konkurencyjnej gospodarki oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta,
  - Cele operacyjne:
    - kapitał ludzki odpowiadający wyzwaniom współczesnego rynku pracy,
    - wspieranie rozwoju przedsiębiorczości,
    - zwiększenie innowacyjności gospodarki,
    - poprawa atrakcyjności turystycznej miasta i wykorzystanie dziedzictwa historycznego;
- Przestrzeń i infrastruktura
  - Cel strategiczny: racjonalny rozwój przestrzenny miasta, z nowoczesną infrastrukturą i przyjemnym środowiskiem,
  - Cele operacyjne:
    - polepszenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej,
    - rozwój infrastruktury drogowej,
    - dbałość o wysoką jakość środowiska przyrodniczego,
    - zrównoważony rozwój miasta i ład przestrzenny,
    - racjonalizacja gospodarki cieplnej i rozwój gospodarki niskoemisyjnej i zasobooszczędnej.

II.2.4.2. Analiza wprowadzonych zmian pod kątem potrzeb i możliwości rozwoju miasta

Ze względu na stosunkowo nieznaczny upływ czasu od zatwierdzenia „Zmiany studium 2011” (listopad 2011 r.) – niewiele ponad 4 lata, obecna aktualizacja ma charakter korekty obejmującej punktowe zmiany, których zakres określa uchwała inicjująca procedurę sporządzenia obecnej edycji studium.

Wśród podejmowanych zmian można wyróżnić dwie grupy:

- dotyczące szeroko rozumianej komunikacji, z przewagą zmian w zakresie deklasyfikacji wybranych ulic oraz elementów infrastruktury technicznej,
- dotyczące zmiany przeznaczenia terenów o stosunkowo niewielkich powierzchniach (punktowy charakter) ze zdecydowaną przewagą weryfikacji przeznaczenia terenów budowlanych w dostosowaniu do aktualnych potrzeb.

Tab. 59. Rozmieszczenie i charakterystyka terenów objętych zmianą

Przedmiot zmiany	Zakres zmiany
Układ drogowy	
autostrada A1	aktualizacja wg projektu i stanu istniejącego
droga ekspresowa S8	aktualizacja wg projektu i stanu istniejącego
droga ekspresowa S12	zmiana planowanego przebiegu według wydanej decyzji nr 5/2016 z dnia 26 lutego 2016 r. o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi ekspresowej S12 na odcinku Piotrków Trybunalski (A1) – Opoczno (gr. woj. łódzkiego i mazowieckiego)

projektowana obwodnica południowo-wschodnia - od ul. Sulejowskiej do ul. Roosevelta	weryfikacja korytarza
projektowana obwodnica północna: - na odcinku między ul. Michałowską a ul. Rakowską - na odcinku między ul. Michałowską a ul. Uprawną - na odcinku między ul. Łódzką a ul. Uprawną - na odcinku (na północ od ul. Gęsiej) między ul. Łódzką a drogą serwisową wzdłuż A1	zmiana klasy G na L rezygnacja z przebiegu zmiana klasy G na L zmiana klasy Z na L
projektowana ulica główna na odcinku od ul. Słowackiego do ul. Łódzkiej	zmiana klasy G na Z
ul. 25 Pułku Piechoty na odcinku od ul. Wojska Polskiego do ul. Wiatracznej i jej projektowane przedłużenie w kierunku północnym	zmiana klasy Z na L
ul. Polna i Twardosławicka na odcinku od ul. Kostromskiej do ul. Zawodzie	zmiana klasy Z na L
projektowane przedłużenie ul. Mickiewicza w kierunku północnym klasy Z	rezygnacja z przebiegu
ul. Sulejowska na odcinku od ronda „sulejowskiego” do ul. Tkackiej	zmiana klasy Z na L
ul. Witosa na odcinku od ul. Wierzejskiej do drogi dojazdowej w śladzie duktu leśnego	rezygnacja z przebiegu
projektowana ulica na odcinku od ul. Wierzeje w kierunku północnym	rezygnacja z przebiegu
Kolej	
bocznica kolejowa w rejonie ul. Michałowskiej	wskazanie korytarza
tereny zamknięte	weryfikacja
Lotnictwo	
lotnisko Aeroklubu Ziemi Piotrkowskiej	oznaczenie strefy nalotów
Komunikacja rowerowa	
ścieżka EuroVelo	uwzględnienie przebiegu
Infrastruktura techniczna	
projektowane gazociągi wysokiego ciśnienia – w rejonie projektowanej stacji redukcyjnej gazu „Meszcze”	weryfikacja i rezygnacja z gazociągów za wyjątkiem gazociągu DN 300/350 w kierunku Meszcze
Inne	
tereny UC	weryfikacja ustaleń (standardy, wskaźniki)
tereny wskazane do objęcia miejscowymi planami	aktualizacja

Źródło: opracowanie własne

Tab. 60. Rozmieszczenie i charakterystyka terenów objętych zmianą – c.d.

Przeznaczenie terenów					
Lp	przedmiot zmiany	przeznaczenie terenu przed zmianą	przeznaczenie terenu po zmianie	grupa terenów wg przyjętej klasyfikacji	powierzchnia [ha]
1.	teren w rejonie ul. Catej	UW	U/MN	III	8,15
2.	teren przy ul. Twardosławickiej	R, RŁ	MN/U	IV	4,63
3.	teren w rejonie ul. Kostromskiej	U	UC	III	2,79
4.	obszar w rejonie węzła „Piotrków Południe”, Al. Sikorskiego, Al. Concordii, ul. Energetyków	MN	MW	III	2,20
		MN/U	MN	III	1,88
		MN/U	U/MN	III	5,75
		U	MN/U	III	0,24
		U	UW	III	1,02
		U/MN	MW	III	2,37
		U/MN	MN/U	III	6,66
		U/MN	UC	III	10,58
		U/MN	ulica zbiorcza	III	0,17
		U/Z	MN/U	III	1,66
		U/Z	U	III	2,01
		U/Z	MW	III	1,30
		P	UW	III	4,31
		KS	U	III	1,95
		ulica lokalna	MN/U	III	0,05
		teren autostrady	U/MN	III	0,11
		R	MN	V	18,62
		R	MN/U	V	1,17
		RŁ	MN	IV	0,88
		RM	MN	III	10,75
		ZP	MN/U	III	0,10
		ZP	MN/U	V	0,27
		ZP	MW	III	0,20
		ZP	MW	IV	0,08
		ZP	MW	Bi	0,42
		ZP	U	V	1,49
		ZP	U/MN	IV	0,56
		ZP	UW	IV	0,79
5.	tereny kolejowe	KK	MN	III	0,31
		KK	U/MN	III	8,71
		KK	UW	III	14,41
		KK	P	III	1,63
		P	U	III	2,19
		P	UW	III	3,18

6.	tereny przy ul. Lotniczej	KS	U	III	2,65
7.	tereny przy ul. Parkowej i Krakowskie Przedmieście	KS KS MN	MN MN/U KS	III III III	0,47 0,54 0,27
8.	teren w rejonie ul. Śląskiej	ZP	U/Z	IV	1,80
9.	ogrody działkowe przy ul. Działkowej	ZD	U	IV	2,98
10.	tereny w rejonie ul. Sulejowskiej i Gipsowej	RŁ	U/Z	V	4,45
11.	stacja redukcyjna gazu w rejonie ul. Wierzejskiej	G	U/Z	III	0,84
12.	tereny w rejonie ul. Życzliwej	MN/U U/MN	MN MN/U	III III	24,55 3,83
13.	teren przy ul. Moszczenickiej	ZL	R	I	3,49
14.	tereny w rejonie ul. Wolborskiej i Trybunalskiej	R RM KS KS ZL ulica dojazdowa	U/MN U/MN U/MN ulica dojazdowa U/MN U/MN	IV III III III IV III	5,55 3,81 1,04 0,07 0,34 0,03
15.	teren lotniska	R	U/Z	IV	10,18

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z zamieszczonymi powyżej danymi zmiany obejmują następujące grupy terenów:

I – tereny biologicznie czynne – zmiana przeznaczenia na:

- grunty rolne – R

-----
razem – 3,49 ha (1,83%)

II – tereny, dla których zmieniono dotychczasowe przeznaczenie pod zabudowę:

- z MN na MW, KS
- z MN/U na MN, U/MN

- z U na MN/U, UC, UW
- z U/MN na MW, MN/U, UC, ulica zbiorcza
- z UW na U/MN
- z U/Z na MN/U, MW, U
- z P na U, UW
- z RM na MN, U/MN
- z G na U/Z
- z KS na MN, MN/U, U, U/MN, ulica dojazdowa
- z KK na MN, U/MN, UW, P
- z ulicy dojazdowej na U/MN
- z ulicy lokalnej na MN/U
- z terenu autostrady na U/MN

---

razem – 132,48 ha (69,55%)

III – tereny powstałe w wyniku weryfikacji granic terenów ustalonych wcześniej pod zabudowę:

- MW, MN, MN/U, U, UW, U/MN, U/Z

---

razem – 28,51 ha (14,97%)

IV – tereny biologicznie czynne, w tym przeznaczone na zieleń zurbanizowaną – zmiana przeznaczenia na:

- MN, MN/U, U, U/Z

---

razem – 26,00 ha (13,65%)

Powyższe zestawienie wskazuje, iż ok. 2% powierzchni objętej zmianami stanowią tereny bez zabudowy. Pozostałe 98% powierzchni objętej zmianami to tereny przeznaczone pod zabudowę, na które składają się:

- ok. 70% powierzchni objętej zmianami, tj. 1,98% powierzchni miasta stanowią tereny, na których wyłącznie zmieniono przeznaczenie terenów, nie generując tym samym powstania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- ok. 15% powierzchni objętej zmianami, tj. 0,42% powierzchnia miasta, stanowią tereny, które zostały wskazane do zabudowy. Powstały one w wyniku weryfikacji granic wcześniej wyznaczonych terenów wynikającej z potrzeby dostosowania do faktycznego zainwestowania lub wydanych decyzji o warunkach zabudowy.
- ok. 14% powierzchni objętej zmianami, tj. 0,39% powierzchni miasta, stanowią tereny, które zostały wskazane do zabudowy. Są to niewielkie powierzchnie, które zostały wyznaczone w ramach uzupełniania istniejącej zwartej zabudowy.

Należy podkreślić, że tereny przeznaczone pod zabudowę (grupa III i IV) zajmują łącznie 0,8% powierzchni miasta, co jednoznacznie wskazuje na marginalny charakter zmian.

Opisane powyżej zmiany mają charakter punktowy i porządkujący. Są w pełni uzasadnione potrzebami miasta, a także polityką państwa w zakresie produkcji energii z odnawialnych źródeł energii (farmy fotowoltaiczne).

W odniesieniu do możliwości finansowania przez miasto infrastruktury komunikacyjnej i technicznej należy stwierdzić, iż tereny objęte zmianą przeznaczenia znajdują się w zasięgu istniejącego układu komunikacyjnego i sieci infrastruktury technicznej.

W odniesieniu do zmian dotyczących układu komunikacji należy zaznaczyć, iż obniżenie klas wskazanych ulic skutkujące ich niższymi parametrami bądź też rezygnacja z niektórych odcinków ulic wpłyną na obniżenie kosztów realizacji ustaleń, które były zawarte w dotychczasowym Studium.

II.2.4.3. Uwarunkowania formalne dla określenia potrzeb i możliwości rozwoju miasta

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 r. poz. 778) głównym zadaniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest określenie polityki przestrzennej gminy, również w zakresie lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Następuje to m.in. przez wyznaczenie kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów.

Określenie kierunków zagospodarowania, w tym obszarów przeznaczonych pod zabudowę oraz wyłączonych spod zabudowy winno następować po określeniu istniejących uwarunkowań oraz przeanalizowaniu prognoz dotyczących przyszłego rozwoju gminy. Z uwagi na ograniczone zasoby przestrzeni, jej ład oraz skutki ekonomiczne, które rodzi przeznaczenie terenów dla określonych funkcji, należy racjonalnie nią dysponować, głównie w zakresie wyznaczania obszarów pod nową zabudowę.

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777) zmieniła, w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 r. poz. 778), brzmienie art. 10 ust. 1 pkt 7 zgodnie, z którym w Studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z „*potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniających w szczególności:*

- a) *analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,*
- b) *prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,*
- c) *możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,*
- d) *bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę”.*

Ponadto dodano ust. 5-7, w których uszczegółowiono wymagania dotyczące ww. bilansu terenów.

Zagadnienia wskazane powyżej w lit. a, b zostały szczegółowo omówione w Rozdziale II – Uwarunkowania rozwoju przestrzennego miasta.

- Zagadnienia ekonomiczne w:
  - pkt II.1.5. Charakterystyka przestrzenno-gospodarcza miasta (w tym m.in. liczba i struktura podmiotów gospodarczych),
  - pkt II.2.3. Uwarunkowania ekonomiczne wynikające z diagnozy ekonomicznej miasta (w tym m.in.: dochody i wydatki z budżetu miasta);

- Zagadnienia środowiskowe w pkt II.1.2. Środowisko przyrodnicze, w tym m.in.:
  - poszczególne elementy środowiska przyrodniczego,
  - waloryzacja środowiska przyrodniczego,
  - ocena warunków fizjograficznych;
- Zagadnienia społeczne w:
  - pkt II.1.4. Problematyka społeczna (rozwój i zmiany w strukturze demograficznej ludności, analiza trendów umieralności i płodności, migracje ludności, prognoza ludności),
  - pkt II.1.5. Charakterystyka przestrzenno-gospodarcza miasta (w tym m.in. rynek pracy, bezrobocie),
  - pkt II.1.9. Charakterystyka funkcji zagospodarowania miasta (gospodarka mieszkaniowa, warunki zamieszkania, wyposażenie w infrastrukturę społeczną),
  - pkt II.2.2.8. Warunki i jakość życia mieszkańców.

II.2.4.4. Zapotrzebowanie na nową zabudowę

Zgodnie z zapisami ww. ustawy dla określenia zapotrzebowania na nową zabudowę przyjęto perspektywę nie dłuższą niż 30 lat – tj. do roku 2045.

Dla określenia zapotrzebowania na nową zabudowę w mieście Piotrków Trybunalski przeanalizowano aktualną sytuację demograficzną oraz prawdopodobne jej zmiany w przyszłości, a także dokonano oceny sytuacji społecznej pod względem potrzeb mieszkalnictwa.

Zgodnie z najnowszymi dostępnymi danymi GUS w 2014 r. liczba ludności w Piotrkowie Trybunalskim wynosiła 75 608, zaś łączna powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła 1 905 322 m², co daje w rezultacie średnio 25,2 m² powierzchni użytkowej mieszkania na 1 mieszkańca. Zgodnie z prognozą demograficzną GUS opracowaną dla powiatów i miast na prawach powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050, w mieście Piotrków Trybunalski do roku 2045 notowany będzie ogólny spadek liczby ludności. Od 2005 r. do 2015 r. Piotrków Trybunalski stracił 4487 mieszkańców (ok. 5,6%) mieszkańców. Ubytek ludności należy tłumaczyć ujemnym saldem migracji oraz ujemnym przyrostem naturalnym. Jednakże należy zauważyć, że zarówno przyrost naturalny, jak i saldo migracji ulegają znaczącym wahaniom mniej lub bardziej regularnie, przyjmując czasami nawet dla przyrostu naturalnego wartości dodatnie.

Jednakże biorąc pod uwagę uruchomienie w ostatnim roku na szczeblu ogólnokrajowym narzędzi legislacyjnych, organizacyjnych i finansowych mających na celu zwiększenie dzietności i pobudzenie przyrostu naturalnego, przy jednoczesnym systematycznym wzroście przeciętnej długości trwania życia oraz projektowanej poprawie warunków mieszkaniowych, można przewidywać w kolejnych latach zahamowanie: tendencji spadkowej liczby mieszkańców miasta, ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji. Ponadto obecnie nasilone procesy emigracyjne ludności i działania polityczne Unii Europejskiej w kierunku nakładania na państwa członkowskie obowiązku przyjmowania imigrantów również mogą spowodować wzrost salda migracji w Piotrkowie Trybunalskim oraz konieczność zapewnienia odpowiedniego zaplecza socjalnego. Biorąc pod uwagę strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta, za wiodące funkcje zabudowy w Piotrkowie Trybunalskim uznano:

- zabudowę mieszkaniową,
- zabudowę usługową,

- zabudowę produkcyjną,
- zabudowę związaną z centrami logistycznymi.

Według danych GUS, w Piotrkowie Trybunalskim, w ciągu ostatnich 8 lat liczba mieszkań systematycznie wzrasta, tj. średnio rocznie przybywa 210 mieszkań (mediana 188). Można zatem zakładać, że przy zachowanym trendzie, w roku 2045 może być o 6300 mieszkań więcej niż obecnie, tj. będzie wówczas 37458 mieszkań.

Ponadto systematycznie wzrasta również przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę. Średnio rocznie przybywa 0,4 m² (mediana 0,35 m²) powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę. Można zatem zakładać, że przy zachowanym trendzie, w roku 2045 przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę może być o 12,0 m² większa niż obecnie, tj. będzie wynosić 37,2 m²/os.

W ciągu ostatnich 8 lat systematycznie wzrasta również przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, średnio o 0,2 m² (mediana 0,2 m²) i obecnie wynosi 61,1 m².

Zakładając zatem, że liczba mieszkań w ciągu najbliższych 30 lat w Piotrkowie Trybunalskim wzrośnie o 6300, a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania będzie zwiększać się z każdym rokiem o 0,2 m², to do 2045 r. może przybyć 405,7 tys. m² powierzchni użytkowej dla zabudowy mieszkaniowej.

Ponadto zakładając podnoszenie standardów zamieszkania, wyrażające się w powierzchni użytkowej zasobów mieszkaniowych przypadającej na 1 mieszkańca przyjmuje się średnią wartość tego wskaźnika dla Europy równą 32 m²/os. Przyjęcie tego wskaźnika dla obecnej liczby mieszkańców miasta wskazuje na potrzebę zaplanowania 514 134 m² powierzchni użytkowej dla zabudowy mieszkaniowej, a uwzględniając maksymalne dopuszczenie zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę o 30% (zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o pizp) można w mieście Piotrkowie Trybunalskim zaplanować maksymalnie 668 374 m² powierzchni użytkowej dla zabudowy mieszkaniowej.

W celu wyznaczenia zapotrzebowania na nową zabudowę produkcyjno-składową, przyjęto, że wraz z rozwojem gospodarki i nowych technologii, procesy produkcji będą podlegać stopniowej automatyzacji.

W związku z powyższym przyjęto wskaźniki, zgodnie z którymi:

- 40% pracujących w przemyśle będzie zatrudnionych w zakładach o wysokim stopniu automatyzacji, gdzie średnia powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 pracownika wynosi 400 m²,
- 35% pracujących w przemyśle będzie zatrudnionych w zakładach o średnim stopniu automatyzacji, gdzie średnia powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 pracownika wynosi 250 m²,
- 25% pracujących w przemyśle będzie w zakładach o niskim stopniu automatyzacji, gdzie średnia powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 pracownika wynosi 50 m².

Biorąc pod uwagę obecną liczbę mieszkańców zatrudnionych w przemyśle oraz powyższe wskaźniki oszacowano potrzebę zaplanowania 1 151 542 m² powierzchni użytkowej dla zabudowy produkcyjno-składowej. Uwzględniając maksymalne dopuszczenie zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę o 30% (zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o pizp) można w mieście Piotrkowie Trybunalskim zaplanować maksymalnie 1 497 005 m² powierzchni użytkowej dla zabudowy produkcyjno-składowej.

W przypadku zabudowy związanej z centrami logistycznymi, należy zaznaczyć, że wyznaczenie terenów pod ich lokalizację nie wynika bezpośrednio z zapotrzebowania miasta, lecz z korzystnego usytuowania miasta

w odniesieniu do zewnętrznego układu komunikacyjnego, tj. przy istniejącej autostradzie A1, istniejącej drodze ekspresowej S8 i planowanej drodze ekspresowej S12. W związku z powyższym wyznaczenie terenów dla lokalizacji centrów logistycznych ma na celu zarezerwowanie terenów, na których mogą pojawić się inwestycje przyczyniające się do rozwoju gospodarczego miasta. Pomimo, iż inwestycje te nie będą najprawdopodobniej bezpośrednio powiązane z miastem, to będą przyczyniać się do wzrostu dochodów w budżecie miasta, a także mogą przyczynić się do lokalizowania nowych działalności powiązanych w ramach kooperacji zarówno przemysłowych, jak i usługowych na terenie miasta. W związku z tym, że wyznaczenie terenów pod zabudowę związaną z centrami logistycznymi nie wynika wprost z uwarunkowań miasta, w tym głównie społecznych i ekonomicznych, nie ma podstaw do przyjęcia wskaźników (na podstawie uwarunkowań miasta) i możliwości oszacowania potrzebnej powierzchni użytkowej tej zabudowy. Dlatego też tereny przeznaczone dla tego rodzaju zagospodarowania zostały wyznaczone w obszarach, które są najkorzystniejsze dla lokalizowania takiej funkcji, a jednocześnie najmniej korzystne do lokalizowania innej zabudowy (zwłaszcza mieszkaniowej) czy też do pełnienia funkcji przyrodniczej ze względu na oddziaływanie autostrady, dróg ekspresowych i zakładów produkcyjnych na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Realizacja zabudowy mieszkaniowej czy produkcyjnej warunkuje powstanie również zabudowy usługowej związanej z obsługą zarówno mieszkańców jak i zakładów produkcyjnych.

W celu wyznaczenia zapotrzebowania na nową zabudowę usługową, przyjmuje się, że usługi będą świadczone na coraz wyższym poziomie, zapewniając użytkownikom lepszy komfort z ich korzystania. W związku z powyższym zakłada się, że powierzchnia użytkowa usług na 1 mieszkańca będzie wzrastać. W ciągu 30 lat wskaźnik ten może wzrosnąć o 10 m²/os.

Przyjęcie tego wskaźnika dla obecnej liczby mieszkańców miasta wskazuje na potrzebę zaplanowania 756 080 m² powierzchni użytkowej dla zabudowy usługowej, a uwzględniając maksymalne dopuszczenie zwiększenia zapotrzebowania na nową zabudowę o 30% (zgodnie z art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o pizp) można w mieście Piotrkowie Trybunalskim zaplanować maksymalnie 982 904 m² powierzchni użytkowej dla zabudowy usługowej.

W związku z powyższym szacuje się, że maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę wynosi:

- zabudowa mieszkaniowa – ok. 668 tys. m² powierzchni użytkowej,
- zabudowa usługowa – ok. 983 tys. m² powierzchni użytkowej,
- zabudowa produkcyjna – ok. 1 497 tys. m² powierzchni użytkowej.
- zabudowa związana z centrami logistycznymi – nie określa się.

II.2.4.5. Chłonność obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. z dnia 2003 r. Nr 166 poz. 1612 z późn. zm.) obejmują układy, w których następować mogą uzupełnienia istniejącej struktury. Przyjmuje się, że w terenach tych zwiększanie powierzchni zainwestowanych będzie związane w znacznej części z podnoszeniem standardu.

Obszar zwartej zabudowy w Piotrkowie Trybunalskim wyznaczono zgodnie z art. 4 pkt 30 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 909 z późn. zm.), zgodnie z którym, jako obszar zwartej zabudowy rozumie się „obszar wyznaczony przez obwiednię prowadzoną w odległości 50 m od zewnętrznych krawędzi skrajnych budynków tworzących zwartą zabudowę lub po zewnętrznych granicach działek, na których położone są te budynki, jeśli ich odległość od tych granic jest mniejsza niż 50 m”. Na podstawie analizy sposobu zagospodarowania terenów określono zasięg obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

W ramach tak ustalonego obszaru wskazano tereny, dla których w obowiązującej „Zmianie studium 2011” wskazano zagospodarowanie, które dotychczas nie zostało zrealizowane. Tym samym, tereny te stanowią punktowe rezerwy rozwojowe.

Analizą objęto wiodące przeznaczenie, tj.:

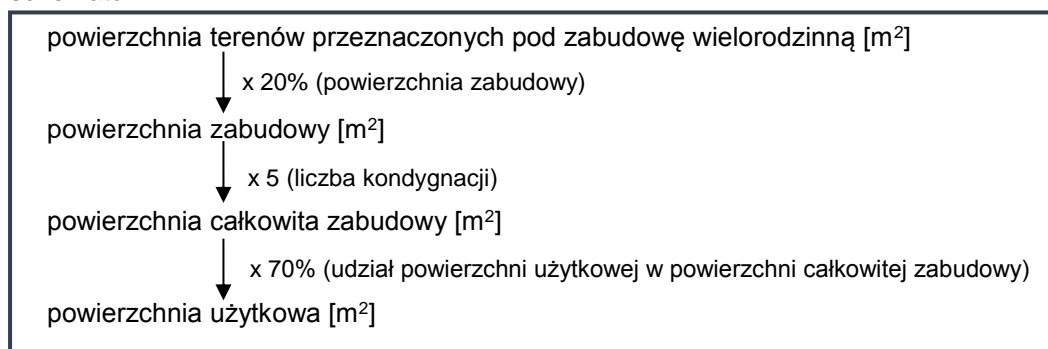
- mieszkalnictwo,
- usługi,
- produkcję i składy.

Dla wyliczenia chłonności obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, a także dla dalszych wyliczeń chłonności w kolejnych punktach niniejszego rozdziału, uwzględniono wskaźniki ustalone w projekcie obecnej zmiany Studium (powierzchnia zabudowy, wysokość zabudowy, powierzchnia działek). Należy podkreślić, że w ww. dokumencie zostały określone maksymalne wartości tych wskaźników, a w szacowaniu chłonności przyjęto wartości nieco mniejsze, ponieważ oczywistym jest, że powstająca zabudowa nigdy nie będzie zrealizowana w maksymalnym stopniu. Dla potrzeb szacunku przyjęto opisane poniżej wartości wskaźników:

- Dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej:

- 20% powierzchni zabudowy (tj. powierzchni terenu, która może być zabudowana)
- 5 kondygnacji, tj. ok. 16 m,
- 70% – udział powierzchni użytkowej w powierzchni całkowitej zabudowy,

powierzchnia użytkowa dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej została oszacowana według schematu:

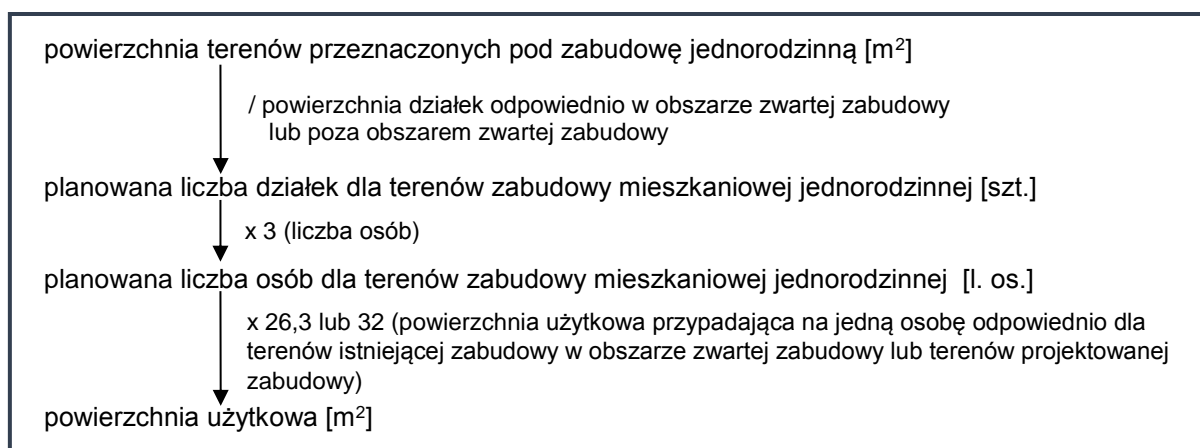

- Dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:

- powierzchnia działek w obszarze zwartej zabudowy:
  - 1000 m² – w ramach terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,

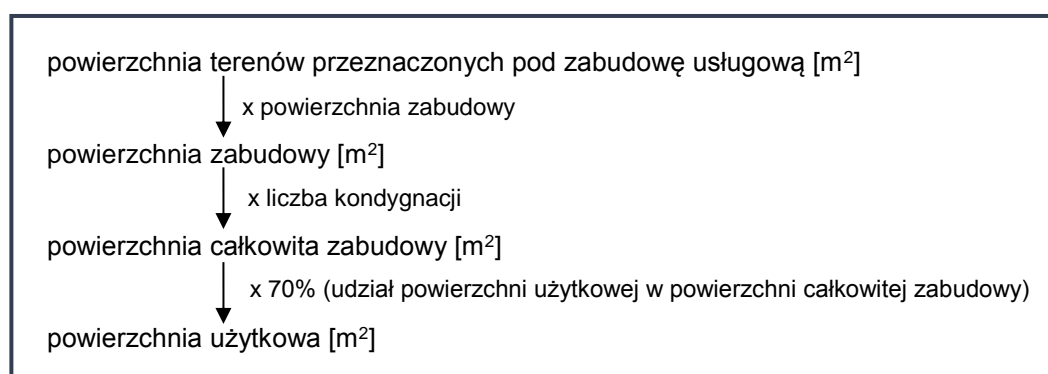
- 1200 m² – w ramach terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami,
- 2000 m² – w ramach terenów zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- 3000 m² – w ramach terenów zabudowy mieszkaniowej rezydencjonalnej,
- powierzchnia działek poza obszarem zwartej zabudowy:
  - 2000 m² – w ramach terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami,
  - 2500 m² – w ramach terenów zabudowy mieszkaniowej usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
  - 3000 m² – w ramach terenów zabudowy mieszkaniowej rezydencjonalnej,
- liczba osób dla 1 gospodarstwa domowego/1 działki – 3 osoby (wg danych GUS),
- 25,2 m² – powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę, dla istniejących terenów zabudowanych w ramach obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
- 32 m² – powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę, dla projektowanych terenów (zakłada się podnoszenie standardów zamieszkania, wyrażające się m.in. w zwiększaniu powierzchni użytkowej zasobów mieszkaniowych przypadającej na 1 mieszkańca; średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w Europie przypadająca na 1 osobę wynosi 32 m²),

powierzchnia użytkowa dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej została oszacowana według schematu:

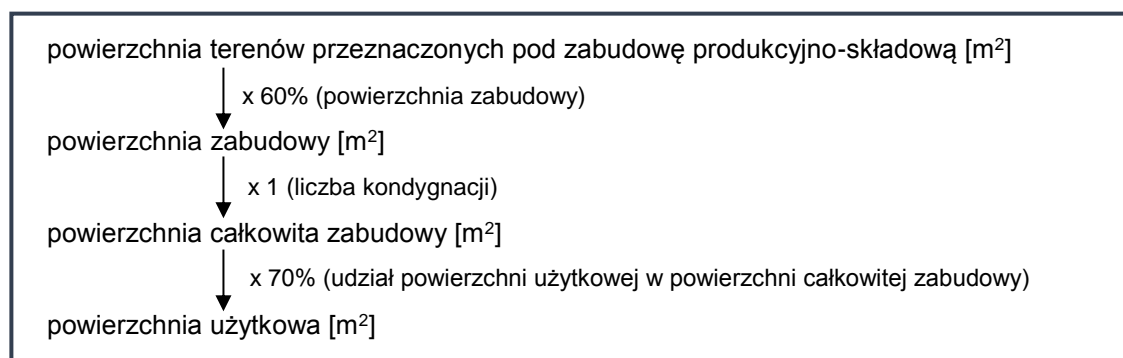
- Dla zabudowy usługowej
  - powierzchnia zabudowy (w odniesieniu do maksymalnych wartości ustalonych w projekcie zmiany Studium):
    - 20% - w ramach terenów zabudowy usługowej z dużym udziałem zieleni oraz terenów usług specjalnych,

- 30% - w ramach terenów zabudowy usługowej, usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami,
  - 80% - w ramach terenów zabudowy usługowej o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
  - liczba kondygnacji (w odniesieniu do maksymalnych wysokości zabudowy ustalonych w projekcie zmiany Studium):
    - 1 kondygnacja - w ramach terenów zabudowy usługowej z dużym udziałem zieleni, terenów usług specjalnych, terenów zabudowy usługowej o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²,
    - 2 kondygnacje - w ramach terenów zabudowy usługowej, usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami,
  - 70% – udział powierzchni użytkowej w powierzchni całkowitej zabudowy,
- powierzchnia użytkowa dla terenów zabudowy usługowej została oszacowana według schematu:

- Dla zabudowy produkcyjno-składowej
  - 60% powierzchni zabudowy (maksymalna wartość ustalona w projekcie zmiany Studium wynosi 70%),
  - 1 kondygnacja (maksymalna wysokość zabudowy ustalona w projekcie zmiany Studium – 16 m),
  - 70% – udział powierzchni użytkowej w powierzchni całkowitej zabudowy,

powierzchnia użytkowa dla terenów zabudowy produkcyjno-składowej została oszacowana według schematu:

W oparciu o przeprowadzone, zgodnie z powyższą metodologią obliczenia, szacuje się, iż chłonność obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wynosi:

- zabudowa mieszkaniowa ogółem – 3 371 938 m² powierzchni użytkowej, w tym 95 771 m² w ramach wyznaczonych rezerw terenowych,
- zabudowa usługowa – 1 477 210 m² powierzchni użytkowej, w tym 214 210 m² w ramach wyznaczonych rezerw terenowych,
- zabudowa produkcyjno-składowa – 1 380 931 m² powierzchni użytkowej, w tym 376 924 m² w ramach wyznaczonych rezerw terenowych.

II.2.4.6. Chłonność obszarów poza obszarem o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej – przeznaczonych w miejscowych planach pod zabudowę

Szczegółową analizą przeznaczenia objęto te plany, których obszary położone są w części bądź w całości poza obszarem o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Analiza przeznaczenia wykazała, że tereny przeznaczone w ww. planach pod zabudowę zlokalizowane są przy granicy obszaru o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Na podstawie przeprowadzonych obliczeń szacuje się, że chłonność obszarów przeznaczonych w miejscowych planach, poza obszarem o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, rozumiana jako możliwość lokalizowania nowej zabudowy wynosi:

- zabudowa mieszkaniowa ogółem – 81 263 m² powierzchni użytkowej,
- zabudowa usługowa – 311 142 m² powierzchni użytkowej,
- zabudowa produkcyjno-składowa – 321 952 m² powierzchni użytkowej.

II.2.4.7. Możliwości wyznaczenia nowych terenów budowlanych

Jak wynika z zapisów Krajowej Polityki Miejskiej 2030 rozproszona zabudowa mieszkaniowa generuje nieracjonalnie wysokie koszty realizacji i utrzymania infrastruktury, ponoszone przez wspólnoty samorządowe. Obok mechanizmów odszkodowawczych, cechujących się nadmiernym automatyzmem, a dotyczących często nieracjonalnie rozległych terenów pod zabudowę wyznaczonych w planach miejscowych, jest to drugi aspekt gospodarki przestrzennej negatywnie odbijający się na finansach gmin.

Zakłada się, że wobec zmian w strukturze zatrudnienia i gospodarowania ziemią nastąpi wzrost zainwestowania obejmującego zabudowę mieszkaniową, usługową oraz związaną z działalnością produkcyjno-składową. Przewiduje się podnoszenie standardów zamieszkania, wyrażające się m.in. w zwiększaniu powierzchni użytkowej zasobów mieszkaniowych, przypadającej na 1 mieszkańca. Ponadto zapotrzebowanie zgłoszone przez władze miasta również powoduje potrzebę wyznaczenia nowych terenów na cele rozwoju funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjno-składowej.

Kierując się powyższym oraz zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777), określenia realnych potrzeb wyznaczania nowych obszarów pod zabudowę można dokonać porównując prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę z istniejącymi możliwościami jej lokalizowania.

Porównanie maksymalnego w skali miasta zapotrzebowania na nową zabudowę z sumą powierzchni użytkowej nowej zabudowy wynikającej z chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w graniach jednostki osadniczej oraz przeznaczonych w miejscowych planach pod

zabudowę wskazuje na możliwości uzupełnienia bilansu terenów i wyznaczenie terenów lokalizacji nowej zabudowy o powierzchni użytkowej:

- zabudowa mieszkaniowa ogółem – maksymalnie 491 339 m² powierzchni użytkowej,
- zabudowa usługowa – maksymalnie 457 552 m² powierzchni użytkowej,
- zabudowa produkcyjno-składowa – maksymalnie 798 130 m² powierzchni użytkowej.

W projekcie zmiany Studium wyznaczono następujące wielkości powierzchni użytkowej dla ww. wiodących funkcji:

- zabudowa mieszkaniowa ogółem – 349 770 m² powierzchni użytkowej,
- zabudowa usługowa – 328 357 m² powierzchni użytkowej,
- zabudowa produkcyjno-składowa – 140 761 m² powierzchni użytkowej.

II.2.4.8. Możliwości finansowania przez miasto sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społecznej służących realizacji zadań własnych miasta

Możliwości rozwoju miasta wynikające z uwarunkowań ekonomicznych określa przede wszystkim polityka finansowa zapisana w Wieloletniej prognozie finansowej i określona w perspektywie kilku najbliższych lat, rokrocznie weryfikowana oraz istniejący stopień wyposażenia w urządzenia i sieci infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Analiza przeprowadzona wcześniej (pkt II.1.10.) wskazała, że możliwości finansowe miasta są wystarczające w zakresie realizacji zadań własnych związanych z inwestycjami infrastrukturalnymi. Miasto w sposób sukcesywny realizuje inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, a także społecznej.

Potrzeby inwestycyjne drogowe oszacowano następująco:

- koszt wykupu gruntów pod drogi:
 $*459\,880\text{ m}^2 \times 30\text{ zł} = \underline{13\,796\,400\text{ zł}}$, pozostałe drogi wg wstępnej analizy znajdują się na gruntach komunalnych,
- koszt budowy dróg:
 $**152\,690\text{ m}^2 \times 350\text{ zł/m}^2 = 53\,441\,500\text{ zł}$
 $***42\,200\text{ m}^2 \times 500\text{ zł/m}^2 = 21\,100\,000\text{ zł}$
Łącznie: 74 541 500 zł

Łączny szacunkowy koszt wykupu i budowy dróg wynosi ok. 88,3 mln zł.

Mając na uwadze nakłady inwestycyjne na drogi publiczne gminne w latach 2010-2015, które wynosiły średnio około 5 mln zł (mediana 4,9 mln zł), można przypuszczać, że trend ten utrzyma się również w kolejnych latach. Dodatkowo należy zaznaczyć, że planowane nakłady inwestycyjne na drogi publiczne gminne w 2016 r. wynoszą około 16 mln zł. Ponadto, należy również nadmienić, że przedstawione średnie roczne wydatki inwestycyjne na drogi obejmują zarówno remonty dróg, jak i nowe drogi. W związku z powyższym można zakładać, że na realizację nowych dróg przeznaczona jest i zostanie ok. 50% tych nakładów finansowych. Zatem można przyjąć, że średnio rocznie na budowę nowych dróg zostanie przeznaczona ok. 2,5 mln zł.

* do wyliczeń przyjęto następujące szerokości dróg w liniach rozgraniczających: drogi klasy L - 12 m, Z - 20 m, G - 35 m, GP - 40 m

** do wyliczeń przyjęto następujące szerokości jezdni: dla dróg klasy L - 6 m, Z - 7 m, G - 14 m

*** do wyliczeń przyjęto następującą szerokość jezdni dla drogi klasy GP - 15 m

Podsumowując, realizacja projektowanych w zmianie Studium dróg może być zakończona w niespełna 35 lat. Należy jednak wyjaśnić, że ok. 37% przewidywanych kosztów związanych z realizacją projektowanych dróg wyznaczonych w zmianie Studium (tj. 37% z 88,3 mln zł) stanowi urzeczywistnienie projektowanej południowo-wschodniej obwodnicy miasta, której jedynie orientacyjny przebieg może świadczyć o tym, że jest to inwestycja dalece przyszłościowa. Zatem zakładając, że inwestycja ta zostanie wykonana jako ostatnia spośród wszystkich planowanych, pozostałe inwestycje mogą być zrealizowane w ciągu najbliższych 22 lat. Potrzeby inwestycyjne infrastrukturalne oszacowano następująco:

- koszt budowy wodociągu:

[#]39 900 m (51 300 m) x 250 zł = 9 975 000 zł (12 825 000 zł),

- koszt budowy kanalizacji:

^{##}28 500 m (39 900 m) x 400 zł = 11 400 000 zł (15 960 000 zł).

Szacowany łączny koszt realizacji nowej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wynosić może od ok. 21,4 mln zł do ok. 28,8 mln zł.

Mając na uwadze nakłady inwestycyjne na kanalizację i wodociągi w latach 2010-2015, które wynosiły średnio około 1,2 mln zł (mediana 765 tys. zł), można przypuszczać, że trend ten utrzyma się również w kolejnych latach. Dodatkowo należy zaznaczyć, że planowane nakłady inwestycyjne na kanalizację i wodociągi w 2016 r. wynoszą około 7 mln zł. Należy również nadmienić, że przedstawione średnie roczne wydatki inwestycyjne na kanalizację i wodociągi obejmują wyłącznie nowe instalacje.

Podsumowując, realizacja przyszłościowej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, przy założeniu 1,2 mln zł wydatków rocznie, może być wykonana w przeciągu 18-24 lat.

Należy podkreślić, że koszty związane z budową niezbędnych elementów infrastrukturalnych w pełni zostaną zrównoważone przyszłymi korzyściami w postaci wpływów do budżetu z podatków oraz utworzonych nowych miejsc pracy.

W przypadku oceny możliwości finansowania infrastruktury społecznej, należy zaznaczyć, że obecna zmiana Studium ma charakter punktowy i dotyczy wybranych terenów, których granice określono na załączniku graficznym do uchwały inicjującej procedurę formalną sporządzenia przedmiotowej zmiany. W związku z powyższym, analizą możliwości finansowania infrastruktury społecznej objęto wyłącznie tereny podlegające obecnej zmianie Studium. Objęcie analizą pozostałych terenów jest nieuzasadnione, ponieważ w przypadku przykładowej konieczności rezygnacji z części dotychczasowych terenów przeznaczonych pod infrastrukturę społeczną lub w przypadku konieczności wyznaczenia nowych terenów, nie ma formalnej możliwości by dokonać tego na terenach nieobjętych niniejszą zmianą Studium.

W podsumowaniu należy stwierdzić, że wprowadzane zmiany są w pełni uzasadnione potrzebami rozwoju miasta, a także są spójne z możliwościami jego rozwoju. Obecna zmiana Studium nie wyznacza nowych terenów przeznaczonych dla zabudowy mieszkaniowej, a więc nie implikuje utworzenia nowej infrastruktury społecznej obciążającej budżet gminy. Ponadto dotychczasowe wyposażenie w infrastrukturę społeczną

[#] do wyliczeń przyjęto wskaźnik gęstości sieci wodociągowej na poziomie 3,5-4,5 km/1 km²

^{##} do wyliczeń przyjęto wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej na poziomie 2,5-3,5 km/1 km²

w mieście Piotrków Trybunalski można uznać za wystarczające (na podstawie analizy przeprowadzonej w rozdz. II.1.9.).

Zgodnie z powyższym uwarunkowania ekonomiczne nie ograniczają możliwości rozwoju zamierzonych funkcji.

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA

III.1. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

III.1.1. System powiązań przyrodniczych

Strukturę systemu przyrodniczego miasta budują doliny rzeczne, w tym dolina rzeki Wierzejki (wraz ze zbiornikiem Bugaj) oraz dolina rzeki Strawy – jako korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym stanowiące obszary powiązań z zewnętrznym systemem ekologicznym, min. z doliną Pilicy oraz Puszcą Pilicką. System powiązań przyrodniczych uzupełniają doliny mniejszych rzek i cieków: Strawki, Śrutowego Dołka, Morycy.

W celu odtworzenia spójnego systemu powiązań przyrodniczych w mieście konieczne jest udrożnienie naturalnych korytarzy ekologicznych jakimi są doliny rzek i cieków modyfikujące i regulujące warunki ekologiczne miasta. Powiązaniu ich w funkcjonalną całość powinno służyć kształtowanie przejść, korytarzy w formie terenów zieleni z wykorzystaniem rodzaju zieleni w dostosowaniu do warunków ekologicznych i rodzaju zagospodarowania terenów otaczających (np. zieleń naturalna – zbiorowiska łąk, pastwisk i łęgów w ramach dolin na terenach użytków rolnych, zieleń urządzonej o charakterze parkowym – w obrębie dolin w strefie zurbanizowanej miasta). Tak utworzone korytarze winny stanowić fragmenty korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym i regionalnym położonych poza granicami miasta, w tym na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego.

Konieczna jest również ochrona węzłów ekologicznych - istniejących ekosystemów leśnych wielkopowierzchniowych (las na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, Las Wolborski i Las Belzacki) oraz mniejszych. Ochrona i użytkowanie lasów musi się odbywać zgodnie z zasadami określonymi w planach urządzenia lasów.

III.1.2. Prawna ochrona zasobów środowiska przyrodniczego

- Tereny i obiekty objęte konserwatorską ochroną przyrody

Ochrona obiektów i obszarów przyrodniczych objętych prawną ochroną odbywa się poprzez respektowanie w pełni zasad ochrony zawartych w aktach prawnych ustanawiających poszczególne formy ochrony, są to:

- dla rezerwatu leśnego „Meszcze” – Zarządzenie nr 402 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 25 listopada 1959 r. (Monitor Polski nr 15 poz. 72 z 1960 r.), zaktualizowane Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 10 maja 1989 roku oraz Rozporządzeniem Nr 22/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 1 czerwca 2007 r.;
- dla Sulejowskiego Parku Krajobrazowego (zwanego dalej „SPK”) – utworzonego Rozporządzeniem Nr 3/94 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 21 lipca 1994 r. , zaktualizowane Rozporządzenie Wojewody Łódzkiego Nr 24/2006 z dnia 3 lipca 2006 r.. w sprawie SPK (Dz. Urz. Woj. Łódź. Nr 248, poz. 1911

z 2006 r.) oraz Rozporządzenie Nr 29/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 listopada 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 380 poz. 2946 z 2006 r. w sprawie ustanowienia Planu Ochrony SPK;

- dla pomników przyrody:
  - 72 wiązów szypułkowych, 1 kasztanowca, przy ul. Sulejowskiej 126 oraz miłorzębu dwuklapowego na terenie Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego przy ul. Dąbrowskiego – Rozporządzenie Wojewody Piotrkowskiego Nr 4/96 z dnia 4 listopada 1996 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrk. Nr 21, poz. 75 z dnia 8 listopada 1996 r.),
  - dębu błotnego, orzecha czarnego i buka pospolitego w Parku Belzackim (dz. nr ew. 192/1), gruszy pospolitej przy ul. Wierzejskiej na dz. nr ew. 141 oraz rokitnika zwyczajnego przy ul. Wierzeje w pobliżu zapory Zbiornika Bugaj – Uchwała Nr XIII/198/03 Rady Miasta w Piotrkowie Tryb. z dnia 26 listopada 2003 r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody,
  - 2 klonów srebrzystych, 2 jesionów wyniosłych i 1 wierzy białej w Parku Belzackim – Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrk. Nr 17, poz. 177);
- dla użytków ekologicznych:
  - na terenie lasów Nadleśnictwa Piotrków: 4 mokradła w oddziałach leśnych Leśnictwa Wierzeje: 195k, 196g, 198h i 198j, 1 obszar bagien, łąk i pastwisk śródleśnych w oddziale leśnym Leśnictwa Wierzeje 196h, 1 bagno śródleśne w oddziale leśnym Leśnictwa Wierzeje 198f, 1 bagno w oddziale leśnym Leśnictwa Prosenice 77g, 1 obszar roślinności bagiennej w oddziale leśnym Leśnictwa Wierzeje 195m – Rozporządzenie Nr 57/2001 Wojewody Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2001 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 272 poz. 4779 z dnia 29 grudnia 2001 r.),
  - „Nad Bugajem” (obejmuje część Zbiornika Bugaj oraz tereny przyległe do zbiornika) – Uchwała Nr XXXII/480/05 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 26 stycznia 2005 r. w sprawie uznania obszaru za użytek ekologiczny (Dz. U. Woj. Łódz. Nr 53 poz. 551 z dnia 24 lutego 2005 r.).

- Tereny i obiekty proponowane do objęcia formami ochrony przyrody

- obszar chronionego krajobrazu

Zgodnie z ustaleniami „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” zatwierdzonego Uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 roku, wskazuje się tereny na obszarze miasta (ok. 259,1 ha - obecnie otulina Sulejowskiego Parku Krajobrazowego) jako „Spalsko-Sulejowski” Obszar Chronionego Krajobrazu;

- pomniki przyrody

W Planie Ochrony SPK wskazano grupę dębów szypułkowych o pierśnicach 80 – 120 cm, wysokości 30 – 33 m, w wieku ok. 170 lat zlokalizowanych na terenach lasów państwowych leśnictwa Meszcze do objęcia statusem pomnika przyrody.

Dla całego obszaru Sulejowskiego Parku Krajobrazowego obowiązują ustalenia ogólne wynikające z Rozporządzenia Nr 24/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 3 lipca 2006 r. w sprawie, SPK zakazujące:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 672);

- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, lęgówisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, rybackiej i łowieckiej;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej, zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego albo budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- pozyskiwania do celów gospodarczych skał, torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwoświsiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- budowania nowych obiektów w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno – błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- utrzymania otwartych rowów i zbiorników ściekowych;
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

W/w zakazy nie obowiązują w przypadku wykonywania zadań wynikających z planu ochrony, związanych z obronnością kraju i bezpieczeństwem państwa, prowadzeniem akcji ratowniczych oraz w przypadku realizacji inwestycji celu publicznego.

Dla obiektów i obszarów położonych w granicach SPK, w Planie Ochrony sformułowano szczegółowe warunki zagospodarowania, m.in. dla:

- rezerwatów przyrody:
zakres ochronny określają sporządzone dla nich plany ochrony, wobec utraty ważności tych planów, wymagana jest ich aktualizacja z wykorzystaniem dotychczasowych planów;
- pomników przyrody:
obowiązuje zakaz wprowadzania istotnych zmian obiektu chronionego, w szczególności:
  - wycinania i uszkodzania drzew chronionych,
  - wycinania drzew sąsiednich oraz wprowadzania innych, istotnych zmian w otoczeniu drzewa chronionego,
  - niszczenia roślinności epifitycznej;
- użytków ekologicznych , działania ochronne obejmują, m.in.:
  - przeciwdziałanie zmianom stosunków wodnych,

- utrzymanie dotychczasowych form użytkowania;
- obiektów postulowanych do objęcia formami przyrody:
należy przygotować niezbędną dokumentację projektową zawierającą szczegółową diagnozę walorów, cele ochrony, delimitację obszaru oraz zakres niezbędnych ograniczeń,
- terenów i obiektów wymagających wzmożonej ochrony, wśród których do występujących na terenie miasta w granicach SPK można zaliczyć ekosystem leśny.

Ponadto sformułowano szczegółowe działania w zakresie ochrony: siedlisk przyrodniczych flory i fauny, Z uwagi na charakter terenu – fragmentu SPK położonego w granicach Piotrkowa Trybunalskiego, który stanowi kompleks lasów państwowych, w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi – Nadleśnictwo Piotrków, ustalenia zawarte w Planie Ochrony stanowiące wytyczne do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów odnoszą się tylko do wybranych elementów, które stanowią:

- zachowanie ekosystemów cennych pod względem przyrodniczym:
  - w odniesieniu do najcenniejszych przyrodniczo terenów:
    - objętych ochroną prawną (wymienione powyżej: rezerwat leśny Meszcze, użytek ekologiczny bagno – Leśnictwo Prosenie) należy kontynuować konserwatorską ochronę przyrody poprzez respektowanie zakazów i nakazów wymienionych w aktach powołujących te formy ochrony przyrody,
    - wskazanych do ochrony prawnej (grupa dębów szypułkowych) będą obowiązywać ustalenia zawarte w ustawie o ochronie przyrody z 2004 r.
  - zakres działań ochronnych dla ekosystemów leśnych obejmuje:
    - zachowanie dotychczasowej funkcji terenów (leśnych) z ograniczaniem przeznaczenia ich na cele nieleśne, na terenach leśnych dopuszcza się budowlę związane z gospodarką leśną, edukacją, ochroną przeciwpożarową i innymi funkcjami dotyczącymi bezpieczeństwa publicznego oraz komunikacją, w tym parkingi leśne, przeprowadzenie nowych dróg i poszerzanie pasów istniejących dróg publicznych. Dopuszcza się wytyczanie nowych szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych) oraz urządzenie miejsc postojowych i punktów widokowych,
    - ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy w odległości mniejszej niż 50m od ściany kompleksów leśnych, których powierzchnia przekracza 1,0 ha,
    - prowadzenie gospodarki leśnej w oparciu o aktualne plany urządzania lasów,
    - ochrona lasów przed działaniem wielorakich czynników szkodliwych,
    - utrzymanie istniejących warunków wilgotnościowych,
    - kanalizowanie masowej rekreacji i intensywnego ruchu turystycznego do określonych miejsc charakteryzujących się znaczną odpornością na antropopresję poprzez lepsze wykorzystanie istniejących szlaków turystycznych (oznakowanie, zorganizowanie miejsc postoju i zatrzymań na szlaku), które stanowią:
      - szlaki piesze:

- szlak niebieski – „Szlak rekreacyjny rzeki Pilicy”, miejscowość początkowa – Piotrków Trybunalski, końcowa – Krzętów;
- szlak zielony – „Piotrków – Jarosty (PKP)” – miejscowość początkowa - Piotrków, Trybunalski , końcowa - Jarosty PKP;
- szlak żółty – „Okólny po mieście i przedmieściach Piotrkowa” – przez obszar Parku przebiega tylko jego niewielki fragment, wokół Piotrkowa Trybunalskiego, przez lasy kompleksu Meszcze Podmiejskie;
- szlaki rowerowe:
  - „Trasa dojazdowa z Piotrkowa Trybunalskiego do trasy im. Goliata” ;
- oraz wyznaczenie nowych szlaków turystycznych:
  - proponowany szlaki rowerowy „Piotrków Tryb. – Piotrków Tryb.”,
  - likwidacje istniejących i uniemożliwienie powstawania nowych dzikich wysypisk odpadów;
- utrzymanie korytarzy ekologicznych:
  - realizacja przejścia dla zwierząt górą nad drogą ekspresową S8, która stanowi istotną barierę dla zachowania ciągłości powiązań parku krajobrazowego (korytarz ekologiczny obejmujący Dolinę Pilicy wraz z niewielkim fragmentem w granicach Piotrkowa Trybunalskiego) z otoczeniem (kompleksy leśne po drugiej stronie drogi);
- stosunki wodne:
  - wprowadzenie zakazu likwidacji bagien, mokradeł i torfowisk w obrębie gruntów leśnych, jak i na terenach na nich przyległych,
  - zalecenie opracowania specjalnego programu działań zabezpieczających ochronę wód wglębnych związanych z występowaniem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych typu kredowego;
- gospodarka odpadami:
  - kontynuacja wywozu odpadów komunalnych poza granice miasta , na międzygminne składowisko odpadów komunalnych we wsi Doły Brzeskie w gminie Grabica,
  - doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów wszystkich typów z naciskiem na selekcję u źródła i ponowne wykorzystanie np. przez kompostowanie;
- gospodarka leśna:
  - prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej zgodnie z aktualnym planem urządzenia lasu;
- szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczania ich użytkowania:
  - tereny wyłączone z zabudowy stanowią : obszary lasów, a w szczególności lasów ochronnych oraz strefy ochronne wokół urządzeń elektroenergetycznych ,
  - ograniczenia lokalizacji obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej dotyczą:
    - nowo projektowane obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej winny być lokalizowane poza istniejącymi i projektowanymi formami ochrony prawnej (ewentualnie – w przypadku braku możliwości ominięcia – należy ograniczyć do minimum przewidywane skutki ich realizacji), poza terenami zagrożonymi zalaniem, poza zwartą zabudową oraz obszarami o szczególnych walorach przyrodniczych i widokowych,

- ograniczenia lokalizacji obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej, edukacyjnej i rekreacyjnej obejmują:
  - całkowity zakaz lokalizacji wszelkich obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej, edukacyjnej i rekreacyjnej na terenach młodników (lasów do lat 20) i szkółek leśnych,
  - całkowity zakaz lokalizacji trwałych obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej, edukacyjnej i rekreacyjnej, dopuszczalna ograniczona penetracja turystyczna po wyznaczonych szlakach obowiązuje na terenach istniejących rezerwatów przyrody,
  - całkowity zakaz lokalizacji trwałych obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej, edukacyjnej i rekreacyjnej, dopuszczalna swobodna penetracja turystyczna na terenach jednostek z roślinnością leśną i pozostałych terenach prawnie chronionych (poza rezerwatami).

Dla terenów położonych w otulinie i bezpośrednio sąsiadujących z Parkiem:

- preferowanymi rodzajami aktywności społeczno – gospodarczej na terenie otuliny Parku są:
  - rolnictwo ze wskazaniem na rolnictwo zrównoważone i ekologiczne,
  - turystyka poznawcza w formach przyjaznych przyrodzie i limitowanych odpornością na jej presję,
  - osadnictwo, rzemiosło, usługi i przetwórstwo rolne w obszarach i formach nie zagrażających przyrodzie, walorom kulturowym i krajobrazowym Parku,
  - inne formy działalności gospodarczej związane z obsługą turystyki i funkcjonowaniem poszczególnych jednostek osadniczych;
- obowiązuje przestrzeganie zasad spójności stylistycznej z otoczeniem i krajobrazem wszelkich realizowanych i modernizowanych obiektów architektoniczno – budowlanych;
- przy realizacji nowego zainwestowania należy dążyć do nie rozpraszania obiektów, w pierwszej kolejności należy uzupełniać istniejące zagospodarowanie i lokalizować zabudowę wzdłuż dróg,
- przy planowaniu inwestycji należy wyeliminować zajmowanie terenów wszelkiego rodzaju swobodnych kęp roślinności (w tym zadrzewień śródpolnych i nadwodnych). Wszystkie inwestycje winny być tak zaprojektowane i zrealizowane, aby nie powodowały degradacji środowiska przyrodniczego,
- należy ograniczyć wysokość budynków do 9 m w najwyższym punkcie dachu, zakazać budowy obiektów o powierzchni zabudowy w jednej bryle przekraczającej 300 m²; obowiązuje realizacja nowej zabudowy nawiązującej stylem i formą oraz materiałem budowlanym do już istniejącej.; wzmożenie nadzoru i kontroli w zakresie zachowania lub przywracania ładu przestrzennego w krajobrazie oraz stały nadzór nad przestrzeganiem dyscypliny budowlanej;
- należy zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii, rozwijać sieć gazową, nowoczesne technologie oczyszczania powietrza, monitoring zanieczyszczeń powietrza; prowadzić przebudowę siedlisk i drzewo- stanów, tworzyć strefy ekotonowe;
- obowiązuje zakaz grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu; ograniczenie grodzenia do ściany lasu, preferencja dla stosowania ażurowych ogrodzeń umożliwiających migracje drobnych zwierząt;
- istniejąca i projektowana zabudowa winna być wyposażona w urządzenia i systemy odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków.

III.1.3. Możliwość zwiększenia bogactwa przyrodniczego miasta i poprawy warunków środowiskowych

Proponuje się wzmocnienie systemu przyrodniczego miasta poprzez:

- zwiększenie lesistości w mieście przez wprowadzenie dolesień na obszarach nieużytków i gleb niekorzystnych dla lokalizacji zabudowy położonych w sąsiedztwie ciągów i węzłów ekologicznych – np. w dolinie rzeki Strawy na południe od ujścia rzeki Wierzejki wzdłuż istniejącego lasu,
- wprowadzenie nowych terenów zieleni urządzonej ogólnodostępnej, takich jak parki i zieleńce – np. w obrębie terenów nadbrzeżnych Zbiornika Bugaj (wzdłuż ul. Żeglarskiej), w obrębie istniejących i projektowanych zespołów zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej np. w ramach osiedla „Jeziorna”, os. Paplińskiego, w sąsiedztwie zespołu zabudowy wielorodzinnej przy ul. Wysokiej oraz wzdłuż dolin rzecznych Strawy (m.in. na terenach obecnych nieużytków w rejonie ulic: Śląskiej, Cmentarnej i Kostromskiej) i Strawki; nowy teren zieleni parkowej wyznacza się wzdłuż ul. Łódzkiej jako kontynuację istniejącego zespołu parkowo-pałacowego w Bykach,
- przy przekształcaniu terenów przemysłowych na inne funkcje (np. tereny przemysłowe przy ul. Próchnika i ul. Sikorskiego) należy maksymalnie nasycać zielenią strefy otwarte (place, parkingi),
- obsadzanie zielenią izolacyjną (zaleca się stosowanie ciągów roślinności wielowarstwowej o nieregularnym układzie drzew i krzewów, z dużym udziałem gatunków zimozielonych) terenów przemysłowych oraz głównych szlaków komunikacyjnych (torów kolejowych, dróg ekspresowych, autostrady), ze szczególnym uwzględnieniem sąsiedztwa terenów mieszkaniowych,
- uzupełnienie (w dostosowaniu do lokalnych uwarunkowań) przyulicznej zieleni szpalerowej, z wykorzystaniem gatunków drzew i krzewów o małej wrażliwości na warunki miejskie (różne gatunki klonów i lip, akacja biała, modrzew polski, forsycja pośrednia i in.),
- tworzenie zielonych pasaży i ścieżek rowerowych dla połączenia kompleksów zieleni w ciągły system, np. wzdłuż ul. Sikorskiego, Piłsudskiego, Kopernika, Miast Partnerskich, wokół Zbiornika Bugaj, wzdłuż dolin rzek Strawy i Strawki,
- użytkowanie dolin jako terenów zieleni naturalnej (łąki, pastwiska) oraz urządzonych (bulwary, zieleńce) bez wprowadzania nowej zabudowy i rozwoju istniejącej, ze stopniową eliminacją istniejących obiektów przemysłowych, magazynowo-składowych i innych naruszających stabilność systemu przyrodniczego dolin,
- zachowanie istniejących ogrodów działkowych z możliwością ich poszerzenia np. w rejonie Lotniska Sportowego Aeroklubu Ziemi Piotrkowskiej,
- w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza z tzw. niskich emitorów (głównie kominy domów mieszkalnych, budynków gospodarczych, usługowych) należy wdrażać ekologiczne nośniki energii (np. panele solarne, instalacje gazowe, biomasa) w lokalnych systemach grzewczych i małych kotłowniach, szczególnie w strefie śródmiejskiej o ograniczonym przewietrzaniu,

- jedynym dopuszczalnym rodzajem zabudowy w przypadku jej lokalizacji w sąsiedztwie terenów aktywnych przyrodniczo jest rekreacyjna lub jednorodzinna o niskiej intensywności,
- gleby klas bonitacyjnych I-IV oraz pochodzenia organicznego, jak również grunty leśne należy wyeliminować z zainwestowania, poza tymi, które występują w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych oraz w obrębie zwartej zabudowy,
- na terenach o funkcji przemysłowej należy w sposób maksymalny ograniczyć uciążliwość obiektów produkcyjnych, poprzez zastosowanie filtrów, ekologicznych nośników energii, izolatorów hałasu itp., tak by ich zasięg oddziaływania ograniczał się do zajmowanego terenu,
- zwiększenie zasobów wodnych gminy poprzez realizację zbiorników małej retencji według Wojewódzkiego Programu Małej Retencji – syntezy oraz późniejszego aneksu, w którym wyznaczono 6 zbiorników do budowy lub modernizacji. Są to:
  - zbiorniki powyżej 5,0 ha:
    - nowy zbiornik „Meszcze” – na rzece Wierzejce, pow. ok. 15,00 ha,
  - zbiorniki poniżej 5,0 ha:
    - nowe:
      - „Młynki” na rzece Strawie, pow. ok. 1,10 ha,
      - „Modrzewskiego” na rzece Strawie, pow. ok. 0,75 ha,
      - „Włókiennicza” na rzece Strawie, pow. ok. 3,00 ha,
      - „Zawodzie” na rzece Strawie, pow. ok. 3,00 ha,
    - do modernizacji:
      - „Belzacka” na rzece Strawie, pow. ok. 0,80 ha,
- zakaz niszczenia lub uszkodzenia urządzeń wodnych, a tym samym utrudniania swobodnego odpływu wody, w przypadku kolizji projektowanego zainwestowania z istniejącymi systemami melioracyjnymi inwestor zobowiązany jest we własnym zakresie do rozwiązania tej kolizji, należy uwzględnić przełożenie sieci drenarskiej w sposób nie naruszający jej systemu..

Po zmianie sposobu użytkowania gruntów zmeliorowanych w celu dokonania zmian w ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów inwestor winien przesłać pisemną informację o zakończeniu inwestycji wraz z uprawomocnioną decyzją właściwego organu – pozwoleniem wodnoprawnym na przebudowę lub rozbórkę urządzeń do Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi – Inspektorat Piotrkowsko-Opoczyński w Piotrkowie Trybunalskim,

W przypadku stwierdzenia na przedmiotowym obszarze urządzeń melioracji wodnych szczegółowych nie ujętych w ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów, kolidujących z realizowaną inwestycją, inwestor zobowiązany jest do rozwiązania kolizji w sposób zapewniający prawidłowy odpływ wód.

III.1.4. Przeciwdziałanie zagrożeniu powodzi, obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych

Na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego nie występuje bezpośrednie zagrożenie powodzią.

Wg danych uzyskanych w Referacie Zarządzania Kryzysowego i Obrony Urzędu Miasta w Piotrkowie Trybunalskim na etapie opracowywania projektu „Studium 2006” potencjalne zagrożenie powodziowe mogą stwarzać:

- zbiornik retencyjny Bugaj niosący zagrożenia w postaci:
  - zalania terenów zieleni położonych pomiędzy zaporą i ul. Sulejowską na obszarze ok. 2 ha,
  - podmycia mostu na ul. Sulejowskiej,
  - podmycia terenów stacji benzynowej przy skrzyżowaniu ulic: Sulejowskiej i Kleszcz,
  - zalania 9 budynków mieszkalnych położonych przy ul. Kleszcz,
  - zalania pól uprawnych, łąk i pastwisk położonych na południe od ul. Sulejowskiej na obszarze ok. 150 ha,
- rzeka Strawa – lewostronny dopływ rzeki Luciąży, długość całkowita 20 km, powierzchnia zlewni 191 km², może stwarzać zagrożenie w postaci:
  - podmycia budynków mieszkalnych zlokalizowanych przy ul. Polnej i 1 Maja,
- rzeka Wierzejka – lewostronny dopływ rzeki Strawy, długość całkowita 5,5 km, zagrożenia jakie może stwarzać to:
  - lokalne zalewanie pól uprawnych, łąk i pastwisk na odcinku od drogi krajowej nr 8 Warszawa - Katowice do zbiornika retencyjnego Bugaj na obszarze ok. 50 ha.

Rzeka Strawka (częściowo przykryta kanałem zamkniętym) – prawostronny dopływ rzeki Strawy, nie stanowi zagrożenia powodziowego.

Na rysunku zmiany Studium zatytułowanym „Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno-przestrzenna” wyznaczono strefę obszarów potencjalnie narażonych na podtopienie i zalewanie. Należy pozostawić je w dotychczasowym użytkowaniu i nie lokalizować nowej zabudowy, a w przypadku remontowania istniejącej należy wprowadzać rozwiązania techniczne ograniczające powstawanie szkód w wyniku podtopienia lub zalania.

W przypadku opracowania Studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzek Strawy oraz Wierzejki i zaistnieniu kolizji z zapisami niniejszego Studium przyszli inwestorzy winni uzyskać zwolnienie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej z zakazów obowiązujących na terenach zalewowych, zgodnie z art. 82 ust. 3 z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r. 469 z późn. zm.).

W związku z wykluczeniem zabudowy w w/w strefie, w której punktowo w okresie wiosennych roztopów oraz nawałnych deszczy najbardziej strome zbocza w dolinach w/w rzek (bardzo mała powierzchnia terenu) mogą być podatne na degradację o charakterze zmywu powierzchniowego na terenie nie wyznacza się obszarów narażonych na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

Ograniczenie potencjalnego zagrożenia powodziowego będą stanowić zbiorniki retencyjne wskazane w Wojewódzkim Programie Małej Retencji (synteza wraz z późniejszym aneksem) i wymienione w Rozdziale Iii, pkt 1.3.

Należy podkreślić, iż wskazane na rysunku zmiany Studium zatytułowanym „Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno-przestrzenna” lokalizacje i obrysy w/w zbiorników retencyjnych mają charakter orientacyjny i mogą podlegać dalszym uściśleniom uwzględniającym wszelkie

występujące uwarunkowania (np. konieczność przebudowy urządzeń melioracji) na kolejnych etapach prac planistycznych lub projektowych.

III.2. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Na podstawie udokumentowanych zasobów środowiska kulturowego, uwarunkowań rozwoju tych zasobów, przepisów szczególnych oraz wyznaczonych celów rozwoju miasta formułuje się następujące kierunki kształtowania tego środowiska:

- wzmocnienie istniejących walorów oraz tworzenie nowych wartości kulturowych w przestrzeniach publicznych miasta,
- tworzenie atrakcyjnego obrazu miasta, m.in. poprzez kompleksową rewitalizację staromiejskiego zespołu urbanistycznego, jako dziedzictwa bogatej przeszłości i wielowiekowej tradycji miejskiej.

Przyjęto, iż zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków będą obejmować:

- pełne respektowanie zasad ochrony dla obiektów objętych ochroną na mocy przepisów szczególnych wraz z uwzględnieniem wpływu tych obiektów na sposób zagospodarowania terenów, w których są zlokalizowane lub terenów w ich sąsiedztwie,
- wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej wraz z ustaleniem zakresu działań dla terenów wchodzących w ich skład,

W/w obiekty oraz projektowane strefy ochrony konserwatorskiej wyróżniono na rysunku zmiany Studium zatytułowanym „Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno-przestrzenna”.

III.2.1. Elementy podlegające prawnej ochronie

Do elementów środowiska kulturowego podlegających ochronie należą:

- obiekty w rejestrze zabytków,
- obiekty w ewidencji zabytków,
- stanowiska archeologiczne.

Wykazy w/w obiektów zlokalizowanych w Piotrkowie Trybunalskim udostępnione przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Łodzi, Delegatura w Piotrkowie Trybunalskim zamieszczono w tabelach 46, 47, 48 pkt. II.2.2.4.

W odniesieniu do obiektów ujętych w rejestrze zabytków obowiązuje ich zagospodarowanie, prowadzenie badań, prac, robót oraz podejmowanie innych działań związanych z nimi zgodnie z obowiązującymi przepisami, dotyczącymi ochrony zabytków i opieki nad nimi.

Działania wymagające pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków określone zostały w przepisach odrębnych.

W odniesieniu do obiektów ujętych w ewidencji konserwatorskiej, położonych w obrębie stref konserwatorskich i poza nimi w przypadku ich: remontu, przebudowy, rozbudowy, adaptacji, zmiany sposobu użytkowania, rozbiórki stosuje się przepisy odrębne.

III.2.2. Projektowane elementy

Ustala się dodatkowe formy ochrony w postaci projektowanych stref ochronnych:

- „A” – ścisłej ochrony konserwatorskiej,
- „B” – ochrony konserwatorskiej,
- „E” – ochrony konserwatorskiej ekspozycji i zespołów zabytkowych,
- „W” – ochrony archeologicznej,
- „OW” – obserwacji archeologicznej.

strefa „A” – ścisłej ochrony konserwatorskiej:

obejmuje tereny, na których znajdują się zespoły i obiekty zabytkowe o wysokich wartościach, w jej skład wchodzi:

- układ przestrzenny Starego Miasta wraz z fragmentami murów obronnych,
- Rynek Trybunalski wraz z przylegającą zabudową,
- kościół p.w. św. Jakuba wraz z cmentarzem przykościelnym,
- zespół klasztorny O. O. Dominikanów wraz z cmentarzem przykościelnym,
- zespół klasztorny O. O. Bernardynów wraz z parkiem i cmentarzem przykościelnym,
- zespół klasztorny Panien Dominikanek,
- zespół klasztorny O. O. Pijarów,
- zespół klasztorny O. O. Jezuitów,
- zespół cerkwi prawosławnej p.w. Wszystkich Świętych wraz z parkiem przycerkiewnym i cmentarzem prawosławnym,
- budynek sądu i starostwa powiatowego,
- ulica Słowackiego wraz z zabudową i układami zieleni komponowanej,
- zespół stacji dawnej kolei warszawsko-wiedeńskiej,
- zamek,
- zespół synagog,
- zespół kolei wąskotorowej,
- kościół p.w. Nawiedzenia NMP (XIV w.) wraz z cmentarzem przykościelnym,
- zespół cmentarzy przy ul. Cmentarnej, Partyzantów i Spacerowej,
- park miejski im. ks. J. Poniatowskiego,
- układ rozplanowania parku dworskiego przy ul. Belzackiej – Parku Belzackiego,
- zespół zamkowo-parkowy w Bykach;
- ochronie podlegają: komponowany układ przestrzenny w tym linie regulacyjne ulic, typy pierzei, skala i typ zabudowy, otwarcia kompozycyjne, dominanty architektoniczne, układ komunikacyjny, podziały parcelacyjne, historyczne linie zabudowy, zabytki architektury ujęte w rejestrze zabytków i ewidencji konserwatorskiej, układ cieków i zbiorników wodnych, zespoły zieleni komponowanej towarzyszącej zespołom architektoniczno – urbanistycznym;
- dla parków i cmentarzy ochronie podlegają: układ przestrzenny, walory krajobrazowe, (otwarcia, dominanty, rzeźba terenu) zieleń, zespoły rzeźby i małej architektury;
- w ramach podejmowanych działań:

- należy porządkować tereny z przypadkowych obiektów degradujących otoczenie lub wprowadzenie ekranów zieleni, izolujących elementy dysharmonizujące z zabytkiem, a już zrealizowane;
- prowadzone prace obejmujące:
  - trwałe zmiany elewacji i brył budynków,
  - zmiany w wystroju plastycznym przestrzeni publicznej, w tym w zakresie: nawierzchni, elementów małej architektury (ulic, placów, parków, skwerów),
  - wyburzenie obiektów,
  - budowę nowych obiektów
 muszą uwzględniać ustalony powyżej zakres ochrony i być zgodne z przepisami odrębnymi;
- należy zachować historyczne podziały własnościowe wewnątrz kwartałów w formie czytelnych przestrzeni; podziały te powinny być także uzewnętrznione w pierzejach ulic;
- należy nawiązywać nową i modernizowaną zabudowę do charakteru i skali zabudowy tradycyjnej pod względem formy, wysokości, lokalizacji; współczesne funkcje muszą uwzględniać historyczny charakter zabudowy i możliwości jej dostosowania bez naruszania zabytkowych wartości obiektów;
- należy wykluczyć lokalizację reklam wielkoformatowych;

strefa „B” - ochrony konserwatorskiej:

obejmuje tereny położone poza obrębem miasta średniowiecznego, wykształcone od XIV do XX w. wzdłuż głównych dróg wylotowych, zawierające: historyczny układ komunikacyjny, zespoły zabudowy zabytkowej i tradycyjnej reprezentatywnej dla różnych etapów rozwoju miasta oraz tereny komponowanej zieleni, w skład której wchodzi:

- układ przestrzenny centrum miasta: ulice Wojska Polskiego, Jerozolimska, Krakowskie Przedmieście, al. 3-go Maja, Słowackiego - wraz z zabudową i układami zieleni komponowanej,
- otoczenie wraz z halą targową przy ul. Sienkiewicza,
- otoczenie budynku wraz z budynkiem mieszkalnym „Pekin”,
- otoczenie zespołu zamkowo-parkowego w Bykach,
- otoczenie parku dworskiego przy ul. Belzackiej,
- ochronie podlegają: układ przestrzenny w tym: sieć uliczna, linie regulacyjne, historyczne podziały własnościowe, osie kompozycyjne, dominanty architektoniczne, typy pierzei, skala zabudowy, zabudowa tradycyjna, kamienice wielkomiejskie zespoły komponowanej zieleni w tym układ zieleni ulicznej w formie szpalerów;
- dla parków i cmentarzy ochronie podlegają: układ przestrzenny, walory krajobrazowe (otwarcia, dominanty, rzeźba terenu), zieleń, zespoły rzeźb i małej architektury;
- w ramach podejmowanych działań:
  - należy porządkować tereny z przypadkowych obiektów degradujących otoczenie zabytkowych obiektów lub wprowadzenie ekranów zieleni, izolujących elementy dysharmonizujące z zabytkiem, a już zrealizowane;
  - wyburzeniom mogą podlegać przede wszystkim obiekty dysharmonizujące, pozbawione wartości zabytkowych;

- nowa zabudowa jest możliwa w przypadku, gdy:
  - stanowi element procesu wymiany nieprzydatnej zabudowy historycznej,
  - stanowi logiczny zharmonizowany przestrzennie i niewielki skalą, pełnostandardowy element towarzyszący;
- należy nawiązać nową i modernizowaną zabudowę do charakteru i skali zabudowy tradycyjnej pod względem formy, wysokości, lokalizacji; współczesne funkcje muszą uwzględniać historyczny charakter zabudowy i możliwości jej dostosowania bez naruszania zabytkowych wartości obiektów;
- należy wykluczyć lokalizację reklam wielkoformatowych;

strefa „E” - ochrony konserwatorskiej ekspozycji i zespołów zabytkowych:

obejmuje tereny stanowiące zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów lub obiektów zabytkowych;

- ochronie podlega ekspozycja zabytkowych dominant przestrzennych miasta (kościół św. Jakuba, zespół klasztorny o.o. Jezuitów – obecnie I LO, zespół klasztorny O.O. Bernardynów – obecnie kościół p.w. Matki Boskiej Anielskiej i Św. Krzyża, zespół zamkowo-parkowy Byki, park dworski przy ul. Belzackiej i inne),
- w ramach podejmowanych działań:
  - należy porządkować tereny z przypadkowych obiektów degradujących otoczenie zabytkowych obiektów lub wprowadzenie ekranów zieleni, izolujących elementy dysharmonizujące z zabytkiem, a już zrealizowane;
  - wszelkie inwestycje w zakresie lokalizacji, gabarytów, formy i kolorystyki projektowanych obiektów nie mogą wywierać negatywnego wpływu na kształt panoram w bliższych lub dalszych planach;
  - gabaryty, forma i kolorystyka nowej i modernizowanej zabudowy muszą uwzględniać ekspozycję zabytkowych dominant przestrzennych miasta;
  - należy wykluczyć lokalizację reklam wielkoformatowych;

strefa „W” - ochrony archeologicznej:

obejmuje tereny występowania stanowisk archeologicznych; będących w głównej mierze pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa oraz pozostałościami cmentarzysk;

- ochronie podlegają pozostałości osadnictwa pradziejowego i średniowiecznego, jakie zlokalizowano podczas badań powierzchniowych,
- w ramach podejmowanych działań:
  - warunki realizacji inwestycji wymagających prac ziemnych określają przepisy odrębne,
  - wszelkie prace ziemne mogą być prowadzone po uprzednim wykonaniu ratowniczych wykopaliskowych badań archeologicznych,
  - na całym obszarze objętym Studium:
    - przy dużych inwestycjach liniowych (tj. projektowane trasy komunikacyjne, linie elektroenergetyczne, rurociągi) należy przeprowadzić nadzory archeologiczne zgodnie z przepisami odrębnymi;
    - postępowanie związane z odkryciem nowych stanowisk archeologicznych określają przepisy odrębne;

strefa „OW” - obserwacji archeologicznej:

obejmuje znaczne skupiska stanowisk archeologicznych zlokalizowanych w centrum miasta, w parku przy ul. Belzackiej oraz w okolicach założenia zamkowo-parkowego Byki;

- ochronie podlega duża liczba stanowisk archeologicznych pochodzących z początku naszej ery tworzących wyraźnie wyodrębniające się skupisko osadnicze o wyjątkowo dużej wartości naukowej i historycznej;
- w ramach podejmowanych działań:
  - warunki realizacji inwestycji wymagających prac ziemnych określają przepisy odrębne.

Inne formy ochrony

pomnik historii

Zgodnie z ustaleniami „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” wskazano historyczny układ urbanistyczny miasta do uznania za pomnik historii.

W w/w Planie nie uwzględniono zgłoszonych przez władze miasta sugestii dotyczących:

- objęcie wnioskiem o uznanie za pomnik historii Zamku Królewskiego,
- utworzenia Parku Kulturowego Klasztorów Obronnych (klasztor o.o. Bernardynów, Cystersów w Sulejowie, Norbertanów w Witowie.

III.3. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów

Generalnym kierunkiem zagospodarowania przestrzennego miasta jest rozwój przestrzenny w oparciu o **zasadę zrównoważonego rozwoju** rozumianego jako „... rozwój społeczno-gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczności lub ich obywateli (zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń) następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych” (Prawo ochrony środowiska).

Realizacja celów rozwoju miasta Piotrkowa Trybunalskiego wiąże się w znacznym stopniu z przekształceniem jakościowym i ilościowym zagospodarowania przestrzennego miasta oraz jego funkcjonowaniem jako miejsca zamieszkania, rozwoju wytwórczości i usług, w tym związanych z aktywizacją gospodarczą, turystyką i wypoczynkiem, a także jako ośrodka obsługi ludności o znaczeniu subregionalnym, wspomagającym ośrodek regionalny – miasto Łódź.

W/w procesy przekształcania przestrzennego miasta winny w szczególnym stopniu uwzględniać eliminowanie zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych dla Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, które zostały zdefiniowane w Planie Ochrony SPK i w tym celu respektować zasady zagospodarowania w nim ustalone i syntetycznie opisane w Rozdziale III , pkt.1.2.

III.3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Przyjęty układ funkcjonalno-przestrzenny miasta Piotrkowa Trybunalskiego przedstawia rysunek zmiany Studium zatytułowany Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno-przestrzenna.

Układ funkcjonalno-przestrzenny oparty jest na kontynuacji i rozwoju istniejącej struktury miasta z uwzględnieniem przyjętego systemu ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, powiązań zewnętrznych i roli ośrodka subregionalnego.

Na w/w rysunku zmiany Studium wyodrębniono tereny z określeniem przeważającej funkcji. Przedstawiono również podstawowy układ komunikacyjny, na który składają się drogi i ulice klas: S, GP, G, Z, L, D. Pozwala to określić kształt i strukturę przestrzenną miasta, powiązania z systemem dróg krajowych, regionem i ościennymi gminami.

Zmiana Studium obejmuje istniejące tereny zainwestowania, w tym:

- o zakończonym zagospodarowaniu – wymagające przekształceń, rehabilitacji, porządkowania,
- o niezakończonym procesie zagospodarowania – wymagające uzupełniania,
- tereny przeznaczone do urbanizacji dla rozwoju poszczególnych funkcji.

Dla projektowanych elementów struktury miasta wyznaczono tereny o rozpoczętych procesach urbanizacyjnych lub położone w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zurbanizowanych albo o rozpoczętym procesie urbanizacji niekolidujące z ochroną środowiska przyrodniczego i stwarzające relatywnie korzystne warunki dla obsługi w zakresie infrastruktury technicznej. Dla wyboru terenów rozwojowych przeznaczonych dla działalności logistycznej i gospodarczej, istotne znaczenie miały powiązania z krajowym systemem dróg i układem regionalnym.

W Studium wyodrębniono tereny zurbanizowane oraz tereny otwarte w postaci lasów, łąk i upraw rolnych, a także wzajemne ich relacje. Przyjęto zasadę integracji terenów dolin rzek Strawy i Strawki, zbiornika Bugaj i terenów leśnych ze strukturą zieleni miejskiej dla powiązania zainwestowania miejskiego z terenami o atrakcyjnych walorach przyrodniczych i stworzenia możliwości rozwoju funkcji wypoczynku i rekreacji. Realizacji tej zasady służyć mają wyznaczone strefy zieleni urządzonej i naturalnej (tereny: ZP, RŁ, R) tworzące spójny system „zielonych korytarzy” wzdłuż obniżeń dolinnych i ciągów komunikacyjnych.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta można wyróżnić następujące główne strefy funkcjonalne:

- obszar śródmieścia ze Starym Miastem,
- strefę zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej wraz z towarzyszącymi usługami usytuowaną wokół śródmieścia, ze wskazanymi największymi terenami rozwojowymi w części wschodniej miasta (rejon ulic: Zalesickiej i Wolborskiej),
- strefę zabudowy przemysłowo-usługowej w południowo-zachodniej części miasta opartą częściowo o istniejące zagospodarowanie,
- strefę związaną z uruchomieniem działalności gospodarczej, w tym centra logistyczne, sytuowaną wzdłuż autostrady A1 oraz drogi ruchu szybkiego S8,
- strefę terenów otwartych rolniczych z dolinami usytuowanymi w kierunku wschód-zachód,
- strefę doliny rzeki Strawy i Wierzejki, ze zbiornikiem Bugaj, lasem Wolborskim i lasem wchodzącym w skład Sulejowskiego Parku Krajobrazowego o największych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

W/w strefy wraz z terenami wchodzącymi w ich skład scharakteryzowano poniżej.

Tereny funkcjonalnego śródmieścia położone są między ulicą Wojska Polskiego i ciągiem ulic: Sikorskiego, Piłsudskiego, Kopernika. Od zachodu ograniczone są fragmentem ulicy Armii Krajowej, od wschodu ulicą M. Skłodowskiej-Curie.

Zasięg tych terenów wydłużony jest w kierunku południowym i obejmuje tereny wzdłuż ulicy 3-go Maja, sięgając do ulicy Żeromskiego.

Obszar funkcjonalnego śródmieścia obejmuje tereny zainwestowane różnorodnymi funkcjami, pełniące rolę reprezentacyjną. Najbardziej atrakcyjny i wartościowy, szczególnie pod względem konserwatorskim jest obszar zawarty między ulicami: Wojska Polskiego, Skłodowskiej, Kopernika, 3-go Maja, Toruńską i Cmentarną do rzeki Strawy, gdzie zachowany został historyczny układ Starego Miasta i gdzie dominuje zabudowa typu śródmiejskiego. Jest to teren wymagający rehabilitacji.

Na obszarze funkcjonalnego śródmieścia występują obiekty objęte ochroną konserwatorską wpisane do rejestru i ewidencji konserwatorskiej. Na terenie tym ustalono również dodatkowe formy ochrony w postaci projektowanych stref ochronnych: strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej – „A”, strefy ograniczonej ochrony konserwatorskiej – „B”, strefy obserwacji archeologicznych – „OW” oraz strefy ochrony archeologicznej – „W”. Ustalenia dotyczące elementów objętych prawną ochroną, czyli obiektów ujętych w rejestrze i ewidencji zabytków, a także terenów objętych zasięgiem w/w stref znajdują się w pkt. III.2 niniejszego tekstu. Na zachód od funkcjonalnego śródmieścia, na terenach między ulicami Wojska Polskiego, Dmowskiego i Zawodzie, znajdują się przeznaczone do adaptacji, ewentualnych uzupełnień i porządkowania tereny istniejącej zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej z usługami osiedlowymi i miejskimi, jak szkoły, przedszkola, żłobki, domy opieki itp.

Podobne zagospodarowanie mają tereny zlokalizowane na północ od ulicy Wojska Polskiego, a także tereny przy wschodniej granicy miasta położone między ulicami Wierzejską i Sulejowską. Uzupełnieniem są tereny ogrodów działkowych, zieleni publicznej i zespół cmentarzy wraz z jego projektowaną rozbudową.

Są to tereny o względnie jednorodnej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, zdefiniowanym podziale na przestrzenie publiczne i niepubliczne, o określonej i czytelnej strukturze podziałów, dla których kontynuację działań realizacyjnych należy przeprowadzić w ramach ukształtowanego układu w kierunku uzupełnienia zabudową, uzupełnienia sieci uzbrojenia i nawierzchni ulic oraz porządkowania terenu. W ramach działań na tych terenach przewiduje się: przebudowę, rozbudowę i modernizację istniejących obiektów przy założeniu ograniczenia ewentualnych uciążliwości do granic działki lub terenu i dostosowania wysokości i charakteru zabudowy do sąsiedztwa. Dopuszcza się lokalizację funkcji innych, jednak niekolidujących z funkcją podstawową.

Rozwojowe tereny budownictwa wielorodzinnego wyznaczono pomiędzy ul. Wierzejską i Wolborską.

Tereny rozwojowe budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego zlokalizowano na wschód od linii kolejowej, między funkcjonalnym śródmieściem i projektowaną obwodnicą. Zalicza się do nich również obszar leżący na wschód od ulicy Krakowskie Przedmieście, między ulicami Przedborską, Świerczowską, Grabską do terenów łąk przy rzece Śrutowy Dółek, a także rozszerzenie terenów budownictwa jednorodzinnego między ulicą Pawłowską, a ogrodami działkowymi, terenu przy ul. Geodezyjnej.

Tereny zabudowy rezydencjonalnej sytuowane w północno-wschodniej części miasta zaliczają się również do terenów rozwojowych.

Na w/w terenach rozwojowych przewiduje się lokalizację jednorodzinnej zabudowy na wydzielonych działkach z dopuszczeniem (wyłącznie dla terenów zabudowy jednorodzinnej) lokalizacji zespołów zabudowy wielorodzinnej o niskiej intensywności i gabarytach zharmonizowanych z sąsiednią zabudową jednorodziną. Zainwestowanie towarzyszące winno obejmować:

- ulice, dojazdy, parkingi, garaże,
- ścieżki rowerowe, place i ciągi piesze,
- sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- zieleni towarzyszącą w formie skwerów, urządzonych miejsc wypoczynku i rekreacji oraz zieleni izolacyjną.

W południowej części miasta, na obszarach wzdłuż linii kolejowej, ograniczona zachodnią obwodnicą miasta znajduje się dzielnica przemysłowa z szeregiem istniejących obiektów i rezerwami terenowymi dla nowych zakładów przemysłowych, hurtowni, składów i innych obiektów związanych z aktywnością gospodarczą. Część obszaru położona po zachodniej stronie linii kolejowej i ograniczona ulicami: Górnica, Sowią, 18 Stycznia, Wronią oraz teren leżący po wschodniej stronie linii kolejowej to tereny wymagające uporządkowania przestrzeni.

Do tego typu terenów zaliczają się również dwa tereny przemysłowe zlokalizowane w bliskim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, przeznaczone do rehabilitacji. Są to: teren hut szkła „Hortensja” i „Kara”, odizolowane od zabudowy mieszkaniowej pasem usług i zieleni publicznej oraz teren dawnego zespołu manufaktury włókienniczej przy ul. Sulejowskiej.

Dla istniejących terenów przemysłowych należy przyjąć:

- adaptację istniejącej zabudowy i zagospodarowania z umożliwieniem zmian wynikających z potrzeb funkcji i technologii wykonanych w oparciu o projekty budowlane,
- możliwość realizacji nowych obiektów związanych z użytkowaniem zakładu oraz innych, o funkcjach możliwych do koegzystencji z istniejącym przemysłem,
- urządzenie terenów zieleni izolującej od terenów mieszkaniowych,
- ograniczenie uciążliwości do granic własnego terenu przy wykorzystaniu nowoczesnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych (proekologicznych),

Obszary położone na zachód od istniejącej dzielnicy przemysłowej, położonej w rejonie ulic: Dmowskiego i Wroniej do projektowanej drogi GP to rozwojowe tereny produkcyjne, składowe, magazynowe oraz wielkopowierzchniowe tereny koncentracji usług i działalności gospodarczej, z preferencją dla lokalizacji centrów logistycznych.

Podobny charakter zagospodarowania mają tereny rozwojowe usytuowane w północnej części miasta, przylegające od północy do drogi ruchu szybkiego S8, od południa zaś ograniczone ulicą Tomaszowską oraz projektowanymi ulicami na odcinkach pomiędzy Łódzką i Uprawną oraz Michałowską i Rakowską, a także tereny położone przy węźle „Piotrków Południe”, od ulicy Zawodzie do zachodniej granicy miasta oraz tereny po obu stronach ulicy Jodłowej na odcinku między autostradą a ulicą Świerkową.

Tereny rozwojowe mogą być zabudowane jako produkcyjne i usługowe wraz z towarzyszącym zagospodarowaniem obejmującym:

- ulice, dojazdy, parkingi, garaże i inne obiekty obsługi komunikacyjnej,
- sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- zieleń towarzyszącą i izolacyjną.

Na terenach bezpośrednio sąsiadujących z terenami mieszkaniowymi, w celu ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na mieszkańców tych terenów, zaleca się:

- wprowadzanie zieleni izolacyjnej w połączeniu z technicznymi zabezpieczeniami ograniczającymi uciążliwość istniejących inwestycji,
- w pasie bezpośredniego sąsiedztwa – szerokości 50 m – z terenami mieszkaniowymi zakaz lokalizacji inwestycji wywołujących hałas, składowania lub przetwarzania materiałów i substancji o intensywnej i długo utrzymującej się woni, powodujących zapylenie lub inne uciążliwe oddziaływanie (np.: betoniarni, baz transportowych, składów surowców wtórnych itp.).

Dla zapewnienia prawidłowej obsługi oraz zabezpieczenia interesów osób trzecich zaleca się wprowadzanie w procedurze lokalizacyjnej konieczności zabezpieczenia odpowiednich ilości miejsc parkingowych w granicach terenów lub działek poszczególnych inwestycji.

Na południowym zachodzie znalazły się dwa tereny usług specjalnych. Są to tereny zakładu karnego przy ulicy Wroniej oraz schroniska dla zwierząt przy ulicy Energetyków.

Dużą powierzchnię w skali miasta zajmują tereny usługowe z udziałem zieleni. Są to tereny adaptowane wplecione w istniejącą tkankę miasta oraz nowe tereny rozwojowe. Zaliczają się do nich tereny rekreacyjne zlokalizowane na wschód od centrum miasta, przy zbiorniku wodnym „Bugaj”, poszerzony teren lotniska Aeroklubu Ziemi Piotrkowskiej oraz tereny w południowo-wschodniej części miasta, przy ulicy Małopolskiej i projektowanej G, których podstawową funkcją jest rolnictwo.

Uzupełnieniem wcześniej opisanych struktur miejskich są:

- w części północno-wschodniej: las Wolborski z proj. dolesieniem oraz las na terenie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, tereny rekreacyjne, tereny łęgowe nad rzeką Wierzejką oraz tereny zabudowy jednorodzinnej w miejscach przekształcających się terenów zabudowy zagrodowej.
- w części południowo-wschodniej: tereny łąk nad rzeką Strawą, tereny projektowanych dolesień przy granicy z terenem Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, otwarte tereny rolne wolne od zabudowy oraz tereny zabudowy zagrodowej wzdłuż głównych ulic,
- w części południowo-zachodniej: Las Belzacki oraz otwarte tereny rolne wolne od zabudowy.

III.3.2. Podstawowe typy terenów wyróżnione ze względu na sposób użytkowania oraz zasady i wskaźniki zagospodarowania i użytkowania tych terenów

W opisanej wcześniej strukturze funkcjonalno – przestrzennej wyodrębniono tereny o następujących podstawowych typach zagospodarowania przestrzennego:

- **Tereny zabudowy mieszkaniowej**

MŚ - tereny zabudowy wielofunkcyjnej śródmiejskiej intensywnej (mieszanej, mieszkaniowo-usługowej)

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga:

- przekształceń uwzględniających porządkowanie i intensyfikację istniejącej zabudowy, wykorzystania rezerw terenowych do kształtowania estetycznych wnętrz urbanistycznych,
- wykorzystania istniejących zasobów (i ich uzupełnienia) dla lokalizacji usług wyższego rzędu charakterystycznych dla centrum miasta (zróżnicowany w profilu handel, gastronomia, administracja, kultura i sztuka, oświata, instytucje finansowe, multimedia),
- lokalizacji funkcji usługowych w dolnych kondygnacjach budynków (np. partery), wykorzystywanej do kreowania ciągów pieszych, handlowo-usługowych,
- wykształcenia przestrzeni publicznej o wysokim poziomie estetycznym i funkcjonalnym, tak by centrum stało się miejscem, w którym koncentruje się życie społeczne, gospodarcze i kulturalne miasta, z którym identyfikują się mieszkańcy,
- wykluczenia użytkowania sprzecznego z funkcją oraz charakterem obszaru, obniżającego jego estetykę i walory użytkowe,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni całego terenu co najmniej 10%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m w najwyższym punkcie dachu, z dopuszczeniem lokalizacji obiektów wyższych, jeżeli taka potrzeba wyniknie z przeprowadzonej analizy zasadności uwzględniającej relacje funkcjonalno – przestrzenne z otoczeniem;

MW - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga:

- porządkowania istniejącej zabudowy, wykorzystania rezerw terenowych do kształtowania estetycznych wnętrz urbanistycznych,
- dopuszczenia lokalizacji usług nie stwarzających zagrożeń przez zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, ani w zakresie czystości powietrza, hałasu i wibracji,
- preferencja dla sytuowania usług w formie obiektów wolnostojących wzdłuż ulic sklasyfikowanych jako zbiorcze (Z), tak aby stanowiły one obudowę architektoniczną dla ciągów komunikacyjnych, pełniąc jednocześnie funkcję ochrony akustycznej dla zabudowy mieszkaniowej,
- urządzenia i porządkowania systemu dróg dojazdowych,
- wyposażenia terenu w niezbędne urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej,
- ochrony lokalnych elementów systemu przyrodniczego i zieleni oraz obowiązkowego urządzenia terenów zieleni i wypoczynku,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni całego terenu co najmniej 20 %,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 30,0 m w najwyższym punkcie dachu;

MN - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

Kształtowanie zabudowy w tych terenach wymaga:

- intensyfikacji zainwestowania w granicach istniejących terenów budowlanych (sukcesja urbanistyczna),
- dopuszczenia lokalizacji usług podstawowych wbudowanych w budynki mieszkalne, nie stwarzających zagrożeń przez zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, ani w zakresie czystości powietrza, hałasu i wibracji jako funkcji towarzyszącej zabudowie mieszkaniowej;
- preferencji dla sytuowania usług w formie obiektów wolnostojących wzdłuż ulic sklasyfikowanych jako zbiorcze (Z), tak aby stanowiły one obudowę architektoniczną dla ciągów komunikacyjnych, pełniąc jednocześnie funkcję ochrony akustycznej dla zabudowy mieszkaniowej,
- dopuszczenia lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej pod warunkiem scharmonizowania z zabudową mieszkaniową jednorodziną pod względem gabarytów (wysokości i powierzchni zabudowy),
- porządkowania układów urbanistycznych poprzez racjonalne kształtowanie sieci ulic dojazdowych oraz regulację układów własnościowych,
- kształtowania lokalnych, estetycznych przestrzeni publicznych,
- dbałości o ład i kompozycję przestrzenną poprzez ustalenie (w planach miejscowych) form zabudowy oraz zasad regulacji dotyczących linii zabudowy, dominant i akcentów architektonicznych, małej architektury – szczególnie w rejonach historycznych zespołów zabudowy,
- wykluczenia zabudowy naruszającej układ urbanistyczny, gabaryty i charakter przestrzenny istniejącej zabudowy,
- systematycznej poprawy stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - średnia wielkość działki : 800 – 1000 m²,
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni działki co najmniej 50%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 10 m w najwyższym punkcie kalenicy dachu;

MN/U - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczalną zabudową usługową towarzyszącą

Kształtowanie zabudowy w tych terenach wymaga:

- adaptacji i porządkowania istniejącej nieuciążliwej zabudowy usługowej, uzupełniania rezerw terenowych zabudową mieszkaniową jednorodziną,
- dopuszczenia lokalizacji usług podstawowych wbudowanych w budynki mieszkalne lub w formie obiektów integralnie związanych z budynkami mieszkalnymi, nie stwarzających zagrożeń przez zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, ani w zakresie czystości powietrza, hałasu i wibracji jako funkcji towarzyszącej zabudowie mieszkaniowej,

- preferencji dla sytuowania usług w formie obiektów wolnostojących wzdłuż ulic sklasyfikowanych jako zbiorcze (Z), tak aby stanowiły one obudowę architektoniczną dla ciągów komunikacyjnych, pełniąc jednocześnie funkcję ochrony akustycznej dla zabudowy mieszkaniowej,
- intensyfikacji zainwestowania w granicach terenów budowlanych (sukcesja urbanistyczna),
- porządkowania układów urbanistycznych poprzez racjonalne ukształtowanie sieci dróg dojazdowych oraz regulację układów własnościowych,
- kształtowania lokalnych, estetycznych przestrzeni publicznych,
- dbałości o ład i kompozycję przestrzenną poprzez ustalenie (w planach miejscowych) form zabudowy oraz zasad regulacji dotyczących linii zabudowy, dominant, akcentów architektonicznych, małej architektury – szczególnie w rejonach historycznych zespołów zabudowy,
- wykluczenia zabudowy naruszającej układ urbanistyczny, gabaryty i charakter przestrzenny istniejącej zabudowy,
- systematycznej poprawy stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- zachowania zadrzewień i biologicznej obudowy cieków,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - średnia wielkość działki: 1200 m²
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni działki co najmniej 40%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 11 m w najwyższym punkcie kalenicy dachu;

MR - tereny zabudowy mieszkaniowej rezydencjonalnej

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga:

- tworzenia zespołów zabudowy mieszkaniowej jako osiedli o wysokim standardzie zamieszkania (jakość życia) z zabudową o charakterze willowym, rezydencjonalnym,
- niedopuszczenia do lokalizacji obiektów i urządzeń rzemiosła, wytwórczości i usług,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenu:
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni działki co najmniej 70%,
  - wielkość działki dla zabudowy willowej nie mniejsza niż 3000 m²,
  - dopuszcza się minimalną wielkość działki 1500 m² pod warunkiem, iż zagospodarowanie terenu wyznaczonego na rysunku zmiany Studium będzie realizowane w ramach jednego przedsięwzięcia inwestycyjnego oraz, że udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni całego terenu będzie nie mniejszy niż 70%,

W/w przedsięwzięcie inwestycyjne należy odnosić do realizacji:

- inwestycji infrastrukturalnych (inwestycji celu publicznego), takich jak: układ ulic, sieci wodociągowe, kanalizacyjne, energetyczne,
  - podziałów geodezyjnych (wydzielenie pasów drogowych, działek budowlanych),
- jednak z uwzględnieniem stanu własności i istniejącego sposobu zagospodarowania (powyższe nie dotyczy części terenu posiadającej zdefiniowany układ przestrzenny, tj. wydzielony układ drogowy i podział na działki należące do indywidualnych właścicieli,

a odnosi się do części terenu stanowiącej jedną nieruchomość, która nie jest zagospodarowana i winna mieć charakter zespołu zabudowy mieszkaniowej – osiedla o jednorodnej strukturze przestrzennej,

W celu zagwarantowania ładu przestrzennego dla projektowanego zespołu, oprócz wyżej opisanego zakresu wspólnego zagospodarowania, zaleca się realizację zagospodarowania przez dewelopera w pełnym zakresie tj. łącznie z zabudową na poszczególnych działkach. Nie wyklucza się realizacji poszczególnych budynków przez właścicieli pojedynczych działek, jednak zgodnie z warunkami ustalonymi dla wszystkich budynków, które winny gwarantować ich ujednolicony charakter w celu uzyskania zespołu – osiedla harmonijnie wpisanego w krajobraz.

- maksymalna wysokość zabudowy – 9 m,
- ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sposobu wyposażenia w infrastrukturę techniczną i obsługi komunikacją, przy zachowaniu zasady, że rozbudowa systemu ulic dojazdowych następuje równocześnie z udostępnieniem nowych terenów do zainwestowania;

UC - usługi o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga:

- szczególnej dbałości o efekty przestrzenne zabudowy (gabaryty, detal architektoniczny, wysokiej jakości materiały wykończeniowe), tereny zieleni, place publiczne, parkingi itp.
- uwzględnienia w zagospodarowaniu szczególnie eksponowanych widoków z ulic głównych (G) i zbiorczych (Z)
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - minimalna intensywność zabudowy na zagospodarowanych działkach – 0,15,
  - wielkość parkingów lokalizowanych na powierzchni terenu nie większa niż 50% powierzchni całkowitej terenu w granicach wyznaczonych liniami rozgraniczającymi terenu,
  - powierzchnia zieleni urządzonej - minimum 5% powierzchni całkowitej terenu,
  - dla terenów sąsiadujących z terenami zabudowy mieszkaniowej: jednorodzinnej (MN), jednorodzinnej z towarzyszącymi usługami (MN/U), wielorodzinnej (MW) wzdłuż wspólnych granic z tymi terenami obowiązuje realizacja zieleni izolacyjnej, której forma i parametry winny być określone w miejscowym planie,
- maksymalna wysokość zabudowy – 16,0 m w najwyższym punkcie dachu, dopuszcza się zwiększenie wysokości dla adaptowanych obiektów przemysłowych oraz pojedynczych elementów związanych z technologią lub z reklamą (tj. np. portale wejściowe, pylony reklamowe),
- dla terenu zlokalizowanego przy zbiegu ulic Kostromskiej i Słowackiego ustala się zagospodarowanie w formie: usług handlu (z dopuszczeniem powierzchni sprzedaży poniżej 2000 m²) łącznie z towarzyszącymi usługami o zróżnicowanym programie z zakresu kultury lub wypoczynku,

- dla terenu zlokalizowanego przy ul. Sikorskiego w rejonie węzła „Piotrków Południe” ustala się: obsługę komunikacyjną od strony północnej, tj. ul. Sikorskiego

U - usługi (w tym usługi publiczne: służba zdrowia, opieka społeczna, oświata i wychowanie, kultura, administracja) na wydzielonych działkach z dużym udziałem terenów zieleni.

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga:

- szczególnej dbałości o efekty przestrzenne zabudowy (gabaryty, detal architektoniczny, wysokiej jakości materiały wykończeniowe, tereny zieleni, place publiczne, parkingi itp.),
- uwzględnienia w zagospodarowaniu szczególnie eksponowanych widoków z ulic głównych (G) i zbiorczych (Z).

Usługi publiczne wymagają rozpatrywania przede wszystkim w aspekcie lokalizacji usług o charakterze podstawowym, gdzie kryterium lokalizacji oprócz standardów obsługi winna być racjonalna dostępność placówki – obiektu.

Odpowiednie zagospodarowanie obszarów usług publicznych wymaga:

- szczególnej dbałości o jakość i walor estetyczny przestrzeni publicznych (ulic, placów, terenów zieleni, parkingów itp.),
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni działki co najmniej 20%,
  - maksymalna wysokość zabudowy 12,0 m (nie dotyczy kościołów);
- dla terenu zlokalizowanego w rejonie ulic Sikorskiego i Dmowskiego ustala się zagospodarowanie w formie: usług handlu z dopuszczeniem powierzchni sprzedaży powyżej 2000m² oraz lokalizacji zabudowy wielorodzinnej.

U/MN - usługi komercyjne z dopuszczalną zabudową mieszkaniową jednorodzinną

Kształtowanie przestrzeni na tych terenach wymaga:

- adaptacji i porządkowania istniejącej zabudowy usługowej i mieszkaniowej, uzupełnianie rezerw terenowych zabudową usługową z towarzyszącą jej funkcją mieszkaniową (dla właściciela obiektu usługowego),
- uzupełnienia zainwestowania w granicach terenów budowlanych,
- porządkowania układów urbanistycznych poprzez racjonalne ukształtowanie sieci ulic dojazdowych,
- dbałości o ład i kompozycję przestrzenną poprzez ustalenie form zabudowy oraz kolorystyki elewacji i dachu,
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - średnia wielkość działki około 2000 m²,
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni działki co najmniej 30%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 15,0 m;

U/Z - usługi z dużym udziałem zieleni w zagospodarowaniu

- usługi publiczne: usługi sportu, rekreacji i wypoczynku,

- z dopuszczeniem jako funkcji towarzyszących punktów handlowych, gastronomii, parkingów,
- na terenie zlokalizowanym przy ul. Bawełnianej dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW w formie farmy fotowoltaicznej wraz ze strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów.

Odpowiednie zagospodarowanie w/w terenów:

- szczególnej dbałości o jakość przestrzeni publicznych (ulic, placów, parkingów, terenów zieleni itp.),
- wyklucza się przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko,
- na terenach zurbanizowanych wyklucza się prowadzenie działalności gospodarczej (produkcyjnej, przetwórczej, składowej, handlu hurtowego) zarówno w budynkach jak i poza nimi.
- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni działki co najmniej 50%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 12,0 m;

US - usługi specjalne – schronisko dla psów, zakład karny

- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni całego terenu co najmniej 50%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 12,0 m;

● **Tereny aktywności gospodarczej**

P - tereny zabudowy produkcyjnej , składy, magazyny

Zabudowa przemysłowa z dopuszczeniem usług komercyjnych, zakładów produkcyjnych, baz, hurtowni, składów surowców wtórnych, metali i urządzeń ich utylizacji, urządzeń gospodarki odpadami, urządzeń obsługi technicznej, komunikacji samochodowej,

- postulowany standard zagospodarowania terenów:
  - dopuszcza się 70% powierzchni działki jako maksymalną powierzchnię zabudowy,
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni działki, terenu co najmniej 10%,
  - wskazana minimalna wielkość działki 3000 m²,
  - maksymalna wysokość zabudowy w najwyższym punkcie dachu – 16 m; dopuszcza się zwiększenie wysokości dla pojedynczych elementów związanych z technologią produkcji o 30%,
  - zaleca się stosowanie szpalerów, grup zieleni lokalizowanych wzdłuż granic terenu pełniących funkcję izolacji zewnętrznej umożliwiających harmonijne wkomponowanie obiektów w otoczenie;

UW - koncentracja usług i działalności gospodarczej z dopuszczeniem produkcji na terenach wielkopowierzchniowych

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tych terenów jest tworzenie warunków dla rozwoju komercyjnych form działalności gospodarczej. Ich kształtowanie wymaga:

- dopuszczenia do lokalizacji zabudowy produkcyjno – przemysłowej, składowej i magazynowej oraz logistycznej o uciążliwości ograniczonej do granic terenu jakim dysponuje właściciel lub użytkownik,
- koordynacji zamierzeń inwestorów w celu intensywnego wykorzystania obszaru z dopuszczeniem wytyczania w zależności od potrzeb zewnętrznego układu,
- uwzględnienia w zagospodarowaniu szczególnie eksponowanych widoków z dróg ruchu szybkiego (A1, S8), ulic głównych (G) i zbiorczych (Z),
- postulowany standard zagospodarowania terenów:
  - dopuszcza się 70% powierzchni działki jako maksymalną powierzchnię zabudowy,
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni działki, terenu co najmniej 10%,
  - wskazana minimalna wielkość działki 3000 m²,
  - maksymalna wysokość zabudowy w najwyższym punkcie dachu – 16 m; dopuszcza się zwiększenie wysokości dla pojedynczych elementów związanych z technologią produkcji o 30%,
  - zaleca się stosowanie szpalerów, grup zieleni lokalizowanych wzdłuż granic zieleni terenu pełniących funkcję izolacji zewnętrznej umożliwiających harmonijne wkomponowanie obiektów w otoczenie,
  - ze względu na istniejące uwarunkowania, dla fragmentu terenu położonego przy ulicach: Dmowskiego i 18 Stycznia ograniczonego ww. ulicami, istniejącą drogą wewnętrzną oraz linią wyznaczoną przez południową granicę działki nr ew. 68/4 dopuszcza się zabudowę mieszkaniową jednorodzinną samodzielną lub z towarzyszącymi usługami;

- **Tereny komunikacji**

K - tereny układu komunikacyjnego

z podziałem na: autostrady (A) i drogi szybkiego ruchu (S) oraz ulice: główne (KG), zbiorcze (KZ), lokalne (KL), dojazdowe (KD) z oznaczonymi ścieżkami rowerowymi,

KS - tereny obsługi komunikacji samochodowej

- postulowany standard zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni całego terenu co najmniej 10%,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 10,0 m, dopuszcza się zwiększenie wysokości dla pojedynczych elementów związanych z reklamą (np. logo stacji paliw),
  - zaleca się stosowanie szpalerów, grup zieleni lokalizowanych wzdłuż granic zieleni lokalizowanych wzdłuż granic terenu pełniących funkcję izolacji zewnętrznej umożliwiających harmonijne wkomponowanie obiektów w otoczenie;

KK - tereny kolejowe;

- **Tereny infrastruktury technicznej**

W - urządzenia gospodarki wodnej

K - urządzenia gospodarki ściekowej

G - urządzenia gospodarki gazowniczej

E - urządzenia gospodarki elektroenergetycznej

C - urządzenia gospodarki ciepłowniczej

- obejmują istniejące i projektowane obiekty związane z obsługą techniczną miasta;
- na terenach ciepłowni miejskiej przy ul. Karolinowskiej oraz oczyszczalni ścieków dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW w formie farm fotowoltaicznych wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów;

• **Tereny zieleni**

ZP - zieleń parkowa, skwery

Odpowiednie zagospodarowanie terenów wymaga:

- szczególnej dbałości o jakość przestrzeni publicznej,
- dopuszczenia jako funkcji towarzyszących:
  - usług podstawowych (np. obiektów gastronomicznych),
  - dojazdów i parkingów, ścieżek rowerowych,
  - sieci i urządzeń infrastruktury technicznej

ZC - cmentarze

ZD - ogrody działkowe

ZL - lasy

ZLd - dolesienia;

• **Tereny użytkowane rolniczo**

R - grunty rolne (użytki rolne, pastwiska)

są to kompleksy gruntów rolnych na których należy wykluczyć nowe podziały parcelacyjne oraz lokalizację zabudowy, z wyjątkiem wymiany istniejącej zabudowy w granicach istniejących siedlisk wynikającej z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonowania istniejących obiektów;

RŁ - łąki

tereny położone w korytarzach ekologicznych wzdłuż rzek: Wierzejki, Strawy, Strawki, Morycy i Śrutowy Dółek, współtworzące system ekologiczny miasta.

Ze względu na pełnione przez korytarze wielorakie funkcje (m.in. powiązania ekologiczne, przewietrzanie, retencjonowanie wody) tereny są wskazane do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu, w tym do wykorzystania rolniczego oraz w ograniczonym zakresie dla funkcji rekreacyjnej, lokalnie dla form turystyki pieszej i rowerowej. Wszelka działalność gospodarcza prowadzona w ich obrębie nie może uniemożliwić lub ograniczać pełnienia w/w funkcji oraz powodować degradacji środowiska;

RM - zabudowa zagrodowa

są to tereny rolne z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej związanej z produkcją rolną, z towarzyszącymi usługami, wymagana rozbudowa systemu dróg dojazdowych

z udostępnieniem do zabudowy nowych terenów i wyposażenie terenu w niezbędne urządzenia i obiekty infrastruktury technicznej,

- postulowane standardy zabudowy i zagospodarowania terenów:
  - średnia wielkość działki ok. 1500 m²,
  - udział terenu biologicznie czynnego w powierzchni działki co najmniej 60 %,
  - maksymalna wysokość zabudowy – 9 m w najwyższym punkcie kalenicy dachu,
  - maksymalna wysokość zabudowy dla budynków gospodarczych związanych z obsługą rolnictwa w najwyższym punkcie kalenicy dachu – 12,0 m,
  - budynki o różnych funkcjach wchodzące w skład gospodarstw rolnych winny stanowić zespoły o cechach nawiązujących do miejscowych i regionalnych tradycji budownictwa pod względem sposobu zagospodarowania działki, architektury i użytych materiałów budowlanych.

Granice wyżej wymienionych terenów obejmujących istniejące i modernizowane zagospodarowanie oraz tereny rozwojowe miasta - przyszłych kierunkowych rezerw przeznaczonych dla różnych funkcji oznaczono na rysunku zmiany Studium zatytułowanym „Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno – przestrzenna”.

W zagospodarowaniu poszczególnych terenów obowiązują zasady ochrony środowiska przyrodniczego zawarte w tekście zmiany Studium – Rozdział III pkt 1, w tym dla terenów położonych w granicach Sulejowskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny zawarte w pkt 1.2.

Dla terenów i obiektów objętych ochroną konserwatorską obowiązują zasady zawarte w tekście zmiany Studium w Rozdziale III pkt 2.

Dla terenów położonych w terenach zamkniętych obowiązują zasady zawarte w tekście zmiany Studium w Rozdziale III pkt 5.1.

Dla terenów i obiektów położonych w pasach technologicznych od linii elektroenergetycznych 110 kV i 220 kV obowiązują zasady zawarte w tekście zmiany Studium w Rozdziale III pkt 7.3.

W ramach zagospodarowania poszczególnych terenów oraz w projektach budowlanych lokalizowanych obiektów należy uwzględniać warunki dotyczące zaopatrzenia w wodę do celów przeciwpożarowych oraz dojazdu pożarowe zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów.

Dla terenów położonych w rejonie lotniska Piotrków Trybunalski obowiązuje ograniczenie wysokości zabudowy zgodnie z oznaczonymi na rysunku zmiany Studium powierzchniami ograniczającymi wysokość zabudowy i wskazanymi azymutami oraz wartościami dotyczącymi wysokości nad poziomem morza.

W ramach poszczególnych terenów dopuszcza się lokalizowanie inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, o ile są one zgodne z przepisami odrębnymi, szczegółowe wymogi w zakresie ich dopasowania architektonicznego i kolorystycznego do otoczenia winny wynikać ze specyfiki tego otoczenia i być formułowane w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Dla wszystkich w/w terenów, przed wydaniem pozwolenia na budowę, istnieje konieczność zgłoszenia do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP wszystkich obiektów (wież, kominów, masztów, słupów itp.) o wysokości 50,00 m npt i większej w celu uzgodnienia lokalizacji i ustalenia sposób oznakowania przeszkodowego tych obiektów.

W związku z istniejącymi uwarunkowaniami (gmina miejska z niewielką ilością terenów rolnych stanowiących potencjalną rezerwę dla dalszego rozwoju terenów budowlanych, sąsiedztwo użytków rolnych z terenami zurbanizowanymi lub wskazanymi do urbanizacji) w obszarze miasta nie przewiduje się lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w formie elektrowni wiatrowych.

Należy podkreślić, że:

ustalenia zawarte w elaboracie zmiany studium, zarówno w części tekstowej, jak i na rysunku wyrażają kierunki polityki przestrzennej miasta, nie są jednak ścisłymi przesądzeniami o granicach zainwestowania i użytkowania terenów.

Ostateczne uściślenie granic terenów winno być dokonywane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W zmianie Studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania terenów miejskich, tzn. że określone na rysunkach przeznaczenie terenu oznacza funkcję dominującą (a nie wyłączną) i może być uzupełnione innymi funkcjami, które jednak nie mogą być przeciwstawne funkcji dominującej i pogarszać warunki jej egzystencji.

Określenia: tereny dla budownictwa wielorodzinnego, jednorodzinne dotyczą dominujących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być lokalizowane także i inne rodzaje budownictwa mieszkaniowego oraz lokalizacje innych funkcji nieprzeciwstawne formie podstawowej.

Działalność określana mianem przemysłowej, usługowej nie może swoją uciążliwością i szkodliwością, wykraczać poza granice użytkowanej działki.

Określone dla poszczególnych, wyróżnionych w zmianie Studium podstawowych typów terenów, parametry zagospodarowania i zabudowy w odniesieniu do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mają charakter wytycznych. W miejscowych planach sporządzanych dla wybranych fragmentów miasta, dopuszcza się uszczegółowienie parametrów działek, wysokości obiektów i innych cech w oparciu o stan faktyczny i istniejące uwarunkowania wynikające ze skali planu, znacznie dokładniejszej niż zmiana Studium. Zapis układu komunikacyjnego na rysunku Studium ma charakter schematyczny. Poszczególnym klasom ulic (GP, G, Z, L, D) odpowiadają schematyczne szerokości korytarzy. W związku z powyższym wrysowane linie nie są tożsame z liniami rozgraniczającymi, zarówno w odniesieniu do ulic, jak i terenów przylegających do tych ulic.

III.3.3. Obszary przestrzeni publicznej i obszar funkcjonalny

Na terenie Piotrkowa Trybunalskiego jako obszary przestrzeni publicznej o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych, a jednocześnie będące podstawowymi elementami kompozycji urbanistycznej uznano wszystkie istniejące parki i skwery, w tym niżej wymienione oraz następujące tereny:

- rynek staromiejski wraz z przyległymi ulicami w centrum miasta,
- otoczenie hali targowej,
- Plac Niepodległości,

- Park Śródmiejski,
- Park im. ks. J. Poniatowskiego.

Wymienione tereny oznaczono na rysunku zmiany Studium „Kierunki rozwoju przestrzennego – struktura funkcjonalno – przestrzenna”.

Na terenie Piotrkowa Trybunalskiego za obszar funkcjonalny – obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej, występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami, uznano obszar pokrywający się zasięgiem ze wskazanym obszarem do rewitalizacji – omówiony w pkt III.3.4.

III.3.4. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji, remediacji oraz obszary zdegradowane

Restrukturyzacja tych terenów wymaga stworzenia zasad przekształceń w procesie przemian, tak aby uzyskać fragmenty miasta o wartościach przestrzennych i funkcjonalnych odpowiednich do ich rangi i usytuowania w mieście, a także rangi miasta. Restrukturyzacja musi honorować ustalenia konserwatorskie w strefach ochrony konserwatorskiej. Ustalenia te dotyczą zarówno charakteru przestrzennego i skali nowej zabudowy w ramach strefy, jak i stosunku do obiektów znajdujących się w rejestrze i ewidencji zabytków.

Lokalizacja w/w terenów w układzie miasta powoduje, że są one elementem jego tożsamości przestrzennej. Następuje tu jednak szybka degradacja techniczna zabudowy, wymagająca decyzji funkcjonalno-przestrzennych.

Za tereny wymagające rehabilitacji uznano:

- Tereny zabudowy wielofunkcyjnej śródmiejskiej:
  - teren położony w rejonie ulic: Cmentarnej, Toruńskiej, 3-go Maja, Kopernika, Skłodowskiej, Litewskiej, do południowego brzegu rzeki Strawy, w tym historyczne place: Czarneckiego i Zamkowy,
  - plac Litewski;
- Tereny urządzonej zieleni:
  - skwer przed halą,
  - teren dawnego „Cyklodromu”;
- Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej:
  - teren położony w rejonie ulic Przemysłowej i Roosevelta,
  - teren hut szkła „Hortensja” i „Kara” położony przy terenach kolejowych, w rejonie ulic: Mireckiego i Rolniczej,
  - teren dawnej manufaktury włókienniczej, położony przy ulicy Sulejowskiej,
  - teren przyfabryczny położony przy ul. Łódzkiej.
- Tereny zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej, na których następuje proces przemian, charakteryzujący się postępującym procesem likwidacji produkcji w istniejących zakładach i stopniowym przekształceniem ich funkcji na funkcje usługowe:
  - teren położony przy ulicy Bawełnianej,
  - teren położony w rejonie Parku Belzackiego, ulicy Sikorskiego oraz projektowanej ulicy GP,

- teren położony w rejonie ulic Sikorskiego i Dmowskiego oraz projektowanej ulicy GP,
- teren położony w rejonie ulic: Fabrycznej, Próchnika, Czarnej.
- Teren niezurbanizowany – zlokalizowany przy południowo - wschodniej granicy miasta, na którym znajdują się osadniki wymagające przekształceń, teren przewidziany do zalesienia.

Zasięgi w/w terenów określono na rysunku zmiany Studium zatytułowanym „Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno-przestrzenna”.

Objęcia programem rewitalizacji wymagają dwa zabytkowe parki: Park im. ks. J. Poniatowskiego oraz Park Belzacki.

Dla realizacji przekształceń terenów wymagających restrukturyzacji władza samorządowa realizuje projekt Trakt Wielu Kultur prowadzony w ramach rewitalizacji Starego Miasta, stanowiący zintegrowany pakiet podprojektów rewitalizacyjnych rozwiązujących w sposób kompleksowy problemy społeczno – gospodarcze zabytkowego obszaru miasta.

Jako teren wymagający rewitalizacji wskazuje się obszar położony między: ul. Inżynierską, rzeką Strawą, ul. Litewską, Plac Litewski, ul. M. Curie-Skłodowskiej, al. M. Kopernika, al. J. Piłsudskiego oraz torami kolejowymi PKP.

Rewitalizacja będzie obejmowała proces przywracania funkcji centrotwórczych poprzez odnowę urbanistyczną (odbudowę historycznej tkanki miejskiej przy nadaniu jej nowych funkcji), ekonomiczną i społeczną w celu zwiększenia jej atrakcyjności dla mieszkańców i inwestorów. Zakłada się, że podstawowym celem rewitalizacji jest ograniczenie depopulacji strefy centralnej, poprzez napływ nowych mieszkańców do stworzonego w tym celu zasobu mieszkaniowego, co pozwoli na zwiększenie popytu w dzielnicy (ożywienie handlu, usług, nowe miejsca pracy).

W/w projekt poza renowacją zabytkowej infrastruktury zakłada również realizację projektów społecznych szczegółowo opisanych w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2014-2020”.

W obszarze miasta Piotrkowa Trybunalskiego nie wskazuje się obszarów zdegradowanych, z powodu braku stosownej uchwały podjętej przez Radę Miasta. Nie wyznacza się również terenów przewidzianych do remediacji.

III.4. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmuje tereny użytkowania rolniczego będącego uzupełnieniem źródeł utrzymania mieszkańców dzielnic o charakterze rolniczym.

Rolniczą przestrzeń produkcyjną stanowią w strukturze miasta tereny oznaczone symbolami: **R**, **RŁ** i **RM**.

W ramach tych obszarów przyjmuje się następujące kierunki rozwoju:

- intensywniejsze wykorzystanie rolnicze gleb dobrej jakości, przydatnych dla rolnictwa,
- produkcję zdrowej żywności,
- wzrost towarowości gospodarstw,
- dążenie do powstawania zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego i organizowanie rynku zbytu,
- zmianę struktury agrarnej (zwiększenie średniej wielkości gospodarstw),

- nieprzeznaczanie gleb organicznych i klas I-IV na cele nierolnicze,
- zapobieganie procesom degradacji i szkodom w produkcji rolniczej powstającym wskutek działalności gospodarczej, związanej z emisją zanieczyszczeń do powietrza, wód lub gleby, poprzez zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem inwestycji celu publicznego.

Dla terenów położonych w granicach otuliny Spalskiego Parku Krajobrazowego obowiązują ustalenia zawarte w Rozdziale III pkt.1.2.

Leśną przestrzeń produkcyjną stanowią w strukturze miasta tereny oznaczone symbolami: **ZL** i **ZLd**.

W ramach tych obszarów przyjmuje się następujące kierunki rozwoju:

- pełną ochronę istniejących kompleksów ze względu na ich szczególną rolę w kształtowaniu środowiska przyrodniczego (funkcja wodochronna, glebochronna, ochrona powietrza) oraz warunków życia ludności miasta (zdrowotna rola lasu, funkcja społeczno-kulturowa),
- ograniczenie użytkowania gospodarczego terenów leśnych do niezbędnego minimum,
- racjonalne wykorzystanie terenów leśnych dla celów wypoczynku z uwzględnieniem odmiennej przydatności poszczególnych terenów dla funkcji rekreacyjnej (w zależności od wielkości powierzchni zalesionej, rodzaju siedliska, jego odporności na antropopresję, wiek drzewostanów oraz warunki klimatyczne wnętrza lasu),
- wykorzystanie rekreacyjne kompleksów leśnych winno polegać na dążeniu do koncentracji ruchu masowego na obrzeżu (poprzez odpowiednie zagospodarowanie terenów przyległych) oraz na przestrzeganiu zasady użytkowania wnętrza lasu dla penetracji pieszej (względnie rowerowej) po wyznaczonych szlakach turystycznych.

Dla terenów lasów położonych w granicach Spalskiego Parku Krajobrazowego obowiązują zasady prowadzenia gospodarki leśnej ustalone w Planie Ochrony SPK ustanowionym 3 listopada 2006 r. i syntetycznie opisane w Rozdziale III pkt.1.2.

III.5. Kierunki zabezpieczenia wymogów obronności i ochrony cywilnej

Wymogi obronności i obrony cywilnej zabezpiecza się poprzez:

- wskazanie potrzeby racjonalnej i oszczędnej eksploatacji wód głębinowych z uwzględnieniem w sytuacji szczególnej, w bilansie potrzeb istniejących studni wierconych;
- wprowadzenie zakazu lokalizacji zabudowy w terenach dolinnych; z dopuszczeniem lokalizacji obiektów i urządzeń służących ochronie przed powodzią, zbiorników wodnych możliwych do wykorzystania dla celów p.poż. oraz zapewnienie odpowiednich dojazdów do rzeki w sytuacji zagrożenia;
- powiązanie sieci ulic tworzących podstawowy układ komunikacyjny miasta z siecią dróg zewnętrznych: drogami ruchu szybkiego A1 i S8 oraz drogami krajowymi nr 12, 74 i 91;
- zapewnienie stref ochronnych wzdłuż magistralnych sieci uzbrojenia (linie energetyczne wysokiego napięcia, gazociągi wysokiego ciśnienia);
- ograniczenie ilości skrzyżowań dróg lokalnych i dojazdowych z drogami krajowymi nr 12, 74 i 91.

Ponadto, aby spełnić wymogi obronności należy przewidzieć dla:

- budownictwa mieszkaniowego i usługowego, realizację ukryć, wykonywanych w podpiwniczeniach budynków, w celu wykorzystania ich w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa,
- zabudowy przemysłowej i produkcyjno-usługowej, dla zabudowy nie posiadającej budowli ochronnych, rezerwy terenów pod doraźną realizację budowli, na podstawie typowej, powtarzalnej dokumentacji budowlanej, a dla nowo budowanych zakładów pracy i obiektów użyteczności publicznej, które będą kontynuować działalność w czasie wojny, budowę schronów dla załogi.

III.5.1. Tereny zamknięte

Zgodnie z Dziennikiem Urzędowym Ministra Infrastruktury i Rozwoju poz. 25 z dnia 27 marca 2014 r. tj. Decyzją nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (wraz ze zmianami tej decyzji), wskazuje się następujące działki:

- obręb geodezyjny nr 5, nr ew. 1/1,
- obręb geodezyjny nr 10, nr ew. 45,
- obręb geodezyjny nr 15, nr ew. 1/5,
- obręb geodezyjny nr 22, nr ew. 1/6,
- obręb geodezyjny nr 32:
  - nr ew. 17/36,
  - nr ew. 17/37,
  - nr ew. 17/38,
  - nr ew. 17/39,
  - nr ew. 17/40,
  - nr ew. 17/43,
  - nr ew. 17/44,
  - nr ew. 17/46,
  - nr ew. 17/59,
  - nr ew. 17/64,
- obręb geodezyjny nr 40:
  - nr ew. 1/5,
  - nr ew. 1/6,
  - nr ew. 1/7.

W ramach terenów zamkniętych wskazane na rysunku zmiany Studium zatytułowanym „Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno przestrzenna” przeznaczenie (poszczególne funkcje), należy traktować jako przesądzenie przyszłościowe wskazujące kierunek zagospodarowania tych terenów w przypadku zdjęcia klauzuli terenów zamkniętych.

III.6. Kierunki rozwoju systemu komunikacji

System komunikacyjny miasta, którego rozwój, w tym generalne zasady przekształceń i rozbudowy oraz kształtowania układu komunikacyjnego, obejmuje:

- podstawową sieć uliczno-drogową, w tym węzeł dróg zewnętrznych i powiązania sieci miejskiej z trasami zewnętrznymi,
- podsystem komunikacji zbiorowej, w tym:
  - miejska komunikacja autobusowa,
  - układ kolejowy;
- zasady kształtowania obsługi parkingowej,
- główne ciągi piesze i drogi rowerowe.

Głównym elementem systemu komunikacyjnego w problematyce Studium w mieście o wielkości 70 - 80 tys. mieszkańców staje się układ drogowo-uliczny, a w przypadku Piotrkowa Trybunalskiego wyróżnia się w modelu sieci uliczno-drogowej węzeł dróg zewnętrznych.

Miejska komunikacja zbiorowa kształtowana będzie w dalszym ciągu w oparciu o trakturę autobusową i rozwój linii w nawiązaniu do tras sieci uliczno-drogowej. Zasady lokalizacji głównych urządzeń i elementów systemu komunikacji zbiorowej obejmują również zewnętrzny podsystem w postaci komunikacji kolejowej oraz komunikacji autobusowej (głównie PKS).

Istotnymi składnikami systemu komunikacyjnego są także zagadnienia parkingowe oraz główne ciągi rowerowe i piesze.

Podstawą formułowania ustaleń w zakresie rozwoju systemu komunikacji, w tym generalnych modeli podstawowego układu uliczno-drogowego i publicznej komunikacji zbiorowej oraz generalnych zasad rozwiązywania zagadnienia parkowania i kształtowania głównych ciągów rowerowych i pieszych stały się:

- wnioski i uwarunkowania istniejącego systemu komunikacji i obsługi komunikacyjnej, w tym wnioski i sugestie władz i odpowiednich służb miejskich,
- analiza uprzednio wykonanych opracowań zagospodarowania przestrzennego, w tym przewidywanego rozwoju zagospodarowania przestrzennego,
- „Studium komunikacyjne Piotrkowa Trybunalskiego” opracowane w 1999 r. przez zespół autorski Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie – etap II – stan planowany.

Dokonane w w/w opracowaniu analizy modeli ruchu i prognozy ruchu, analizy wariantów układu komunikacyjnego oraz prognozowanie potrzeb parkingowych i wskazanie do etapowania rozbudowy sieci uliczno-drogowej stały się główną podstawą formułowania rozwiązań w zakresie rozwoju systemu komunikacji dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego, ustalenia w zakresie węzła dróg zewnętrznych w rejonie miasta.

III.6.1. Układ uliczno-drogowy

Układ uliczno-drogowy obejmuje:

- Sieć dróg zewnętrznych, którą tworzą drogi szybkiego ruchu: autostrada A1 i droga ekspresowa S8 oraz wloty dróg krajowych Nr 12, Nr 74 i Nr 91 i projektowana droga ekspresowa S12;
Generalnie adaptuje się sieć dróg zewnętrznych; powiązania zewnętrzne miasta w skali regionu i kraju realizowane będą przez:
  - autostradę A1 oraz istniejący węzeł „Piotrków Południe” z ul. Sikorskiego,
  - drogę ekspresową S8 oraz dwa węzły z ulicami: Łódzką („Piotrków Tryb. Północ”) i Rakowską („Piotrków Tryb. Wschód”),

- ulice wylotowe drogi krajowej Nr 12, tj. ulica Sulejowska w kierunku Radomia i Kielc oraz ul. Łódzka w kierunku Łodzi,
- ulice wylotowe drogi krajowej Nr 91, tj. ul. Łódzka w kierunku Łodzi i ul. Krakowskie Przedmieście w kierunku Radomska i Częstochowy,
- ulica wylotowa drogi krajowej Nr 74, tj. ul. Sikorskiego w kierunku Bełchatowa i Wrocławia oraz ul. Sulejowska w kierunku Radomia i Kielc.

W wyniku potrzeby dostosowania układu drogowego do aktualnych potrzeb i zamierzeń władz lokalnych, w ramach obecnej edycji Studium nastąpiła weryfikacja dotychczas planowanego układu.

Najważniejsze zmiany dotyczą:

- rezygnacji z fragmentów planowanych ulic, w tym północnej obwodnicy na rzecz projektowanych ulic klasy lokalnej bez wiaduktu nad koleją,
- deklasyfikacji ulic, w tym obniżenia klasy zachodniego fragmentu Obwodnicy Miejskiej na klasę główną wraz z weryfikacją przebiegu jej trasy w rejonie oczyszczalni ścieków.

W związku z powyższym sieć uliczno-drogową w obszarze miasta tworzą:

- zewnętrzne drogi ruchu szybkiego (pozostające poza zarządem miasta):
  - autostrada A1,
  - droga ekspresowa S8,
  - projektowana droga ekspresowa S12,
- podstawowa sieć miejska, pozostająca w zarządzie miasta:
  - ulice ruchu przyspieszonego – GP:
    - ul. Sikorskiego od zachodniej granicy miasta do Obwodnicy Miejskiej,
    - zachodnio-południowy fragment Obwodnicy Miejskiej od ul. Sikorskiego do ul. Roosevelta,
    - ul. Krakowskie Przedmieście od Obwodnicy Miejskiej do południowej granicy miasta,
  - ulice główne – G:
    - Armii Krajowej,
    - Żelazna,
    - Wojska Polskiego od zachodniej granicy miasta do Obwodnicy Miejskiej,
    - Sikorskiego od Obwodnicy Miejskiej do Armii Krajowej,
    - wschodni i południowy fragment Obwodnicy Miejskiej od ul. Roosevelta do ul. Sulejowskiej,
    - ul. Miast Partnerskich od ul. Sulejowskiej do ul. Rakowskiej,
    - Sulejowska od Obwodnicy Miejskiej do wschodniej granicy miasta,
    - Rakowska od ul. Miast Partnerskich do północnej granicy miasta,
  - ulice zbiorcze – Z:
    - Łódzka (od Wysokiej do północnej granicy miasta),
    - Wojska Polskiego od Obwodnicy Miejskiej do Placu Litewskiego,
    - Kostromska,
    - ciąg Karolinowska – Rolnicza – Projektowana (do ul. Rakowskiej),
    - ciąg Słowackiego – Zawodzie od Wojska Polskiego do Armii Krajowej,

- Michałowska,
- Mickiewicza,
- Wolborska od ul. Życzliwej do Pl. Litewskiego,
- Jerozolimska od ul. Wojska Polskiego do ul. Podleśnej,
- Podleśna,
- Wierzejska od Projektowanej Z do wschodniej granicy miasta,
- ciąg Piłsudskiego – Kopernika,
- ciąg Przedborska – Zalesicka,
- Krakowskie Przedmieście od ul. Śląskiej do południowego fragmentu Obwodnicy Miejskiej,
- ciąg Przemysłowa – Roosevelta – 3 Maja – Toruńska,
- Stronczyńskiego,
- ciąg Żeromskiego – Śląska – Skłodowskiej,
- Litewska,
- ciąg Jodłowa – 18 Stycznia – Wronia – Roosevelta (do Żelaznej) - Gliniana,
- wylot z miasta ul. Roosevelta,
- 18 Stycznia,
- Dmowskiego,
- Energetyków od Obwodnicy miejskiej do ul. Jodłowej,
- ciąg Świerkowa (od Jodłowej) – Belzacka – Dworska (do Sikorskiego),
- ul. Dworska (od Belzackiej) – ulica projektowana,
- zachodni fragment Obwodnicy Miejskiej od ul. Łódzkiej do ul. Sikorskiego,
- Projektowana od ul. Sikorskiego do ul. Belzackiej,
- Projektowana od ul. Dworskiej do ul. 18 Stycznia,
- ciąg Wysoka – Szymanowskiego.

W/w ulice oraz ważniejsze ulice lokalne – L i dojazdowe – D wyróżniono na rysunku zmiany Studium zatytułowanym „Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno-przestrzenna”. Należy podkreślić, iż na w/w rysunku wrysowano ulice w sposób schematyczny (dla poszczególnych klas przyjęto zróżnicowaną szerokość), co nie jest tożsame z określeniem linii rozgraniczających ulic; takie uściślenie winno nastąpić na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub w przypadku ich braku w drodze ustalenia decyzji inwestycji celu publicznego.

III.6.2. Układ kolejowy

Przewiduje się adaptację istniejącej linii kolejowej (Szlak Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej) w przebiegu Warszawa – Śląsk wraz z istniejącym dworcem. Należy rozważyć możliwość lokalizacji dwóch przystanków kolejowych w rejonie ulic: Rolniczej i Roosevelta.

W zależności od potrzeb dopuszcza się budowę bocznic kolejowych, w tym w rejonie ul. Michałowskiej – wskazaną orientacyjnie na rysunku zmiany Studium zatytułowanym „Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno-przestrzenna”, dla obsługi terenów aktywności gospodarczej (tereny oznaczone symbolami P, UW), ich lokalizacja winna podlegać uściśleniom na dalszych etapach projektowych.

III.6.3. Komunikacja zbiorowa zewnętrzna

Obsługę zewnętrzną tworzyć będzie głównie sieć linii autobusowych PKS kursujących na trasach dróg zewnętrznych oraz wykorzystujących sieci ulic miejskich.

Przewiduje się lokalizację nowego dworca autobusowego (PKS) po zachodniej stronie linii kolejowej w rejonie ulic: Łódzka – Wojska Polskiego – Armii Krajowej, alternatywnie można rozważać lokalizację na południe od ul. Wojska Polskiego w rejonie ul. Szkolnej, bliżej Dworca PKP, co umożliwiłoby utrzymanie centralnego punktu przesiadkowego integrującego systemy komunikacyjne różnych przewoźników, co stanowi istotny element definiujący miasto jako regionalny ośrodek komunikacyjny i usługowy.

III.6.4. Miejska komunikacja zbiorowa

Obsługa komunikacją zbiorową realizowana będzie poprzez trakcję autobusową, głównie przez linie autobusowe miejskiego przewoźnika, tj. MZK, a także należące do prywatnych przewoźników. Rozwój tej komunikacji wynikający z nowych rejonów zainwestowania oraz przekształceń zagospodarowania miasta wymagać będzie zmian i dostosowania przebiegu linii autobusowych, które pozostawać będą także w zależności od rozwoju sieci uliczno-drogowej. Ważnymi przesłankami korekt w marszrutyzacji pozostaną dworce: kolejowy i autobusowy PKS.

Istotnym elementem obsługi komunikacyjnej miasta i strefy podmiejskiej stały się prywatne linie autobusowe.

III.6.5. Główne drogi rowerowe i ciągi piesze

Sieć dróg rowerowych zapewniających najważniejsze połączenia podstawowych jednostek struktury zagospodarowania przestrzennego miasta, tj. centrum, dzielnic i osiedli mieszkaniowych, zespołów przemysłowych oraz terenów usługowo-składowych i terenów rekreacyjno-wypoczynkowych pokazano na rysunku zmiany Studium zatytułowanym „Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno - przestrzenna”. Elementem tej sieci jest wytrasowany w mieście fragment europejskiej sieci szlaków rowerowych EuroVelo, który prowadzony jest od dworca kolejowego w kierunku wschodnim do gminy Sulejów.

W przekształceniach sieci ulicznej, szczególnie w centrum i śródmieściu należy dążyć do minimalizacji kolizji ruchu pieszego z ruchem samochodowym, w tym poprzez stosowanie formuły „ruchu uspokojonego”. Strefy „ruchu uspokojonego”, a także strefy „ograniczonej prędkości” powinny być także wprowadzane do odpowiednich rejonów dzielnic mieszkaniowych.

III.6.6. Zagadnienia parkowania

W nawiązaniu do analiz stanu oraz prognoz potrzeb parkingowych dokonanych w opracowaniu „Studium komunikacyjne Piotrkowa Trybunalskiego” (IGPiK, oddz. Kraków, 1999 r.) stwierdzić należy, że zagadnienie parkowania wymaga rozwiązywania systemowego.

W ramach niezbędnej aktualizacji w/w opracowania należy uwzględnić zmienione warunki wynikające z korekty rozwoju terenów zainwestowania oraz wielkości miasta i jego poszczególnych jednostek strukturalnych.

Podtrzymuje się propozycję rozwiązywania problemów parkingowych w podziale na 3 strefy, wg poniższych zasad generalnych:

- strefa limitowanego i kontrolowanego parkowania obejmować powinna rejon centrum i jego otoczenia:
  - ograniczona dostępność wg wyznaczonej limitowanej liczby miejsc postojowych,
  - opłaty parkingowe,
  - stosowanie instrumentów (w tym w zakresie organizacji ruchu) regulujących zarówno dostępność do parkingów, jak i liczbę oraz wykorzystanie miejsc postojowych – szczególnie klientów i turystów,
  - ewentualna realizacja parkingów „strategicznych” na obrzeżu strefy,
  - odpowiednie przepisy.

Zagadnienie wymaga specjalistycznego i szczegółowego opracowania i działania.

- strefa ograniczonego parkowania, obejmująca śródmieście oraz rejony o wysokiej intensywności zainwestowania i zabudowy – głównie mieszkaniowej:
  - opłaty parkingowe,
  - realizacja zespołów parkingowych,
  - ograniczanie parkowania w pasach ulicznych;
- strefa swobodnego parkowania obejmująca pozostały obszar miasta:
  - uporządkowanie parkowania,
  - budowa parkingów.

W całym mieście powinna być realizowana zasada budowy miejsc postojowych przez poszczególnych inwestorów i prowadzących działalność gospodarczą (wymagającą obsługi parkingowej) z własnych środków i na terenach pozostających w ich dyspozycji (własności, władaniu czy zarządzie).

Ponadto należy dążyć, aby tam gdzie jest to możliwe, ze względu na występujące uwarunkowania, w tym klasy ulic, wzdłuż pasów ulic lokalizować miejsca parkingowe, sytuowane naprzemiennie z zielenią, tj. np. w systemie 4 miejsca postojowe – teren zieleni/drzewo - 4 miejsca postojowe.

Wskazane jest aby miasto przyjęło odpowiednie wskaźniki liczby miejsc postojowych wymaganych dla modernizowanych i nowych obiektów o różnych funkcjach.

Tab. 61. Wskaźniki liczby miejsc postojowych

Lp.	Rodzaj obiektu	Jednostka odniesienia	Liczba miejsc parkingowych	
			obszar centrum	pozostały obszar miasta
1.	Budownictwo mieszkaniowe intensywne	1000 mieszkańców lub jedno mieszkanie	200-250	350-400 lub 1,5 mp. na mieszkanie
2.	Budownictwo mieszkaniowe ekstensywne	1 dom	1-1,5	2-2,5
3.	Biura i urzędy ogólnomiejskie	1000 m ² powierzchni użytkowej	20-30	25-35
4.	Biura i urzędy lokalne	1000 m ² powierzchni użytkowej	10-15	13-20
5.	Obiekty handlowe	1000 m ² powierzchni użytkowej	15-25	20-50
6.	Zakłady produkcyjne	100 zatrudnionych	8-14	15-32
7.	Obiekty gastronomiczne	100 miejsc konsumpcyjnych	12-20	15-37
8.	Teatry, kina	100 miejsc	12-25	20-40

9.	Miejsca zgromadzeń, obiekty sportowe	100 użytkowników	10-15	12-20
10.	Szpital	10 łóżek	2-3	3-8
11.	Hotele I kat.	100 łóżek	30-50	40-60
12.	Hotele pozostałe	100 łóżek	20-30	20-45
13.	Cmentarze	10000 m ²		150
14.	Szkoły wyższe	100 studentów 100 zatrudnionych	5-10 20-30	5-20 20-50
15.	Szkoły	100 zatrudnionych	15-25	20-50
16.	Ogródki działkowe	100 działek	-	15-25

III.6.7. Przekształcenia układu uliczno-drogowego

- Wskazuje się ogólne zasady w przekształcaniu sieci uliczno-drogowej i organizacji ruchu:
  - prowadzenie ruchu pieszego w relacji zachód – centrum, w ciągu poza siecią ulic układu podstawowego,
  - wprowadzenie w obszarze centrum i śródmieścia stref „ruchu uspokojonego”,
  - wprowadzenie w obszarze centrum i śródmieścia limitowanej i kontrolowanej dostępności dla ruchu samochodowego z dopuszczeniem zaopatrzenia w określonym czasie,
  - ograniczanie i eliminacja ruchu ciężarowego z obszaru śródmieścia,
  - tworzenie parkingów „strategicznych” na obrzeżach obszarów funkcjonalnych,
  - przebudowa geometrii skrzyżowań,
  - rozszerzenie stosowania sygnalizacji świetlnej oraz poprawa koordynacji tych urządzeń.
- W programie rozbudowy układu uliczno-drogowego proponuje się uznać za najpilniejsze:
  - w ramach wschodniego fragmentu Obwodnicy Miejskiej, tj. odcinka od ul. Sulejowskiej do ul. Rakowskiej:
    - przebudowę ul. Rakowskiej do drogi S8,
  - kontynuację realizacji zachodnio-południowego fragmentu Obwodnicy Miejskiej, tj.:
    - odcinka od ul. Dmowskiego do ul. Roosevelta,
    - odcinka od ul. Roosevelta do ul. Krakowskie Przedmieście wraz z wiaduktem z koleją,
  - dokończenie budowy ul. Piłsudskiego,
  - kontynuację budowy zachodniego fragmentu Obwodnicy Miejskiej od ul. Modrzewskiego do ul. Wojska Polskiego i ul. Łódzkiej,
  - budowę ulic pomiędzy ul. Łódzką i Uprawną oraz pomiędzy ul. Michałowską i Rakowską,
  - przebudowę ciągu ulic Rolnicza – Karolinowska wraz z budową wiaduktu z koleją,
  - modernizację ul. Wojska Polskiego na odcinku od wiaduktu z autostradą A1 do zachodniego odcinka Obwodnicy Miejskiej,
  - modernizację układu w rejonie Placu Litewskiego.

Pozostałe inwestycje obejmujące zarówno budowę nowych ulic, jak i modernizację istniejących tworzących podstawowy układ uliczno-drogowy opisany w punkcie III.6.1, mogą być realizowane

w późniejszym terminie lub w miarę pozyskiwania środków finansowych (centralnych, unijnych) równolegle z w/w uznanymi za najpilniejsze z punktu widzenia funkcjonowania całego układu.

III.6.8. Lotnictwo

Przewiduje się utrzymanie dotychczasowej funkcji lotniska Piotrków Trybunalski wraz z możliwością dalszego rozwoju. Na rysunku zmiany Studium zatytułowanym „Kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno - przestrzenna” uwzględniono powiększenie obszaru lotniska wraz ze wskazaniem na podstawie dokumentacji rejestracyjnej lotniska: obszarów pola wzlotów i zabezpieczenia pola wzlotów oraz powierzchni ograniczających wysokość zabudowy, przeszkód i obiektów lotniska.

III.7. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

III.7.1. Zaopatrzenie w wodę

Podstawowym źródłem zaopatrzenia miasta w wodę jest i nadal pozostanie system wodociągu miejskiego, oparty o zasoby komunalnych ujęć wody i stacje wodociągowe: „Żwirki” i „Szczekanica”.

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych obu ujęć czwartorzędowych, zatwierdzone w kategorii B w ilości 1 060 m³/h, tj. 25 440 m³/d oraz rezerwy wody w utworach górnej i dolnej kredy ujęcia „Uszczyn”, zatwierdzone w kat. B w ilości 870 m³/h są znacznie większe niż obecne (ok. 40%) i prognozowane zapotrzebowanie miasta na wodę.

Nie ma więc obecnie potrzeby eksploataowania z pełną wydajnością wszystkich źródeł wody.

Z uwagi na rezerwy w zasobach wody i wydajności już istniejących ujęć wody w Piotrkowie Trybunalskim, zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Nr XXI/346/2000 z dnia 15.03.2000 r. w sprawie wstrzymania realizacji zadania inwestycyjnego stacji wodociągowej „Uszczyn”, ujęcie to (stanowiące własność gminy Piotrków Trybunalski) w najbliższej perspektywie nie będzie eksploatowane.

Najważniejszymi działaniami rozwojowymi dla wodociągu miejskiego jest poprawa jakości wody dostarczanej odbiorcom, likwidacja punktów krytycznych z punktu awaryjności i pewności dostaw wody, poprawa warunków dostawy wody do terenów już zainwestowanych oraz przygotowanie nowych terenów do zabudowy.

Jako podstawowe uwarunkowania, zapewniające sprawność funkcjonowania systemu wodociągowego i możliwości rozwoju urbanizacji w obszarze całego miasta uznaje się:

- docelowo modernizację Zakładu Produkcji Wody „Żwirki”, poprzez wprowadzenie wysokosprawnych technologii uzdatniania wody i wyposażenie obu stacji w pełen zakres sterowania i automatyki. Celem jest zapewnienie wymaganych standardów pod względem ilości i jakości wody dostarczanej odbiorcom,
- budowę odcinków sieci domykających pierścienie (obwody) sieci wodociągowej, dla poprawy warunków ciśnieniowych i dla zapewnienia ciągłości zasilania w przypadku awarii. Do zadań pilnych należą, m.in.:
  - budowa wodociągu w ul. Wiatracznej - od ul. Nowowiejskiej do ul. Brzeźnickiej i od ul. Brzeźnickiej do ul. Wojska Polskiego,
  - budowa wodociągu między ulicami Kłosową a Karolinowską – poprawa zasilania północno-wschodniej części miasta,
  - zasilenie ul. Życzliwej oraz dopięcie pierścieni poprzez budowę wodociągów w ulicach:
    - Tomaszowskiej - między ul. Rodzinną a ul. Barwną,

- Podbratok - do ul. Barwnej,
- Kaczej - i spięcie z ul. Barwną,
- Ziemniaczanej - spięcie ul. Scaleriowej, Kaczej i Prostej,
- Tomaszowskiej - wydłużenie wodociągu do ul. Rakowskiej,
- Ziemniaczanej – spięcie ul. Tomaszowskiej i ul. Scaleriowej,
- Rakowskiej - od ul. Tomaszowskiej do ul. Życzliwej,
- Życzliwej - do ul. Wolborskiej,
- Wolborskiej - od ul. Życzliwej do ul. Leśników,
- wzdłuż ul. Rakowskiej - spięcie ul. Wschodniej z ul. Prosta,
- Podhalańskiej - spięcie ul. Mazowieckiej z ul. Zalesicką,
- Anny - spięcie ul. Zalesickiej z ul. Świerczowską,
- Krakowskie Przedmieście - w kierunku południowym do ul. Moryca,
- Glinianej – spięcie z ul. Graniczną,
- Granicznej - od ul. Sikorek do ul. Świerkowej,
- Energetyków - od ul. Jodłowej do ul. Granicznej,
- Jodłowej - między ul. Energetyków a ul. Świerkową,
- Dworskiej - od ul. Kasztanowej do ul. Folwarcznej,
- 25 Pułku Piechoty - w kierunku południowym do ul. Wojska Polskiego,
- 25 Pułku Piechoty - w kierunku północnym do ul. Pawłowskiej,
- modernizację magistrali wodociągowej stalowej w ul. Wojska Polskiego od stacji uzdatniania „Szczekanica” do ul. POW (ze względu na częstą awaryjność magistrali),
- wyprzedzającą budowę sieci wodociągowej na nowych terenach, celem ich przygotowania do celów zabudowy oraz uzupełnianie wyposażenia na terenach już zainwestowanych, celem podniesienia standardów,
- tworzenie warunków pełnej dostępności do wody dobrej jakości i w odpowiedniej ilości wszystkim mieszkańcom; zakłada się standard obsługi na poziomie 100% korzystających z sieci wodociągowej w mieszkalnictwie, usługach i wszelkich formach działalności gospodarczej, z dopuszczeniem własnych ujęć wody w wodochłonnych zakładach usługowych i przemysłowych,
- racjonalizację zużycia wody przez powszechne opomiarowanie odbiorców,
- zapewnienie zaopatrzenia ludności w wodę w warunkach kryzysowych.

Przy założonych kierunkach rozwoju miasta warunki zaopatrzenia w wodę są mało zróżnicowane. Rozwój urbanizacji na wszystkich wskazanych terenach jest warunkowany koniecznością odpowiedniego ich przygotowania do celów zabudowy i pełnego wyposażenia w sieć infrastruktury komunalnej. Preferencje lokalizacyjne mają tereny położone w bezpośredniej bliskości magistral wodociągowych z uwagi na łatwość pozyskiwania wody. Urbanizacja terenów północnych i wschodnich wymagać będzie wzmocnienia układów zasilania.

III.7.2. Gospodarka ściekowa

III.7.2.1. Kanalizacja sanitarna

Odbiornikiem ścieków sanitarnych jest i pozostawać będzie istniejąca mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, położona w południowo-wschodniej części miasta, nad rzeką Strawą.

W zakresie urządzeń sieciowych za najważniejsze uwarunkowania zapewniające możliwości rozwoju urbanizacji uznaje się:

- zachowanie istniejących kolektorów I, II, III, IV i V, jako podstawowego układu dosyłowego ścieków do oczyszczalni oraz dalszą rozbudowę rozdzielczego systemu kanalizacji dla objęcia obsługą całego miasta;
- poprawę funkcjonowania systemu kanalizacji poprzez sukcesywną renowację i modernizację istniejących kolektorów i kanałów będących w złym stanie technicznym lub nieszczelnych, w tym w szczególności doszczelnienie lub renowację kolektorów nr II i III, przebudowę kanału sanitarnego w ul. Okrzei od ul. Topolowej do ul. Wojska Polskiego oraz sukcesywną renowację kanałów wybudowanych w latach 20- tych ubiegłego wieku;
- dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej powinna być prowadzona w nowoczesnych, szczelnych technologiach;
- budowę sieci kanalizacyjnej w ulicach:
  - Mazowieckiej, Zalesickiej, Podhalańskiej,
  - Morgowej od ul. Parkowej do ul. Krakowskie Przedmieście i dalej w ul. Krakowskie Przedmieście,
  - Glinianej od WORD do ul. Granicznej,
  - Granicznej od ul. Roosevelta do ul. Glinianej,
  - Wiatracznej,
  - Łódzkiej od ul. Kasztelańskiej do ul. Wieniawskiego;
- w terenach położonych poza możliwością grawitacyjnego odprowadzania ścieków rozbudowywać należy układy kanalizacji grawitacyjno-pompowej lub ciśnieniowej, z przepompowniami ścieków do układu centralnego.

System miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej powinien docelowo zapewnić obsługę wszystkich terenów zurbanizowanych i wyznaczonych do rozwoju urbanizacji oraz umożliwiać podłączenie do kanalizacji co najmniej 90% mieszkańców. Dla osiągnięcia zakładanego standardu konieczna będzie budowa ponad 50 km sieci kanałów sanitarnych i co najmniej 9 nowych przepompowni ścieków. Na rozwiązaniach indywidualnych pozostawać może tylko zabudowa rozproszona na terenach peryferyjnych miasta.

Podstawę dla rozwoju miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej stanowić powinny programy i koncepcje techniczne, opracowane z uwzględnieniem obsługi istniejącego zainwestowania terenów i planowanego rozwoju przestrzennego miasta.

III.7.2.2. Kanalizacja deszczowa

Rozwój sieci kanalizacji deszczowej powinien zapewniać sprawne odprowadzanie wód opadowych z jezdni modernizowanych ulic, uzupełniać braki kanalizacji deszczowej w dzielnicy śródmiejskiej i na terenach urbanizowanych osiedli Mickiewicza, Jeziorna, Pawłowska, wyprzedzać realizację ulic na terenach przeznaczonych do zabudowy. Warunki dla odprowadzania wód opadowych należy zapewnić przez

utrzymanie w odpowiednim stanie odbiorników: rzeki Strawy, Strawki, Śrutowego Dołka oraz rowów melioracyjnych w zlewni rzeki Wierzejki. Wymagać to będzie systematycznej konserwacji koryt odbiorników, a także niezbędnych prac regulacyjnych. Zgodnie z „Wojewódzkim Programem Małej Retencji” planuje się budowę i modernizację zbiorników retencyjnych, które opisano w pkt.III.1.3G. Rozwiązania z zakresu kanalizacji deszczowej powinny zapewniać ochronę czystości wód powierzchniowych i ziemi. Obowiązkiem jest przestrzeganie zasady oczyszczania ścieków deszczowych pochodzących z terenów komunikacji lub innych potencjalnie zanieczyszczonych terenów przed ich wprowadzeniem do odbiornika, zgodnie z obowiązującymi przepisami w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód powierzchniowych lub do ziemi.

Wody opadowe umownie czyste, w terenach o niskiej intensywności zabudowy mogą być odprowadzane powierzchniowo i przez infiltrację do gruntu.

W zakresie istniejącej kanalizacji deszczowej należy zapewnić sprawność jej działania poprzez modernizację i renowację kanałów w złym stanie technicznym oraz przez wyposażenie wylotów do odbiornika w odpowiednie urządzenia oczyszczające: separatory zanieczyszczeń ropopochodnych, osadniki zanieczyszczeń stałych.

III.7.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Istniejący system elektroenergetyczny Piotrkowa Trybunalskiego nie stwarza barier w rozwoju miasta. Główne punkty zasilania i powiązany z nimi system przesyłowy w postaci linii WN dysponują znacznymi rezerwami mocy gwarantującymi pokrycie wzrostu potrzeb w perspektywie 20-letniej.

Potrzeby miasta na nowe moce występować będą w sieci średniego napięcia: stacje transformatorowe, linie średniego i niskiego napięcia kablowe i napowietrzne.

Znacznej dalszej modernizacji wymagać będzie, z uwagi na zły stan techniczny, sieć średniego i niskiego napięcia w starym centrum miasta.

Sukcesywnej przebudowy wymagać będą niektóre z linii napowietrznych ŚN znajdujące się w kolizji z zabudową, zwłaszcza mieszkaniową (skrzyżowania, zbliżenia).

W przypadku wystąpienia kolizji projektowanego zagospodarowania z istniejącymi liniami elektroenergetycznymi napowietrznymi należy przewidzieć pasy ochronne lub przebudowę tych linii oraz przystosowanie ich do wymagań obowiązujących przepisów.

Ilość stacji transformatorowych 15/0,4 kV, szczególnie na obrzeżach miasta nie jest wystarczająca i wymagać będzie zwiększenia ich liczby w dostosowaniu do wzrostu zapotrzebowanej mocy, warunków skuteczności ochrony od porażeń prądem elektrycznym i zachowania wymagań w zakresie dopuszczalnych spadków napięć. Problemem, który występuje najczęściej przy budowie lub modernizacji sieci średniego napięcia to trudności w pozyskaniu terenów dla lokalizacji potrzebnych nowych stacji transformatorowych. Dla unikania tego rodzaju trudności, na etapie opracowań realizacyjnych i poprzedzających je koncepcji, należy w dostateczny sposób uwzględniać potrzeby lokalizacyjne stacji transformatorowych 15/0,4 kV.

Strefy ochronne dla linii napowietrznych, w których występują ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu stanowią pasy o minimalnej szerokości:

- 50 m dla linii 220kV,

- 36 m dla linii 110kV,
- 15 m dla linii 15kV.

W pasach technologicznych linii elektroenergetycznych 220 kV Piotrków - Rogowiec oraz Piotrków - Janów, szerokości 50 m (po 25 metrów w obie strony od osi linii) obowiązują następujące wymogi w zakresie użytkowania terenu:

- zakaz realizacji obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi (budyneków mieszkalnych, użyteczności publicznej oraz innych obiektów publicznych), a także lokalizowania miejsc stałego przebywania ludzi w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, turystyczną, rekreacyjną,
- warunki zagospodarowania terenu oraz lokalizację wszelkich obiektów określają przepisy odrębne,
- zakaz tworzenia hałd, nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości 6,0 m od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego (w świetle koron),
- teren w pasie technologicznym linii nie może być kwalifikowany jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) właściciela linii,
- wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasa technologicznego linii i w jego najbliższym sąsiedztwie powinny być zaopiniowane przez właściciela linii,
- zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym linii mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii,
- lokalizacja budowli zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem w pasie technologicznym oraz jego sąsiedztwie wymaga dodatkowych uzgodnień z właścicielem linii,
- dopuszcza się ewentualną budowę elektroenergetycznych linii wielotorowych, wielonapięciowych po trasie istniejącej linii elektroenergetycznej 220 kV. Obecnie istniejąca linia elektroenergetyczna zostanie w takim przypadku poddana rozbiórce przed realizacją nowych linii. Dopuszcza się także odbudowę, rozbudowę przebudowę i nadbudowę istniejących linii oraz linii, które w przyszłości zostaną ewentualnie wybudowane na ich miejscu. Realizacja inwestycji po trasie istniejącej linii nie wyłącza możliwości rozmieszczenia słupów oraz podziemnych, naziemnych lub nadziemnych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z linii w innych niż dotychczasowe miejscach,

W „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego” założono zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Zgodnie z tym kierunkiem w obszarze miasta wskazano tereny dla lokalizacji farm fotowoltaicznych oraz z dopuszczeniem takiej funkcji.

III.7.4. Zaopatrzenie w ciepło

Dla zwiększenia pewności zasilania miasta, a także możliwości efektywnej współpracy obu ciepłowni C1 przy ul. Orlej i C2 przy ul. Rolniczej wymagane jest ich spięcie rurociągami tworzącymi z istniejącym układem sieci system pierścieniowy.

W rozważaniach o docelowej modernizacji głównych źródeł ciepła miasta należy brać po uwagę różne warianty takiej modernizacji:

- zachowanie w ciepłowniach C1 i C2 kotłów węglowych z przeprowadzeniem niezbędnych procesów usprawniających,

- zastosowanie w ciepłowniach C1 i C2 jako nośnika energii węgla brunatnego,
- doprowadzenie ciepła do miasta z elektrowni Bełchatów,
- zastosowanie do opalania w ciepłowniach C1 i C2 w części lub w całości gazu ziemnego.

Ostateczny wybór któregoś z w/w wariantów zależeć będzie od wyników pogłębionej analizy techniczno-ekonomicznej popartej odpowiednimi opracowaniami branżowymi w tym zakresie.

Kontynuacji wymagać będą działania w zakresie modernizacji węzłów ciepłych, modernizacji ciepłociągów magistralnych i rozdzielczych mających na uwadze zmniejszenie strat przesyłowych i zwiększenie niezawodności pracy.

Kontynuacji wymagać będą również programy realizacyjne z zakresu termomodernizacji ogrzewanych budynków i obiektów związane z docieplaniem ścian zewnętrznych, wymianą stolarki okiennej.

W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza z tzw. niskich emitatorów (głównie kominy domów mieszkalnych, budynków gospodarczych, usługowych) wskazane jest wdrażanie w lokalnych systemach grzewczych i małych kotłowniach, szczególnie w strefie śródmiejskiej o ograniczonym przewietrzaniu, ekologicznych nośników energii tj. panele solarne, instalacje gazowe, biomasa.

III.7.5. Zaopatrzenie w gaz

Przewiduje się wzrost zapotrzebowania na gaz ziemny w mieście. Skala tego wzrostu w grupie gospodarstw domowych w perspektywie kilkunastu lat nie jest wielka i według szacunku wyniesie około 10% w stosunku do obecnych potrzeb.

W wypadku jednak modernizacji centralnych źródeł ciepła miasta polegającej na wykorzystaniu do opalania tych ciepłowni gazu ziemnego skala wzrostu może być znaczna i może wahać się w granicach 70-215% w zależności od wybranego wariantu modernizacji ciepłowni C1 i C2.

W celu usunięcia kolizji z istniejącą i planowaną zabudową we wschodniej części miasta przewiduje się dla tego rejonu przebudowę sieci wysokiego ciśnienia.

Dla istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia zgodnie z wytycznymi do Studium zgłoszonymi przez gestora tej sieci (PGNiG S.A. Regionalny Oddział Przesyłu w Warszawie) występują następujące strefy ochronne:

- dla gazociągów wysokiego ciśnienia DN 350 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – rzeka Warta (kierunek Częstochowa) oraz DN 350 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – Końskie (odległości podstawowe zmniejszone do 50% wartości):
  - dla wolnostojących budynków mieszkalnych – 17,5 m (w obie strony od osi gazociągu),
  - dla wolnostojących budynków niemieszkalnych – 15,0 m,
  - dla budynków użyteczności publicznej – 32,5 m,
- dla gazociągu wysokiego ciśnienia DN 300/350 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – Tomaszów Mazowiecki (odległości podstawowe bez wprowadzania zmian):
  - dla wolnostojących budynków mieszkalnych - 20,0 m,
  - dla wolnostojących budynków niemieszkalnych - 15,0 m,
  - dla budynków użyteczności publicznej - 35,0 m,

ustalone powyżej odległości mogą ulegać zmianie, w związku z przeprowadzoną modernizacją gazociągu i zastosowaniem dla różnych jego odcinków zróżnicowanych materiałów budowlanych i technologii.

- dla gazociągu wysokiego ciśnienia DN 250 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – węzeł „Byki” (odległości podstawowe zmniejszone o 25%):
  - dla wolnostojących budynków mieszkalnych - 15,0 m,
  - dla wolnostojących budynków niemieszkalnych - 15,0 m,
  - dla budynków użyteczności publicznej - 15,0 m,
- dla gazociągów wysokiego ciśnienia DN 400 i DN 200 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – Łódź (odległości podstawowe zmniejszone o 25%):
  - dla gazociągu DN 400 PN 4,0 MPa:
    - dla wolnostojących budynków mieszkalnych - 15,0 m,
    - dla wolnostojących budynków niemieszkalnych - 15,0 m,
    - dla budynków użyteczności publicznej - 16,25 m,
    - dla parkingów samochodowych (od granicy terenu) – 15,0 m,
  - dla gazociągu DN 200 PN 4,0 MPa:
    - dla wolnostojących budynków mieszkalnych - 15,0 m,
    - dla wolnostojących budynków niemieszkalnych - 15,0 m,
    - dla budynków użyteczności publicznej – 15,0 m,
    - dla parkingów samochodowych (od granicy terenu) – 15,0 m.

Wymienione poniżej odległości liczone są w obie strony od osi gazociągu.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami szerokość stref kontrolowanych, których linia środkowa pokrywa się z osią gazociągu dla ww. projektowanych gazociągów powinna wynosić 8 m.

Zgodnie z planami gestora sieci zrezygnowano z budowy stacji systemowej i węzła „Meszcze” (rejon ul. Wierzejskiej) oraz projektowanych wysokoprężnych gazociągów łączących się z tą stacją.

III.7.6. Telekomunikacja

Przewiduje się dalszy nieskrępowany rozwój telefonii stacjonarnej i komórkowej z udziałem różnych operatorów stwarzających konkurencyjność usług i maksymalne zaspokojenie potrzeb abonentów.

Zakłada się pełną dostępność do systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych, funkcjonujących na rynku usług komunikacji elektronicznej, z możliwością:

- lokalizacji sieci telekomunikacyjnych zarówno tradycyjnych jak i w nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej,
- objęcia terenu zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym , połączonym z systemem sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej,
- rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w mieście i w regionie.

Zakłada się pełną dostępność do łączów telekomunikacyjnych oraz rozwój sieci teleinformatycznych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego, wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu, urządzenie ogólnodostępnych kawiarenek internetowych, rozwój sieci bezprzewodowych - budowę systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu - np. za pomocą sieci Hotspotów.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wspierania rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych sporządzane na obszarze miasta miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie mogą ustanawiać zakazów, a przyjmowane w nich rozwiązania nie mogą uniemożliwiać lokalizowania inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, o ile są one zgodne z przepisami odrębnymi.

III.7.7. Komunalna gospodarka odpadami

Jedynym obiektem źródłowym dla miasta w gospodarce odpadami jest należące do miasta składowisko odpadów stałych w Dołach Brzeskich w gminie Grabica. Oznacza to, że uciążliwy dla środowiska i mieszkańców obiekt obsługi technicznej miasta znajduje się poza jego granicami administracyjnymi.

Wysypisko eksploatowane przez Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. przy powierzchni ok. 6,1 ha ma pojemność na wykończeniu. Aktualnie roczne nagromadzenie odpadów stałych odniesione do tego obiektu wynosi ok. 88 tys.m³ przy gęstości ok. 0,18 t/m³.

Zgodnie z ustaleniami projektu „Strategii zrównoważonego rozwoju miasta Piotrkowa Trybunalskiego” po wyczerpaniu chłonności, miejskie wysypisko odpadów stałych ma być zrekultywowane. Równocześnie przewiduje się budowę nowoczesnego zakładu zagospodarowania odpadów komunalnych, w skład którego wejdą: sortownia odpadów, stacja przeładunkowa, miejsce recyklingu odpadów wielkogabarytowych i budowlanych oraz kompostownia odpadów, służące dla potrzeb Piotrkowa Trybunalskiego i sąsiednich gmin.

Rozpatrywano lokalizację nowego obiektu w Niechcicach w gminie Rozprza, nie wyklucza się lokalizacji w ramach terenów przemysłowych w mieście.

Zorganizowanym wywozem stałych odpadów komunalnych w Piotrkowie Trybunalskim objęte jest 98% zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Jest to już wskaźnik nasycenia, który w kierunku nie ulegnie wzrostowi. W ramach doskonalenia procesu usuwania i utylizacji odpadów komunalnych przewiduje się budowę jedenastu GPOON (gminnych punktów odbioru odpadów niebezpiecznych) oraz sukcesywne wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

III.8. Obszary wyznaczone do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne

- Obszary wyznaczone do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Obecnie na terenie miasta dla szeregu terenów opracowywane są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, będące w różnym stopniu zaawansowania.

Spośród tych terenów można wyodrębnić:

- tereny, które wymagają przekształceń i modernizacji w zakresie programu i zabudowy, które winny następować w oparciu o zasady ustalone w mpzp,
- tereny przeznaczone dla rozwoju różnych funkcji, dziś użytkowane rolniczo, które winny być zagospodarowane w oparciu o zasady ustalone w mpzp.

Ich pełny wykaz zawiera pkt.II.2.2.2.

Ustalenia mpzp, dotyczące przekształceń istniejących struktur zabudowy winny szczególnie określić:

- zasady i reguły adaptacji, przekształceń i uzupełnień zabudowy w ramach istniejących podziałów własności,
- zasady kształtowania przestrzennego i gabaryty zabudowy w powiązaniu z własnością działek,
- preferowany program, z założeniem jego elastyczności przy zachowaniu zasady zachowania ewentualnej uciążliwości w granicach działki,
- procent powierzchni biologicznie czynnej,
- sposób ochrony dóbr kultury w oparciu o ustalenia konserwatorskie.

Dodatkowo wskazuje się następujące tereny do objęcia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- obszar pomiędzy ul. Dworską, Sikorskiego, projektowaną GP i projektowaną Z,
- obszar wzdłuż torów kolejowych między ul. Wojska Polskiego a projektowaną południową obwodnicą miasta,
- obszar po południowej stronie ronda „sulejowskiego” między ul. Kopernika a Przedborską/Wodną.

Zasięgi wyżej wymienionych terenów wyznaczono na rysunku zmiany Studium „Kierunki zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno – przestrzenna”.

Na terenie miasta nie wyznacza się obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości.

- Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami w granicach administracyjnych miast przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolne nie wymaga uzyskania zgód na etapie sporządzania opracowań z zakresu planowania przestrzennego. W związku z powyższym zrezygnowano z oznaczenia tych terenów, które były wskazane w „Studium 2006” zgodnie z wówczas obowiązującymi przepisami.

Natomiast na rysunku zmiany Studium zatytułowanym „Kierunki zagospodarowania przestrzennego – struktura funkcjonalno-przestrzenna” zaznaczono obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne. Podstawą wyznaczenia tych terenów była analiza porównawcza zasięgu terenów przeznaczonych do urbanizacji w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta zatwierdzonym Uchwałą Nr XXV/140/88 Miejskiej Rady Narodowej w Piotrkowie Tryb. z dn. 25 maja 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Piotrk. Nr 14, poz. 128) wraz z późniejszymi zmianami oraz w uchwalonych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z lat 1999 - 2015 z zasięgiem terenów przeznaczonych w zmianie Studium do urbanizacji.

Przeanalizowano powyższe tereny pod kątem terenów sklasyfikowanych jako leśne. Na tej podstawie wyznaczono zasięgi terenów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

- Obszary inne

W związku z występującymi uwarunkowaniami w obszarze miasta nie ustala się:

- obiektów lub obszarów, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny,
- obszarów pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujących na nich ograniczeń prowadzenia działalności gospodarczej.

III.9. Obszary przeznaczone dla realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym

Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, o znaczeniu krajowym i wojewódzkim wyszczególniono w pkt II.2.1 opisującym uwarunkowania wynikające z „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”.

Powyższy katalog nie wyklucza modernizacji istniejących przedsięwzięć tj. drogi krajowe i wojewódzkie.

Do inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym będą należały:

- budowa obwodnicy miasta – etap III, w tym droga alternatywna do autostrady A1,
- projektowane i modernizowane ulice służące dla obsługi poszczególnych terenów wraz z przebudową wybranych skrzyżowań,
- budowa systemu ścieżek rowerowych poprawiających dostępność do miejskich terenów rekreacji oraz okolicznych miejsc aktywnego wypoczynku mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego (Zalew Sulejowski),
- budowa centrum rekreacji i wypoczynku na terenach wokół zbiornika Bugaj,
- rewitalizacja istniejącej zabytkowej substancji materialnej, szczególnie w śródmieściu wraz z modernizacją i rozbudową infrastruktury technicznej oraz rewitalizacja przestrzeni miejskich: skwerów, placów, zieleni w pasach drogowych (Trakt Wielu Kultur – zintegrowany pakiet projektów rewitalizacyjnych),
- urządzenie zieleni publicznej ogólnodostępnej, w tym budowa nowych parków: Modrzewskiego (w rejonie ulic: Modrzewskiego i Źródlanej), w rejonie ulic: Śląskiej i Kopernika, Staromiejskiego wzdłuż rzeki Strawy;
- rozbudowa infrastruktury kulturalno – sportowej (budowa nowej Miejskiej Biblioteki Publicznej, modernizacja Stadionu Miejskiego przy ul. Żwirki),
- realizacja usług komunalnych, które mogą być realizowane w ramach terenów oznaczonych symbolami U lub U/Z w tym usługi związane z upowszechnianiem sportu, kultury fizycznej i rekreacji,
- modernizacja istniejących zasobów komunalnego budownictwa mieszkaniowego, rozwój budownictwa komunalnego – budowa mieszkań w systemie budownictwa czynszowego przez TBS,
- renaturyzacja rzeki Strawy, szczególnie w śródmieściu,
- rozbudowa systemu wodno-ściekowego, w tym m.in. budowa brakujących odcinków dla zamknięcia układów pierścieniowych wodociągów,
- modernizacja i budowa zbiorników retencyjnych na rzekach Strawie, Wierzejce,

- modernizacja ciepłowni (kotłów, automatyki oraz instalacji odpylania spalin) przy ul. Orlej i Rolniczej; modernizacja miejskiej sieci ciepłowniczej wraz z rozbudową magistralnych sieci przesyłowych,
- budowa nowoczesnego zakładu zagospodarowania odpadów komunalnych,

Szczegółową listę inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym przewidzianych do realizacji w latach 2016-2020 zawiera „Strategia rozwoju miasta Piotrków Trybunalski 2020”.

Kolejność i ewentualne uruchamianie inwestycji tych lokalnych będzie uwarunkowane możliwościami finansowymi miasta oraz możliwościami pozyskiwania zewnętrznych funduszy.

IV. UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ

Niniejsze opracowanie jest zmianą „Studium” z 2006 r. zmienionego w 2011 r., spowodowaną przesłankami formalnymi i merytorycznymi omówionymi z pkt I.2. W związku z tym przyjęte rozwiązania są kontynuacją, z aktualizacją polegającą na dostosowaniu do: obowiązującej procedury formalno-prawnej, ustaleń planu województwa łódzkiego, zamierzeń władz samorządowych w sferze polityki społeczno-gospodarczej i koncepcji przekształceń zainwestowania miejskiego oraz uchwał dotyczących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i zgłoszonych do Studium wniosków.

Przyjęte rozwiązania mają gwarantować realizację celów strategicznych ustalonych przez władze samorządowe w opracowanym w 2014 r. projekcie „Strategii rozwoju miasta Piotrków Trybunalski 2020” W w/w strategii za cele strategiczne uznano:

- wysoką jakość życia mieszkańców, z dobrym dostępem do usług publicznych,
- rozwój innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta,
- racjonalny rozwój przestrzenny miasta, z nowoczesną infrastrukturą i przyjaznym środowiskiem.

Dla osiągnięcia celów strategicznych ustalono szereg celów operacyjnych, z których te które mają odzwierciedlenie w sposobie zagospodarowania przestrzeni uwzględniono w Studium.

Zgodnie z powyższym w Studium utrzymano zrównoważony kierunek rozwoju przestrzennego miasta w okresie najbliższym, w perspektywie, jak również w okresie kierunkowym. Przede wszystkim należy dokonać zasadniczej sanacji zagospodarowania przestrzennego na obszarze całego miasta ze szczególnym uwzględnieniem struktur śródmiejskich. Nadrzędnymi działaniami dla uzyskania pozytywnych efektów pozostają:

- ochrona wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych,
- eliminowanie kolizji przestrzennych przez ustalenie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zwłaszcza w odniesieniu do elementów objętych ochroną,
- przekształcenie terenów zdegradowanych zwłaszcza Starego Miasta i Śródmieścia oraz rehabilitacja zabudowy przemysłowej,
- tworzenie i budowa nowej struktury usług dla miasta, wynikającej ze zmian terytorialnych i współczesnych potrzeb (centrum administracyjne, handlowe, tereny wypoczynku i rekreacji),
- poprawienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych miasta z gminami ościennymi i regionem,
- zmniejszanie uciążliwości przez likwidację źródeł uciążliwości, restrukturyzację przestrzeni, realizację odpowiednich stref zieleni (w tym zwiększenie powierzchni terenów miejskiej zieleni urządzonej),
- rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego miasta,
- rozbudowa i modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego,
- racjonalizacja gospodarki ciepłej,
- doskonalenie procesu usuwania i utylizacji odpadów komunalnych.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta wyróżniono następujące główne strefy funkcjonalne:

- obszar śródmieścia,

- strefę zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej wraz z towarzyszącymi usługami usytuowaną wokół śródmieścia, ze wskazanymi największymi terenami rozwojowymi w części wschodniej miasta (rejon ulic: Zalesickiej i Wolborskiej),
- strefę zabudowy przemysłowo-usługowej w południowo-zachodniej części miasta opartą częściowo o istniejące zagospodarowanie,
- strefę związaną z uruchomieniem działalności gospodarczej, w tym centra logistyczne, sytuowaną wzdłuż autostrady A1 oraz drogi ruchu szybkiego S8,
- strefę terenów otwartych rolniczych z dolinami usytuowanymi w kierunku wschód-zachód,
- strefę doliny rzeki Strawy i Wierzejki, ze zbiornikiem Bugaj, lasem Wolborskim i lasem wchodzącym w skład Sulejowskiego Parku Krajobrazowego o największych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

W/w strefy powiązane są ściśle z projektowanym, docelowym układem komunikacyjnym miasta, w tym odpowiednio ukształtowaną obwodnicą poza śródmiejską, która powiązana z zewnętrzną obwodnicą dróg ruchu szybkiego ma za zadanie eliminować ruch prowadzony obecnie przez drogi krajowe nr 12, 74 i 91 z obszaru centrum i śródmieścia miasta.

Zrównoważony rozwój podstawowych funkcji zagospodarowania miasta powinien być przeprowadzony na zasadach harmonizowania interesów publicznych i prywatnych z zachowaniem wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych. Służą temu ustalenia zawarte w Studium w jego warstwie graficznej i opisowej. Całość ustaleń obejmuje wszystkie występujące w strukturze miasta funkcje podstawowe z określeniem sposobu użytkowania i obowiązujących opracowań. Ustalenia odnoszą się również do całości występującej problematyki w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej, ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych.

Ustalenia graficzne określają:

Rys. – kierunki rozwoju zagospodarowania przestrzennego - struktura funkcjonalno-przestrzenna:

- granice i linie rozgraniczające,
- kierunki rozwoju i przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta,
- kierunki przekształceń obszarów zurbanizowanych,
- kierunki rozwoju obszarów niezurbanizowanych,
- kierunki kształtowania układu komunikacyjnego,
- kierunki ochrony i kształtowania środowiska kulturowego,
- kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego,
- inne.

Ustalenia opisowe odnoszą się do poszczególnych typów zagospodarowania przestrzennego wyszczególnionych poniżej i określają dla nich funkcje uzupełniające, zasady przekształceń i rehabilitacji, porządkowania, ochrony lokalnych elementów systemów przyrodniczych i ładu przestrzennego.

Są to tereny (pkt. III.3.2):

- zabudowy mieszkaniowej – MŚ, MW, MN, MN/U, MR
- zabudowy usługowej – UC, U, U/MN, UW, UZ, US

- produkcyjne – P
- komunikacji – KS, KK
- infrastruktury technicznej – W, K, G, E, C
- zieleni – ZP, ZC, ZL, ZLd,
- użytkowane rolniczo – R, RŁ, RM,
- inne - EF.

Ponadto wytypowano tereny wymagające rehabilitacji, rekultywacji i rewitalizacji oraz określono kierunki i zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej (pkt III.4), a także ustalono tereny zamknięte zgodnie z wymaganiami obronności i ochrony cywilnej (pkt III.5).

W w/w ustaleniach uwzględniono następujące cele operacyjne określone w projekcie strategii, które posiadają odzwierciedlenie w przestrzeni.

Kierunki rozwoju systemu komunikacji (rozdział III.6) zawierają opis:

- podstawowej sieci uliczno-drogowej, w tym węzeł dróg zewnętrznych i powiązania z trasami zewnętrznymi sieci miejskiej,
- podsystemu komunikacji publicznej, w tym:
  - miejskiej komunikacji autobusowej,
  - układu kolejowego,
- zasad kształtowania obsługi parkingowej,
- głównych ciągów pieszych i dróg rowerowych,
- ograniczeń związanych z funkcją lotnictwa.

W ramach rozbudowy i modernizacji układu komunikacyjnego miasta uwzględniono cele operacyjne (wymagające zabezpieczenia terenu) określone w projekcie strategii.

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury ustalają źródła zaopatrzenia i warunki dla zabezpieczenia kierunków rozwoju przestrzennego w zakresie modernizacji, rozbudowy, budowy i nowych technologii, obiektów i sieci w zakresie zaopatrzenia w wodę, gospodarki ściekowej, zaopatrzenia w energię elektryczną, w ciepło i gaz oraz komunalnej gospodarki odpadami (rozdział III.7).

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury są zbieżne z określeniami zawartymi w projekcie strategii.

Określono również zasięgi terenów wymagających opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (pkt III.8).

Całość ustaleń zawartych w Studium pełni rolę stymulowania i wspomagania rozwoju gospodarczego miasta oraz poprawy jakości życia mieszkańców zgodnie ze „Strategią rozwoju miasta Piotrków Trybunalski 2020”.